

Árs- og sjálfbærnisráýrsla Lífeyrissjóðs verzlunarmanna 2023

Árs- og sjálfbærnisráskýrsla Lífeyrissjóðs verzlunarmanna 2023

LV í hnotskurn

Hvað við erum, hvað við gerum og hvernig við þróumst

bls. 3

I. Um starfsemina

bls. 11

Ávörp formanns og framkvæmdastjóra, viðskiptalíkan, haghafar og mikilvægisgreining

II. Lífeyrisafurðir

bls. 19

Stóra myndin, tölur og gröf, sjálfbær lífeyrir, samþykktabreytingar og tryggingafræðileg staða

III. Eignasöfn

bls. 28

Leiðarljós, staða, þróun og horfur í sameign og séreign

IV. Ábyrgar fjárfestingar

bls. 43

Stefna, framkvæmd, árið, komandi verkefni og samstarf

V. Áhættustýring

bls. 52

Inntak, markmið, framkvæmd, áskoranir og verkefni á döfinni

VI. Stjórnarhættir og stjórnun

bls. 59

Stjórnarhættir, stefnumótun, verkefni á döfinni, skipurit, stjórn, yfirstjórn

VII. Sjálfbærni í starfseminni

bls. 69

Staðan, áskoranir, vegferðin, áhersluverkefni, UFS-upplýsingar og stjórnarháttayfirlýsing

VIII. Skýrsla stjórnar, stjórnarháttar- yfirlýsing og ársreikningur

bls. 91

Petta er Lífeyrissjóður verzlunarmanna

Lykilupplýsingar um starfsemi sjóðsins 2023

Fjöldi sjóðfélaga

186 þúsund

Fjöldi launagreiðenda **10,5** þúsund

Lífeyrисиðgjöld

47,4 milljarðar

Í sameign **44,3** milljarðar

Í séreign **3,1** milljarðar

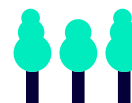
Nafnávöxtun séreignarsparnaðar 2023

Ævileið I **7,2%**

Ævileið II **6,0%**

Ævileið III **6,0%**

Verðbréfaeið **8,6%**

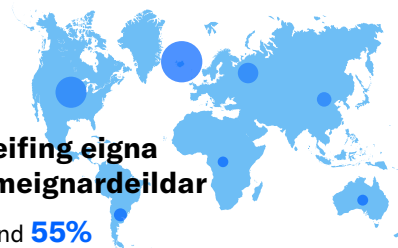
Dreifing eigna sameignardeildar

Ísland **55%**

Evrópa án Íslands **9%**

Norður-Ameríka **31%**

Aðrir heimshlutar **5%**

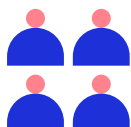

59 starfsmenn

Konur 56% / Karlar 44%

8 stjórnarmenn

Félag atvinnurekenda,
Samtök atvinnulífsins
og VR skipa stjórn

Afgreidd lán

25,7 milljarðar

Lánveitingar á árinu **1.055**

Meðalfjárhæð lána **24,3** milljónir

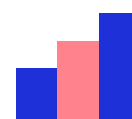

Sameignardeild 2023

raunávöxtun **0,5%**

5 ára árleg raunávöxtun: **4,8%**

10 ára árleg raunávöxtun : **4,8%**

Yfir **23.000** eignir í
51 landi

34,5 milljarðar í lífeyri
til **25** þúsund sjóðfélaga

Eftirlaun **26,2** milljarðar

Örorkulífeyrir **5,5** milljarðar

Maka- & barnalífeyrir **1,5** milljarðar

Séreign **1,3** milljarðar

Samskipti og þjónusta

Símtöl: **26.292**

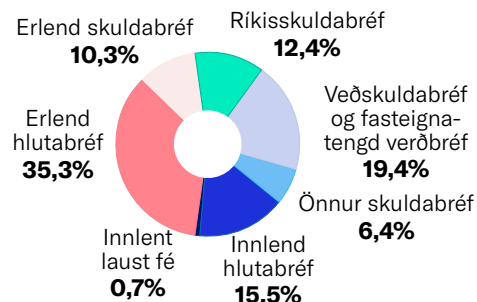
Heimsóknir: **4.752**

Heimsóknir á sjóðfélagavef: **125.361**

Innlit á vef LV: **234.982**

Eignasamsetning sameignardeildar

Eignasöfn

1.287 milljarðar

Sameign: **1.256** milljarðar

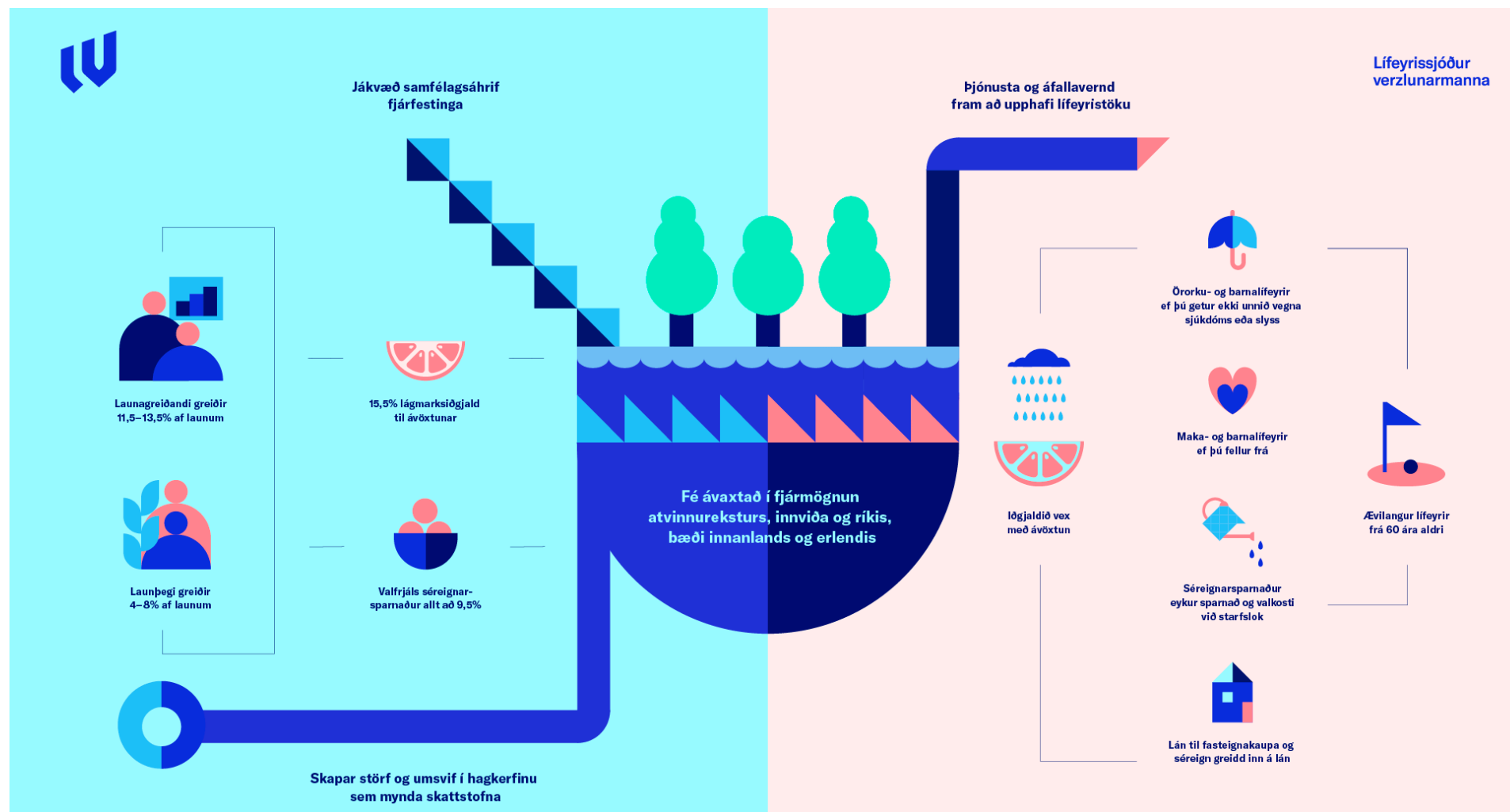
Séreign: **31** milljarðar

Afkoma eignasafna

103 milljarðar á árinu

Starfsemi LV í fáum dráttum

Myndin sýnir hvernig iðgjald frá launþega og launagreiðanda vex með fjárfestingu í atvinnulífnum og fjármagnar starfsemi ríkis og sveitarfélaga. Sparnaðurinn og ávöxtun hans verður að lífeyri sem greiðist til æviloka og fjárhagslegri vernd vegna áfalla. Við

fráfall fer hluti réttinda sjóðfélagans til maka hans og barna. Við örorku er greiddur örorkulífeyrir. Aukin þjónusta felst í húsnæðislánum til sjóðfélaga og ávöxtun séreignarsparnaðar sem fjölgar valkostum við starfslok.

Stiklur frá liðnu ári

Hér er stiklað á stóru um nokkra atburði og þróun sem varðar starfsemi LV á árinu 2023, bæði í ytra umhverfi og innri starfsemi.

Fjárfestingarumhverfi

Eftir áratug af lágvaxtaumhverfi og lítilli verðbólgu varð viðsnúningur árið 2021 í kjölfar árásar Rússa á Úkraínu. Áframhaldandi átök í heiminum hafa leitt af sér umrót á alþjóðlegum hrávöru- og orkumörkuðum með tilheyrandi verð- og vaxtahækkunum og óvissa ríkir.

Erlendir markaðir

Árið 2023 einkenndist af þrálátri verðbólgu í kjölfar lágvaxtaumhverfis og örvunar- aðgerða stjórnvalda og seðlabanka víða um heim. Hagvöxtur var meiri en spár gerðu ráð fyrir en spáð er minni hagvexti árið 2024 þar sem aðhald peningastefnu muni hægja á hagkerfum heimsins. Blikur voru á lofti undir lok árs þegar verðbólga þróaðra ríkja lækkaði og samhliða varð hækkun á eignamörkuðum. Við núverandi vaxtastig hafa erlend skuldabréf sem fjárfestingarkostur verið töluvert meira aðlaðandi en þó reyndist ávöxtun erlendra hlutabréfa góð á árinu.

Markaðir innanlands

Hagvöxtur fyrstu níu mánuði ársins mældist 4,2% eða minni en á sama tíma árið áður. Þá hægðist á einkaneyslu eftir mikinn vöxt undanfarin ár og jafnframt eru vísbendingar um minni vöxt í atvinnuvegafjárfestingu. Útflutningur var sterkur sem rekja má til ferðaþjónustu. Atvinnuleysi mældist samhliða lágt eða 3,6%. Verðbólga var há framan af ári og endaði árið í 7,7% sem er enn langt yfir verðbólgu markmiði Seðlabanka Íslands. Hægst hefur á hækkun húsnæðisverðs og verði innfluttra vara. Verðbólguvæntingar hafa mælst vel yfir markmiði Seðlabankans og hefur það ásamt hárrí verðbólgu kallað á aukið aðhald peningastefnunnar. Stýrivextir voru hækkaðir

fjórum sinnum árið 2023 og stóðu í 9,25% í árslok sem er hæsta vaxtastig frá árslokum 2009. Flestar spár gera ráð fyrir lækkanði vöxtum á komandi misserum. Ávöxtunarkrafa bæði verðtryggðra og óverðtryggðra skuldabréfa hækkaði samhliða stýrivaxtahækkunum og mikilli verðbólgu. Ávöxtun heildarvísitölu innlendra skráðra hlutabréfa (OMXIGI) var -0,7% á árinu 2023.

Tryggingafræðileg staða sameignardeildar og samþykktarbreytingar

Tryggingafræðileg staða sameignardeildar var -6,8% í árslok 2023 en var -5,6% árið áður. Breytingarnar skýrast einkum af hárrí verðbólgu á árinu sem dró niður raun-ávöxtun sjóðsins á tímabilinu auk þess að hækka lífeyrisskuldbindingar sjóðsins sem eru verðtryggðar. Sjá nánar, m.a. á yfirliti um tryggingafræðilega stöðu sameignardeildar, í skýringu 16 í ársreikningi og í kafla II um lífeyrisafurðir í ársskýrslunni.

Samþykktarbreytingar – aðlögun sameignardeildar að hækkandi lífaldri og þróun lífeyrisréttinda

Í byrjun árs 2023 tóku gildi umfangsmiklar breytingar á samþykktum LV. Veigamikill þáttur þeirra lýtur að því að laga réttindakerfi sameignardeildar að hækkandi lífaldri sjóðfélaga og nýjum viðmiðum við mat á lífaldri. Þá voru gerðar ákveðnar breytingar sem auka sveigjanleika við starfslok og styrkja makalífeyri og framreikningsrétt vegna örorku, auk nokkurra smærri breytinga. Sjá m.a. umfjöllun í kafla II um lífeyrisafurðir og í kynningargögnum fyrir ársfund LV 2022 á vef sjóðsins.

Málshöfðun vegna réttindabreytinga

Á vormánuðum var höfðað mál á hendur LV vegna samþykktarbreytinganna og krafist ógildingar á ákvæði sem varðar breytingu á áunnum réttindum sjóðfélaga. Í dómi héraðsdóms Reykjavíkur nr. E-1722/2023 sem kveðinn var upp 30. nóvember

2023 var fallist á kröfur stefnanda þar sem krafist var ógildingar á tilteknu ákvæði samþykktarbreytinganna. Kjarni þeirra breytinga felst í því að áunnin réttindi sjóðfélaga í sameignardeild voru umreiknuð þannig að mánaðarlegar greiðslur lækkuðu mismikið eftir aldri. Markmiðið var að mæta hækkandi lífaldri sjóðfélaga þar sem spáð er að ævi yngri sjóðfélaga lengist meira en þeirra sem eldri eru. Þessi spá endurspeglast í lífslíkutöflum sem gefnar eru út af Félagi íslenskra tryggingastærðfræðinga og staðfestar af fjármála- og efnahagsráðherra.

Dómi héraðsdóms var áfrýjað í desember til Landsréttar. Jafnframt var óskað eftir áfrýjunarleyfi beint til Hæstaréttar. Hæstiréttur veitti LV áfrýjunarleyfi til réttarins 20. febrúar 2024.

Einfaldari og skilvirkari afgreiðsla með þróun á stafrænum lausnum

Áfram var fjárfest í kerfisinnviðum sjóðsins með það að markmiði að einfalda og bæta notendaviðmót og afgreiðslu. Í upphafi árs var netspjall innleitt ásamt raf-rænni auðkenningu sem gerir starfsfólki kleift að veita persónulegar upplýsingar gegnum síma og netspjall. Stafræn vegferð sjóðsins er í takt við þær væntingar sem sjóðfélagar og fyrirtæki gera til okkar um hraðari, einfaldari og hagkvæmari afgreiðslu erinda.

Nýr live.is

Í september fór í loftið nýr ytri vefur sjóðsins. Það er liður í áframhaldandi vegferð LV í að auka rafræna þjónustu og upplýsingagjöf til sjóðfélaga og uppfæra stafræna ásýnd til samræmis við nýtt útlit. Áhersla er lögð á að einfalda viðmót og efnistöð, auka ráðgjöf og gagnlegar ábendingar. Liður í því er m.a. uppfærðar og aðgengilegri reiknivélar lána og lífeyris. Þá var aukin áhersla lögð á gott aðgengi fyrir breiðan hóp með mismunandi stafræna færni og bætt viðmót í snjalltækjum.

Lífeyrisgreiðslur náðu þremur milljörðum króna á mánuði í desember

Í desember 2023 var í fyrsta sinn greiddur út lífeyrir sem nam yfir þremur milljörðum króna. Heildarútgreiðslur lífeyris námu alls 34,5 milljörðum króna og hækkðu um 8,1 milljarð króna á árinu eða um 30,8%. Hækkunin skýrist meðal annars af hækkun áunninna réttinda og lífeyrisgreiðslna og fjölgun þeirra sem fá greiddan lífeyri. Þá eru lífeyrisgreiðslur verðtryggðar miðað við vísitölu neysluverðs og hækkðu því í takt við verðbólgu.

Prentuð yfirlit heyrta sögunni til

Í kjölfar lagabreytinga var sjóðnum heimilt að senda yfirlit yfir lífeyrisiðgjöld með rafrænum hætti eingöngu. Töluvert hagræði fæst af þessari breytingu og minnkar bæði kolefnisspor sjóðsins með minni útrentun og kostnaður við yfirlit lækkar þar sem pósthúðargjöld heyrta sögunni til. Við hvetjum sjóðfélaga til að skrá netfang sitt á *Mínar síður* svo þeir fái ábendingu þegar nýtt yfirlit berst.

Þjónusta við lántakendur sjóðfélagalána og þróun vaxta

Við útfærðum greiðsluhlé fyrir lántakendur í fæðingarorlofi og nú er hægt óska eftir 3–12 mánaða greiðsluhléi á afborgunum. Þegar fjölskyldan stækkar þarf að huga að mörgu, ekki síst fjármálunum og er greiðsluhléinu ætlað fjölskyldum til að njóta þessa tímabils betur.

Við útfærðum einnig reiknivél inni á *Mínur síðum* sem sýnir áhrif innborgana á lán. Þannig geta lántakendur metið betur áhrif aukagreiðslna inn á lán á komandi afborganir.

Vextir sjóðfélagalána taka mið af verðlagningu skuldabréfa á markaði og tekur stjórn vexti til endurskoðunar eins oft og þurfa þykir. Vextir lána voru hækkaðir sjö sinnum

á árinu sem er óvenju oft. Lántakendur fengu sent hnipp þegar vextir hækkuðu á lánunum þeirra auk þess sem allir lántakendur fengu skilaboð með úrræðum sem sjóðurinn býður vegna greiðsluferfiðleika.

Aukin ánægja sjóðfélaga LV

Sjóðurinn hefur um árabil tekið þátt í viðhorfskönnun sem Gallup framkvæmir. Samkvæmt nýjustu mælingum hafa sjóðfélagar LV aldrei verið ánægðari með sjóðinn og heildaránægja mælist nú 4,9 af 7. Þá hækkuðu einnig aðrir mikilvægir mælikvarðar milli ára eins og ánægja með rafræna þjónustu (4,8 af 7), ánægja með upplýsingagjöf (4,9 af 7) og traust sem mælist nú 4,8 af 7 mögulegum. Við þökkum fyrir þátttökuna og niðurstaðan er okkur hvatning til að halda áfram á sömu braut.

Laga- og reglumhverfi

Breyting á lögum um lífeyrissjóði, 15,5% lágmarksiðgjald lögfest, ákvæði um tilgreinda séreign o.fl.

Í janúar 2023 tóku gildi breytingar á lögum um lífeyrissjóði nr. 129/1997, sbr. lög nr. [55/2022](#), um breytingu á ýmsum lögum vegna hækkunar lágmarksiðgjalds til lífeyrissjóðs (lágmarkstryggingavernd, tilgreind séreign o.fl.). Ítarlega var gerð grein fyrir breytingunum í síðustu árs- og sjálfbærnisráðgjafum, á ársfundi sjóðsins, vef hans og samfélagsmiðlum.

Lögfesting frumvarps um auknar heimildir í fjárfestingum í erlendri mynt frestast

Í mars 2023 samþykkti Alþingi lög nr. [12/2023](#) um breytingar á lögum um lífeyrissjóði nr. [129/1997](#) sem varðar gjaldmiðlaáhættu og upplýsingagjöf til sjóðfélaga. Með þeim eru heimildir lífeyrissjóða til fjárfestinga í erlendri mynt rýmkaðar í áföngum.

Einnig er mælt fyrir um að lífeyrissjóðum beri að veita nýjum sjóðfélögum upplýsingar um helstu réttindi, skipulag og stefnu sjóðsins, auk þess sem bein heimild er veitt til að birta reglubundin yfirlit yfir iðgjöld, lífeyrisréttindi og rekstur á aðgangsstýrðu vefsvæði.

Frumvarp til laga um lögfestingu reglugerðar ESB sem á að stuðla að sjálfbærum fjárfestingum

Í maí 2023 samþykkti Alþingi lög nr. [25/2023](#) um lögfestingu tveggja ESB-reglugerða sem varða sjálfbærni og starfsumhverfi lífeyrissjóða. Lögfestingin hefur umtalsverð bein og óbein áhrif á starfsumhverfi LV.

Annars vegar reglugerð um flokkunarkerfi ESB (EU Taxonomy) sem skilgreinir hvað telst sjálfbær atvinnustarfsemi. Markmiðið er að auka gagnsæi í upplýsingagjöf stofnanafjárfesta (t.d. banka, verðbréfasjóða og lífeyrissjóða) og sporna gegn grænþvotti. Reglugerðin tengist einnig öðrum reglum sem varða upplýsingagjöf, áhættustýringu og stýringu eigna með tilliti til sjálfbærni. Hins vegar reglugerð um samræmdar reglur fyrir aðila á fjármálamarkaði, þar með talda lífeyrissjóði og fjármálaráðgjafa, um upplýsingar til endafjárfesta (eiginlegra eigenda) um meðferð sjálfbærniáhættu í eignasöfnum. Hún varðar bæði upplýsingagjöf stofnanafjárfesta sem stýra eignum og ráðgjafa. Unnið er að innleiðingu reglnanna í starfsemi LV.

Lykiltölur í rekstri

Hér er yfirlit yfir nokkrar lykilstærðir sem varða þróun LV. Nánari upplýsingar eru í öðrum köflum ársskýrslunnar sem og í ársreikningi. Í ársreikningi er m.a. yfirlit

yfir þróun kennitalna sjóðsins samkvæmt reglum um ársreikninga lífeyrissjóða, sjá skýringu 24 og 25 í ársreikningi.

	2023	2022	2021	2020	2019
Starfsemi LV					
Stöðugildi í lok árs	57,6	54,2	51,1	49,7	46,8
Starfsmannavelta	10,2%	12,3%	2,0%	0,0%	2,0%
Rekstrarkostnaður sem hlutfall af eignum					
án fjárfestingargjalda	0,14%	0,13%	0,12%	0,13%	0,14%
með fjárfestingargjöldum	0,48%	0,44%	0,44%	0,43%	0,47%
Nokkrar stærðir sameignardeildar					
Hlutfall lífeyrisgreiðslna af iðgjöldum	74,9%	64,0%	61,5%	53,6%	46,8%
Tryggingafræðileg staða, heildarstaða	-6,8%	-5,6%	3,5%	10,6%	8,4%
Fjöldi greiðandi sjóðfélaga	37.152	36.512	35.854	35.697	36.503
Fjöldi á lífeyri	24.222	22.115	21.044	19.813	18.452
Hlutfall greiðslna úr sameignardeild af heild					
Hlutfall greiðslna úr sameignardeild af heild	96,3%	95,8%	95,9%	94,7%	95,9%
Hlutfall greiðslna úr séreignardeildum af heild	3,7%	4,2%	4,1%	5,3%	4,1%
Iðgjaldagreiðslur og fleira					
Til sameignardeildar	44.300	39.156	35.750	33.978	34.379
Til séreignardeilda	3.072	2.654	2.324	2.100	2.030
Iðgjaldagreiðslur samtals	47.372	41.810	38.074	36.078	36.409
Útgreiðslur í m.kr.					
Úr sameignardeild	33.195	25.248	21.965	17.912	16.039
Úr séreignardeildum	1.266	1.096	944	1.002	684
Lífeyrisgreiðslur samtals	34.461	26.344	22.909	18.914	16.723

	2023	2022	2021	2020	2019
Stærð eignasafna í m.kr.					
Sameignardeild	1.256.492	1.146.105	1.174.593	991.541	849.610
Séreignardeild	31.028	27.005	26.538	21.688	18.060
- Séreign – Ævileið I	4.566	3.366	2.860	1.865	1.096
- Séreign – Ævileið II	3.476	2.731	2.325	1.566	938
- Séreign – Ævileið III	2.101	1.779	1.567	1.389	1.037
- Séreign – Verðbréfaeið	20.886	19.129	19.786	16.868	14.989
Eignir samtals	1.287.521	1.173.110	1.201.131	1.013.229	867.670
Eignasamsetning sameignardeildar					
Hlutabréf	50,8%	56,3%	60,7%	55,0%	53,6%
Skuldabréf	49,2%	43,7%	39,3%	45,0%	46,4%
Skráðar eignir ¹	86,0%	85,4%	88,4%	91,4%	91,6%
Hlutfall eigna í íslenskum krónum	54,4%	56,4%	55,4%	56,9%	60,4%
Hlutfall eigna í erlendum gjaldmiðlum	45,6%	43,6%	44,6%	43,1%	39,6%
Hrein raunávöxtun sameignardeildar					
Á árinu	0,5%	-11,9%	11,5%	10,8%	15,6%
Meðaltal sl. 5 ár	4,8%	4,9%	8,8%	6,2%	6,1%
Meðaltal sl. 10 ár	4,8%	5,3%	7,6%	6,7%	6,0%
Hrein nafnávöxtun sameignardeildar					
Á árinu	8,6%	-3,6%	16,9%	14,7%	18,7%
Meðaltal sl. 5 ár	10,8%	9,9%	12,3%	9,0%	8,6%
Meðaltal sl. 10 ár	8,7%	8,9%	10,8%	9,9%	9,1%

¹ Reiknað miðað við 3. mgr. 36. gr. b. í lögum nr. 129/1997.

	2023	2022	2021	2020	2019
Hrein nafnávöxtun, Ævileið I²					
Á árinu	7,2%	-8,4%	17,9%	15,1%	14,5%
Meðaltal sl. 5 ár	8,8%	7,7%	Liggur ekki fyrir	Liggur ekki fyrir	Liggur ekki fyrir
Hrein nafnávöxtun, Ævileið II²					
Á árinu	6,0%	-5,1%	10,8%	11,6%	12,5%
Meðaltal sl. 5 ár	7,0%	6,5%	Liggur ekki fyrir	Liggur ekki fyrir	Liggur ekki fyrir
Hrein nafnávöxtun, Ævileið III²					
Á árinu	6,0%	1,3%	1,6%	5,6%	5,6%
Meðaltal sl. 5 ár	4,0%	3,6%	Liggur ekki fyrir	Liggur ekki fyrir	Liggur ekki fyrir
Hrein nafnávöxtun, Verðbréfaeið					
Á árinu	8,6%	-3,6%	16,9%	14,7%	18,7%
Meðaltal sl. 5 ár	10,8%	9,9%	12,3%	9,0%	8,6%
Meðaltal sl. 10 ár	8,7%	8,9%	10,8%	9,9%	9,1%

Nánari upplýsingar í viðkomandi köflum árs- og sjálfbærnisráðs og ársreikning, m.a. í yfirliti yfir kennitölur í ársreikningi.

² Vakin er athygli á því að ávöxtunartölur endurspeglar gengisbreytingar eignasafns á tímabilinu. Ávöxtunartölur í ársreikningi kunna að vera lítillega frábrugðnar vegna tilmæla FME um útreikning ávöxtunar.

I. Um starfsemina

Ávörp formanns og framkvæmdastjóra, viðskiptalíkan, haghafar og mikilvægisgreining

Ávarp formanns stjórnar

Í upphafi árs 2023 tók gildi hækkun réttinda sjóðfélaga vegna góðrar afkomu sjóðsins. Samhliða var gerð breyting á réttindatöflum þar sem mismunandi árgangar ýmist lækkuðu eða hækkuðu allt eftir því hversu mikil aukning er á spá um lengri meðalævi hvers árgangs. Breytingarnar eru í grunninn góð tíðindi því nú mega sjóðfélagar reikna með að lifa umtalsvert lengur en áður var talið og munu þau yngri njóta fleiri eftirlaunaára en þau eldri.

Góðar breytingar í takt við tímann

Samþykktarbreytingunum í upphafi árs fylgdu margar jákvæðar breytingar fyrir sjóðfélaga sem kynntar voru með margvíslegum hætti. Greiðslutímabil makalífeyris var lengt og réttindin hækkuð. Aukinn var sveigjanleiki við töku lífeyris. Aldursmörk ævilangs lífeyris voru færð til 60 ára aldurs en voru áður 65 ár. Fjöldi sjóðfélaga hefur nýtt sér sveigjanleikann sem í þessu felst.

Ágreiningur um innleiðingu samþykktarbreytinga

Sjóðfélagi höfðaði mál og krafðist ógildingar á ákvæði sem varðar breytingu á áunnum réttindum sjóðfélaga. Í lok nóvember var fallist á kröfu sjóðfélagans í Héraðsdómi Reykjavíkur. Samþykktarbreytingarnar voru vandlega undirbúnar af stjórnendum og stjórn LV í samráði við tryggingastærðfræðing sjóðsins og lögmannsstofur sem og með samtali við stjórnvöld. Markmiðið var að virða eðli lífeyrisréttinda sem eignaréttinda, gæta jafnræðis, meðalhófs og annarra lagalegra skilyrða. Í því sambandi

var lítið til þess að vænt meðalævi lengist meira hjá þeim sem yngri eru en þeim sem eldri eru.

Dómi héraðsdóms var áfrýjað í desember til Landsréttar. Jafnframt var óskað eftir áfrýjunarleyfi beint til Hæstaréttar. Hæstiréttur veitti LV áfrýjunarleyfi til réttarins 20. febrúar 2024.

Fyrir liggur að meirihluti lífeyrissjóðakerfisins fór áþekka leið varðandi breytingu áunninna réttinda vegna hækkandi lífaldurs. Því er mikilvægt fyrir alla sjóðfélaga og lífeyriskerfið í heild sinni að lyktir þess byggji á traustum grunni.

Málefni ÍL-sjóðs

Eins og kunnugt er tilkynnti þáverandi fjármála- og efnahagsráðherra vænt slit á ÍL-sjóði á haustdögum 2022 þar sem ætlunin var að spara ríkissjóði vel á annað hundrað milljarða með því að heimila uppgjör á ÍL-sjóði og gjaldfella bréfin í stað þess að greiða þau til lokagjalds. Lífeyrissjóðir eru stærstu eigendur þessara skuldabréfa og hafa spyrnt fast við fótum enda bréfin gefin út með ábyrgð ríkisins. Staða lífeyrissjóðanna er sterk, bæði lagalega og viðskiptalega, og því er mikilvægt að stjórnvöld hlusti vel á röksemdir lífeyrissjóðanna svo farsælar lyktir náist.

Fjárfestingartækifæri í innviðum

Í síðasta ávarpi formanns var komið inn á innviðafjárfestingar og þörf þess að flýta fyrir möguleikum lífeyrissjóða til að fjárfesta í innviðum hérlendis. Innviðir eru í grunninn góður fjárfestingarkostur í eignasafn lífeyrissjóða og þörfin á uppbyggingu innviða er veruleg eins og hefur verið sýnt fram á í fjölda skýrslna. Frá síðasta ári hefur lítið þokast í þessum efnunum en við erum vongóð um að árið 2024 geti leitt til tækifæra á þessu sviði. Mikilvægt er að allir hlutaðeigandi setji aukinn kraft í greiningu vænlegra innviðafjárfestinga svo hægt sé að virkja sem fyrst þau tækifæri sem biða á þessu sviði.

Ný hluthafastefna með breyttum áherslum

LV hefur undanfarin misseri lagt aukna áherslu á framkvæmd eigendahlutverks sjóðsins. Liður í því var uppfærsla stjórnar á hluthafastefnu sjóðsins í árslok 2023. Í stefnunni er fjallað um atriði sem sjóðurinn leggur áherslu á gagnvart þeim félögum sem hann fjárfestir í og þeim félögum sem hann tekur til skoðunar sem fjárfestingarkost. Meðal nýmæla má nefna að sjóðurinn leggur til að formenn stjórna félaga verði kosnir af hluthöfum í stað þess að stjórn skipti sjálf með sér verkum. Auk þess eru auknar áherslur varðandi starfskjarastefnu fyrirtækja og upplýsingar um framkvæmd hennar, tilnefningarnefndir, arðgreiðslur, stefnu og upplýsingagjöf um sjálfbærni og fleira sem sjóðurinn horfir til við mat á fjárfestingarkostum. Stefnan er liður í virkum samskiptum og samtali við félög á markaði.

Ávöxtun á lífeyrissparnaði er og verður sveiflukennd milli ára. Það sem skiptir máli er ávöxtun til lengri tíma þegar árangur er metinn. Ljóst er að ávöxtun á fjármunum getur verið sveiflukennd þannig að sum ár gefa góða ávöxtun en önnur eru slakari. Góðu árin þurfa að veita upp slæmu árin og er það raunin hjá Lífeyrissjóði verzlunarmanna. Telja verður að ávöxtun til lengri tíma hjá sjóðnum sé viðunandi en raunávöxtun síðastliðinna 10 ára er 4,8% og ef horft er 20 ár aftur í tímann þá er raunávöxtun sjóðsins 4,1%.

Að lokum vil ég fyrir hönd stjórnar þakka sjóðfélögum og starfsfólki fyrir gott samstarf á árinu.

Stefán Sveinbjörnsson,
formaður stjórnar

Lífeyrissjóður verzlunarmanna varð 67 ára

1. febrúar 2023 voru 67 ár liðin frá stofnun sjóðsins.

Við héldum upp á afmælið með því að gera könnun meðal almennings um óskir vegna starfsloka og lífeyristöku.

Í ljós kom að flestir vildu fara fyrir á lífeyri en þeir töldu raunhæft miðað við réttindi sín og aðstæður. Þá langar flesta að minnka við sig, vinna verkefna- eða íhlaupavinnu frekar en að hætta alveg að vinna. Margir þekktu ekki til stefnu launagreiðanda varðandi starfslok.

Ávarp framkvæmdastjóra

Afkoma ársins reyndist mun betri en útlit var fyrir langt fram eftir árinu. Hrein ávöxtun sameignardeildar nam um 8,6% eða um 0,5% raunávöxtun. Séreignarleiðir skiluðu frá 5,8% til 8,6% nafnávöxtun.

Tryggingafræðileg staða sjóðsins nam í upphafi árs 2023 -5,6%, þar sem heildar-skuldbindingar eru umfram heildareignir sjóðsins. Há verðbólga á árinu 2023 auk þess sem raunávöxtun eigna var undir viðmiði í tryggingafræðilegu uppgjöri leiddi til 1,2% lækkunar á stöðunni í árslok 2023.

Markaðir

Pó að markaðir hafi í raun komið betur út en á horfðist á síðasta ári þá er enn talsverð óvissa um marga þætti innanlands sem utan sem hafa mikil áhrif á þróun markaða. Þannig eru þegar þetta er ritað jákvæð merki um minnkandi verðbólgu, óbreytt eða lækkandi vaxtastig, sérstaklega ef sátt næst á vinnumarkaði um kjarasamninga sem miða að því að ná niður verðbólgu og vöxtum.

Erlendis er líklegt að næstu mánuði munu augu fjárfesta áfram beinast að þróun hagtalna til að sjá merki um það hvort verðbólga haldi áfram að lækka og þar með ávöxtunarkrafa skuldabréfa án verulegra áhrifa á atvinnuleysi og hagvöxt.

Innleiðing sjálfbærnilaga og reglna

Á árinu var unnið að innleiðingu aðferðafræði við greiningu á áhættuþáttum tengdum sjálfbærni í eignasöfnum m.t.t. nýrrar löggjafar og annarra viðurkenndra viðmiða. Stefna sjóðsins um ábyrgar fjárfestingar hefur nú verið innleidd og snúa verkefni eignastýringar m.a. að því að móta og innleiða aðferðafræði samkvæmt gildandi reglum og viðurkenndum stöðlum til að styrkja ákvarðanatöku við stýringu eignasafna og að auka gagnsæi í upplýsingagjöf til hogaðila sjóðsins.

Stafrænar lausnir

Miklar framfarir áttu sér stað í stafrænum lausnum fyrir sjóðfélaga. Í upphafi árs var innleitt netspjall ásamt rafrænni auðkenningu og nýr vefur sjóðsins var settur í loftið í september. Þá var á árinu í fyrsta sinn einungis send rafræn yfirlit á Mínum síðum. Við höldum áfram að vinna að nýjum stafrænum lausnum sem auka og bæta þjónustu og sjálfbærni í rekstri.

Ánægja starfsfólks

Eins og ávallt voru mannauðsmál ofarlega á baugi. Til að styðja við uppbyggingu fyrirmyndarvinnustaðar voru meðal annars innleiddar mannauðsmælingar sem eru kynntar ársfjórðungslega fyrir öllu starfsfólki. Mælingarnar hafa komið vel út og sannað gildi sitt við að vinna markvisst jafnóðum úr ábendingum starfsfólks. Sjóðurinn var útnefndur sem mannauðshugsandi vinnustaður HR Monitor árið 2023.

Ánægja sjóðfélaga

Niðurstöður hinnar árlegu lífeyrissjóðakönnunar Gallup voru sérstaklega ánægjulegar í ár en samkvæmt henni hafa sjóðfélagar aldrei verið ánægðari. Sá árangur byggist á þeirri menningu sem starfsfólk hefur tileinkað sér með umhyggju, fagmennsku og árangri í þágu sjóðfélaga að leiðarljósi.

Að lokum er rétt að nefna þau tímamót þegar lífeyrisgreiðslur síðasta mánaðar ársins fóru í fyrsta sinn yfir þrjá milljarða í einum mánuði. Mikil hækkun hefur verið á útgreiðslum enda eru greiðslurnar verðtryggðar. Auk þess var lífeyrir hækkaður í byrjun ársins og fleiri kjósa að fara fyrir á lífeyri eftir að aldursmörk voru færð úr 65 í 60 ár fyrir upphaf lífeyristöku.

Ég vil þakka sjóðfélögum, stjórn og starfsfólki fyrir góð samskipti og samstarf á árinu.

Guðmundur Þ. Þórhallsson,
framkvæmdastjóri

Hvernig skapar LV virði – viðskiptalíkan

Grundvöllur starfsemi: LV starfar á grundvelli starfsleyfis fjármálaráðherra í samræmi við lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrisjóða, með síðari breytingum og samþykktum sjóðsins.

Aðild að LV: Sjóðurinn er opinn öllum þeim sem starfskjör byggja á kjarasamningi VR, félagsmönnum annarra félaga verslunarmanna og sjálfstæðum atvinnurekendum og þeim sem ekki byggja ráðningarbundin starfskjör sín á kjarasamningi annarra.

Grunnþættir í viðskiptalíkani: Viðskiptalíkan sjóðsins byggist á því meginhlutverki hans, samkvæmt framangreindum lögum og samþykktum sjóðsins, að

- taka á móti iðgjöldum sjóðfélaga sem mynda grundvöll réttinda.
- ávaxta eignir sjóðsins í sameignar- og séreignardeildum.
- greiða út ævilangan lífeyri vegna elli, áfallalífeyri í formi örorkulífeyris til sjóðfélaga og barna þeirra sem og maka- og barnalífeyri vegna fráfalls sjóðfélaga.
- greiða út séreignarlífeyri vegna aldurs, örorku eða fráfalls.

Þá eru sjóðfélögum veitt sjóðfélagalán í formi fasteignaveðlana í samræmi við lána-reglur á hverjum tíma.

Samfélagsleg áhrif og fjölþættir framleiðsluþættir LV: Meginhlutverk LV er að greiða sjóðfélögum lífeyri á grundvelli iðgjalda sem greidd eru til sjóðsins. Í því skyni rekur sjóðurinn þrjár deildir fyrir réttindi: i) sameignardeild, ii) séreignardeild fyrir almenna séreign og iii) séreignardeild fyrir tilgreinda séreign.

Lífeyrisgreiðslur frá sjóðnum eru í mörgum tilvikum veigamikill grundvöllur framfærslu sjóðfélaga eftir starfslok og mikilvæg afkomuvernd fyrir eftirlifandi maka og börn þegar sjóðfélagi fellur frá. Sjóðurinn stýrir fjórum eignasöfnum fyrir sameign og séreign og af þeim leiðir að rekstur sjóðsins hefur áhrif á fjölda hagaðila og marga þætti samfélagsins.

Til að lýsa samverkandi þáttum í starfsemi skipulagsheilda hafa verið skilgreindar lykilaðlindir eða fjölþættir framleiðsluþættir (e. multi capitals) í rekstri LV sem stuðla að verðmætasköpun.

Árið 2020 voru heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun greind með tilliti til starfsemi sjóðsins og hafa áherslumarkmið LV nú verið tengd við heimsmarkmiðin. Þá var í upphafi árs 2022 gerð könnun meðal sjóðfélaga, starfsfólks og stjórnarmanna á viðhorfi til sjálfbærni í starfsemi LV í tengslum við starfsemi sjóðsins.

Niðurstöður greiningar eru nýttar til að tengja saman áherslur í rekstri LV og inntak heimsmarkmiðanna um sjálfbæra þróun. Sett eru stefnumótandi markmið með tilliti til heimsmarkmiðanna þar sem litið er til allra þátta sjálfbærni; efnahagslegrar hagsældar, samfélagslegrar velsældar og ábyrgar nýtingar náttúruauðlinda.

Markmiðið er að tengja reksturinn og áhersluatriði í heimsmarkmiðunum saman með mælanlegum hætti.

Viðskiptalíkan LV byggir á fyriryndum í leiðbeiningum „[Integrated Reporting Framework](#)“.

Viðskiptalíkan

Myndin sýnir auðlindir (framleiðsluþætti) sem starfsemi LV byggist á og virðisauka sem hún skapar. Ferlið er hringrás framleiðsluþátta, starfsemi og virðisauka.

Auðlindir

Fjármagn

Iðgjöld og séreignarsparnaður sjóðfélaga er notaður í fjárfestingar til ávöxtunar sem stendur undir lífeyrisgreiðslum og áfallavernd sjóðfélaga.

Mannauður

Hjá sjóðnum starfar sérhæft starfsfólk með viðtæka þekkingu og reynslu. Verkefni sjóðsins eru aðallega þjónusta við sjóðfélaga, fjárfestingarstarfsemi og rekstur upplýsingakerfa.

Samfélag

Sjóðurinn starfar í þágu sjóðfélaga sinna. Með það að markmiði að starfa í sátt við samfélagið viðhefur sjóðurinn öguð og vönduð vinnubrögð, veitir sjóðfélögum áreiðanlegar upplýsingar og starfar samkvæmt lögum og reglum sem um hann gilda.

Náttúra og umhverfi

Megináhrif á náttúru og umhverfi eru fólgin í fjárfestingarstarfseminni. Hún byggist m.a. á fjárfestingum sem hafa með einum eða öðrum hætti áhrif á náttúru og umhverfi.

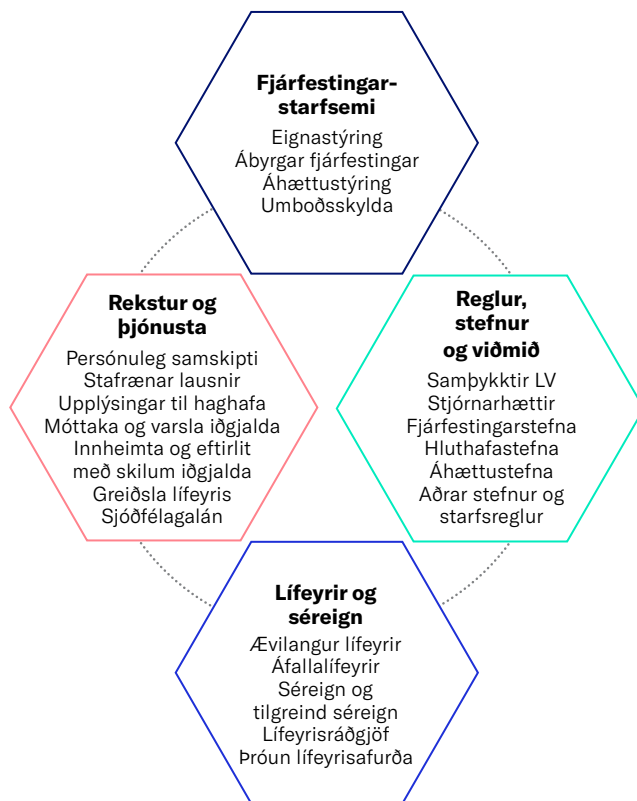
Öfnislegar eignir

Á grundvelli starfsleyfis LV og áratuga starfsemi hefur byggst upp þekking og fyrirtækjamenning sem styður við þróun þjónustu og starfshátta, öguð vinnubrögð og frumkvæðishugsun. Öfnislegar eignir felast m.a. í jákvæðri ímynd, upplýsingakerfum sjóðsins, mannauði, þekkingu á starfsemi hans og viðskiptasamböndum.

Efnislegar eignir

Núverandi eignasöfn, skrifstofuhúsnæði, skrifstofubúnaður og upplýsingakerfi.

Starfsemi LV

Eftirlit

FME, innri- og ytri endurskoðun, tryggingastærðfræðingur, endurskoðunarnefnd, áhættustýring, starfsfólk, stjórn LV

Regluverk

Lög, reglugerðir, reglur FME, kjarasamningar, samþykktir LV, aðrar reglur

Virðisauki

Fjármagn

Lífeyrisgreiðslur til sjóðfélaga til framfærslu / Áhrif á hagvöxt og velsæld í forni fjármögnunar og fjárfestingar, einkum í innlendu hagkerfi

Mannauður

Þekking, reynsla og fagmennska / Jafnvægi á milli vinnu og einkalífs / Vinnuumhverfi sem styður við starfsþróun og velliðan í starfi

Samfélag

Aukið vægi greiðslna lífeyris í samfélaginu gagnvart greiðslum frá ríki og sveitarfélögum / Áhrif á hagvöxt og velsæld með langtimafjárfestingum í innlendu hagkerfi / Jákvæð áhrif á stjórnarhætti fyrirtækja

Náttúra og umhverfi

Sjóðurinn getur haft jákvæð áhrif á umhverfislega og félagslega þætti / Mæling á umhverfisþáttum sem varða rekstur sjóðsins / Aukin áhersla á greiningu umhverfisþátta og félagslegra þátta við mat á fjárfestingarkostum og eignasafni / Uppbyggilegt aðhald gagnvart innlendum félögum sem sjóðurinn er hluthafi í

Öfnislegar eignir

Þekking / Þjónustugæði / Öryggi í þjónustu / Traust / Skilvirk upplýsingakerfi og ferlar / Viðskiptasambönd

Efnislegar eignir

Eignasöfn og upplýsingakerfi sem styðja við rekstur sjóðsins

Áherslur

Efla lífsgæði og grunnþarfir

- » Efla jafna stöðu kynja og jöfn tækifæri
- » Styðja við heilsu og öryggi starfsfólks
- » Efla þekkingu og færni starfsfólks
- » Leggja áherslu á aðgengi upplýsinga fyrir sjóðfélaga
- » Innleiða stefnu og aðferðafræði fyrir greiningu á UFS-þáttum í fjárfestingaferli og umsýslu eignasafna

Góð atvinna og nýsköpun

- » Fylgjast með þróun sem leiðir af breyttri samfélagsgerð
- » Efla nýsköpun í vöruúrvali / þjónustuleiðum sjóðfélaga
- » Auka áherslu á eignir sem styðja við nýsköpun, aukna sjálfbærni og ábyrgari virðiskeðju

Sjálfbær nýting náttúruauðlinda og loftlagsmál

- » Styðja við sjálfbærni við kaup á aðföngum
- » Áhersla á að draga úr gróðurhúsalofttegundum tengdum rekstri
- » Auka áherslu eignasafna á sjálfbæra nýtingu auðlinda, vistkerfa og stöðguleika í loftlagsmálum

Samvinna

- » Efla samstarf við haghafa um sjálfbæra þróun
- » Efla samstarf um ábyrgar fjárfestingar og samþættingu UFS-greininga í fjárfestingarferli

Stuðningur við heimsmarkmið

5 JAFNRÉTTI KYNJANNA

10 AUKIN JÖFNUR

8 GÓÐ ATVINNA OG HAGVÖXTUR

9 NÝSKÖPUN OG UPPBYGGING

12 ÁBYRG NEYSLA OG FRAMLEIÐSLA

13 AÐGERÐIRÍ LOFTLAGSMÁLUM

17 SAMVINNA UM MARKMIÐIN

Haghafar og mikilvægisgreining

Gagnlegt er fyrir starfsemi LV að hafa gott yfirlit yfir haghafa sjóðsins. Það auðveldar sjóðnum að vinna að og gæta þeirra hagsmuna sem honum er falið að sinna. Einnig gerir það sjóðinn betur í stakk búinn til að fylgjast með sjónarmiðum og áhrifum haghafa sem eru í aðstöðu til að hafa bein eða óbein áhrif á starf hans og þá hagsmuni sem hann gætir.

Haghafar hafa verið skilgreindir sem einstaklingar, hópar eða lögaðilar sem verða fyrir áhrifum af starfsemi og geta haft áhrif á starfsemi skipulagsheilda. Þarfir, kröfur og áhrifavald haghafa getur haft áhrif á starfsemi LV og mótun ýmissa stefna og reglna. Þar má nefna samþykktir, fjárfestingarstefnu, stefnu um ábyrgar fjárfestingar, áhættustefnu, siða- og samskiptareglur, stefnu varðandi upplýsingamiðlun, mannauðsstefnu og starfskjarastefnu.

Nánari umfjöllun um haghafa lífeyrissjóðsins má finna í árs- og sjálfbærnisráskýrslu sjóðsins fyrir árin 2022 og 2021 og í sjálfbærnisráskýrslu sjóðsins fyrir árið 2020.

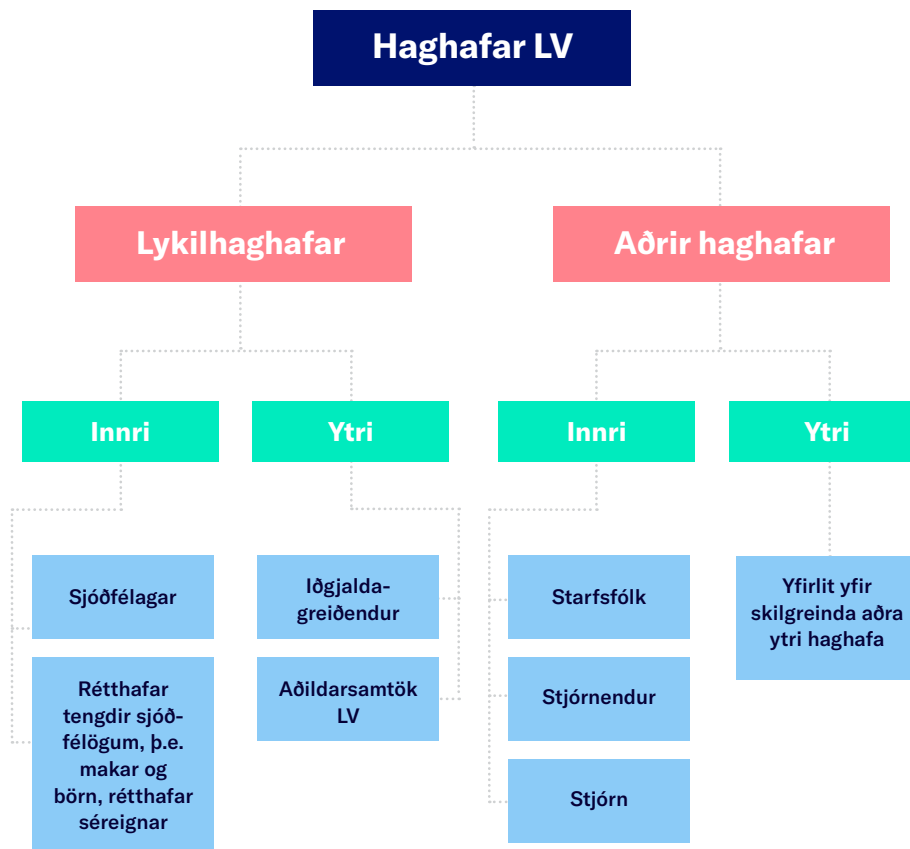
Samskipti við haghafa

Sjóðurinn aflar reglulega þekkingar á þörfum sjóðfélaga með samtölum, upplýsingum úr gögnum sjóðsins, skrásetningu og úrvinnslu ábendinga með eigin gögnum en jafnframt með sérhæfðum könnunum meðal sjóðfélaga og almennings.

Ársfundir sjóðsins eru vettvangur ítarlegrar upplýsingamiðlunar um afkomu liðins árs. Allir sjóðfélagar hafa rétt til setu á fundinum og er hann auglýstur í helstu fjölmiðlum. Sjóðurinn nýtir einnig samfélagsmiðla og sendir sjóðfélögum tvisvar á ári yfirlit yfir réttindi og greidd iðgjöld.

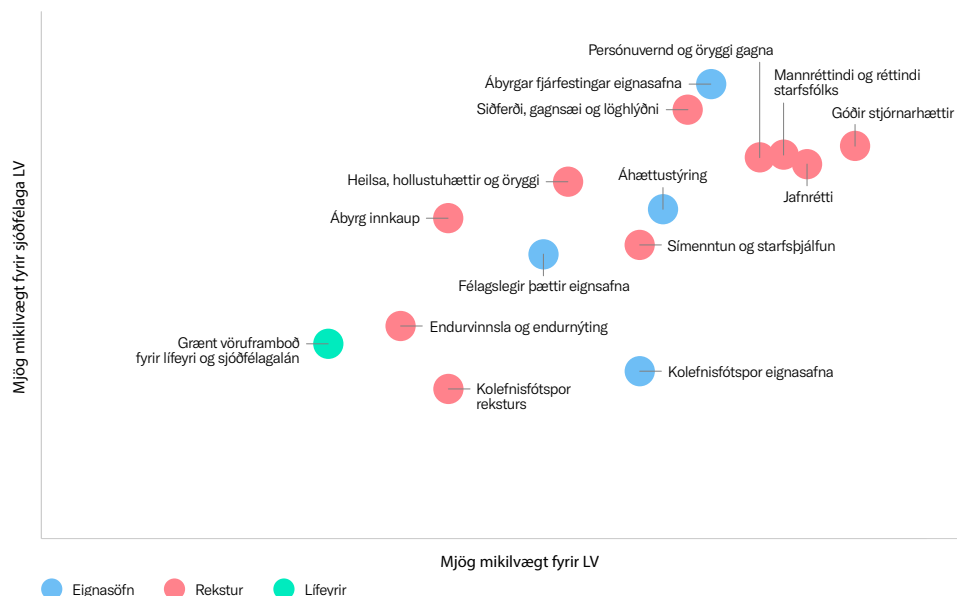
Þær áherslur sem koma fram í samtölum, könnunum og rýni meðal haghafa eru leiðarljós í ákvörðunum stjórnenda og starfsfólks á degi hverjum.

Um lykilhaghafa og aðra haghafa (innri og ytri)

Mikilvægisgreining

Í febrúar 2022 var framkvæmd mikilvægisgreining meðal sjóðfélaga, starfsfólks og stjórnar til að kanna viðhorf til áhrifa sjálfbærrar þróunar á efnahags-, umhverfis- og félagslega þætti. Niðurstöður þeirra greiningar eru hér endurbirtar frá árs- og sjálfbærnisráðgjafi sjóðsins fyrir árið 2021. Svarendur forgangsröðuðu áherslum sjóðsins eftir mikilvægi jákvæðra áhrifa á sjálfbæra þróun. Helstu niðurstöður þeirrar greiningar voru þær að haghafar voru sammála um að leggja bæri mesta áherslu á góða stjórnarhætti, ábyrgar fjárfestingar, persónuvernd og öryggi gagna, mannréttindi og réttindi starfsfólks og jafnrétti. Unnið er nú að tvöfaldri mikilvægisgreiningu þar sem lögð verður áhersla á að greina hvernig eignasöfn sjóðsins, rekstur skrifstofu og lífeyris hefur áhrif á umhverfi og samfélag, bein og óbein. Fjárhagsleg áhrif sjálfbærni verða einnig metin og tækifæri og áhætta skilgreind fyrir annars vegar eignasöfnin og hins vegar fyrir rekstur skrifstofu og lífeyris. Greiningin mun taka mið af sjónarmiðum starfsfólks sjóðsins sem og helstu innri og ytri lykilhaghafa.

Betri upplýsingar um úrræði tengd greiðsluferfiðleikum

Það geta allir átt í tímabundnum greiðsluferfiðleikum um ævina og stundum breytast aðstæður. Vegna hækkunar greiðslubyrði lántakenda með hækkandi vaxtastigi á sl. ári gerðum við aðgengilegri á vef okkar upplýsingar um leiðir sem við bjóðum til að bregðast við tímabundnum greiðsluferfiðleikum lántakenda hjá sjóðnum. Lántakendur fengu einnig sendan tölvupóst til að vekja athygli þeirra á þessu.

II. Lífeyrisafurðir

Stóra myndin, tölur og gröf, sjálfbær lífeyrir, samþykktabreytingar og tryggingafræðileg staða

LV rekur þrjár réttindadeildir, sameignardeild og tvær séreignardeildir, fyrir almenna séreign og tilgreinda séreign.

- » Sameignardeildin, A-deild, er langstærsta réttindadeildin. Meginafurð hennar er ævilangur lífeyrir en auk þess áfallalífeyrir sem veitir mikilvæg tryggingaréttindi í formi örorku-, maka- og barnalífeyris.
- » Séreignardeildirnar eru tvær, B-deild fyrir almenna séreign og C-deild fyrir tilgreinda séreign. Eignir sjóðfélaga í séreign eru ávaxtaðar í fjórum eignasöfnum, Ævileiðum I, II og III sem og Verðbréfaeið sem er lokuð fyrir nýjum samningum.

Yfirlit yfir lífeyrisafurðir LV

Sameignardeild		Séreignardeildir	
A-deild		Almenn séreign B-deild	Tilgreind séreign C-deild
Upphaf tóku ævilangs lífeyris frá 60 til 80 ára. Eingreiðsla ef mánaðargreiðsla er undir 6.585 kr. miðað við janúar 2024.	Útgreiðsla vegna aldurs	Frá 60 ára aldri.	Frá 62 ára aldri, dreift a.m.k. til 67 ára. Eingreiðsluviðmið 1.745.821 m.v. janúar 2024. Laus að fullu frá 67 ára.
Örorkulífeyrir ef orkutap er metið 50% eða meira, sjóðfélagi hafi greitt í lífeyrissjóði að lágmarki í 2 ár og orðið fyrir tekjutapi.	Vegna orkutaps	Greitt út á sjö árum ef yfir eingreiðslumörkum 1.745.821 miðað við janúar 2024.	
Makalífeyrir er 60% af réttindum sjóðfélaga, greiddur í lágmark fimm ár, þrjú ár fullur og tvö ár hálfur. Barnalífeyrir vegna andláts og örorku.	Við andlát	Inneign greidd til erfingja í samræmi við hjúskapar- og erfðalög.	
Skipting réttinda milli hjóna fyrir 65 ára aldur og fyrir lífeyristöku.	Skipting	Skipting séreignar milli hjóna, sömu skilyrði.	

Yfirlit yfir greidd iðgjöld og útgreiðslu lífeyris árin 2022 og 2023

Iðgjöld, fjöldi sjóðfélaga og launagreiðenda

	Sameignardeild		Séreign		Tilgreind séreign	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Iðgjöld til LV í m.kr.	44.300	39.421	1.893	1.625	1.207	1.060
Heildarfjöldi sjóðfélaga	49.941	48.895	3.858	3.551	3.504	3.254
Fjöldi launagreiðenda	10.415	9.788	2.037	1.884	1.887	1.693

Eingöngu rafræn yfirlit í fyrsta sinn

Á vormánuðum varð sjóðnum í fyrsta sinn heimilt að senda eingöngu út rafræn yfirlit til sjóðfélaga á Mínum síðum. Mikill sparnaður felst í breytingunni auk þess sem flestir sjóðfélaga vilja helst fá yfirlitin sín með rafrænum hætti ef marka má kannanir.

Sameign

	Fjöldi einstaklinga á lífeyri		Lífeyrisgreiðslur í m.kr.	
	2023	2022	2023	2022
Ævilangur lífeyrir	19.355	16.497	26.172	19.316
Örorkulífeyrir	5.535	5.369	5.498	4.609
Makalífeyrir	1.929	1.911	1.346	1.152
Barnalífeyrir	687	692	179	171
Samtals	26.080	23.136	33.195	25.248

Séreign

	Fjöldi einstaklinga sem fá greitt vegna		Séreignargreiðslur í m.kr.	
	2023	2022	2023	2022
Séreign	750	709	782	648
Lán og húsnæðissparnaður	1.203	1.043	484	420
Covid úrræði	0	26	0	29
Samtals	1953	1.778	1.266	1.097

Sameignardeild

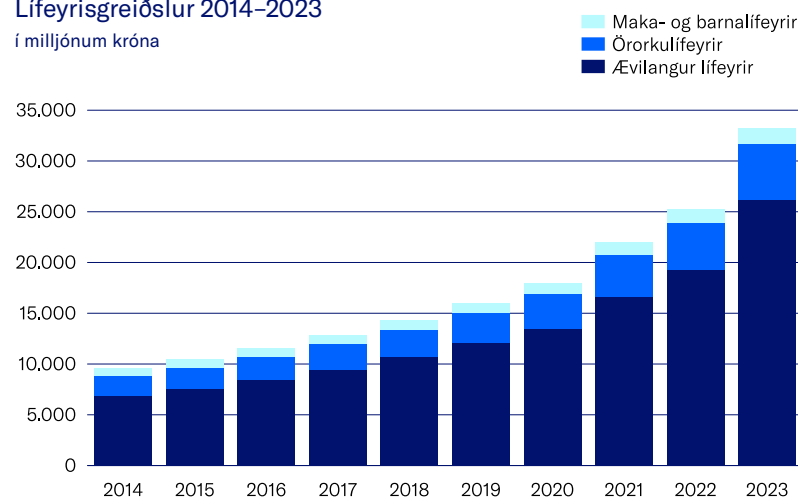
Sameignardeildin er stærst af þremur réttindadeildum sjóðsins. Hér er m.a. gerð grein fyrir þróun fjárhæðar inngreiðslna og lífeyrisgreiðslna, fjölda greiðandi sjóðfélaga og sjóðfélaga á lífeyri. Upplýsingar um eignir sameignardeildar eru í kafla III um eignasöfn.

Lífeyrisgreiðslur til sjóðfélaga

Lífeyrisgreiðslur úr sameignardeild námu 33.195 milljónum króna og hækkuðu um 31,5% frá fyrra ári. Lífeyrisgreiðslur eru verðtryggðar og hækka miðað við vísitölu neysluerðs sem hækkaði um 8% 2023.

Lífeyrisgreiðslur 2014–2023

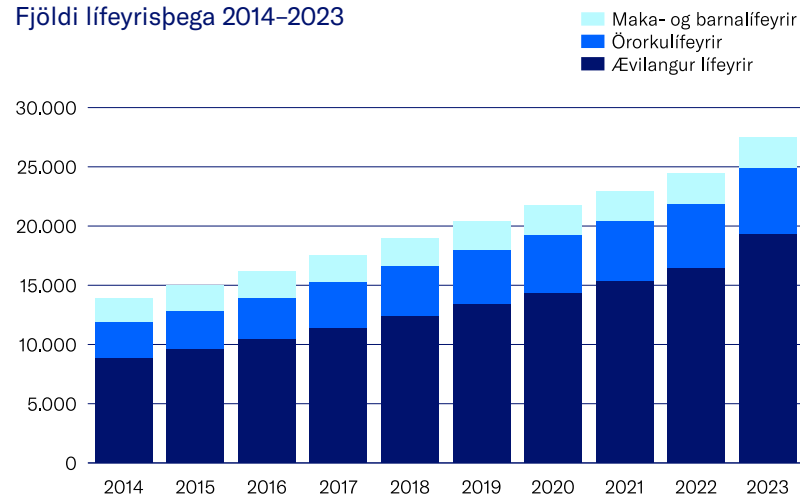
í milljónum króna

Fjöldi sjóðfélaga á lífeyri

Sjóðfélagar á lífeyri voru 26.080 á árinu 2023 og fjölgaði þeim um 12,7% frá fyrra ári. Lífeyrir sameignardeildar í hlutfalli af iðgjöldum, svokölluð lífeyrisbyrði, nam 74,9% á árinu 2023 en var 64,0% árið áður.

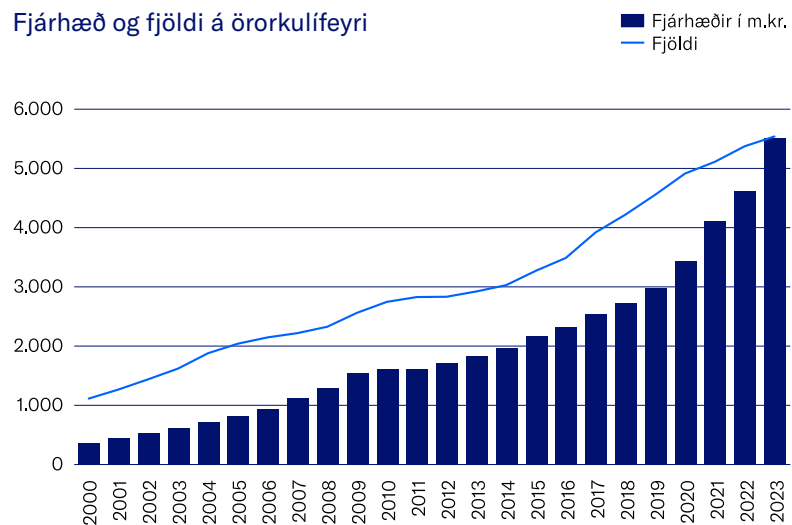
Fjöldi lífeyrisþega 2014–2023

Á árinu 2023 hófu 3.695 sjóðfélagar töku eftirlauna en þeir voru 1.858 árið áður. Þar af voru 763 eða 20,7% sjóðfélaga sem hófu töku lífeyris við 67 ára aldur. 71% hóf töku fyrir 67 ára aldur. Ástæðu aukningarinnar má einkum rekja til breytinga á samþykktum í upphafi árs þar sem aldursmörk vegna töku ævilangs lífeyris voru lækkuð úr 65 ára í 60 ára aldur.

Örorkulífeyrir: Fjöldi og fjárhæðir

Þeim sem eru á örorkulífeyri hefur fjölgað um 89,7% frá árinu 2013. Samkvæmt laga-
breytingu frá 2014 ber einstaklingum á örorkulífeyri hjá Tryggingastofnun ríkisins
(TR) að sækja um í lífeyrissjóði til að eiga rétt hjá TR. Fjárhæðir hafa hækkað töluvert
síðustu þrjú ár en auk tveggja réttindahækkana hefur vísitala neysliverðs hækkað
mikið síðustu tvö ár.

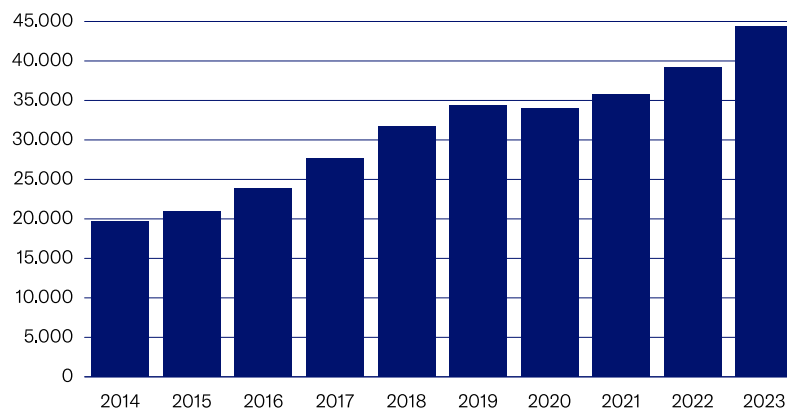

Iðgjöld til sameignardeildar

Greidd iðgjöld til sjóðsins hafa aukist undanfarin ár. Hækkun milli áronna 2022 og
2023 var um 12,4%.

Iðgjöld 2014–2023

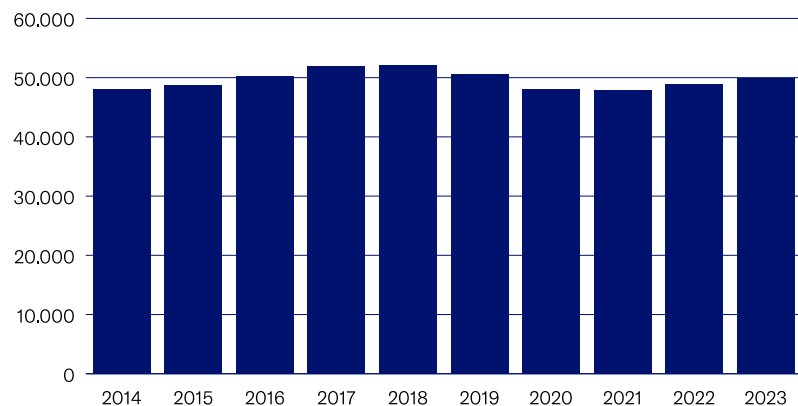
í milljónum króna

Fjöldi greiðandi sjóðfélaga

Fjöldi greiðandi sjóðfélaga hefur verið nokkuð svipaður undanfarin ár.

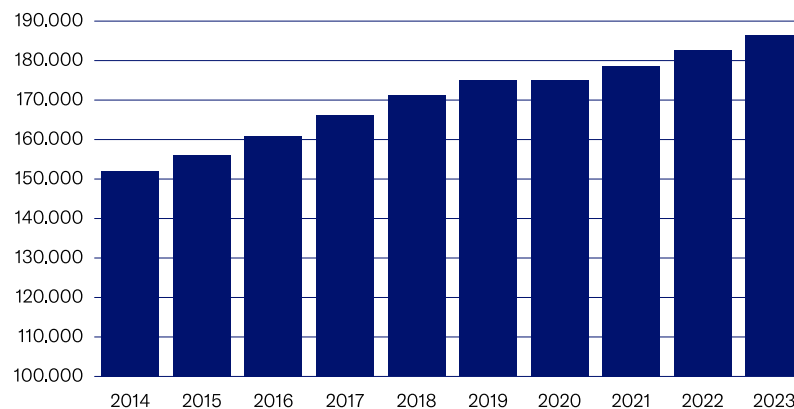
Fjöldi greiðandi sjóðfélaga 2014–2023

Heildarfjöldi sjóðfélaga sem eiga réttindi í sameignardeild

Alls eiga rúmlega 186 þúsund sjóðfélagar réttindi í sameignardeild og hefur þeim fjölgað úr rúmlega 152 þúsund frá árinu 2014.

Heildarfjöldi sjóðfélaga sem eiga réttindi í sameignardeild 2014–2023

Séreignardeild

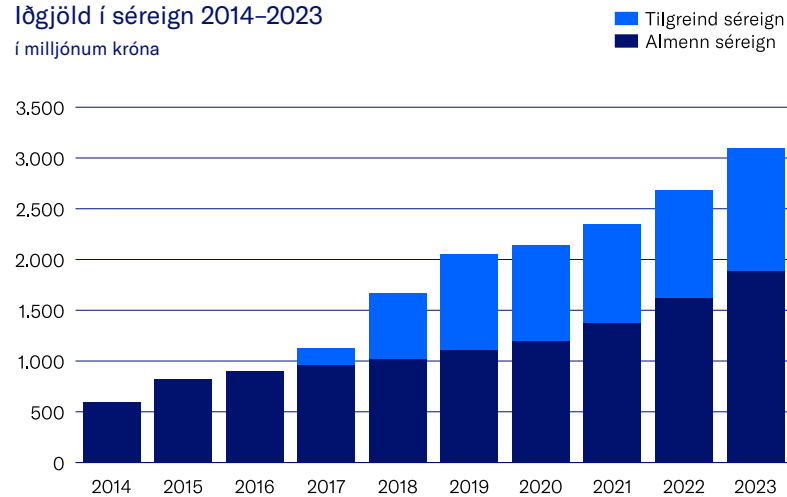
LV starfrækir tvær séreignardeildir, aðra fyrir almenna séreign og hina fyrir tilgreinda séreign. Eignir séreignardeilda eru ávaxtaðar í fjórum leiðum eins og nefnt hefur verið framar í þessum kafla og fjallað er um í kafla III um eignasöfn LV.

Iðgjöld til séreignardeildar

Iðgjöld til séreignardeildar námu 3.100 milljónum á árinu 2023 samanborið við 2.685 milljónir árið 2022.

Iðgjöld í séreign 2014–2023

í milljónum króna

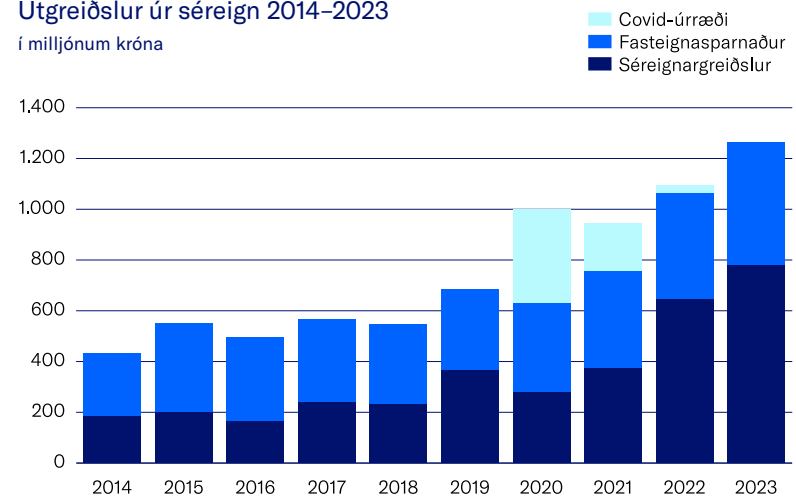

Útgreiðslur úr séreignardeild

Lífeyrisgreiðslur úr séreignardeild námu alls 1.266 milljónum króna en voru 1.096 milljónir árið 2022. Á myndinni kemur fram hve stór hluti er vegna fasteignatengdra greiðslna, þ.e. innborgana á fasteignalán og greiðslur við fyrstu kaup. Undir séreignargreiðslur vegna aldurs falla einnig útgreiðslur vegna fráfalls og örorku.

Útgreiðslur úr séreign 2014–2023

í milljónum króna

Tryggingafræðileg staða

Tryggingastærðfræðingur gerir árlega tryggingafræðilega athugun á fjárhag sjóðsins. Niðurstöðurnar eru yfirfarnar af stjórn og kynntar á ársfundi.

Tryggingastærðfræðingur sjóðsins er Benedikt Jóhannesson hjá Talnakönnun hf. Hann er ráðinn af stjórn og hefur hlotið viðurkenningu Fjármálaeftirlitsins.

Hvað felst í tryggingafræðilegri athugun

Í tryggingafræðilegri athugun er metið hvort jafnvægi sé á heildareignum og heildarskuldbindingum lífeyrissjóðsins. Þannig er annars vegar lagt mat á hreina eign sjóðsins til greiðslu lífeyris, ásamt reiknuðu núvirði áætlaðra framtíðariðgjalda virkra sjóðfélaga, og hins vegar núvirði væntanlegs lífeyris vegna þegar greiddra iðgjalda og áætlaðra framtíðariðgjalda virkra sjóðfélaga. Ein helsta niðurstaða tryggingafræðilegrar athugunar er tryggingafræðileg staða. Hún segir til um getu sjóðsins til að standa undir lífeyrisréttindum sjóðfélaga.

Við núvirðisútreikning væntanlegs lífeyris og framtíðariðgjalda er reglum samkvæmt notuð 3,5% vaxtaviðmiðun umfram vísitölu neysluverðs.

Ítarlegar reglur um tryggingafræðilega athugun eru í lögum nr. 129/1997, m.a. í 24. og 39. gr., reglugerð nr. 391/1998, samþykktum sjóðsins og leiðbeinandi reglum Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga um framkvæmd tryggingafræðilegra athugana.

Réttindi sjóðfélaga og væntur lífeyrir

Réttindi sjóðfélaga eru byggð á lögum og ákvæðum samþykktu sjóðsins, framtíðariðgjöldum og væntri framtíðarávöxtun. Sá lífeyrir sem sjóðfélagar vænta getur orðið lægri eða hærra eftir því hvernig til tekst að ávaxta eignir sjóðsins til framtíðar. Þá hafa ýmsir lýðfræðilegir þættir áhrif á getu sjóðsins til að greiða lífeyri þar sem sjóðurinn er sameignarsjóður sem veitir rétt til ævilangs lífeyris, auk tímabundins örorkulífeyris, makalífeyris og barnalífeyris. Þróun ævilengdar sjóðfélaga, lífslíkur,

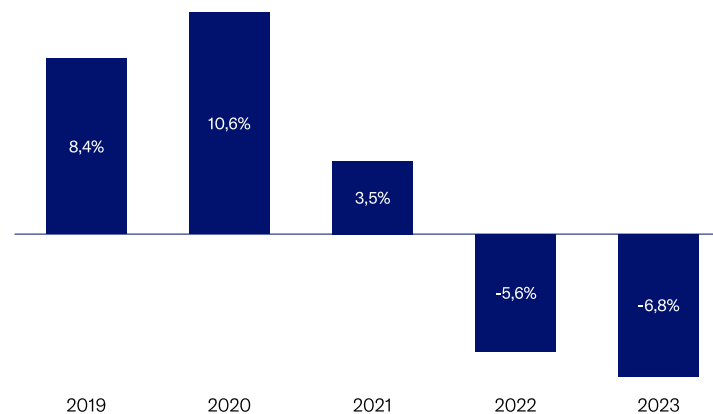
er sá lýðfræðilegi þáttur sem hefur mest áhrif á tryggingafræðilega athugun lífeyrissjóða. Aðrir lýðfræðilegir þættir sem hafa áhrif eru örorkutíðni, hjúskaparstaða og tíðni barneigna.

Samkvæmt lögum skal gera nauðsynlegar breytingar á samþykktum sjóðsins ef tryggingafræðileg staða hans er hærra en 10% eða lægri en -10%. Sama gildir ef tryggingafræðileg staða er hærra en 5% eða lægri en -5% fimm ár í röð. Breytingarnar snúa þá að því að koma tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins nær jafnvægi með því að hækka eða lækka réttindi sjóðfélaga eftir því hvernig staða sjóðsins er á hverjum tíma. Sjóðfélagar bera þess vegna þá áhættu sem felst í að ávaxta iðgjöld og eignir sjóðsins sem og lýðfræðilega áhættu.

Staða sjóðsins

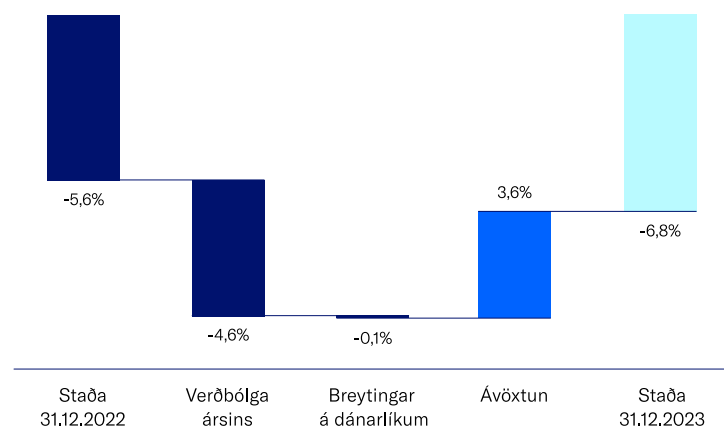
Tryggingafræðileg staða sameignardeildar er nú -6,8% en var -5,6% árið 2022.

Þróun tryggingafræðilegrar stöðu

Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu 2023 úr -5,6% í -6,8% kemur til vegna hárrar verðbólgu, breytinga á lífslíkum sem forsendu í tryggingafræðilegri athugun og ávöxtunar sem var þó undir viðmiði í tryggingafræðilegu uppgjöri.

Breyting á tryggingafræðilegri stöðu

Málshöfðun vegna samþykktarbreytinga

Vorið 2023 var höfðað mál á hendur LV vegna samþykktarbreytinga sem tóku gildi 1. janúar 2023 og krafist ógildingar á ákvæði sem varðar breytingu á áunnum réttindum sjóðfélaga. Í dómi Héraðsdóms Reykjavíkur nr. E-1722/2023 sem kveðinn var upp 30. nóvember 2023 var fallist á kröfur stefnanda þar sem krafist var ógildingar á tilteknu ákvæði samþykktarbreytinganna. Kjarni þeirra breytinga felst í því að áunnin réttindi sjóðfélaga í sameignardeild voru umreiknuð þannig að mánaðarlegar greiðslur lækkuðu mismikið eftir aldri. Markmiðið var að mæta hækkanði lífaldri sjóðfélaga þar sem spáð er að ævi yngri sjóðfélaga lengist meira en þeirra sem eldri eru. Þessi spá endurspeglast í lífslíkutöflum sem gefnar eru út af Félagi íslenskra tryggingastærðfræðinga og staðfestar af fjármála- og efnahagsráðherra.

Dómi héraðsdóms var áfrýjað í desember sl. til Landsréttar. Jafnframt var óskað eftir áfrýjunarleyfi beint til Hæstaréttar. Hæstiréttur veitti LV áfrýjunarleyfi til réttarins 20. febrúar 2024.

Gerð er grein fyrir tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins og meginniðurstöðum tryggingafræðilegrar athugunar á yfirliti um tryggingafræðilega stöðu sameignardeildar í ársreikningi á bls. 117 og nánar í skýringu 16 á bls. 136 og 137. Einnig er þarf að finna nánari umfjöllun um málshöfðun vegna samþykktarbreytinga.

III. Eignasöfn

Leiðarljós, staða, þróun og horfur í sameign og séreign

Íslenska lífeyriskerfið er stórt í samanburði við íslenskt hagkerfi og var um 170% af vergri landsframleiðslu (VLF) í lok þriðja ársfjórðungs árið 2023. Eignasöfn LV námu til samanburðar tæplega þriðjungi af VLF á sama tíma. Þá er LV annar stærsti sjóður íslenska lífeyriskerfisins og taldi um 17% af heildareignum þess í lok þriðja ársfjórðungs 2023 en sameignardeildin taldi 19,3% af heildareignum sameignardeilda lífeyrissjóða.³

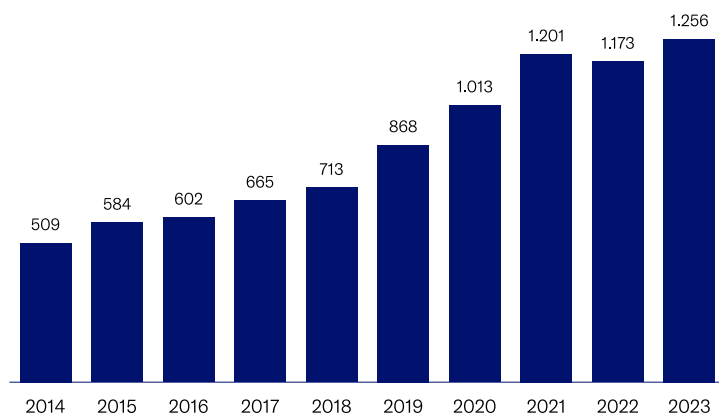
Eignasöfn LV eru fimm talsins, eitt fyrir sameignardeild og fjögur fyrir séreignardeildir. Hrein eign LV til greiðslu lífeyris nam 1.287 milljörðum kr. í árslok 2023. Eignasöfnin hafa stækkað jafnt og þétt síðustu ár ef frá er talið árið 2022 þegar aðstæður á fjármálamörkuðum voru erfiðar. Vöxtinn má einkum rekja til góðrar ávöxtunar en samanlagður hagnaður (fjármunatekjur) undanfarin tíu ár nema riflega 736 milljörðum króna sem samsvarar til um helmingi af eignum sameignardeildar í árslok 2023.

³ [Talnagögn](#) frá Seðlabanka Íslands og [Hagstofu Íslands](#).

Sameignardeild

Sameignardeild LV er stærsta eignasafn lífeyrissjóðsins. Eignunum er ætlað að standa undir lífeyrisgreiðslum í formi ævilangs lífeyris og áfallalífeyris. Hrein eign safnsins til greiðslu lífeyris nam ríflega 1.256 milljörðum kr. í árslok 2023 og fjárfestingartekjur á árinu námu tæplega 101 milljarði kr.

Hrein eign sameignardeildar til greiðslu lífeyris
í milljörðum króna

Hrein nafnávöxtun sameignardeildar var 8,6% og hrein raunávöxtun 0,5%. Talsverður viðsnúningur var á ávöxtun frá fyrra ári þegar hrein nafnávöxtun var neikvæð um 3,6% og hrein raunávöxtun var neikvæð um 11,9%.

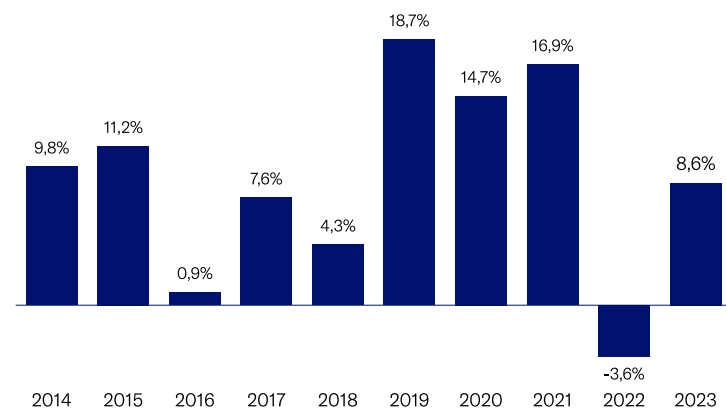
Yfirlit yfir hreina ávöxtun, rekstrarkostnaður hefur verið dreginn frá fjárfestingartekjum

Tímabil	Árleg hrein nafnávöxtun	Árleg hrein raunávöxtun
5 ár	10,8%	4,8%
10 ár	8,7%	4,8%
20 ár	9,2%	4,1%
2023	8,6%	0,5%

Ávöxtun er reiknuð skv. reglum FME eins og birtist í ársreikningi.

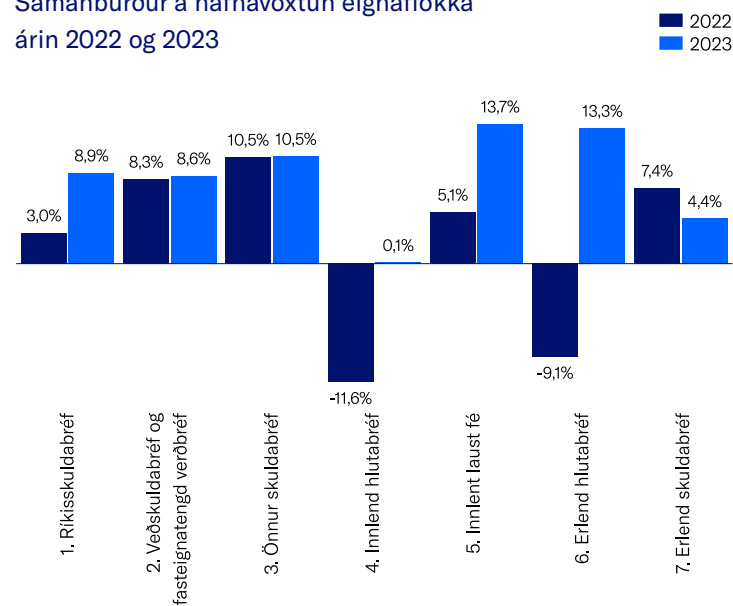
Þrátt fyrir talsvert betri afkomu en árið áður reyndist árið 2023 krefjandi á eignamörkuðum eins og rakið verður í kaflanum hér á eftir um verðbréfamarkaði 2023 og horfur en markaðir réttu þó úr sér undir lok árs. Sjá má að hrein nafnvöxtun sameignardeildar hefur almennt verið jákvæð undanfarin tíu ár að undanskildu árinu 2022 og voru árin 2019 og 2021 ein þau bestu í sögu sjóðsins.

Hrein nafnvöxtun sameignardeildar

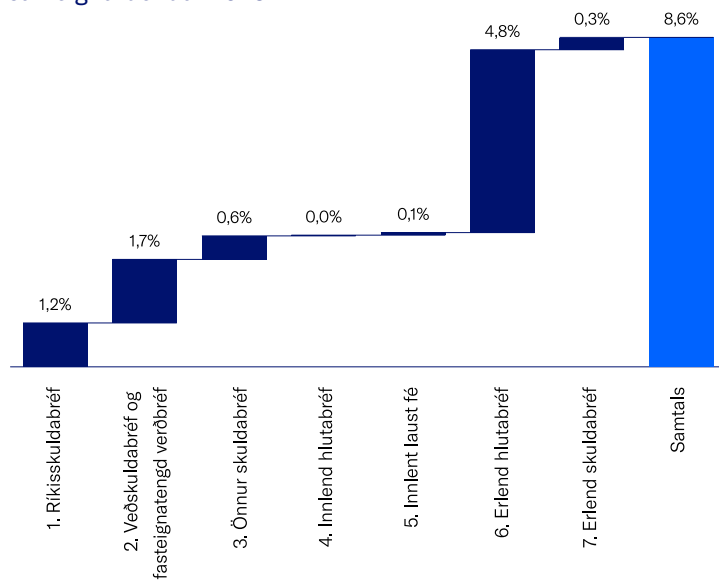
Næsta mynd sýnir samanburð á ávöxtun eignaflokka á milli árunna 2022 og 2023. Talsverður viðsnúningur varð á ávöxtun hlutabréfa safnsins á milli ára þar sem innlend hlutabréf skiluðu neikvæðri ávöxtun um 11,7% árið 2022 en jákvæðri ávöxtun um 0,12% á árinu 2023. Erlend hlutabréf skiluðu neikvæðri ávöxtun um 9,2% árið 2022 en ávöxtun var jákvæð um 13,4% árið 2023

Samanburður á nafnvöxtun eignaflokka árin 2022 og 2023

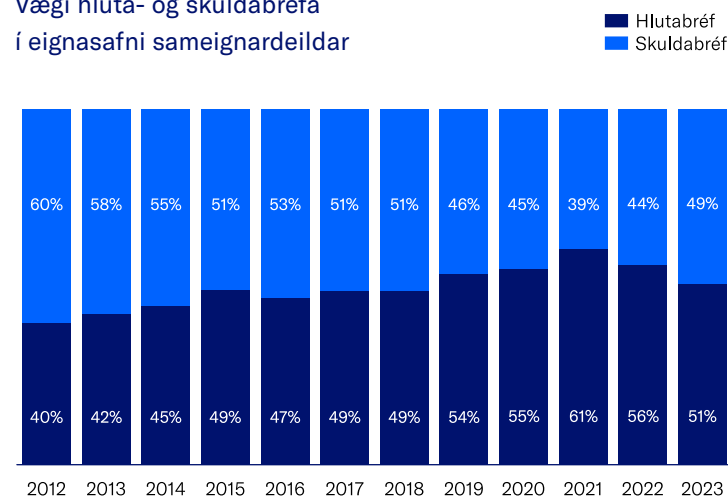
Næsta mynd sýnir framlag einstaka eignaflokka til ávöxtunar án kostnaðar. Framlag erlendra hlutabréfa til ávöxtunar ársins vó mest en framlag allra eignaflokka var jákvætt á árinu, ólíkt árinu á undan þegar innlend og erlend hlutabréf höfðu neikvæð áhrif á ávöxtun sjóðsins.

Framlag eignaflokka til hreinnar nafnávöxtunar sameignardeildar 2023

Undanfarin ár hefur vægi hlutabréfa hækkað sem hlutfall af eignasafni sameignardeildar. Það felur í sér meiri áhættu en ella en á móti má vænta hærri ávöxtunar til lengri tíma litið. Eign sjóðsins í skráðum og óskráðum hlutabréfum er í eignaflokkum fjögur og sex og þar varð töluverður viðsnúningur á milli ára. Hann má fyrst og fremst rekja til góðrar ávöxtunar erlendra hlutabréfa (flokkur sex) eins og sjá má á framlagi eignaflokka til ávöxtunar en innlenda hlutabréfasafnið skilaði lítillaga jákvæðri ávöxtun á árinu. Nokkur hluti hlutabréfaeignar sjóðsins er óskráður (t.d. áskriftarsjóðir) og skilaði sá hluti lakari ávöxtun en skráðu eignirnar. Eðli slíkra eigna er þannig að verðmat þeirra breytist hægar en í tilfelli skráðra eigna og því má leiða líkum að því að hluti af dræmri ávöxtun þeirra sé aðlögun að slæmri ávöxtun skráðra hlutabréfa fyrri hluta árs 2023.

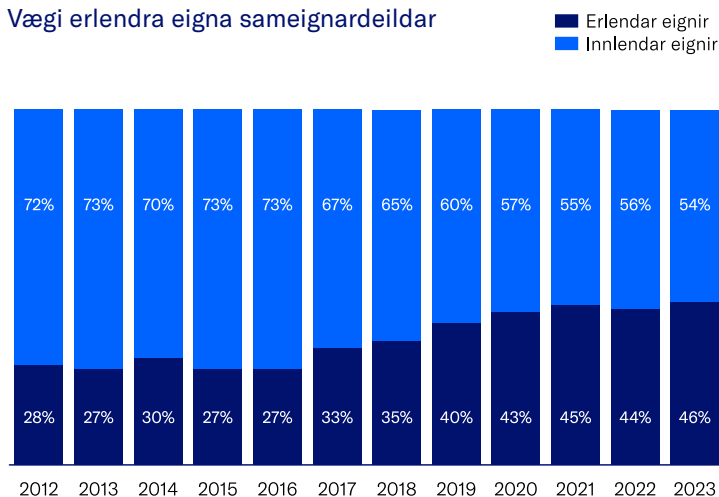
Vægi hluta- og skuldabréfa í eignasafni sameignardeildar

Ávöxtun innlendra skuldabréfa var á bilinu 9 til 11% á árinu þrátt fyrir hækkandi vaxtastig sem öllu jöfnu leiðir til verðlækkana á þeim. Það skýrist að hluta til af því að 81% af innlendra skuldabréfaeign LV var fært á kaupávöxtunarkröfu árið 2023 og er því ónæmt fyrir markaðsbreytingum sem endurspeglast í minni sveiflum í ávöxtun. Ávöxtun var svipuð milli verðtryggðra og óverðtryggðra skuldabréfa en hlutfall verðtryggðra skuldabréfa af innlendu skuldabréfasafni sameignardeildar nam um 72% í árslok. Breyting á gengi erlendra gjaldmiðla gagnvart íslensku krónunni hafði neikvæð áhrif á ávöxtun erlendra eigna á árinu og er ávöxtun ársins rúmlega 2% lakari en hún hefði annars verið sé miðað við óbreytt gengi gjaldmiðla.

Til að draga úr áhættu eignasafns tengdu íslensku hagkerfi hefur vægi erlendra eigna verið aukið undanfarin ár. Um 46% af heildareignum sameignardeildar voru erlendar eignir í árslok 2023 og hefur hlutfall þeirra hækkað um rúm 10% frá árinu 2018.

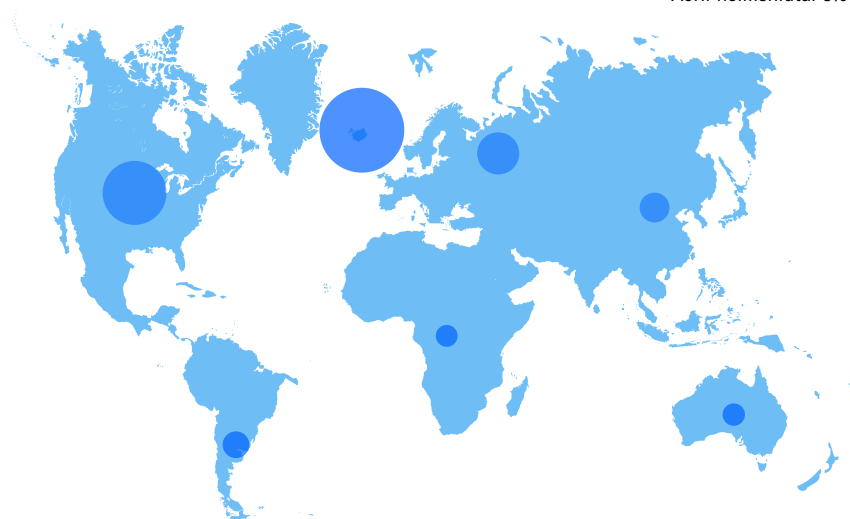
Vægi erlendra eigna sameignardeildar

Eins og fram kemur í fjárfestingarstefnu sjóðsins er lögð áhersla á áhættudreifingu í eignasafninu og erlendar eignir eru mikilvægur þáttur í því samhengi. Sé horft til undirliggjandi eigna má sjá að eignasafnið telur nú ríflega 23 þúsund eignir sem dreifast á fjölda landssvæða og sex heimsálfur, þar af er 55% heildareigna að finna innan Íslands, 31% í Norður-Ameríku og 9% í Evrópu.

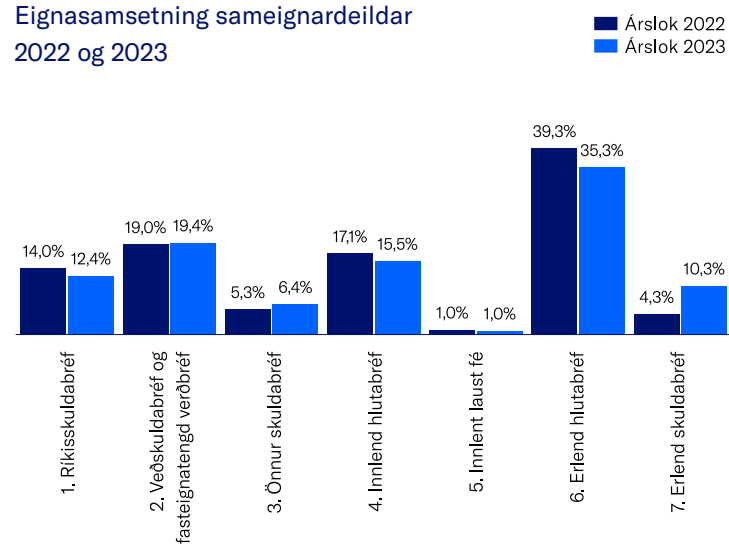
Landfræðileg skipting eigna allra eignasafna

Ísland 55%
Evrópa án Íslands 9%
Norður-Ameríka 31%
Aðrir heimshlutar 5%

Eignasamsetning sameignardeildar tók nokkrum breytingum á árinu eins og sést á eftirfarandi mynd. Vægi hlutabréfa hefur lækkað, þá einna helst vægi erlendra hlutabréfa, og vægi erlendra skuldabréfa aukist eða um 6% sem hluti af heildareignum sameignardeildar. Samanlagt vægi hlutabréfa lækkaði þannig úr ríflega 56% árið 2022 og stóð í tæplega 51% í árslok 2023.

Eignasamsetning sameignardeildar
2022 og 2023

Lífeyrissjóðurinn birti fjárfestingarstefnu sína fyrir árið 2024 í desember 2023. Litlar breytingar eru fyrirhugaðar á samsetningu innlenda hluta eignasafns sameignardeildar. Áform um töluverðar breytingar er að finna varðandi erlendar eignir þar sem gert er ráð fyrir auknu vægi erlendra skuldabréfa og þá um leið lægra hlutfalli erlendra hlutabréfa. Finna má greinargóðar upplýsingar um áherslur og markmið við stýringu eignasafna sjóðsins í fjárfestingarstefnu LV fyrir árið 2024 sem er aðgengileg á vef sjóðsins.⁴

⁴ [Fjárfestingarstefna Lífeyrissjóðs verzlunarmanna 2024](#)

Séreignardeildir

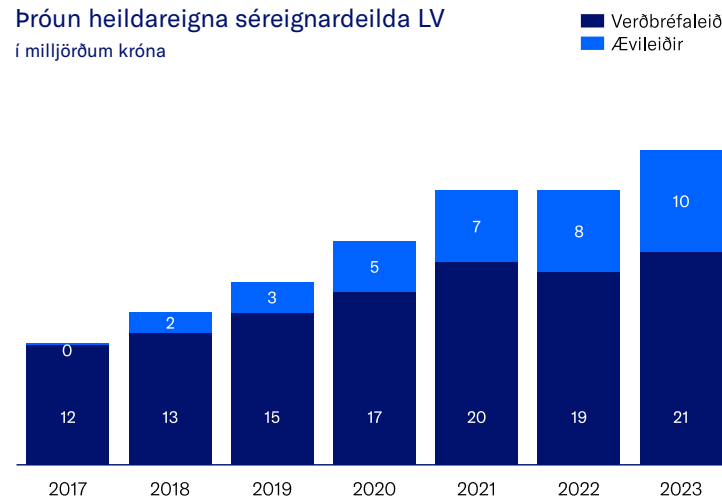
Réttindadeildir fyrir séreignarsparnað eru tvær. Annars vegar B-deild fyrir almenna séreign og hins vegar C-deild fyrir tilgreinda. Eignir séreignardeilda eru ávaxtaðar í fjórum ávöxtunarleiðum: Ævileið I, Ævileið II, Ævileið III og Verðbréfaeið. Ævileiðirnar voru stofnaðar árið 2017. Verðbréfaeið hefur verið starfsrækt frá 1999 en tekur ekki lengur við nýjum samningum. Eignir í séreignardeildum námu 31 milljarði króna í lok árs 2023 en voru 27 milljarðar króna í árslok 2022. Nánari upplýsingar um hverja ávöxtunarleið er að finna í fjárfestingarstefnu sjóðsins.⁵

Sjóðfélagalán

Vextir sjóðfélagalána LV taka mið af verðlagningu skuldabréfa á markaði og tekur stjórn vexti til endurskoðunar eins oft og þurfa þykir. Vextir lána voru hækkaðir sjö sinnum á árinu en fjórar tegundir lána eru í boði, verðtryggð með breytilegum og föstum vöxtum og óverðtryggð með breytilegum og föstum vöxtum. Óverðtryggð lán með föstum vöxtum voru 8,08% í janúar 2023 en enduðu árið í 9,62%. Verðtryggðir fastir vextir voru í janúar 2023 3,38% en enduðu í 4,17%.

Þróun heildareigna séreignardeilda LV

í milljörðum króna

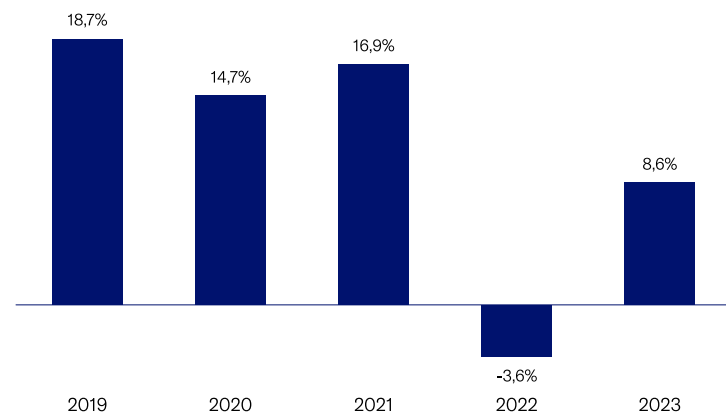

⁵ [Fjárfestingarstefna Lífeyrissjóðs verzlunarmanna 2024](#)

Verðbréfaleið

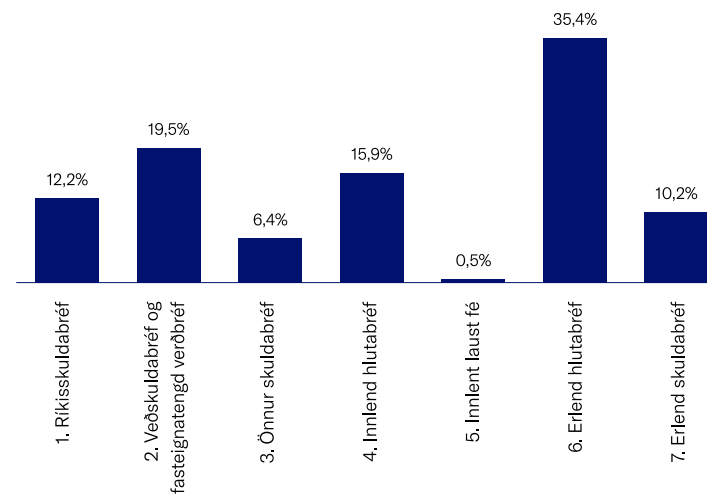
Fjárfestingarstefna Verðbréfaleiðar endurspeglar fjárfestingarstefnu sameignardeildar LV. Hrein nafnávöxtun Verðbréfaleiðar á árinu 2023 var 8,6%. Hrein meðalraunávöxtun síðustu fimm ára er 4,8%. Helstu breytingar í fjárfestingarstefnu LV fyrir árið 2024 er aukið vægi erlendra skuldabréfa í safni og minna vægi erlendra hlutabréfa eins og sjá má í fjárfestingarstefnu LV á heimasíðu sjóðsins.

Hrein nafnávöxtun Verðbréfaleiðar

Árleg nafnávöxtun í árslok m.v. gengi. Rekstrarkostnaður hefur verið dreginn frá.

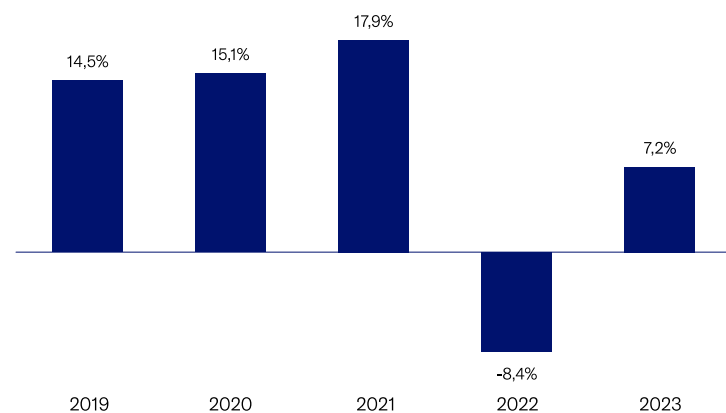
Eignasamsetning Verðbréfaleiðar í árslok 2023

Ævileið I

Fjárfestingarstefna Ævileiðar I heimilar fjárfestingu m.a. í hlutabréfum og skuldabréfum, skráðum og óskráðum, hlutdeildarskírteinum sjóða, innlánnum og öðrum fjármálagerningum. Stefnt er að því að vægi erlendra eigna sé um 30% af heildar-eignum Ævileiðar I. Þessi leið hentar þeim sem eru að ávaxta séreignarsparnað til lengri tíma en markmiðið er að skila góðri langtímaávöxtun að teknu tillit til áhættu með skilvirkri eignadreifingu. Hrein nafnávöxtun Ævileiðar I var jákvæð um 7,2% í árslok 2023.

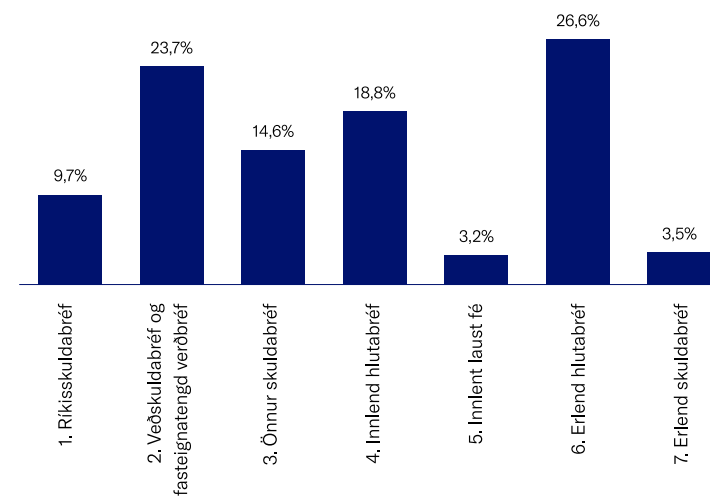
Hrein nafnávöxtun Ævileiðar I

Árleg nafnávöxtun í árslok m.v. gengi. Rekstrarkostnaður hefur verið dreginn frá.

Þrátt fyrir neikvæða ávöxtun árið 2022 sem rakin var að mestu til neikvæðrar afkomu hlutabréfamarkaða hefur ávöxtun leiðarinnar verið jákvæð síðustu ár. Samkvæmt fjárfestingarstefnu 2024 er stefnt að því að safnið skiptist í 40% hlutabréf og 60% skuldabréf og hefur vægi skuldabréfa verið hækkað frá fyrri stefnu.

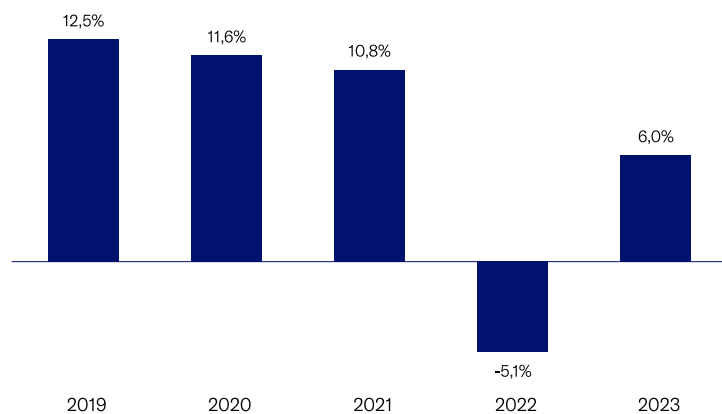
Eignasamsetning Ævileiðar I í árslok 2023

Ævileið II

Ævileið II horfir einkum til meðallangs tíma við ávöxtun fjármuna að teknu tilliti til áhættu. Hún hefur heimild til að fjárfesta m.a. í hlutabréfum og skuldabréfum, skráðum og óskráðum, hlutdeildarskírteinum sjóða, innlánnum og öðrum fjármála-gerningum. Nafnávöxtun Ævileiðar II var jákvæð um 6% árið 2023.

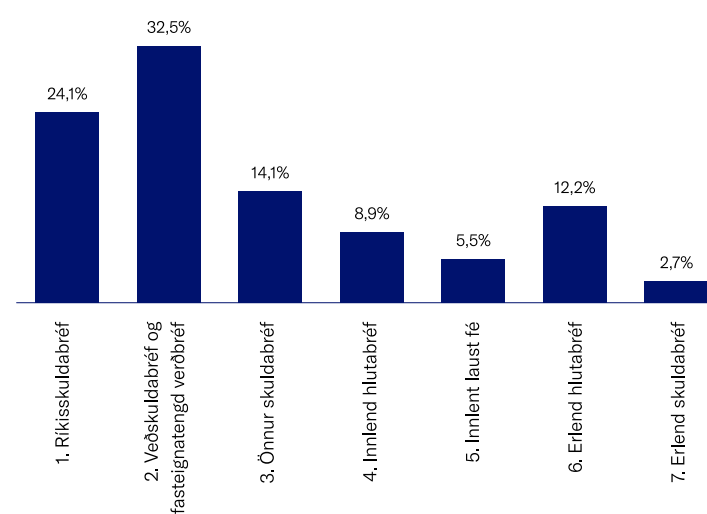
Hrein nafnávöxtun Ævileiðar II

Árleg nafnávöxtun í árslok m.v. gengi. Rekstrarkostnaður hefur verið dreginn frá.

Samkvæmt fjárfestingarstefnu 2024 minnkar vægi hlutabréfa lítillega og er stefnt að því að þau nemi riflega fimmtungi af safninu og skuldabréf um 80%. Markmið leiðarinnar er að um 15% heildareigna hennar fari í fjárfestingar erlendis. Stefnan er að draga úr vægi erlendra hlutabréfa í Ævileið II eins og í Ævileið I, Verðbréfaeild og sameignardeild og auka vægi innlendra hlutabréfa og erlendra skuldabréfa.

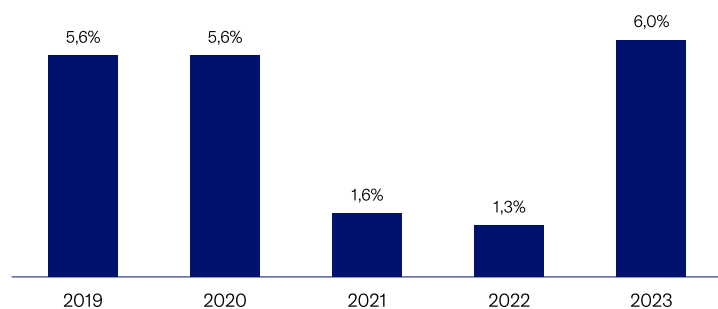
Eignasamsetning Ævileiðar II í árslok 2023

Ævileið III

Áhætta Ævileiðar III er takmörkuð við samsetningu skuldabréfa og innlána. Markmið safnsins er að varðveita áunna eign en skila um leið jákvæðri raunávöxtun. Ævileið III horfir til meðallangs eða skemmri tíma við ávöxtun að teknu tilliti til áhættu. Hrein nafnávöxtun Ævileiðar III var jákvæð um 6% á árinu 2023.

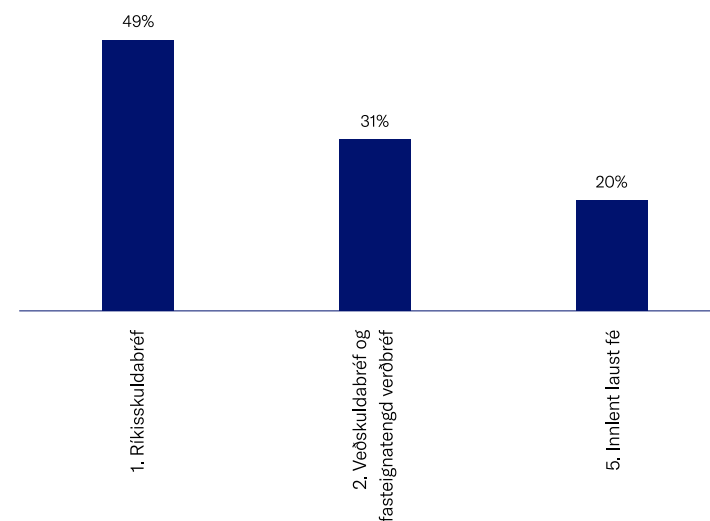
Hrein nafnávöxtun Ævileiðar III

Árleg nafnávöxtun í árslok m.v. gengi. Rekstrarkostnaður hefur verið dreginn frá.

Samkvæmt fjárfestingarstefnu fjárfestir Ævileið III í skuldabréfum, hlutdeildarskírteinum og innlánunum. Stefnt er að því að 80% safnsins séu í skuldabréfum og 20% í innlánunum eða lausafjár sjóðum. Hlutabréf eru ekki hluti af fjárfestingarmengi Ævileiðar III.

Eignasamsetning Ævileiðar III í árslok 2023

Nokkur mikilvæg leiðarljós við umsýslu eignasafna

LV er langtímafjárfestir. Það þýðir að markmið eignasafns sameignardeildar er að ná sem hæstri ávöxtun til lengri tíma lítið að teknu tilliti til áhættu. Stýring eignasafnsins er strategísk í eðli sínu (horfir til lengri tíma) en um leið er taktískri stýringu eigna beitt. Taktísk stýring felur í sér áherslur í eignastýringu út frá mati á markaðshorfum til skemmri tíma.

Markmið um háa ávöxtun til lengri tíma felur í sér öllu jafna hærra hlutfall hlutabréfa eins og raunin er í eignasafni sameignardeildar. Þar hefur vægi hlutabréfa af heildareignum verið á bilinu 51% til 61% undanfarin fimm ár en hlutfallið var tæp 43% fyrir 10 árum. Hærra vægi hlutabréfa í eignasafni getur einnig endurspeglast í meiri áhættu (sveiflur í ávöxtun) en jafnframt betri ávöxtun til lengri tíma lítið eins og hefur verið raunin hjá sameignardeild.

Eitt af leiðarljósum eignastýringar LV er áhersla á ábyrgar fjárfestingar. Þær snúast fyrst og fremst um áhættugreiningu á ófjárhagslegum þáttum sem snúa að sjálfbærniþáttum, umhverfislegum þáttum, félagslegum þáttum og stjórnarháttum sem geta haft fjárhagsleg áhrif á virði eigna. Slík greining kemur til viðbótar við hefðbundna fjármálagreiningu og styður því við ákvörðunartöku. Nánar er fjallað um áherslur sjóðsins í þessum efnum í kafla V: Ábyrgar fjárfestingar.

Verðbréfamarkaðir 2023 og horfur

Umfjöllun um efnahagshorfur í kafla þessum er m.a. byggð á gögnum opinberra aðila og greiningaraðila eins og þau lágu fyrir í árslok 2023. Hafa ber í huga að mat á efnahagshorfum og markaðsaðstæðum tekur mið af þeim forsendum sem liggja fyrir á hverjum tíma. Horfur eru hins vegar breytilegar yfir tíma. Eins og reynslan sýni geta þær tekið breytingum í náinni framtíð og munu gera að einhverju leyti. Eignastýring uppfærir reglulega forsendur sínar með tilliti til efnahagsspár hverju sinni og taka fjárfestingarákvarðanir mið af nýjustu upplýsingum á hverjum tíma.

Undanfarinn áratug hefur alþjóðlegt efnahagslíf einkennst af lítilli verðbólgu og lágvaxtaumhverfi en viðsnúningur varð á þeirri þróun árið 2021. Eftir innrás Rússa í Úkraínu jókst óvissa í efnahagsmálum og alþjóðlegar aðfangakeðjur urðu fyrir skakkaföllum. Síðan þá hafa átök brotist út víðar og mikið óvissuástand skapast í Miðausturlöndum. Töluvert umrót skapaðist á alþjóðlegum hrávöru- og orkumörkuðum með tilheyrandi verðhækkunum. Í kjölfarið hækkaði verðbólga um allan heim enn frekar og hafði verðbólga í viðskiptalöndum Íslands ekki verið meiri í fjóra áratugi. Til að sporna við síversnandi verðbólguhorfum og aukinni spennu á vinnumörkuðum voru vextir seðlabanka helstu ríkja heimsins hækkaðir mikið á skömmum tíma.

Erlendir fjármálamarkaðir

Alþjóðlegur efnahagur árið 2023 einkenndist af þrálátri verðbólgu í kjölfar lágvaxta-umhverfis og örvunaraðgerða stjórnvalda og seðlabanka undanfarin ár. Þá hafði innrás Rússa í Úkraínu fyrri hluta árs 2022 tilheyrandi áhrif á hrávöruverð. Almenn verðbólga (e. headline inflation) lækkaði töluvert í þróuðum ríkjum vegna lækkandi orkuverðs framan af en undirliggjandi verðbólga (e. core inflation) hefur reynst þrálátari.

Í nýjustu spá Alþjóðagjaldeyrissjóðsins (AGS) er gert ráð fyrir að almenn verðbólga fari lækkandi en að kjarnaverðbólga verði þrálát og verði ekki komin í markmið seðlabanka heimsins fyrr en árið 2025. AGS kallar þar af leiðandi eftir því í spá sinni að seðlabankar heimsins sýni áframhaldandi aðhald í peningastefnum sínum (e. tight monetary policy) þar til þeir hafa náð verðbólgu markmiðum sínum.

Hagvöxtur var meiri en spár gerðu ráð fyrir árið 2023 sem hefur að einhverju leyti endurspeglast í þrálátri verðbólgu. AGS spáði því að heimshagvöxtur yrði 2,7% árið 2023 en breytti spá sinni í 3,0% undir lok árs. Horfurnar fara lítillega versnandi en AGS spáir að hagvöxtur árið 2024 verði 2,9% þar sem aðhald peningastefnu, sem er nauðsynleg til að ná niður verðbólgu, muni hægja á hagkerfum heims. Á meðal stærstu efnahagssvæða heims er því spáð að hagvöxturinn verði hæstur í Bandaríkjunum eða 1,5% en 1,3% á evrusvæðinu sem er þó nokkuð undir sögulegu meðaltali. Heilt yfir má því segja að horfur fyrir efnahag þróaðra ríkja samkvæmt spá AGS einkennist af lágum hagvexti og þrálátri verðbólgu.

Á eignamörkuðum hefur afleiðing þrálátrar verðbólgu og hærri hagvaxtar verið sú að ávöxtunarkrafa skuldabréfa hefur hækkað en krafan myndar grunn að verðlagningu flestra eignamarkaða. Á síðasta ársfjórðungi 2023 mátti sjá blikur á lofti í þeirri þróun í kjölfar lækkunar verðbólgu í þróuðum ríkjum ásamt skilaboðum seðlabankastjóra um að þeir séu byrjaðir að huga að vaxtalækkunum. Það leiddi til þess að eignamarkaðir hækkuðu umtalsvert á síðustu mánuðum ársins og lækkaði til að mynda ávöxtunarkrafa vísitala skuldabréfa á heimsvísu um tæplega 1% á síðustu

mánuðum ársins. Sú lækkun leiddi til þess að ávöxtun vísitölnunnar varð jákvæð um 4% á árinu mælt í bandaríkjadal.

Segja má þó að við núverandi vaxtastig séu erlend skuldabréf sem fjárfestingarkostur orðin töluvert meira aðlaðandi eftir áratug af lágvaxtaumhverfi.

Þróun á ávöxtunarkröfu Global Agg vísitölnunnar

Á sama tíma og verðbólgu mælingar hafa farið lækkandi hafa aðrar hagtölur, sér í lagi í Bandaríkjunum, verið áfram sterkar. Fjárfestar horfa því til þess að líkurnar á svokallaðri mjúkri lendingu (e. soft landing) hafi aukist og líkurnar á efnahagskreppu minnkað. Hagvöxtur hefur því verið hærri en væntingar stóðu til og uppgjör fyrirtækja þar af leiðandi almennt verið umfram væntingar fjárfesta sem hefur vegið á móti hærri ávöxtunarkröfu. Ávöxtun hlutabréfa var því góð á árinu en MSCI World vísitalan hækkaði um 23,8% mælt í bandaríkjadal. Í ávöxtun hlutabréfa vegur þó þyngst

ávöxtun stóru tæknifyrirtækjanna í Bandaríkjunum sem hafa fengið viðurnefnið „The Magnificent Seven“. Saman vigta þessi fyrirtæki um 19% af MSCI World vísitölunni en góðaávöxtun þeirra má m.a. rekja til væntra áhrifa gervigreindar á viðskiptalíkan þeirra.

Ávöxtun MSCI World

Fyrir eignaflokka þýðir mjúk lending að seðlabankar gætu farið í vaxtalækkunir með tilheyrandi hækkun skuldabréfaverðs og stuðningi fyrir verðlagningu hlutabréfa sem telst enn há í sögulegu samhengi, einkum fyrir stóru tæknifyrirtækin í Bandaríkjunum. Það er þó enn töluverð óvissa fram undan og standa seðlabankar heimsins frammi fyrir krefjandi verkefni að ná verðbólgu í markmið án verulegs efnahagssamdráttar. Líkur eru því á að það verði áframhaldandi flökt á eignamörkuðum á næstu misserum og að verðbólguþróun spili áfram lykilhlutverk í því hvernigávöxtun eignaflokka þróast.

Innlendir fjármálamarkaðir

Á fyrstu níu mánuðum ársins 2023 mældist hagvöxtur 4,2% eða nokkru minni en árin á undan. Á sama tíma hægðist á vexti einkaneyslu eftir kröftugan vöxt undanfarin ár og jafnframt hægðist á innflutningi fjárfestingarvöru sem bendir til minni vaxtar í atvinnuvegafjárfestingu horft fram á við. Á móti var sterkur vöxtur í útlutningi sem skýrist einkum af ferðaþjónustu en fjöldi ferðamanna sem heimsótti Ísland árið 2023 var um 2,2 milljónir manna (brottfarir erlendra) og svipar fjöldanum til metársins 2018.

Verðbólga innanlands mældist vel yfir 2,5% markmiði Seðlabanka Íslands á síðasta ári sem endurspeglaðist í hratt hækkandi vaxtastigi. Verðhækkunir voru á breiðum grunni og fór ársverðbólgan hæst í 10,2% í febrúar 2023 en verðbólga í desember 2023 mældist 7,7%. Hægst hefur á hækkun húsnæðisverðs og innfluttra vara síðustu mánuði en hækkun innlendra vara og þjónustu hefur reynst þrálátari. Verðbólguvæntingar á skuldabréfamarkaði hafa verið vel yfir verðbólgu markmiði Seðlabanka Íslands undanfarin misseri og hefur það ásamt mikilli verðbólgu kallað á aukið aðhald peningastefnunnar. Peningastefnunefnd Seðlabanka Íslands hækkaði stýrivexti fjórum sinnum árið 2023 en hélt þeim óbreyttum í október og nóvember og standa meginvextir bankans nú í 9,25% sem er hæsta vaxtastig síðan í árslok 2009. Óljóst er hvort vextir þurfa að hækka horft fram á við en flestar spár gera ráð fyrir að meginvextir séu nú nálægt hámarki og fari lækkandi á komandi misserum. Einnig spá greiningaraðilar lækkandi verðbólgu á næstu árum en gera þó ekki ráð fyrir að hún fari í verðbólgu markmið í nánustu framtíð.

Á skuldabréfamarkaði hækkaðiávöxtunarkrafa bæði verðtryggðra og óverðtryggðra ríkisskuldabréfa framman af ári samhliða hækkun stýrivaxta og mikillar verðbólgu. Nafnávöxtun innlendra skuldabréfa var lág en innlenda skuldabréfavisitalan NOMXIBB hækkaði um 4,0% á árinu. Vísitala fimm ára óverðtryggðra ríkisbréfa OMXI5YNI hækkaði um 3,7% og vísitala fimm ára verðtryggðra ríkisbréfa OMXI5YI hækkaði um 3,9% á árinu. Stærsti áhrifaþáttur innlendar vaxtaþróunar horft fram á

við er verðlagsþróun á komandi misserum og sú óvissa sem ríkir um verðbólgu bæði innanlands og á alþjóðavísu. Jafnframt hafa jarðhræringar á Reykjanesskaga áhrif á efnahagshorfur og þróun ríkisfjármála á næstunni sem og komandi kjarasamningar.

Í árslok 2023 stóð ávöxtunarkrafa lengstu óverðtryggðu ríkisskuldabréfa í 6,3% og verðtryggðra ríkisskuldabréfa í 2,5%. Það endurspeglar verðbólguvæntingar markaðsaðila upp á 3,7% sem er langt yfir 2,5% verðbólgu markmiði Seðlabanka Íslands. Það er helsta áskorun bankans að ná niður verðbólguvæntingum markaðarins sem og heimila og fyrirtækja. Á sama tíma var skráð atvinnuleysi sögulega lágt eða 3,6% og spenna á vinnumarkaði þótt vísbendingar séu um að tekið sé að hægja á vexti efnahagssumsvifa. Ávöxtun skuldabréfa á næstu árum ræðst því að miklu leyti af því hvenær vaxtastig innanlands fer lækkandi og hvort það hægir frekar á efnahagssumsvifum og dregur úr verðbólgu á næstunni.

Ávöxtun heildarvísitölu innlendra skráðra hlutabréfa (OMXIGI) var -0,7% á árinu 2023. Ávöxtun innan ársins var þó langt frá því að vera tíðindalítil og töluverðar sveiflur á ávöxtun á árinu. Eftir ágætis byrjun með um 5–10% ávöxtun fyrstu mánuðina var íslenski markaðurinn í góðu samræmi við ávöxtun erlendra markaða. Hins vegar fór að halla undan fæti á vormánuðum og mest var neikvæð ávöxtun ársins undir 15% á haustmánuðum en vísitalan endaði svo árið við 0%. Rekja má sveiflu hlutabréfamarkaðarins til nokkurra þátta en helst ber að nefna annars vegar áhrif verðbólgu og vaxtastigs og hins vegar upplýsingar frá stærstu félögum á markaði. Verðbólga hér á landi hefur farið hægar niður en í löndunum í kringum okkur. Hærrí verðbólga hefur leitt til hraðari vaxtahækkana og hærra vaxtastigs hérlendis en í flestum löndunum í kringum okkur. Háir vextir leiða til aukins fjármögnunarkostnaðar fyrirtækja þar sem stærri hluti rekstrarhagnaðar fer í að greiða vexti og hagnaður skuldsettra félaga dregst saman. Einnig leiða hærrí vextir til hærrí fórnarkostnaðar fjármagns og ávöxtunarkrafa hlutabréfa hækkar. Fjárfestar hafa fleiri fjárfestingarkosti og fjármagn leitar á önnur mið.

Töluverðir rekstrarerfiðleikar einkenndu tvö stærstu félögin á markaðinum, Marel hf. og Alvotech hf. Vægi þeirra stóð undir rétt tæpum helmingi af markaðsvirði skráðra íslenskra hlutabréfa. Bæði félög áttu undir högg að sækja á árinu en réttu úr kútnum undir lok árs. Fyrir liggur óskuldbindandi yfirtökutilboð í Marel hf. og fyrir liggja jákvæðar niðurstöður frá Matvæla- og lyfjaeftirliti Bandaríkjanna (FDA) á framleiðslustöð Alvotech hf. við framleiðslu á líftæknihlíðstæðu mest selda lyfs í heimi, gígтарlyfsins Humira, en niðurstöður lágu fyrir á fyrsta ársfjórðungi ársins 2024.

Raungengi krónunnar hafði styrkst um 6,3% í desember 2023 frá desember 2022. Styrkingin nemur 0,7% á móti evru og 4,3% á móti bandaríkjadal. Gera má almennt ráð fyrir hægari hagvexti á komandi árum sem skýrist að miklu leyti af hóflegri innlendri eftirspurn. Að mörgu leyti er staða þjóðarbúsins góð ef horft er til lágs skuldahlutfalls hins opinbera og einkageirans og jákvæðrar erlendar stöðu þjóðarbúsins. Engu að síður er óvissa um niðurstöðu kjarasamninga og efnahagsþróun næstu misseri í ljósi jarðhræringa á Reykjanesskaga og mögulegar aðgerðir ríkissjóðs tengdar þeim. Útflutningsgreinar okkar standa vel þar sem ferðapjónustan hefur tekið við sér en þó á eftir að koma í ljós hvort jarðhræringarnar hafi áhrif á ásókn ferðamanna til landsins. Þá er jákvætt að verðbólga fari hjaðnandi en minnkandi efnahagssumsvif og spenna í þjóðarþúinu getur ýtt frekar undir verðstöðugleika og að vaxtastig fari lækkandi í landinu.

IV. Ábyrgar fjárfestingar

Stefna, framkvæmd, árið, komandi verkefni og samstarf

Hlutverk, stefnur, framkvæmd, verkefni og komandi ár

Meginhlutverk LV er að ávaxta eignir sjóðsins að teknu tilliti til áhættu og hámarka þannig réttindi sjóðfélaga. Lífeyrissjóðir eru í eðli sínu langtímafjárfestar og þurfa að horfa á þætti sem eru líklegir til þess að hafa áhrif á ávöxtun þeirra til lengri tíma. Þá kveða lífeyrislögin á um að lífeyrissjóðir skuli setja sér siðferðisleg viðmið. Auk þeirra samþykkti Alþingi í maí 2023 lög um innleiðingu tveggja reglugerða ESB sem gilda m.a. um lífeyrissjóði. Annars vegar reglur um flokkunarkerfi fyrir skilgreiningu á sjálfbærri starfsemi (EU Taxonomy/ flokkunarreglugerðin) og hins vegar samræmdar reglur (SFDR-reglugerðin) fyrir aðila á fjármálamarkaði um upplýsingar til endafjárfesta, t.a.m. sjóðfélaga, um meðferð sjálfbærniáhættu í eignasöfnum. Lífeyrissjóðurinn telur það því falla að umboðsskyldu sinni að beita aðferðafræði ábyrga fjárfestingar og sýna þannig samfélagslega ábyrgð með því að láta sig varða hvernig fjármunatekjur verða til og horfa til fjárfestinga sem eru sjálfbærar til langs tíma. Það er jafnframt bjargföst trú sjóðsins að með réttri beitingu þeirrar aðferðafræði sé tekið tillit til fjárhagslegra áhættuþátta sem öllu jöfnu birtast ekki við hefðbundna greiningu fjárfestingarkosta og því leiði hún til betri áhættuleiðréttra fjárfestingarákvarðana.

Með því að horfa til sjálfbærniþátta við ákvarðanatöku fjárfestinga er sérstaklega horft til þriggja grunnviðmiða, það er að ná fram jafnvægi á milli efnahagslegrar hagsældar, samfélagslegrar velsældar og ábyrgar nýtingar náttúruauðlinda. Sjálfbærni felst m.a. í því að samfélagið geti þróast og uppfyllt þarfir samtímans án þess að rýra möguleika komandi kynslóða til að uppfylla þarfir sínar enda mun lífeyrissjóðurinn einnig starfa í umboði komandi kynslóða.

Ábyrgar fjárfestingar LV 2023

Samtal við stýrendur

Sjálfbærniögnnum var safnað um undirliggjandi eignir 64 áskriftarsjóða.

Sjálfbærniþrögnin 28 stýrenda innlendra og erlendra áskriftarsjóða var metin út frá spurningalistum.

Endurgjöf var veitt til innlendra stýrenda um þá þætti er snúa að sjálfbærni.

Áhættumat á loftslags-áhættu

LV framkvæmdi, þvert á starfssvið, áhættumat á loftslagsáhættu fyrir innlenda hluta eignasafna sjóðsins.

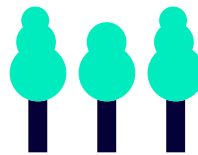

Fótspor

skráðra innlendra félaga í safni LV í árslok 2022 var 594 tCO₂i /á milljarð í fjárfestingu.

Fjármögnuð kolefnislosun 2022 var 49.255 tCO₂i en 86.759 árið 2018.

Fjármögnuð losun hefur dregist saman um 43% hjá skráðum innlendum félögum í safni LV á fimm árum.

CIC-bærar* eignir voru tæplega 4% af eignasöfnum LV í árslok 2023 eða 49,78 milljarðar króna.

Útilokun

LV útilokar fjárfestingar í:

- Tóbaksframleiðslu
- Framleiðslu á umdeildum vopnum
- Fyrirtækjum sem rekja hluta tekna til námuvinnslu á:
 - Olíusandi
 - Olíuleirsteini
 - Kolum til hitunar
- Útgefendum sem brjóta gegn alþjóðasamningum (UNGC)

Áhersla á gagnagæði á árinu

LV gerði samning við Sustainalytics og sjálfbærni-gagnagrunn Veru hjá Creditinfo og nýttir gögn frá þessum gagnaveitum við sjálfbærniþrögnir ásamt gagnasöfnun frá útgefendum.

Viðmið

* Climate Investment Coalition, samtök fagfjárfesta sem hvetja meðlimi til að auka fjárfestingar í hreinni orku og loftslagslausnum.

Stefnur LV í ábyrgum fjárfestingum

Stjórn Lífeyrissjóðs verzlunarmanna hefur samþykkt og birt tvær stefnur er snúa að ábyrgum fjárfestingum.

Stefna um ábyrgar fjárfestingar, samþykkt og birt í árslok 2021. Meginmarkmið stefnunnar er að auka áherslu á sjálfbærar fjárfestingar og samþætta aðferðafræði ábyrga fjárfestinga við hefðbundna greiningu á fjárhagslegum mælikvörðum við samval verðbréfa. Í stefnunni er m.a. vikið að markmiðum LV með ábyrgum fjárfestingum, þýðingu sjálfbærni við eignastýringu, samþættingu aðferðafræði ábyrga fjárfestinga við hefðbundna eignastýringu og framkvæmd eigendahlutverks, upplýsingagjöf um framkvæmd stefnunnar og innleiðingu. Jafnframt er lögð áhersla á að þau fyrirtæki sem sjóðurinn fjárfestir í eigi ábyrg samskipti við útgefendur og fylgi áherslum LV varðandi góða stjórnarhætti. Sjá má stefnu um ábyrgar fjárfestingar á heimasíðu sjóðsins.⁶

Stefna um útilokun í eignasöfnum, samþykkt og birt í árslok 2021 samhliða stefnu um ábyrgar fjárfestingar. Markmið stefnunnar er að útiloka að hluta eða að fullu fjárfestingar í tiltekinni starfsemi í samræmi við tiltekin viðmið. Þannig útilokar LV verðbréf úr eignasöfnum sínu sem gefin eru út af félögum eða opinberum aðilum sem hafa tekjur af eftirfarandi starfsemi eða hafa gerst brotleg við ákvæði tiltekinna alþjóðasáttmála:

- Framleiðendur tóbaks, framleiðendur umdeilda vopna, fyrirtæki sem rekja hluta tekna sinna til tiltekinna flokka jarðefnaeldsneytis.
- Útgefendur sem brjóta gegn meginreglum UN Global Compact sem byggir á tilteknum alþjóðasamningum um ábyrga viðskiptahætti.

Í árslok 2023 voru 153 fyrirtæki á útilokunarlista lífeyrissjóðsins, þ.a. voru 107 félög sem rekja hluta tekna sinn til námuvinnslu á ákveðnum tegundum jarðefnaeldsneytis, 25 vegna framleiðslu umdeilda vopna, níu tóbaksframleiðendur og 12 sem gerst

hafa brotleg við alþjóðasáttmála UN Global Compact. Sjá nánar stefnu og félög á útilokunarlista á heimasíðu lífeyrissjóðsins.⁷ Þrátt fyrir útilokunarstefnu má finna eitthvað af útilokuðum félögum í eignasöfnum sjóðsins í gegnum fjárfestingar í hluta-bréfasjóðum þar sem LV getur ekki beitt sér. Verkefni ársins 2024 er að flytja þennan hluta eignasafna í sérgreind söfn og geta þannig beitt stefnunni á stærri hluta eigna.

Dæmi um félög sem eru á útilokunarlista LV

Félagið með stærstu vigtina í viðmiðunarvísitölu á útilokunarlista LV er Chevron Corp., framleiðandi olíu í Bandaríkjunum en yfir 5% tekna félagsins eru rakin til framleiðslu olíu úr olíuleirsteini.

The Boeing Co. – hinn stóri þekkti flugvélaframleiðandi er á útilokunarlista fyrir að koma að framleiðslu umdeilda vopna.

Vale S.A. er stór stálframleiðandi í Brasilíu og er á útilokunarlista LV vegna brota félagsins á alþjóðasamningum. Félagið telst brotlegt við 7. viðmið UN Global Compact en árið 2019 varð stórt umhverfisslys rakið til framleiðslu félagsins sem olli dauða 270 manns.

⁶ [Stefna um ábyrgar fjárfestingar](#)

⁷ [Útilokun fjárfestingarkosta](#)

Hluthafastefna 2023

Hluthafastefna LV var uppfærð í lok árs og myndar stefnan heild með fjárfestingarstefnu og stefnu LV um ábyrgar fjárfestingar. Hér eftir sem hingað til er lögð áhersla á verðmætasköpun til langs tíma, góða stjórnarhætti, jafnræði hluthafa og fylgni við lög og önnur gildandi viðmið.

Hluthafastefnu LV eru gerð góð skil á heimasíðu sjóðsins⁸ en meðal nýmæla í hluthafastefnunni eru:

- Ítarlegri áherslur varðandi starfskjarastefnur fyrirtækja og upplýsingar um framkvæmd þeirra.
- Hvatning til fyrirtækja um að setja sér reglur um framkvæmd viðskipta tengdra aðila í takt við ákvæði laga um hlutafélög, leiðbeiningar um stjórnarhætti og tilskipun ESB um réttindi og skyldur hluthafa.
- Aukin áhersla á stefnu og upplýsingagjöf um sjálfbærni, með vísan til ákvæðis laga um ársreikninga, Evróputilskipanir tengdar sjálfbærni og önnur gild viðmið.
- Tekið er fram að æskilegt sé að formaður stjórnar sé kosinn beint af hluthöfum á hluthafafundi.
- Áhersla er lögð á að félög móti sér stefnu varðandi arðgreiðslur, fjármagnsskipan og stefnu varðandi aðra ráðstöfun fjármuna til hluthafa eins og kaup á eigin hlutabréfum.
- Ítarlegri ákvæði um tilnefningarnefndir, skipan þeirra, hlutverk og form tillagna um skipan stjórnar.
- Ýmis atriði sem varða hlutverk stjórna félaga, til að mynda varðandi ráðningu forstjóra og upplýsingagjöf.

LV birtir á heimasíðu sinni upplýsingar um ráðstöfun atkvæða á hluthafafundum⁹ og byggst auka upplýsingagjöf sína er snýr að virku eignarhaldi á komandi misserum.

LV er aðili að reglum Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar (e. Principles for Responsible investment, UN PRI) og skilar reglulega upplýsingum um stöðu framkvæmdar lífeyrissjóðsins á ábyrgum fjárfestingum til stofnunarinnar.

Framkvæmd ábyrgra fjárfestinga árið 2023

LV styðst við aðferðafræði UN PRI um ábyrgar fjárfestingar þegar kemur að framkvæmd stefnunnar eins og nánar er útlístað á heimasíðu lífeyrissjóðsins¹⁰. Þá er einnig horft til annarra staðla þegar framkvæmd eru áhættumöt en LV framkvæmdi til að mynda loftslagsáhættumat með hliðsjón af ráðleggingum TCFD árið 2023 sem hluta af eigin áhættumati stjórnar.

Í eignastýringu starfa nú tveir sérfræðingar í sjálfbærnimálum og snerust verkefni þeirra á liðnu ári fyrst og fremst að innleiðingu og framkvæmd stefnu lífeyrissjóðsins á ábyrgum fjárfestingum. Verkefnið er unnið í virku samstarfi við framkvæmdastjóra, lögfræðisvið og áhættustýringu og með aðkomu stjórnar, fjármála-, upplýsingatækni- og rekstrarsviða. Lífeyrissjóðurinn framkvæmir sjálfbærniáhættumat á fjárfestingum

⁸ [Hluthafastefna Lífeyrissjóðs verzlunarmanna](#)

⁹ [Ráðstöfun atkvæða](#)

¹⁰ [Aðferðarfræði ábyrgra fjárfestinga](#)

í safni og fjárfestingarkostum og er greining á sjálfbærniáhættu því orðin hluti af ákvörðunartökuferli eignastýringar.

LV hefur markvisst unnið að því að efla gagnagæði og aðgang að gögnum við sjálfbærnigreiningar.

- Meðal annars voru gerðir samningar við gagnaveiturnar Sustainalytics (í eigu Morningstar) og Veru (í eigu Creditinfo) á árinu um aðgang að sjálfbærniupplýsingum.
- Unnið var að því að reikna kolefnisfótspor innlenda hluta eignasafnanna og verður vinnu haldið áfram næstu misseri við að fanga kolefnisfótspor eignasafna sjóðsins að fullu.
- Einnig var framkvæmd sjálfbærnigreining á stýrendum í safni sjóðsins og innlendum stýrendum veitt endurgjöf.
- Í lok árs var unnið mat á fjárhagslega mikilvægum sjálfbærniáhættum miðað við helstu atvinnugreinar í eignasöfnum sjóðsins.
- Unnið er að því að meta sjálfbærniáhættuþætti niður á útgefendur í eignasöfnum LV.

Framkvæmd stefnu um ábyrgar fjárfestingar er því í fullri framkvæmd innan sjóðsins. Verkefni eignastýringar snúa m.a. að því að hanna aðferðafræði samkvæmt viðurkenndum stöðlum og innleiða regluverk til að styrkja ákvarðanatöku við stýringu eignasafna og tryggja trausta og gagnsæja upplýsingagjöf til allra hagaðila.

Þann 1. júní 2023 tóku gildi lög nr. 25/2023 um innleiðingu tveggja reglugerða ESB sem snúa að upplýsingagjöf um sjálfbærniáhættu í eignasöfnum (SFDR) og flokkunarkerfi fyrir sjálfbærar fjárfestingar (EU Taxonomy). Jafnframt var ráðherra og Seðlabanka Íslands falið að innleiða nokkurn fjölda gerða ESB sem varða framkvæmd þeirra. Markmið flokkunarreglugerðarinnar er að greiða fyrir ábyrgum fjárfestingum og sporna við grænþvotti. Reglugerðin um meðferð sjálfbærniáhættu í eignasöfnum

miðar að því að samræma og auka gagnsæi upplýsingagjafar um sjálfbærni í rekstri félaga og auðveldar þannig fjárfestum, eins og LV, og t.d. sjóðfélögum sem eru að velja sér séreignarleiðir að taka upplýstar ákvarðanir. Sem stendur flokkar LV öll eignasöfn sín (sameign og séreign) sem svonefnda 6. gr. sjóði, þ.e. sjóður sem samþættir ekki sjálfbærni í fjárfestingarferli samkvæmt SFDR-reglugerðinni en LV metur samt sem áður sjálfbærniáhættur í fjárfestingarferli sjóðsins. Lífeyrissjóðurinn vinnur nú að því að innleiða reglugerðirnar og aðlaga starfsemina að þeim. Á vef sjóðsins má finna upplýsingagjöf vegna áhættu sem tengist sjálfbærni.

Áhrifafjárfesting

LV fjárfesti í fyrsta skipti í áhrifafjárfestingarsjóði árið 2023, KKR Global Impact Fund II, hjá stýrandanum KKR sem LV þekkir vel til. Um er að ræða sjóð sem vinnur að heimsmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun og uppfyllir skilyrði 9. gr. SFDR sem segir að sjóður hafi það að markmiði að fjárfesta í sjálfbærum fjárfestingarafurðum. Skilyrði er að sjóðurinn uppfylli eitt af 17 heimsmarkmiðunum og vinni ekki gegn neinu þeirra.

Fjármögnuð kolefnislosun LV hjá skráðum innlendum félögum

LV vinnur að innleiðingu reglulegs eftirlits með fjármagnaðri kolefnislosun (e. financed emissions) eignasafna sjóðsins samkvæmt staðlinum Global GHG Accounting & Reporting Standards for the Financial Industry sem er sett fram af [Partnership for Carbon Accounting Financials \(PCAF\)](#). Staðallinn inniheldur meðal annars aðferðafræði fyrir útreikninga á kolefnislosun (e. carbon emissions) og losunarkræfni (e. carbon intensity) fyrir skráð hlutabréf og skuldabréf sem sjóðurinn hefur fjárfest í.

Til viðbótar við útreikninga skv. PCAF-aðferðafræðinni greinir sjóðurinn einnig aðra loftlagsþætti við mat á fjárfestingum, t.d. kolefnislosun- og kræfni útgefanda óháð fjármögnun sjóðsins, loftlagsmarkmið, ásamt mati stjórnenda á útsetningu fyrir loftlagsáhættu skv. skilgreiningu [Task Force on Climate-related Financial Disclosures \(TCFD\)](#). Eftirfarandi formúla er notuð til að reikna fjármagnaða losun skráðra félaga skv. PCAF- staðlinum.¹¹

$$\text{Fjármögnuð losun} = \sum_c \frac{\text{Útistandandi upphæð}_c}{\text{EVIC}_c} * \text{Kolefnislosun}_c$$

EVIC: Enterprise value including cash eða verðmæti fyrirtækis að meðtöldu handbæru fé.

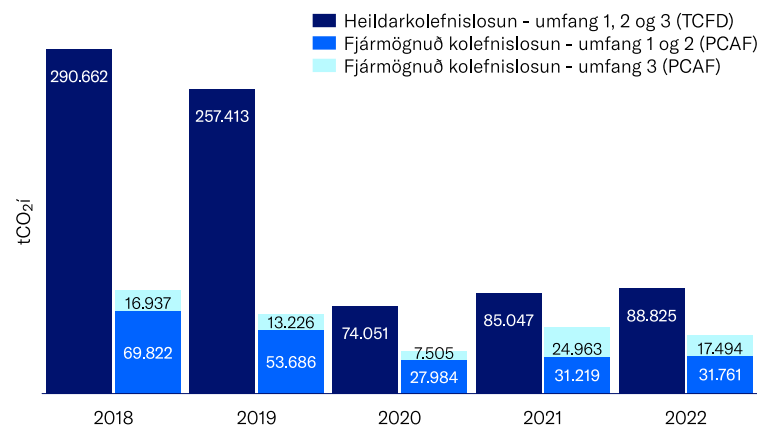
PCAF skilgreinir sjö mismunandi eignaflokka fyrir fjármálafyrirtæki en þeir eiga ekki allir við um starfsemi LV. Í útreikningum sem hér fylgja er aðeins litið til eins af sjö flokkum PCAF, það er skráðra hluta- og skuldabréfa útgefnum af fyrirtækjum skráð á aðalmarkað innanlands. Markmið sjóðsins er að fanga heildarlosun eignasafna LV og ná til allra flokka verðbréfa og er vinna hafin við það verkefni. Skorður á því verkefni snúa fyrst og fremst að aðgengi að upplýsingum til að framkvæma útreikninga.

¹¹ Heimild: PCAF (2022). The Global GHG Accounting and Reporting Standard Part A: Financed Emissions. Second Edition (bls. 55).

Helstu forsendur við útreikning á fjármagnaðri losun

LV leggur áherslu á notkun endurskoðaðra gagna fyrir greiningu losunar gróðurhúsa-lofttegunda í svonefndu umfangi 1, 2 og 3 frá útgefendum í fyrsta forgangi en styðst þó við önnur gögn við útreikninga þar sem það þykir nauðsynlegt. Í þeim tilfellum er gerður skýr greinarmun á gæði gagna. Útreikningar miðast við lokastöðu eignasafns sameignardeildar 31. desember 2022 enda eru gögn um losun ekki aðgengileg fyrir lok árs 2023 við útgáfu ársreiknings LV. Þessir útreikningar ná til allrar útgáfu innlendra félaga sem eru skráð á aðalmarkað og telur sá hluti til 18,5% af eignasafni sameignardeildar miðað við árslokastöðu 2022.

Heildarlosun og fjármögnuð kolefnislosun skráðra innlendra félaga í eignasafni sameignardeildar LV

Heildarkolefnislosun og fjármögnuð kolefnislosun¹² verðbréfa skráðra íslenskra útgefanda á aðalmarkaði í eignasafni sameignardeildar LV 2018-2022. Umfang 1, 2 og 3. Mælt í tonnum af kolefnisígildum.

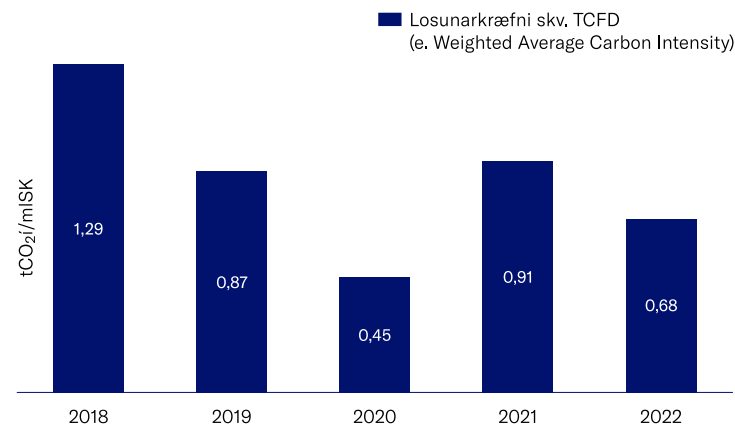
Fjármögnuð kolefnislosun stóð í 49.256 tCO₂ í árslok 2022. Heildarkolefnislosun mæld út frá hlutfalli eignarhlutar og markaðsverðmæti í hverju félagi fyrir sig samkvæmt skilgreiningu TCFD fylgir með til samanburðar. Losunin hefur farið minnkandi síðan 2018 og haldist tiltölulega stöðug undanfarin tvö ár. Ástæðan fyrir miklum samdrætti heildarkolefnislosunar frá 2019 til 2020 má rekja til COVID-19 faraldursins og áhrifa færri flugferða (og þar af leiðandi minni losunar) Ícelandair á þeim tíma. Þá er eignarhald LV í Ícelandair hlutfallslega minna nú en fyrir faraldurinn sem útskýrir að hluta til af hverju fjármögnuð losun hefur ekki aukist seinustu ár, en bæði meðallosun og heildarlosun skráðra innlendra félaga á markaði hefur aukist undanfarin ár.

Losunarkræfni og kolefnisfótspor eignasafns sameignardeildar LV vegna innlendra skráðra félaga.

Sambærilega þróun má sjá á losunarkræfni og kolefnisfótspori eignasafnsins. Þegar lítið er til losunarkræfni er gagnlegt að bera saman mismunandi reikniáðferðir og lítur sjóðurinn því bæði til losunarkræfni skv. TCFD (e. weighted average carbon intensity) sem var 0,68 tCO₂/mISK í lok árs 2022 og losunarkræfni skv. PCAF (e. economic emission intensity) sem var 0,19 tCO₂/mISK í lok árs 2022. Fyrri aðferðafræðin veitir fyrst og fremst vísbendingu um útsetningu eignasafns fyrir kolefnisfrekum fyrirtækjum en sú síðarnefnda veitir vísbendingu um fjármagnaða losunarkræfni, þ.e. heildarlosun útgefanda í hlutfalli við bókfært virði fjárfestinga eignasafnsins.

Athygli vekur að stökk verður í losunarkræfni í lok árs 2021 þar sem nokkur félög hófu birtingu á gögnum um umfang 3 á þeim tíma. Það hefur hlutfallslega meiri áhrif samanborið við tekjur félagsins skv. skilgreiningu TCFD þar sem hlutfallið hækkar úr 0,45 í 0,91 heldur en verðmæti fyrirtækis að meðtöldu handbæru fé (EVIC) skv. skilgreiningu PCAF þar sem hlutfallið lækkar úr 0,25 í 0,20.

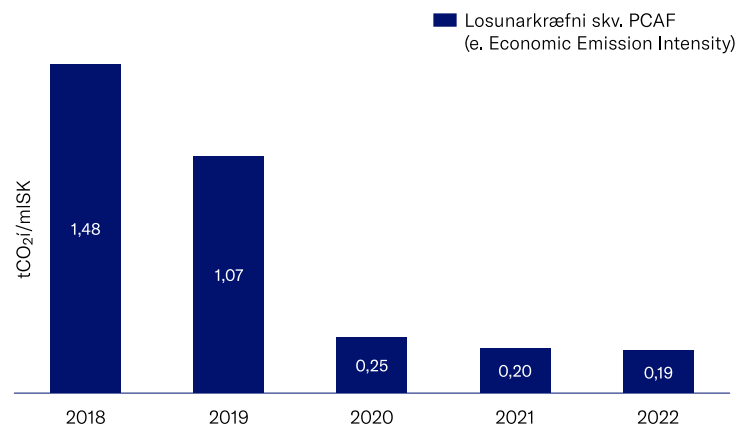
Losunarkræfni skráðra innlendra félaga í eignasafni sameignardeildar LV skv. TCFD

Losunarkræfni verðbréfa skráðra íslenskra útgefanda á aðalmarkaði í eignasafni sameignardeildar LV 2018-2022 skv. skilgreiningu TCFD (e. Weighted Average Carbon Intensity (WACI)). Umfang 1, 2 og 3. Mælt í tonnum af kolefnisígildum á hverja milljón aflaðra tekna undirliggjandi útgefanda. Myndin sýnir útsetningu eignasafns fyrir kolefnisfrekum fyrirtækjum.

¹² Heildarkolefnislosun sýnir hlutdeild LV út frá eignarhluta lífeyrissjóðsins í heildarlosun útgefanda sem um ræðir (umfang 1, 2 og 3). Fjármögnuð losun lýsir óbeinni losun gróðurhúsalofttegunda vegna fjárfestinga LV og er eins og að framan greinir margfeldi hlutfalls útistandandi upphæðar (eignar LV) í undirliggjandi útgefanda og heildarkolefnislosunar útgefanda.

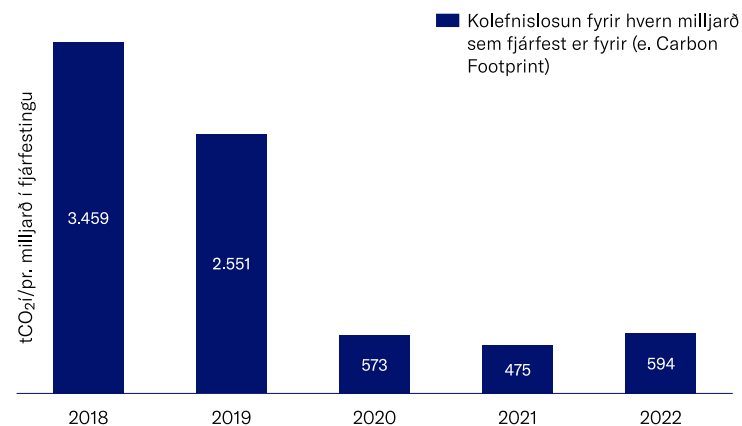
Losunarkræfni skráðra innlendra félaga í eignasafni sameignardeildar LV skv. PCAF

Losunarkræfni skráðra íslenskra útgefenda í eignasafni LV 2018-2022 skv. skilgreiningu PCAF (e. economic emission intensity). Umfang 1, 2 og 3. Mælt í tonnum af kolefnisígildum á hverja milljón fjárfest í undirliggjandi útgefanda. Myndin sýnir heildarlosun útgefenda í hlutfalli við bókfært virði fjárfestinga eignasafnsins.

Kolefnisfótspor skráðra íslenskra útgefenda í eignasafni LV 2018-2022 var 594 tCO₂/maISK fjárfest í lok árs 2022 og hefur farið lækkandi frá því í lok árs 2018 en kolefnisfótspor er reiknað sem heildarkolefnislosun í hlutfalli við hvern milljarð sem fjárfest er fyrir í eignasafninu. Mikilvægt er að áréttu að líkt og áður er komið fram er aðeins litið til skráðra innlendra félaga í eignasafni sjóðsins í þessum útreikningum.

Kolefnisfótspor skráðra innlendra félaga í eignasafni sameignardeildar LV

Kolefnisfótspor (e. carbon footprint) verðbréfa skráðra íslenskra útgefenda á aðalmarkaði í eignasafni sameignardeildar LV 2018-2022. Umfang 1, 2 og 3. Kolefnislosun mæld í tonnum af kolefnisígildum fyrir hvern milljarð sem fjárfest er fyrir.

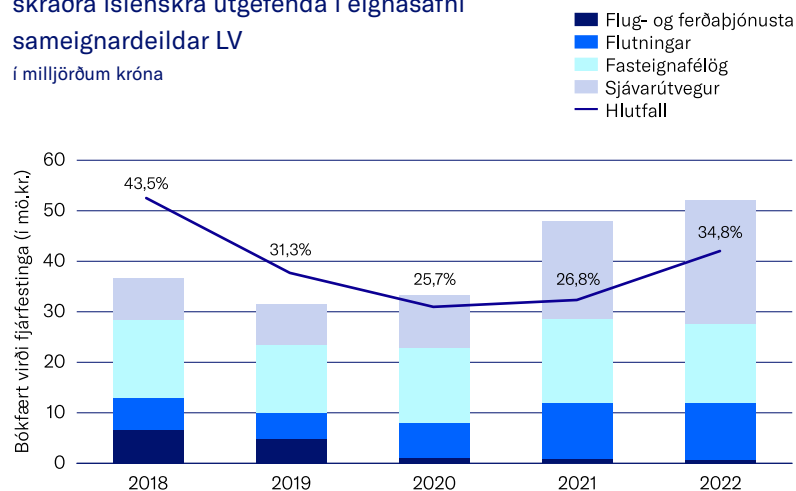
Hlutdeild og útsetning í kolefnistengdum eignum

Tilteknar atvinnugreinar eru háðar kolefnisfrekri starfsemi og getur því verið gagnlegt að líta til losunar þeirra við kortlagningu á útsetningu eignasafnsins fyrir kolefnistengdum eignum skv. skilgreiningu TCFD (e. exposure to carbon-related assets).

Hlutfall kolefnistengdra eigna fer vaxandi í eignasafni LV þar sem sjávarútvegur vegur þyngra í eignasöfnum í lok árs 2022 en árin áður. Þó að útsetning hafi aukist frá 2018 í milljörðum króna talið, þá hefur útsetning hlutfallslega minnkað úr 43,5% í 34,8% þegar litið er á eignasöfnin í heild. Sömuleiðis fer útsetning fyrir kolefnistengdum eignum í flug- og ferðabjónustu minnkandi á milli ára líkt og áður hefur komið fram.

Útsetning fyrir kolefnistengdum eignum skráðra íslenskra útgefenda í eignasafni sameignardeildar LV

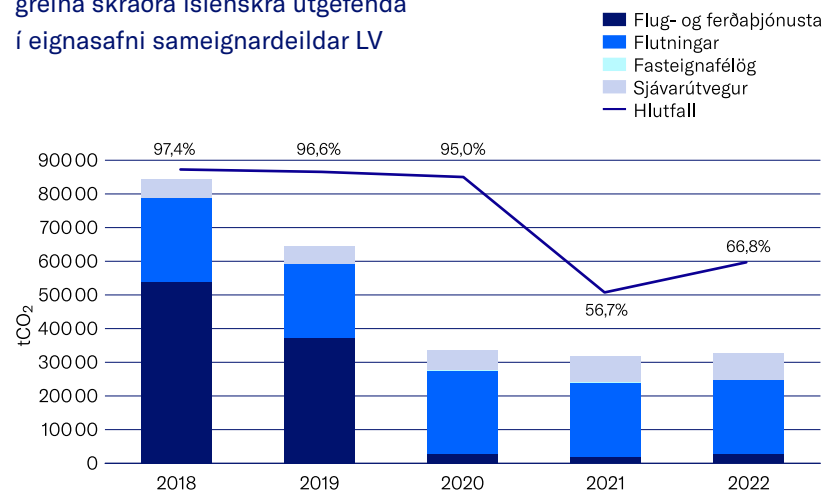
í milljörðum króna

Útsetning fyrir kolefnistengdum eignum (atvinnugreinar) skráðra íslenskra útgefenda í eignasafni sameignardeildar LV 2018-2022. Samanburður á bókfærðu virði fjárfestinga í mö. kr. bókfærðu virði fjárfestinga sem prósentuhlutfalls af heildarvirði skráðra innlendra félaga í eignasafni LV.

Þrátt fyrir að útsetning kolefnistengdra eigna hafi aukist í krónum talið hefur fjármögnuð losun LV í kolefnisfrekum atvinnugreinum, þ.e. þeim atvinnugreinum sem eru taldar hvað mest útsettar fyrir kolefnislosun, minnkað mikið frá árinu 2018 og stendur í 32.892 tCO₂i (67% af fjármagnaðri losun skráðra innlendra félaga í safni LV) í árslok 2022 samanborið við 84.485 tCO₂i (97%) í árslok 2018.

Fjármögnuð losun kolefnisfrekra atvinnugreina skráðra íslenskra útgefenda í eignasafni sameignardeildar LV

Fjármögnuð losun kolefnisfrekra atvinnugreina skráðra innlendra útgefenda í eignasafni sameignardeildar LV 2018-2022. Umfang 1, 2 og 3. Samanburður á fjármagnaðri losun atvinnugreinanna í kolefnisígildum (tCO₂i) og prósentuhlutfalls fjármagnaðrar losunar atvinnugreinanna og allrar fjármagnaðrar losunar skráðra innlendra útgefenda í eignasafni LV.

V. Áhættustýring

Inntak, markmið, framkvæmd, áskoranir og verkefni á döfinni

Áhættustýring LV er byggð á stefnum stjórnar, áhættustefnu og áhættustýringarstefnu. Stefnurnar byggjast á ákvæðum laga, reglugerða og öðrum gildum viðmiðum.

Markmið með stefnunum er að auka öryggi í rekstri með virkri áhættustýringu. Lögð er áhersla á að stefnurnar og framkvæmd þeirra séu virkir þættir í starfseminni og að þær tengist ákvörðunarferlum sjóðsins í stefnumótandi málum, við innleiðingu og í daglegum rekstri. Einnig er lögð áhersla á að stjórn, stjórnendur og annað starfsfólk hafi góða sýn yfir helstu áhættuþætti í rekstrinum og þekkingu á hlutverki sínu í ferli áhættustýringar og eftirlits og meti áhættu við ákvarðanatöku eftir því sem eðlilegt er hverju sinni.

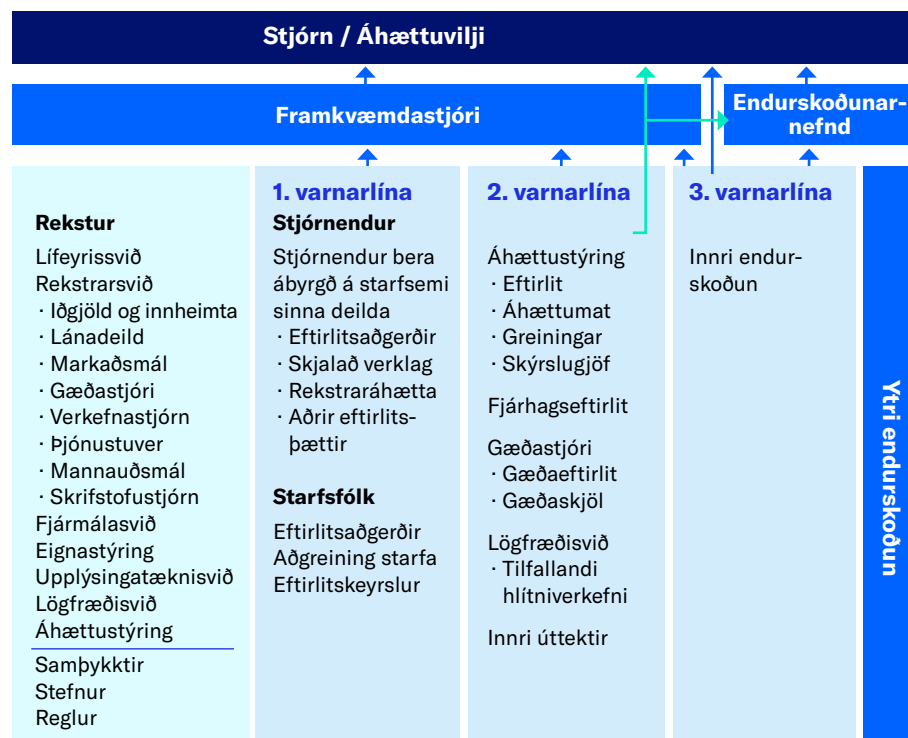
- Áhættustjóri ber ábyrgð á starfssviði áhættustýringar hjá sjóðnum í samræmi við stefnur sjóðsins. Á grundvelli áhættustefnu og áhættustýringarstefnu felur stjórn framkvæmdastjóra, starfsfólki áhættustýringar og eftir atvikum öðru starfsfólki sjóðsins umsjón með daglegri framkvæmd stefnanna.
- Eftirlit stjórnar felst m.a. í reglulegri upplýsingamiðlun framkvæmdastjóra til stjórnar, upplýsingamiðlun áhættustýringar og annarra starfsmanna til framkvæmdastjóra og stjórnar, árlegri úttekt innri og ytri endurskoðunar og starfi endurskoðunarnefndar sjóðsins. Þá hefur endurskoðunarnefnd og innri og ytri endurskoðendur sjóðsins mikilvægu hlutverki að gegna í eftirfylgni með framkvæmdinni.
- Áhættustjóri er sjálfstæður í störfum sínum. Hann heyrir beint undir framkvæmdastjóra og hefur milliliðalausán aðgang að stjórn, endurskoðunarnefnd og þeim upplýsingum sem hann þarf til að sinna hlutverki sínu.

Eftirlitskerfi sjóðsins

Hluti af áhættustýringu er eftirlitskerfi sjóðsins. Það er fjölþátta kerfi sem tekur til mannauðs, verklagsreglna og annarra aðfanga sem nauðsynleg eru til að hægt sé að sinna áhættustýringu, eftirliti og stjórnun áhættuþátta á fullnægjandi hátt. Eftirlitskerfið samanstendur af stefnumörkun, verklagi, aðferðum og skýrslugerð sem nauðsynleg er til að greina, meta, vakta og stýra áhættu með reglubundnum hætti og í einstökum tilfellum.

Stjórn, stjórnendur, starfsfólk, innri og ytri endurskoðendur ásamt endurskoðunarnefnd sjóðsins koma að eftirlitskerfinu. Hér á eftir er yfirlitsmynd af eftirlitskerfi sjóðsins.

Eftirlitskerfi sjóðsins

Um varnarlínurnar þrjár:

Fyrsta varnarlína er mynduð af stjórnendum og starfsfólki hvers starfssviðs sjóðsins. Sjö forstöðumenn bera ábyrgð á rekstri sinna sviða og þeirri áhættu sem fylgir. Til þess að lágmarka áhættu hefur hvert starfssvið viðeigandi verklag og eftirlit til staðar sem miðar að því að tryggja að borin séu kennsl á áhættu, hún greind, metin og mæld, að fylgst sé með henni, henni stjórnað og hún tilkynnt. Fyrsta varnarlína felur í sér eftirlit með því að starfsemi sjóðsins sé í samræmi við ytri og innri kröfur.

Aðra varnarlínu mynda stoðsvið sjóðsins sem styðja starfsfólk og stjórnendur við eftirlit og að leggja mat á áhættuþætti í rekstri starfssviðanna. Þetta er m.a. gert með skipulegri vöktun, ráðgjöf, framkvæmd eftirlitsaðgerða, úttektum og mati á hlítu. Stoðsviðin eru lögfræðisvið, áhættustýringarsvið, upplýsingatækni­svið, fjármálasvið og rekstrarsvið. Önnur svið eru eignastýringarsvið og lífeyrissvið.

Þriðja varnarlína sjóðsins er innri endurskoðun sem er í höndum sjálfstæðs ytri endurskoðanda. Hann framkvæmir áhættumiðaðar og almennar úttektir á varnarlínu eitt og tvö. Í því felst m.a. að fara yfir fyrirkomulag innri stjórnarháttanna, virkni ferla og aðferða til að ganga úr skugga um að fyrstu tvær varnarlínurnar séu traustar og áhrifaríkar og að ferlarnir og aðferðirnar séu framkvæmdar og í stöðugri notkun. Innri endurskoðandi sinnir verkefnum sínum að fullu óháð hinum varnarlínunum.

Áhættupættir í starfsemi sjóðsins

Rekstur lífeyrissjóðs er margbrotinn. Í sinni einföldustu mynd tekur sjóðurinn á móti iðgjöldum frá launagreiðendum fyrir hönd sjóðfélaga, ávaxtar þau og greiðir út lífeyri til sjóðfélaga við starfslok og vegna áfalla. Í slíkum rekstri eru fólgnir margvíslegir áhættupættir. Sjóðurinn skiptir þeim í fimm yfirflokka og á myndinni hér á eftir má sjá dæmi um undirflokkaáhættu:

Fjárhagsleg áhætta snýr að fjárfestingum sjóðsins og hefur að gera með sveiflur á virði verðbréfa, áhættu vegna gjaldmiðlasamsetningar eigna sjóðsins, áhættu vegna verðbólgu þar sem réttindi sjóðfélaga eru verðtryggð sem þýðir jafnframt að allar skuldbindingar sjóðsins eru verðtryggðar. Einnig er sjóðurinn að hluta berskjaldaður fyrir uppgreiðslu skuldabréfa og endurfjárfestingaráhættu.

Mótaðilaáhætta snýr einnig að fjárfestingum sjóðsins og varðar þá áhættu að mót-aðilar standi ekki við skuldbindingar sínar. Mótaðilaáhætta varðar einnig samþjöppun í eignasafninu, að hún verði ekki of mikil, ekki of tengd einstaka atvinnugreinum eða landsvæðum.

Lífeyristryggingaráhætta snýr að hættunni á að sjóðurinn vanmeti lífeyrisskuldbindingar sínar eða að óvissutengdum lýðfræðilegum þáttum, svo sem forsendum um dánar- og örorkutíðni auk forsendna um vexti og verðbólgu.

Rekstraráhætta snýr að hættunni á fjárhagslegu tapi og/eða neikvæðum áhrifum á orðspor sjóðsins vegna ófullnægjandi innri kerfa, stefnu eða verkferla, háttsemi starfsmanna eða ytri þátta. Hér er allur rekstur sjóðsins undir og varðar m.a. stjórnarhætti, svikemisáhættu, áhættu vegna upplýsingakerfa, áhættu vegna netóigna og pólitískrar áhættu.

Áhætta tengd loftslagsbreytingum er tvískipt. Annars vegar er það raunlæg áhætta (e. physical risk) sem stafar beint af loftslagsbreytingunum sjálfum og hins vegar umbreytingaráhætta (e. transition risk) sem kemur til vegna aðgerða til að stemma stigu

við þeim. Slíkar aðgerðir geta t.d. leitt til minnkandi eftirspurnar eftir tilteknum vörum og þjónustu og/eða til þess að ákveðnar eignir verði verðlausar (e. stranded assets). Áhætta tengd loftslagsbreytingum snýr nánast alfarið að eignasöfnum sjóðsins.

Fjárhagsleg áhætta

- Markaðsáhætta
- Gjaldmiðlaáhætta
- Verðbólguáhætta
- Vaxta- og endurfjárfestingaráhætta
- Uppgreiðsluáhætta

Mótaðilaáhætta

- Útlánaáhætta
- Samþjöppunaráhætta
- Atvinnugreinaáhætta
- Landsáhætta

Lífeyristryggingaráhætta

- Áhætta tengd eigna- og skuldbindingajöfnuði
- Lýðfræðilega áhætta

Rekstraráhætta

- Stjórnarhættir
- Starfsmannaáhætta
- Áhætta vegna upplýsingakerfa
- Orðsporsáhætta
- Pólitísk áhætta

Áhætta tengd loftslagsbreytingum

- Raunlæg áhætta
- Umbreytingaráhætta

Um veigamikla áhættuþætti í starfsemi LV – áhættusnið sjóðsins

Sjóðurinn metur reglulega hvaða áhættuþættir eru veigamestir í starfseminni á hverjum tíma. Við mat á áhættuþáttum er litið til lengri tíma og byggt m.a. á því hvaða áhrif áhættuþættir geti haft á tryggingafræðilega stöðu, hverjar séu líkur á að áhætta raungerist og að hve miklu leyti sé hægt að bregðast við og stýra henni. Þeir áhættuþættir sem metnir eru veigamestir í starfsemi sjóðsins eru markaðsáhætta, gjaldmiðlaáhætta, verðbólguáhætta, landsáhætta og lýðfræðileg áhætta.

Markaðsáhætta: Til að ávaxta iðgjöld sjóðfélaga fjárfestir sjóðurinn í verðbréfum sem sveiflast í virði eftir stöðu markaða hverju sinni.

Gjaldmiðlaáhætta: Hluti eignasafna sjóðsins er erlendar eignir en lífeyrisskuldbindingar sjóðsins eru eingöngu í íslenskum krónum. Sveiflur í gengi gjaldmiðla hafa því áhrif á jafnvægi eigna og skuldbindinga sem geta verið jákvæðar eða neikvæðar.

Verðbólguáhætta: Réttindi sjóðfélaga í sameignardeild eru að fullu verðtryggð og breytast í samræmi við breytingar á vísitölu neysluverðs til verðtryggingar. Þetta þýðir að allar skuldbindingar sameignardeildar eru verðtryggðar en aðeins hluti af eignum er verðtryggður.

Landsáhætta: Yfir helmingur eignasafns sameignardeildar er innlendar eignir og það getur haft neikvæðar afleiðingar ef illa gengur á innlendum mörkuðum eða yfirleitt í íslensku hagkerfi.

Lýðfræðileg áhætta: Meðal veigamestu forsendna í uppgjöri skuldbindinga sameignardeildar eru forsendur um lífs- og dánarlíkur sjóðfélaga. Því lengur sem sjóðfélagar lifa því lengur njóta þeir lífeyrisréttinda sinna í sameignardeild sjóðsins.

Vel er fylgst með öllum áhættuþáttum í rekstri sjóðsins en vegna eðli starfseminnar er misjafnt eftir áhættuþáttum hvernig og hvort hægt er að bregðast við. Dæmi um áhættuþátt sem erfitt er að bregðast við er lýðfræðileg áhætta.

Nánari upplýsingar um áhættuþætti í rekstri sameignardeildar og séreignardeilda sjóðsins eru í skýringum 19–23 í ársreikningi og einnig í kafla 6 í áhættustefnu sem er birt á vef sjóðsins.

Áhættuvilji – hve mikla áhættu er sjóðurinn tilbúinn að taka fyrir hönd sjóðfélaga sinna?

Stjórn sjóðsins ber ábyrgð á rekstri hans. Á hverjum tíma þarf hún að leggja mat á hve mikla áhættu hún er reiðubúin að taka fyrir hönd sjóðfélaga til að rækja það hlutverk sjóðsins að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri samkvæmt ákvæðum samþykktu sjóðsins.

Áhættuvilji stjórnar endurspeglast í samþykktum, stefnum og innra regluverki sjóðsins. Í áhættustefnu og áhættustýringarstefnu kemur fram hvernig áhætta í starfsemi sjóðsins er skilgreind, hvernig hún er greind, vöktuð og metin og hvernig sjóðurinn tekur áhættu til meðferðar til að stýra og/eða draga úr áhættu.

Stjórn skilgreinir mælikvarða sem markaðsáhættuvilja í starfseminni. Áhættuviljinn tekur m.a. mið af aldurs- og samsetningu sjóðfélaga, lífeyrisbyrði (í tilfalli sameignardeildar), ríkjandi markaðsaðstæðum og lögum og reglum sem varða starfsemi sjóðsins. Mælikvarðarnir taka til helstu áhættuþátta í rekstrinum, svo sem fjárhagslegrar áhættu, mótaðilaáhættu, lífeyristryggingaráhættu og rekstraráhættu. Áhættustýring hefur reglulegt eftirlit með áhættuvilja stjórnar og öðrum áhættuþáttum í rekstri og upplýsir stjórn reglulega.

Helstu áskoranir á árinu 2023

Verðbólga og þróun eignamarkaða

Réttindi sjóðfélaga eru verðtryggð og breytast í samræmi við breytingar á vísitölu neysluverðs til verðtryggingar. Af því leiðir að lífeyrisskuldbindingar sjóðsins eru verðtryggðar. Í þeirri verðbólgu sem hefur verið undanfarin misseri þýðir þetta að skuldbindingar sjóðsins hækka umtalsvert. Ef ávöxtun eigna heldur ekki í við verðbólgu þýðir það að tryggingafræðileg staða sjóðsins versnar og í versta falli þarf að gera breytingar á réttindum sjóðfélaga til lækkunar.

Framan af ári voru markaðsaðstæður krefjandi og ávöxtun dræm. Á síðustu mánuðum ársins varð viðsnúningur og ávöxtun ársins var viðunandi í ljósi aðstæðna. Sjá nánari umfjöllun um eignasöfn sjóðsins, þróun á mörkuðum og verðbólguþróun í kafla IV um eignasöfn og umfjöllun um tryggingafræðilega stöðu í kafla II um lífeyrisafurðir.

Breytingar á réttindakerfi sameignardeildar – lýðfræðileg og lagaáhætta

Eins og gerð var grein fyrir m.a. í síðustu ársskýrslu voru gerðar breytingar til aðlögunar réttindakerfis sameignardeildar að hækkandi lífaldri sjóðfélaga. Þetta þýddi breyttar forsendur við mat á skuldbindingum sjóðsins í tryggingafræðilegri athugun þar sem sjóðfélagar, sem og landsmenn allir, lifa almennt lengur en áður. Þetta þýðir að sjóðfélagar fá almennt greiddan lífeyri lengur en áður. Þetta er áskorun fyrir lífeyrissjóð eins og LV þar sem það fjármagn sem hann hefur til ráðstöfunar til greiðslu lífeyris er ekki ótakmörkuð auðlind og ræðst að mestu leyti af ávöxtun eignasafna.

Framangreind forsendubreyting er dæmi um hvernig lýðfræðileg áhætta hefur raungerst í rekstri sjóðsins og annarra lífeyrissjóða innanlands og erlendis. Breytingar sem ráðist var í á árinu eiga sér ekki fordæmi í 68 ára sögu sjóðsins.

Breytingarnar hafa haft fleiri áskoranir í för með sér því á vormánuðum var höfðað mál á hendur sjóðnum vegna samþykktarbreytinganna og var krafist ógildingar á ákvæði sem varðar breytingu á áunnum réttindum sjóðfélaga. Héraðsdómur Reykja-

víkur féllst á kröfur stefnanda þar sem krafist var ógildingar á tilteknu ákvæði samþykktarbreytinganna.

Samþykktarbreytingarnar voru vandlega undirbúnar af stjórnendum og stjórn LV í samráði við tryggingastærðfræðing sjóðsins og lögmannsstofur sem og með samtali við stjórnvöld og á endanum hlutu þær samþykki fjármála- og efnahagsráðherra í framhaldi af því. LV hefur áfrýjað dómnum en vegna hans er ákveðin óvissa með hverjar skuldbindingar sjóðsins eru. Nánar er gerð grein fyrir þessu í skýrslu stjórnar og skýringu 16 í ársreikningi. Ef æðra dómstig fellst á kröfur stefnanda er jafnframt óleyt það verkefni hvernig eigi að útfæra þær forsendubreytingar sem hafa orðið með því að sjóðfélagar lifa almennt lengur og hvernig það skuli útfært á sanngjarnan hátt.

Vanskil sjóðfélagalána

Þrátt fyrir aukna verðbólgu og hækkandi vexti hafa vanskil sjóðfélagalána ekki aukist. Vanskilahlutfall sjóðfélagalána, mælt sem fjárhæð lána í yfir 90 daga vanskilum sem hlutfall af heildarfjárhæð sjóðfélagalána, er nú 0,4% sem er með því lægra til margra ára. Mögulegar skýringar á því að vanskil hafa ekki aukist eru þær að atvinnuleysi hefur ekki farið vaxandi þrátt fyrir erfiðari efnahagsskilyrði og að hluti lántaka er með fasta vexti á lánum sínum til þriggja eða fimm ára. Það þýðir að greiðslubyrði sumra lántaka hefur ekki enn hækkað þrátt fyrir hækkandi vaxtastig. Þegar greiðslubyrði eykst vegna hærri vaxta hafa lántakar möguleika á að breyta lánaformi sínu til að lækka greiðslubyrði, t.d. að fara yfir í verðtryggð lán eða lengja lánstíma. Sjá nánar um vanskilahlutfall sjóðfélagalána í skýringu 19.2 og 20.2 í ársreikningi.

Önnur skýring á því að vanskilahlutfall sjóðfélagalána hefur ekki aukist er sú að lítill hluti lántaka hefur óskað eftir greiðsluhléi af lánum sínum. Hluti af lánum í greiðsluhléi kemur til vegna þeirrar stöðu sem er uppi í Grindavík vegna jarðhræringa.

Sjóðurinn býður sjóðfélögum með lán hjá sjóðnum ýmis úrræði þegar greiðsluferðileikar steðja að. Sjá nánar um lán í greiðsluhléi í skýringu 19.2 og 20.2 í ársreikningi.

Helstu verkefni áhættustýringar á árinu 2023

Eigið áhættumat – áhættumat vegna loftslagsbreytinga með áherslu á innlendar eignir

Á árinu framkvæmdi sjóðurinn ítarlegt áhættumat vegna loftslagsbreytinga með áherslu á innlendar eignir. Það var unnið sem hluti af eigin áhættumati sjóðsins. Áhættumatið var unnið með hliðsjón af ráðleggingum TCFD (Task Force for Climate-Related Financial Disclosure). Það var unnið í breiðu samstarfi innan sjóðsins auk þess sem utanaðkomandi sérfræðingur í sjálfbærnimálum var fenginn til aðstoðar. Þá voru aðilar frá vísindasamfélaginu fengnir á fundi til að fræða starfsmenn um loftslagstengda áhættuþætti á og við Ísland, svo sem frá Veðurstofu Íslands og Haf-rannsóknastofnun auk þess sem fundað var með erlendum sérfræðingum stýringar-aðila LV varðandi tiltekna þætti matsins. Stuðst var við skýrslur og greiningar frá IPCC (The Intergovernmental Panel on Climate Change) og ýmsar skýrslur frá fræðasamfélaginu innlands og erlendis.

Almennt er loftslagsáhættu skipt í tvo meginflokk, raunlæga áhættu (e. physical risk) og umbreytingaráhættu (e. transition risk).

Raunlæg áhætta er sú áhætta sem stafar af loftslagsbreytingum á innviði samfélaga, rekstur fyrirtækja og opinberra aðila vegna breytinga á framboði á vatni, uppsprettu vatns og gæðum þess, breytinga á fæðuöryggi, breytinga á líffræðilegum fjölbreytileika, hitabreytinga sem hafa neikvæð áhrif á landareignir aðila, starfsemi þeirra, aðfangakeðjur og öryggi starfsfólks.

Umbreytingaráhætta er tengd þeim breytingum á hagkerfum sem gera þau minna háð kolefni og munu hafa í för með sér víðtækar stefnubreytingar, breytingar á lögum og reglum, breytingar á tækni, breytingar á neysluvenjum og breytingar á mörkuðum. Það fer eftir eðli, hraða og áherslum þessara umbreytinga hver áhrifin verða á fyrirtæki, stofnanir, samfélög og hagkerfi.

Niðurstaða vinnunnar var að til skamms og meðallangs tíma sé raunlæg áhætta vegna loftslagsbreytinga á Íslandi ekki mikil á innlendar eignir sjóðsins. Til langs tíma er raunlæg áhætta mikilli óvissu háð og mun fara eftir því hvernig ráðist verður í mótvægis- og aðlögunaraðgerðir á heimsvísu sem og á Íslandi. Hins vegar var það mat sjóðsins að mikilvægt væri að hafa í huga að raunlæg áhætta á heimsvísu gæti haft áhrif á rekstur fyrirtækja á Íslandi og hag landsins þar sem Ísland er beint og óbeint mjög háð erlendum mörkuðum, aðföngum og virðiskeðjum. Þannig geta uppskerubrestir, tafir og breytingar á aðfangakeðjum, verð á hrávörum og aðrar afleiðingar loftslagsbreytinga haft veruleg neikvæð áhrif á rekstur fyrirtækja innanlands.

Það var mat sjóðsins að umbreytingaráhætta væri nokkur hjá fyrirtækjum á Íslandi, þar á meðal fyrirtækjum í eignasöfnum sjóðsins. Þar má nefna skatta og gjöld sem fyrirtæki munu þurfa að greiða vegna losunar í gegnum kerfi eins og viðskiptakerfi Evrópusambandsins með losunarheimildir (ETS). Einnig getur umbreytingaráhætta haft veruleg neikvæð áhrif á samkeppnisstöðu fyrirtækja en á sama tíma falið í sér tækifæri ef rétt er brugðist við. Umbreytingarnar geta haft í för með sér aukinn kostnað, bæði vegna fjárfestinga og skattlagningar, sem getur sett þrýsting til hækkunar á verðlagi og getur þess vegna verið verðbólgu myndandi. Það sama á við um raunlæga áhættuþætti ef þeir raungerast. Skuldbindingar sjóðsins eru verðtryggðar og getur því loftslagsáhætta bæði haft áhrif á þær og eignir sjóðsins.

Verkefni áhættustýringar á næstunni

Verkefni áhættustýringar fram undan eru reglubundin verkefni sem dreifast yfir árið og önnur verkefni við áframhaldandi þróun á eftirlitskerfi sjóðsins sem fela m.a. í sér að greina, meta, vakta og gefa skýrslu um áhættu í starfsemi hans.

Sem hluti af eigin áhættumati fyrir árið 2024 er stefnan að framkvæma ítarlegt áhættumat vegna rekstraráhættu með það að markmiði að koma auga á áhættuþætti, bregðast við þeim og þannig auka rekstraröryggi sjóðsins.

Í tengslum við þær jarðhræringar sem Íslendingar hafa upplifað síðastliðin ár mun sjóðurinn vinna áhættumat á staðsetningu fjárfestinga sjóðsins á Íslandi í tengslum við eldfjallasvæði.

Nýjung fyrir lántakendur á Mínum síðum

Á Mínum síðum var þeim möguleika bætt við reiknivél fyrir lántakendur að þeir geta nú skoðað hvaða áhrif það hefur á afborganir að greiða inn á lánið. Hægt er að skoða stöðu láns fyrir og eftir niðurgreiðslu og upphæð afborgunar fyrir og eftir niðurgreiðslu.

VI. Stjórnarhættir og stjórnun

Stjórnarhættir, stefnumótun, verkefni á döfni, skipurit, stjórn, yfirstjórn

Stjórnun og stjórnarhættir LV taka mið af hlutverki sjóðsins samkvæmt lögum, samþykktum, innri reglum, leiðbeiningum um stjórnarhætti og öðrum gildum viðmiðum.

Starfsemin markast m.a. af hlutverki sjóðsins við að byggja upp viðtæk lífeyrisréttindi, lífeyrissparnað í séreign og sem vörsluaðila stórra eignasafna sem byggjast á langtímasýn.

Hlítni: LV leggur áherslu á að fylgja eftir reglum og viðurkenndum viðmiðum varðandi stjórnarhætti. Liður í því er skilvirkt skipurit, liðsheild, viðeigandi innri reglur, innra eftirlit og aðhald frá innri og ytri endurskoðun og hagaðilum. Eftirfylgni felst m.a. í aukinni áherslu á upplýsingagjöf sem birtist í skýrslu stjórnar, árs- og sjálfbæriskýrslu og með viðvarandi upplýsingagjöf sjóðsins. Þá framkvæmir stjórn reglulega mat á starfsháttum stjórnar.

Langtímastefnumótun: Til að styðja við hlutverk sjóðsins, langtímasýn og uppbyggilega fyrirtækjamenningu hefur LV markað sér stefnu til 2030. Í þessum kafla er gerð grein fyrir mikilvægum þáttum stefnunnar sem lúta að framtíðarsýn, leiðarljósum í starfseminni og skilgreindum grunnildum.

Skipurit: Í kafla þessum er gerð grein fyrir skipuriti sjóðsins sem hefur það markmið að styðja við skilvirkan rekstur og viðskiptalíkan sjóðsins. Til viðbótar hafa aðildarsamtök LV, Félag atvinnurekenda, Samtök atvinnulífsins og VR mikilvægt hlutverk í stjórnskipulagi sjóðsins sem og fjármálaeftirlit Seðlabanka Íslands, fjármála- og efnahagsráðuneytið sem veitir sjóðnum starfsleyfi og staðfestir samþykktarbreytingar. Einnig önnur eftirlitsstjórnvöld eins og Persónuvernd og Samkeppniseftirlitið.

Stjórn og yfirstjórn: LV leggur áherslu á breidd í samsetningu stjórnar og stjórnenda. Í þessum kafla er að finna yfirlit yfir stjórnendur, framkvæmdastjóra og forstöðumenn auk upplýsinga um menntun þeirra, störf og reynslu.

Á döfinni: Eftirfarandi verkefni eru á meðal þeirra verkefna er varða stjórnarhætti og rekstur næstu misseri:

- áframhaldandi áhersla á markvissa upplýsingagjöf til sjóðfélaga varðandi lífeyrisafurðir sjóðsins
- áframhaldandi innleiðing laga og reglna varðandi ábyrgar fjárfestingar með aukinni áherslu á greiningu gagna og beitingu aðferðafræði ábyrga fjárfestinga
- áfrýjun og málarekstur vegna dómsmáls sem varðar breytingar á samþykktum LV sem varða viðbrögð við hækkandi lífaldri sjóðfélaga
- aðgerðir til að tryggja netöryggi og öryggi upplýsingakerfa
- þróun á starfsemi sjóðsins í takt við stefnumótun hans og síbreytilegt starfsumhverfi

Til viðbótar við umfjöllun í þessum kafla er einnig vísað til annarra kafla í árs- og sjálfbæriskýrslunni, m.a. til umfjöllunar um viðskiptalíkan LV í kafla I um starfsemi LV, umfjöllunar um aðferðafræði ábyrga fjárfestinga í kafla V um ábyrgar fjárfestingar, kafla VI um áhættustýringu og kafla VIII um sjálfbærni í starfsemi LV þar sem m.a. er að finna umfjöllun um áherslur varðandi stefnumiðaða stjórnun og ítarlega stjórnarháttayfirlýsingu stjórnar.

Um hlutverk, sýn, vegferð og gildi LV

LV vinnur eftir stefnumótun stjórnar til ársins 2030. Áherslur stefnumótunarinnar og afrakstur einstakra verkefna birtist víða í rekstri sjóðsins og umfjöllun í skýrslu þessari. Meðal þess má nefna:

- Aukna áherslu á upplýsingagjöf til sjóðfélaga
- Aukna áherslu á langtímasýn við stýringu eignasafna
- Markvissa innleiðingu laga og annarra reglna um ábyrgar fjárfestingar
- Rekstur mannauðsstefnu sem styður við starfsemi sjóðsins og eflir góðan vinnustað
- Viðvarandi verkefni til að tryggja gagnaöryggi
- Samþætting sjálfbærni í allri starfsemi sjóðsins, þ.e. rekstri, lífeyri og eignasöfnum

Til að styðja við þessar og fleiri áherslur í rekstri og stefnu LV hefur sjóðurinn útlistað nánar hlutverk, framtíðarsýn, leiðarljós og grunnildi sjóðsins:

Hlutverk

Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri eftir þeim reglum sem hér fara á eftir. Stjórn sjóðsins mótar fjárfestingarstefnu hans og sér um ráðstöfun á fjármagni hans og ávaxtar það með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma, að teknu tilliti til áhættu og með hliðsjón af langtímaskuldbindingum sjóðsins.

Framtíðarsýn til 2030

Lífeyrissjóður verzlunarmanna er eftirsóknarverður og leiðandi lífeyrissjóður. Sjóðurinn byggir upp trausta fjárhagslega framtíð sjóðfélaga við starfslok og tryggingar vegna örorku og við fráfall sjóðfélaga. Lífeyrissjóðurinn veitir traustar og áreiðanlegar upplýsingar sem miðast við þarfir sjóðfélaga á hverjum tíma. Hann ávaxtar fjármuni sjóðfélaga með gagnsæjum og ábyrgum hætti með samfélagslega ábyrgð að leiðarljósi. Hann er fyrirmyndarvinnustaður skipaður öflugri liðsheild sem býr yfir góðri þekkingu, reynslu og hæfni.

Leiðarljós

Stefna LV til 2030 skiptist í fimm leiðarljós sem koma úr framtíðarsýn sjóðsins. Þessi fimm leiðarljós eða þemu ramma inn áherslur í daglegri starfsemi og eru leiðbeinandi fyrir ákvarðanatöku þannig að unnið sé markvisst í anda framtíðarsýnar lífeyrissjóðsins.

Fimm leiðarljós eða þemu stefnunnar umbreytast í verkefni og áherslur sem markvisst er unnið að í daglegum störfum sjóðsins. Það er gert í gegnum vel skilgreind verkefni sem eiga augljósan og rekjanlegan uppruna í sýn á framtíðarstöðu sjóðsins árið 2030.

Fram undan eru nokkur ár til að uppfylla og raungera sýnina í gegnum ákvarðanatöku á grundvelli stefnunnar og forgangsröðun verkefna.

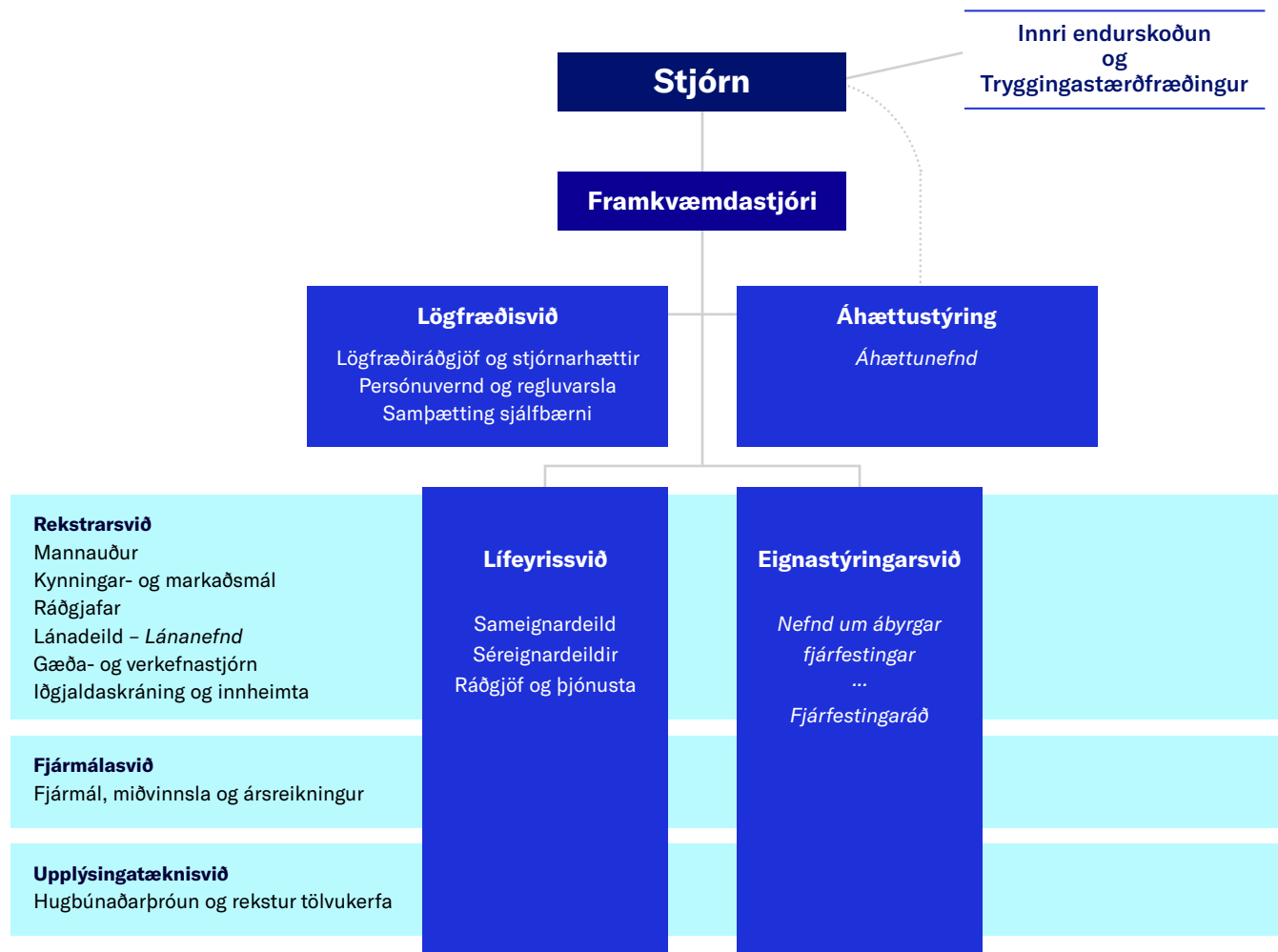
- 1) **Framúrskarandi teymi:** Öflug og kvik liðsheild í hvetjandi umhverfi þar sem löggð er áhersla á skipulagða úrlausn viðfangsefna með samvinnu og góðum samskiptum.
- 2) **Snjöll þjónusta og traustar afurðir:** Geta og hæfni til greiningar og túlkunar á gögnum sjóðfélaga leiðir til aukins ávinnings fyrir sjóðfélaga með auknum skilningi og innsýn.
- 3) **Þjónandi forysta:** LV er til fyrir sjóðfélagana og starfsemin miðar að framtíðinni með djúpum skilningi á fortíð, samtíð og framtíð.
- 4) **Sjálfbær starfsemi:** Hjá LV grundvallast ákvarðanir á forsendum sjálfbærrar þróunar sem endurspeglast í allri starfsemi og skipulagi sjóðsins.
- 5) **Ábyrgar fjárfestingar:** Ákvarðanir um fjárfestingar til ávöxtunar á lífeyriseign sjóðfélaga mótast af sjálfbærri framvindu samfélags, efnahags og umhverfis.

Grunngildin [e. Values]

Stefnumótun LV og framtíðarsýn er byggð á og styðst við grunngildi sjóðsins:

Ábyrgð	Umhyggja	Árangur
<p>Fagmennska, áræði og samviskusemi.</p> <p>Áhersla á vandaða áhættustýringu, eftirfylgni með fyrirtækjum sem fjárfest er í og áherslu á góða stjórnarhætti.</p> <p>Til grundvallar liggja vönduð vinnubrögð, hæft starfsfólk og skýr skilaboð frá stjórn um ábyrg vinnubrögð.</p>	<p>Umhyggja með áherslu á heilindi og ráðvendni.</p> <p>Áhersla á frumkvæði í þjónustu og gott viðmót.</p> <p>Áhersla á að virkja og hvetja starfsfólk í starfi og að vera þátttakendur í stefnumótun og markmiðasetningu sjóðsins.</p>	<p>Keppa að settum markmiðum og skila góðu starfi við stjórnun og í öðrum störfum fyrir sjóðinn.</p> <p>Þessi markmið birtast m.a. í áherslum á skilvirkni, arðsemi, stöðugleika í rekstri, starfsánægju, opna stjórnarhætti og vilja til að veita sjóðfélögum á öllum aldri góða þjónustu.</p> <p>Eftirfylgni felst í raunhæfri markmiðasetningu og hvatningu til starfsmanna.</p>

Skipurit

Markmiðið með skipuritinu er að styðja við skilvirkan rekstur og viðskiptalíkan sjóðsins. Skipuritið tekur einnig mið af ákvæðum laga um starfsemi sjóðsins, samþykktum hans og ákvæðum kjarasamnings aðildarfélaganna hans, Félags atvinnurekenda, Samtaka atvinnulífsins og VR.

Stjórn er skipuð átta stjórnarmönnum tilnefndum af aðildarfélögum sjóðsins og kjörnum af fulltrúum viðkomandi aðildarfélaganna í fulltrúaráði.

Yfirlit yfir mikilvægar innri reglur

Aðildarfélögin skipa jafnframt 50 manna fulltrúaráð sem fundar tvisvar á ári með stjórnendum LV. Fulltrúaráðið fer með atkvæði á ársfundi og greiðir atkvæði um starfskjarastefnu, skipan fulltrúa nefndar um laun stjórnarmanna, tillögur um stjórnarlaun, tillögu stjórnar að endurskoðanda og tillögur til breytinga á samþykktum sjóðsins.

Endurskoðunarnefnd er undirnefnd stjórnar, skipuð tveimur stjórnarmönnum og einum utanaðkomandi aðila.

Á skrifstofu sjóðsins eru jafnframt starfræktar fjórar nefndir/fastir starfshópar:

- Lánanefnd (sjóðfélagalán), í umsjón rekstrarsviðs.
- Áhættunefnd, í umsjón áhættustýringarsviðs.
- Nefnd um ábyrgar fjárfestingar, í umsjón eignastýringarsviðs.
- Fjárfestingarráð eignastýringarsviðs.

Ráðgjöf varðandi samþættingu sjálfbærni í starfsemi LV varðandi rekstur, lífeyrisafurðir og eignasöfn er á lögfræðisviði.

Á vef LV, live.is, er aðgengilegt yfirlit yfir helstu stefnur og reglur LV sem varða þætti í starfsemi sjóðsins og lúta að stjórnarháttum hans og starfsemi almennt.

Fræðsla fyrir VR félag og trúnaðarmenn

Við höldum hádegisfyrirlestur fyrir VR félag í byrjun árs sem var afar vel tekið og vel sótt. Trúnaðarmönnum bauðst svo hálf dagsnámskeið með mörgum af sérfræðingum sjóðsins í lífeyrismálum, eignastýringu og fleira.

Stjórn

Stjórn LV er skipuð átta stjórnarmönnum, tilnefndum af aðildarsamtökum sjóðsins, VR, Samtökum atvinnulífsins (SA) og Félagi atvinnurekenda (FA) og kjörnum af fulltrúaráði á ársfundi.

Stefán Sveinbjörnsson, formaður stjórnar, tilnefndur af VR og tók sæti í stjórn í ágúst 2019

Stefán hefur starfað sem framkvæmdastjóri VR frá árinu 2013 og verið í endurskoðunarnefnd sjóðsins frá árinu 2014 að frátöldum árunum 2019-2021. Hann starfaði áður en hann kom til VR sem rekstrarstjóri Háskólans á Bifröst og var áður forstöðumaður fyrirtækjasviðs Sparisjóðs Mýrasýslu. Stefán er með meistarapróf í lögfræði frá Háskólanum í Reykjavík, BSc í viðskiptalögfræði, BSc í viðskiptafræði, diplóma í rekstrarfræðum, próf í verðbréfamiðlun og sveinspróf í rafvirkjun.

Jón Ólafur Halldórsson, varaformaður stjórnar, er tilnefndur af SA og tók sæti í stjórn í júní 2020

Jón Ólafur hefur viðtæka reynslu úr atvinnulífinu og sinnir ráðgjafarstörfum ásamt stjórnarstörfum. Hann er formaður stjórnar Samtaka verslunar og þjónustu og situr einnig í stjórn og framkvæmdastjórn Samtaka atvinnulífsins auk annarra stjórnarstarfa. Hann starfaði hjá Olís í 27 ár, þar af sem forstjóri í sjö ár. Jón Ólafur er með B.Sc. í véltækni frá KTH í Kaupmannahöfn, MBA með áherslu á fjármál fyrirtækja og MS í stjórnun og stefnumörkun í viðskiptafræði frá Háskóla Íslands og AMP diploma frá IESE í Barcelona.

Árni Stefánsson er tilnefndur af Samtökum atvinnulífsins og tók sæti í stjórn árið 2017

Árni er forstjóri Húsasmiðjunnar ehf. Hann hefur viðtæka reynslu af fjölbreyttum störfum í atvinnulífinu og erlendu samstarfi. Þá hefur Árni setið í stjórnnum fyrirtækja og ýmissa samtaka. Árni er viðskiptafræðingur og með MBA-gráðu með áherslu á alþjóðastjórnun ásamt því að hafa lokið margs kyns viðbótáþjálfun og námskeiðum.

Bjarni Þór Sigurðsson er tilnefndur af VR og tók sæti í stjórn 2019

Bjarni Þór starfar sem sérfræðingur í húsnæðismálum hjá ASÍ þar sem hann fer fyrir málaflökknum. Hann hefur setið miðstjórn ASÍ og í stjórn VR og var varaformaður félagsins 2013 til 2017. Bjarni Þór hefur lokið námi í kvikmyndagerð frá CLCF-kvikmyndaskólanum í París og BS í viðskiptafræði frá Háskóla Íslands.

**Guðrún Ragna Garðarsdóttir er tilnefnd af Félagi atvinnu-
rekenda (FA) og tók sæti sem aðalmaður í stjórn í mars 2022**

Guðrún er framkvæmdastjóri Atlantsolíu og hefur stýrt því fyrirtæki frá 2008. Þar áður starfaði hún við fjármálastjórn í sama fyrirtæki og hjá heildverslun. Guðrún hefur setið í stjórn FA frá 2019 og verið formaður félagsins frá 2021. Hún er menntaður viðskiptafræðingur með cand. oecon frá HÍ auk þess að hafa lokið meistaraþrófi frá EADA, Barcelona í alþjóðafjármálum og MBA frá HÍ.

**Sigrún Helgadóttir er tilnefnd af SA og tók sæti í stjórn í
september 2021**

Sigrún er framkvæmdastjóri Norðuráls á Grundartanga. Hún hefur viðtæka stjórnunarreynslu úr fjármálageiranum en áður en hún hóf störf hjá Norðuráli starfaði hún m.a. hjá Kaupþingi, Kauphöllinni í Ósló og Verðbréfabingi Íslands, nú Nasdaq Ísland. Sigrún er með cand. oecon gráðu í viðskiptafræði frá Háskóla Íslands og MBA-gráðu frá Norwegian School of Management (BI).

**Helga Ingólfssdóttir er tilnefnd af VR og tók sæti í stjórn í ágúst
2019**

Helga starfar við bókhald og verkefnastjórnun. Hún hefur langa reynslu af sveitarstjórnarmálum sem kjörinn fulltrúi og er jafnframt stjórnarmaður í VR og fulltrúi Landssambands íslenskra verslunarmanna í miðstjórn ASÍ. Áður starfaði Helga m.a. við rekstur eigin fyrirtækis og sem framkvæmdastjóri fyrir erlent fyrirtæki með starfsstöð á Íslandi. Helga er viðurkenndur bókari og hefur lokið rekstrar- og viðskiptanámi frá EHÍ.

**Sunna Jóhannsdóttir er tilnefnd af VR og tók sæti í stjórn í
janúar 2023**

Hún er menntaður viðskiptafræðingur, Cand. Oecon, frá Háskóla Íslands auk þess að hafa lokið diplóma í alþjóðasamskiptum frá sama skóla. Sunna hefur starfað sem verkefnastjóri fjármála hjá Íslensku óperunni frá 2019 en var áður með eigin rekstur í reikningshaldi og tengdri ráðgjöf. Hún hefur einnig starfað við reikningshald og endurskoðun hjá PwC á Íslandi og í Noregi og starfað sem framkvæmdastjóri fjölmiðils. Sunna á sæti í endurskoðunarnefnd Reykjavíkurborgar, tilnefnd af stjórn Orkuveitunnar (frá 2014) og hefur setið í stjórn Parkinsonsamtakanna á Íslandi frá 2020.

Framkvæmdastjóri og forstöðumenn

Yfirstjórn sjóðsins er skipuð framkvæmdastjóra og forstöðumönnum sem veita sjö sviðum sjóðsins forstöðu.

Guðmundur P. Þórhallsson framkvæmdastjóri

Hann hefur gegnt starfi framkvæmdastjóra frá árinu 2009. Framkvæmdastjóri annast daglegan rekstur, mótar og innleiðir langtímaáherslur í stefnum sjóðsins og samræmir og samþættir helstu aðgerðir hans. Guðmundur er menntaður viðskiptafræðingur með cand. oecon gráðu frá Háskóla Íslands. Hann starfaði áður við eignastýringu lífeyrissjóðsins frá 1997 og á fjármála-markaði frá 1988.

Tómas Njáll Möller forstöðumaður lögfræðisviðs.

Hann gekk til liðs við LV 2008. Lögfræðisvið veitir stjórn, framkvæmdastjóra og sviðum sjóðsins lögfræðiráðgjöf og vinnur að margþættum viðfangsefnum og hagsmunagæslu. Það veitir ráðgjöf varðandi stjórnarhætti og hefur umsjón með samþættingu sjálfbærni í starfsemi. Á sviðinu starfa þrjú lögfræðingar. Tómas er lögfræðingur, með lögmannsréttindi. Hann hefur m.a. sótt viðbótarmenntun á sviði stjórnunar, stjórnarháttá, verðbréfavíðskipta sem og aðferðafræði ábygrra fjárfestinga og sjálfbærni í rekstri fyrirtækja. Hann hefur áralanga starfsreynslu úr stjórnsýslu, fastanefnd Íslands gagnvart ESB í Brussel, banka og lífeyrissjóðum.

Arne Vagn Olsen forstöðumaður eignastýringar

Hann gekk til liðs við LV 2018. Eignastýring hefur með höndum daglega stýringu eignasafna sjóðsins, þ.m.t. greiningu markaða, fjárfestingarkosta og ákvarðanir um viðskipti auk samskipta við innlenda og erlenda markaðsaðila og útgefendur fjármála-gerninga. Á sviðinu eru átta starfsmenn. Arne Vagn er menntaður sjávarútvegsfræðingur með MBA frá Copenhagen Business School auk þess að hafa lokið prófi í verðbréfaréttindum. Hann hefur starfað á fjármála-markaði frá 1999.

Margrét Kristinsdóttir forstöðumaður lífeyrissviðs

Hún gekk til liðs við LV 1995. Lífeyrissvið annast lífeyrisráðgjöf, mótar og innleiðir þróun lífeyrisafurða og úrskurð lífeyris. Sérreignardeildir sjóðsins eru hluti af lífeyrissviði. Á sviðinu starfa sex starfsmenn auk þess sem sviðið nýtur þjónustu þriggja trúnaðarlækna. Margrét er með meistara-gráðu í rekstrahagfræði frá Universitát Trier í Þýskalandi auk þess að hafa lokið prófi í verðbréfaréttindum. Áður en hún kom til LV starfaði hún sem framkvæmdastjóri fyrirtækis á neytendamarkaði.

Magnús Helgason forstöðumaður áhættustýringar

Hann gekk til liðs við LV 2015. Áhættustýring mótar og innleiðir áhættu- og áhættustýringarstefnu sjóðsins, framkvæmir áhættumat og greiningar og kemur að mótun og framkvæmd eftirlitskerfis sjóðsins. Í áhættustýringu starfa þrír starfsmenn. Magnús er menntaður tölvunarfræðingur og með meistaraþráðu í fjármálum og fjárfestingum auk þess að hafa lokið prófi í verðbréfaréttindum. Hann hefur starfað við áhættustýringu í fjármálakerfinu frá 2010.

Valgarður I. Sverrisson forstöðumaður fjármálasviðs

Hann gekk til liðs við LV 1986. Fjármálasvið ber m.a. ábyrgð á fjárhagsbókhaldi, miðvinnslu og greiðslu reikninga og kemur að gerð ársreiknings. Á fjármálasviði eru fimm starfsmenn. Valgarður er með meistaraþráðu í rekstrarhagfræði (MBA) frá McGill University Montreal auk þess að hafa lokið prófi í verðbréfaréttindum.

Haraldur Arason forstöðumaður upplýsingatækisviðs

Hann gekk til liðs við LV 1986. Upplýsingatækisvið þróar upplýsingakerfi sjóðsins, hefur umsjón með útvistun, notendabjónustu og rekstri tölvukerfa. Á sviðinu eru sjö starfsmenn. Haraldur er menntaður tölvunarfræðingur frá Háskóla Íslands og starfaði við rekstur tölvukerfa áður en hann hóf störf hjá sjóðnum.

Hildur Hörn Daðadóttir forstöðumaður rekstrarsviðs

Hún gekk til liðs við LV 2021. Rekstrarsvið annast innri og ytri þjónustu. Á sviðinu eru 26 starfsmenn í sex deildum: gæðastjórn, mannauður, þjónustuver, kynningar og markaðsstarf, skráning iðgjalda og lánadeild. Hildur Hörn er með BS í hótélstjórnun frá UNLV í Bandaríkjunum og MBA í alþjóðastjórnun frá Háskólanum í Reykjavík ásamt því að hafa lokið námskeiði á sviði sjálfbærni í rekstri frá University of Oxford. Hún hefur reynslu af fjölbreyttum störfum úr ýmsum atvinnugeirum þó lengst af hjá fjármálamörkuðum.

Nánar um stjórnarhætti LV, hlutverk hans og regluverk stjórnkerfis sjóðsins

Ítarlega er fjallað um hlutverk LV, stjórnarhætti og einstaka þætti stjórnkerfis sjóðsins, reglur LV og lagareglur í árlegri stjórnarháttayfirlýsingu sjóðsins sem birt er í viðauka við skýrslu þessa sem fylgir VII. kafla um sjálfbærni í starfsemi LV.

Óliver og Sýlvía og lífeyrismál ungs fólks

Óliver og Sýlvía voru í sumarstörfum hjá okkur og deildu með okkur því sem þeim fannst mikilvægast fyrir ungt fólk að vita um lífeyrismál í stuttum myndböndum. Myndböndin hafa fengið góð viðbrögð sjóðfélaga og eru aðgengileg bæði á [live.is](#) og á samfélagsmiðlum.

VII. Um sjálfbærni í starfsemi

Staðan, áskoranir, vegferðin, áhersluverkefni og UFS upplýsingar

Í ár eru sjálfbærniupplýsingar samþættar í annað sinn við aðra upplýsingagjöf í ársskýrslu í takt við aðferðafræði samræmdrar skýrslugjafar eins og fjallað er nánar um hér á eftir.

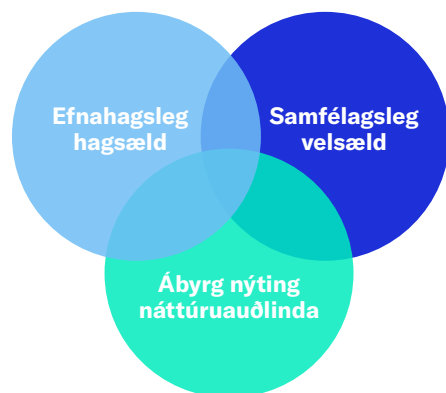
Í þessum kafla er umfjöllun um nokkra þætti sem varða áherslur á sjálfbærni í starfsemi LV, vegferð sjóðsins í þeim efnum sem og upplýsingar um UFS-þætti með vísan til staðals GRI – Global Reporting Initiative.

Þá fylgir kaflanum einnig stjórnarháttayfirlýsing sjóðsins.

Sjálfbærni í starfseminni

Sjálfbærni: Hugtakið sjálfbærni getur verið margþætt hugtak en með sjálfbærni er hér vísað til jafnvægis þriggja grunnstoða sjálfbærni í rekstri: efnahags, samfélags og umhverfis. Sjálfbærni felst meðal annars í því að samfélagið geti þróast og mætt þörfum samtímans án þess að dregið sé úr möguleikum komandi kynslóða til að fullnægja þörfum sínum.

Grunnþættir sjálfbærni

LV greinir áherslur á sjálfbærni í starfsemi sinni eftir þremur stoðum: rekstri, lífeyris-afurðum og eignasöfnum.

Efnistöð skýrslunnar taka nokkuð mið af því, sbr. umfjöllun í þessum kafla og öðrum köflum skýrslunnar. Í umfjöllun hér á eftir er gerð grein fyrir nokkrum áhersluverk-efnum sem varða sjálfbærni í starfsemi sjóðsins með skírskotun til heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun.

Reglur og viðmið

Upplýsingagjöf um svonefndar „ófjárhagslegar“ upplýsingar sem er í auknum mæli vísað til sem sjálfbærniupplýsinga og hafa í raun verulega fjárhagslega þýðingu, tekur mið af ákvæðum laga um ársreikninga,¹³ einkum greinum 66 og 66-d. Einnig er stuðst við staðla GRI¹⁴ – Global Reporting Initiative og horft til heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun¹⁵ og Parísarsáttmálann frá 2015.¹⁶ Við uppbyggingu skýrslunnar er stuðst við leiðbeiningar um samþætta skýrslugerð (e. Integrated Reporting – IR)¹⁷ og horft til mikilvægisgreiningar sem var unnin í ársbyrjun 2022. Þá er stuðst við leiðbeiningar reikningsskilaráðs um skýrslu stjórnar, útgefnar 16. febrúar 2022¹⁸, við gerð skýrslu stjórnar og árs- og sjálfbærnisráðs.

Hvað tilvísun til GRI varðar er vísað til GRI Standards tilvísunartöflu sem er sett fram í samræmi við „GRI Universal Standards 2021“ og „GRI Topic Standards“ og tekur á atriðum samkvæmt „GRI – Content Index with reference“. LV er þannig með tilvísanir í viðeigandi kafla í árs- og sjálfbærnisráðs skýrslu þar sem greint er frá áherslum viðkomandi lykilþátta og birtir auk þess sérstakan viðauka með upplýsingum um einstök atriði.

Aukin áhersla á samþætta skýrslugjöf (e. integrated reporting) birtist m.a. í því að efniskaflar sem áður voru í sjálfstæðri sjálfbærnisráðs skýrslu eru samþættir við umfjöllun í einstökum köflum árs- og sjálfbærnisráðs skýrslu. Þessi vegferð, sem ekki er lokið, er lið-ur í að laga upplýsingagjöf og starfsemi sjóðsins að breyttu starfsumhverfi og þróun regluverks og gefa heildstæða mynd af starfsemi hans hvað sjálfbærniáherslur varðar.

Eftir sem áður eru í þessum kafla m.a. yfirlit yfir verkefni sem tengjast heimsmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun, GRI-tilvísunartafla og umfjöllun um tiltekna UFS-þætti sem varða rekstur sjóðsins í viðauka.

¹³ [Lög um ársreikninga](#)

¹⁴ [GRI - Home \(globalreporting.org\)](#)

¹⁵ [Heimsmarkmið I Heimsmarkmiðin \(heimsmarkmidin.is\)](#)

¹⁶ [The Paris Agreement | UNFCCC](#)

¹⁷ [Integrated Reporting](#)

¹⁸ [Útgefið efni – Reikningsskilaráð \(reikningsskilarad.is\)](#)

Áhersluatriði árið 2023 og áskoranir og tækifæri fram undan

Árið 2023: Á árinu 2023 var áhersla lögð á innleiðingu löggjafar um ábyrgar fjárfestingar, einkum reglugerð ESB um upplýsingagjöf tengda sjálfbærni á sviði fjármálaþjónustu (SFDR).

Þá var lokið við innleiðingu stefnu LV um ábyrgar fjárfestingar. Á eignastýringarsviði var stofnað sjálfbærniteymi sem vinnur að greiningum á ábyrgum fjárfestingu í samstarfi við stjórn, framkvæmdastjóra, lögfræðisvið, áhættustýringarsvið og önnur svið sjóðsins. Áhersla hefur verið á uppbyggingu gagnagrunna, greiningarvinnu og miðlun upplýsinga.

Yfirlit verkefna: Í yfirlitinu um verkefni tengd heimsmarkmiðunum, síðar í þessum kafla, er gerð grein fyrir ákveðnum áhersluverkefnum sem unnið hefur verið að á árinu og verkefnum sem unnið verður áfram að á komandi árum. Þau varða rekstur, lífeyrisafurðir og eignasöfn.

Fram undan: Hvað starfsemi LV varðar almennt er áhersla lögð á áframhaldandi fræðslu til stjórnar og þeirra stjórnenda og sérfræðinga sem koma að sjálfbærni í starfsemi sjóðsins.

Varðandi áhersluatriði á liðnu ári og áskoranir og tækifæri er vísað til viðkomandi efniskafla framar í skýrslunni. Þar má sjá að þó margt hafi áunnist er vegferðinni ekki lokið.

Á árinu 2024 verður haldið áfram að innleiða lög og verklag varðandi ábyrgar fjárfestingar og styrkja áfram þekkingu og færni sjóðsins á því sviði. Það er mikilvægt þar sem langmestur hluti áhrifabátta varðandi sjálfbæra þróun tengist eignasöfnum sjóðsins.

Þótt bein áhrif séu mest í tengslum við eignasöfnin þegar kemur að sjálfbærni skiptir máli að gæta einnig að þeim áherslum í starfsemi sjóðsins almennt. Það er gömul saga og ný að til að ná árangri út á við þarf að gæta þess að hafa hlutina í góðu lagi heima hjá sér.

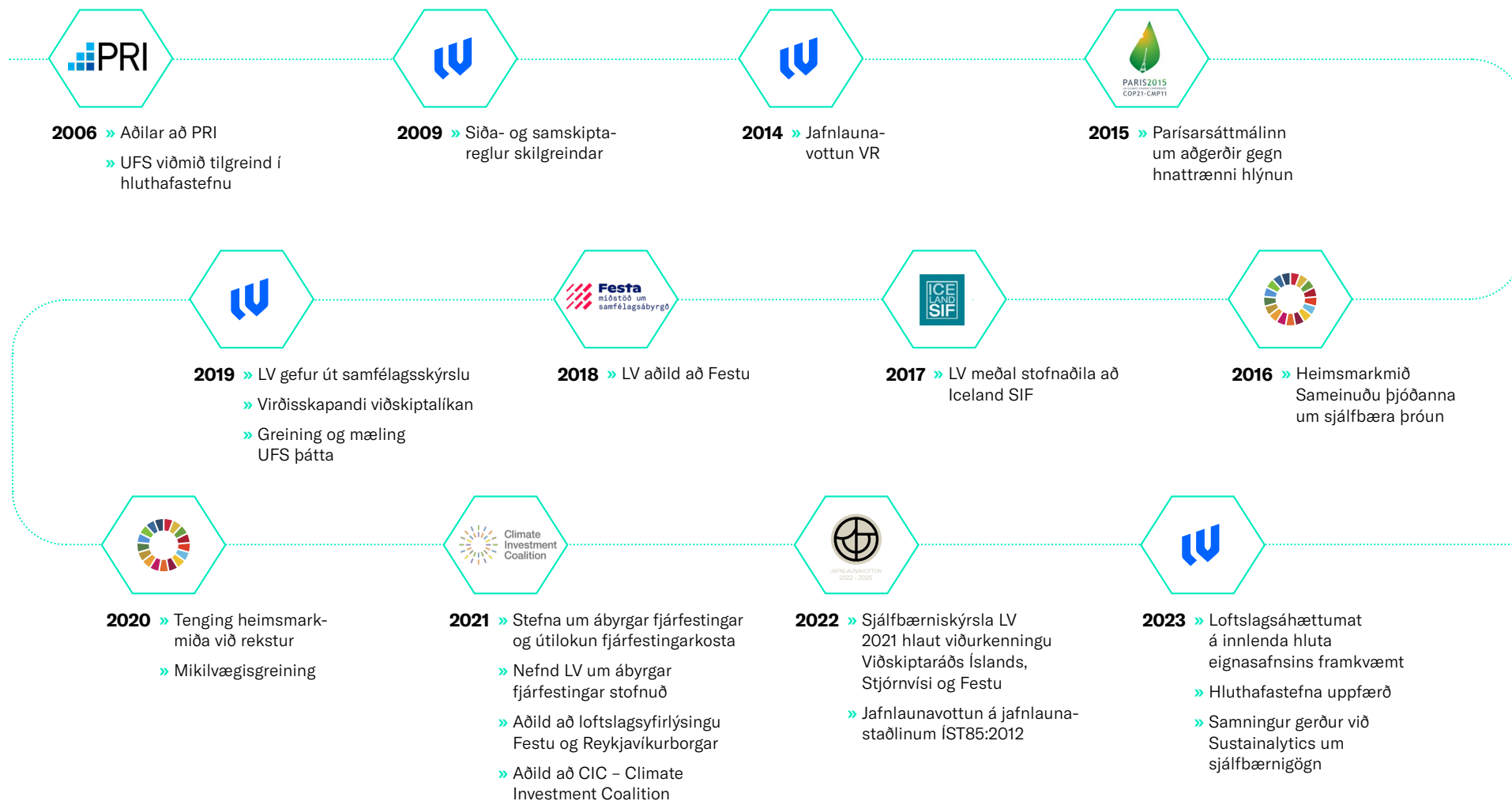
Áfram verður því lögð áhersla á samþættingu aðferðafræði sjálfbærni í allri starfsemi sjóðsins, m.a. með fræðslu til stjórnar, stjórnenda og annars starfsfólks. Miðað er við að uppfæra mikilvægisgreiningu fyrir sjóðinn í samræmi við aðferðafræði tvöfaldrar mikilvægisgreiningar. Einnig að stjórn setji sjóðnum almenna stefnu um sjálfbærni í starfsemi með viðeigandi stefnuviðmiðum og markmiðum.

Langflestir skoða og skilja yfirlitin sín

Samkvæmt könnun svöruðu 4 af hverjum 5 sjóðfélögum því til að þeir skoðuðu yfirlitið sitt alltaf eða oftast. Flestir eða 73% sögðust skilja efnið vel en góðar ábendingar bárust um að bæta við nánari útskýringum sem voru útfærðar sem spurt og svarað um yfirlit frá sjóðnum á [live.is](#).

Áfangar í sjálfbærni vegferð

Á árinu 2023 var haldið áfram á sjálfbærni vegferð sjóðsins. Yfirlitið gefur mynd af henni en enn er ýmislegt óunnið og margar áskoranir fram undan.

Efla lífsgæði og grunnþarfir

Markmið 5: Jafnrétti kynjanna og 10: Aukinn jöfnuður

Áherslumarkmið	Aðgerð	Viðmið	Stöðumat	Staða
REKSTUR				
Efla jafna stöðu kynja og jöfn tækifæri.	Að starfsfólk hafi nýtt sér þau tækifæri sem jafnréttisáætlun sjóðsins felur í sér.	Mæla árangur og kynna niðurstöður fyrir starfsfólki.	Árangur markmiða jafnréttisáætlunar er reglulega metin, niðurstöður rýndar og kynntar.	
	Að starfsfólk hafi nýtt sér þau tækifæri sem jafnréttisáætlun sjóðsins felur í sér.	Skilgreina umbótatillögur þar sem við á.	Rýni stjórnenda er framkvæmt reglulega þar sem umbótatillögur fá umræðu og úrlausn.	
Styðja við heilsu og öryggi starfsfólks.	Efla forvarnarstarf innan sjóðsins og bæta upplýsingamiðlun til starfsfólks.	Hliðni við lög um vinnuvernd, lög nr. 46/1980, um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum.	Setja á laggirnar formlegt öryggisráð í samræmi við lög nr. 46/1980, um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum	
Efla þekkingu og færni starfsfólks.	Útfæra fræðsluáætlun til tveggja ára með áherslu á stafræna færni starfsfólks, almennar hæfni og einstaklingsbundna starfsþróun.	Huga að einstaklingsmiðaðri fræðslu og starfsþróun með áherslu á hæfniviðmið sjóðsins.		
Efla jafna stöðu kynja og jöfn tækifæri.	Innleiðing jafnlaunakerfis í samræmi við ÍST85:2012.	Auka gagnsæi jafnlaunakerfis sjóðsins fyrir starfsfólk.	Launaúttekt er framkvæmd reglulega og kynnt starfsfólki.	
Efla þekkingu og færni starfsfólks.	Auka fjölbreytni fræðsluáætlunar með áherslu á stafrænt nám og persónubundna starfsþróun.	Auka fjölda fræðslustunda í boði. Fjölgja efnistöðum fræðslu.	Yfir tvöfalt fleiri fræðslustundir í boði á árinu frá fyrra ári. Starfsfólki boðinn aðgangur að stafrænu fræðslutorgi með fjölbreyttum efni.	

Áherslumarkmið	Aðgerð	Viðmið	Stöðumat	Staða
LÍFEYRIR				
Leggja áherslu á aðgengi upplýsinga sjóðfélaga.	Bæta upplýsingamiðlun um lífeyrismál á fleiri tungumál til að þjóna stækkandi hópi sjóðfélaga sem eru ekki með íslensku sem móðurmál.	Útfæra Mínar síður á fleiri tungumálum.	Unnið að uppfærslu efnis yfir á ensku og áætlað að verði að fullu klárað árið 2024.	
	Vinna að umbótum yfirlits iðgjalda og réttinda lífeyris á sjóðfélagavef.	Að yfirlit verði að fullu aðgengileg á sjóðfélagavef með framreiknuðum upplýsingum um mögulegan lífeyrir miðað við mismunandi aldur.	Yfirlit nú aðgengileg á Mínum síðum. Framreikningur og einfaldari uppsetning á yfirliti iðgjalda verið útfært.	
EIGNASÖFN				
Innleiða stefnu og aðferðarfræði fyrir greiningu á UFS þáttum í fjárfestingarferli og umsýslu eignasafna.	Uppfæra hluthafastefnu LV m.t.t. stefnu um ábyrgar fjárfestingar.	Uppfæra gildandi hluthafastefnu.	Ný hluthafastefna hefur verið birt og kynnt .	
	Innleiðing ítarlegri framkvæmdar UFS greiningar í fjárfestingarferli og við umsýslu eignasafna.	Útfærsla innri viðmiða varðandi UFS greiningar í fjárfestingarferli og við umsýslu eignasafna.	Framkvæmd stefnu um ábyrgar fjárfestingar er viðvarandi og eru sjálfbærnisgreiningar hluti af daglegri vinnu eignastýringar. Hluti af þeirri vinnu snýr að því að skilgreina lykilþætti svo unnt sé að meta sjálfbærnisframmistöðu útgefenda.	
Efla upplýsingagjöf um ábyrgar fjárfestingar.	Móta verklag um birtingu upplýsinga um greiningu á sjálfbærniþáttum í eignasöfnum LV.	Birta upplýsingar um framvindu greininga á sjálfbærniþáttum eignasafna LV, sem og eftirfylgni með góðum stjórnháttum.	Í vinnslu er nánari útfærsla upplýsingagjafar tengt sjálfbærniþáttum.	

Góð atvinna og nýsköpun

Markmið 8: Góð atvinna og hagvöxtur og 9: Nýsköpun og uppbygging

Áherslumarkmið	Aðgerð	Viðmið	Stöðumat	Staða
LÍFEYRIR				
Fylgjast með þróun sem leiðir af breyttri samfélagsgerð/fjölskyldugerð.	Vinna að því að nýta starfrænar dreifileiðir til fulls.	Aukin nýting sjóðfélaga veifs og samfélagsmiðla til upplýsingagjafar.	Upplýsingagjöf hefur verið bætt á uppfærðum vef live.is. Myndbönd hafa verið útfærð og dreift til sjóðfélaga og á helstu miðlum. Markviss upplýsingagjöf til sjóðfélaga er viðvarandi verkefni.	
Efla nýsköpun í vöruúrvali/þjónustuleiðum sjóðfélaga	Greina og kynna betur möguleika sjóðfélaga á sveigjanlegum starfslokum, m.a. samþættingu lífeyris og vinnu.	Uppfæra upplýsingar, áherslur í ráðgjöf og virkni lífeyrisreiknivélar LV.	Vinna við uppfærslu á reiknivélum komin langt á veg. Sérhæfðar kynningar um starfslok og uppbyggingu sparnaðar eru í boði fyrir vinnustaði og samtök.	
	Auka áherslu á mikilvægi samhengis traustrar fjárhagslegrar afkomu við starfslok, sterkar félagslegrar stöðu og góðrar heilsu.	Hvetja sjóðfélaga til að huga að samhengi fjármála, heilsu og félagslegrar stöðu við starfslok.	Lögð hefur verið aukin áhersla á heildarmyndina við undirbúning starfsloka í kynningum og í lífeyrisráðgjöf.	
EIGNASÖFN				
Auka áherslu á eignir sem styðja við nýsköpun, aukna sjálfbærni og ábyrga virðiskeðju.	Fylgjast með og styðja við áherslur fyrirtækja í þróun nýrra lausna til að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og auka sjálfbærni í rekstri almennt. Litið er til rótgrónna fyrirtækja sem og nýsköpunarfyrirtækja.	Nýta eigendaáhrif til að styðja við rannsóknir og þróun í rekstri tengdri sjálfbærni.	Áherslur koma að nokkru magni fram í stefnu sjóðsins um ábyrgar fjárfestingar og í hluthafastefnu. Horft er til þessa þátta við innleiðingu á sjálfbærnilöggjöf.	
	Greina tækifæri í fjárfestingum tengdum nýsköpun í lausnum sem stuðla að sjálfbærum rekstri fyrirtækja.	Virkja tækifæri sem felast í aðild LV að CIC og tengdum verkefnum. Kynna áfanga fyrir haghöfum.	Aðferðarfræði ábyrgra fjárfestinga hefur verið innleidd. Sjálfbærniupplýsingagjöf til haghafa er í samræmi við samevrópsk regluverk um flokkunarkerfi.	

Samvinna og réttlæti

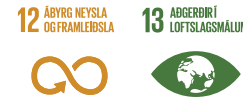
Markmið 17: Samvinna um markmiðin

Áherslumarkmið	Aðgerð	Viðmið	Stöðumat	Staða
REKSTUR				
Efla samstarf við haghafa um sjálfbæra þróun.	Próa áfram upplýsingagjöf sjálfbærni í samræmi við alþjóðlega staðla.	Próa áfram upplýsingagjöf GRI staðalsins og bæta upplýsingagjöf.		
	Markviss fræðsla til starfsfólks um sjálfbærni og hvernig sjóðurinn getur stutt við heimsmarkmiðin.	Samþætta áherslumarkmið enn frekar inn í dagleg störf starfsfólks.	Þematengd fræðsla og vinnustofur með starfsfólki til að samþætta áherslumarkmið enn frekar inn í dagleg störf.	
EIGNASÖFN				
Efla samstarf um ábyrgar fjárfestingar og samþættingu UFS greininga í fjárfestingarferlinu.	Áframhaldandi þátttaka í samstarfsvettvangi um ábyrgar fjárfestingar.	Aðild að samtökum og öðru samstarfi varðandi ábyrgar fjárfestingar.	Starfsmenn taka virkan þátt í starfi og sitja meðal annars í stjórnnum IcelandSIF og Festu - miðstöðvar um sjálfbærni. LV hefur verið aðili að CIC (Climate Investment Coalition) frá 2020, UN PRI (Principles for responsible investment) frá 2006, Festu frá 2019, Loftslagssamningi Reykjavíkurborgar frá 2020 og tók þátt í stofnun IcelandSIF (Iceland Sustainable Investment Forum) 2016. Starfsmenn sækja reglulega námskeið og viðburði þessara og fleiri aðila.	

Sjálfbær nýting náttúruauðlinda- og loftslagsmál

Markmið 12: Ábyrg neysla og framleiðsla og 13: Aðgerðir í loftslagsmálum

Áherslumarkmið	Aðgerð	Viðmið	Stöðumat	Staða
REKSTUR				
Áhersla á að draga úr gróðurhúsalofttegundum tengdum rekstri.	Útgáfa heildstæðrar stefnu LV um sjálfbærni í rekstri, lífeyri og eignasöfnum.	Útgáfa og innleiðing.		
Styðja við sjálfbærni við kaup á aðföngum.	Yfirfara samninga m.t.t. stefnuviðmiða innkaupastefnunnar og lista umbótatækifæri í innkaupum m.t.t. jákvæðra áhrifa þeirra á umhverfið.	Útfæra mælikvarða virðisæðju innkaupa, setja markmið um og mæla.		
Áhersla á að draga úr gróðurhúsalofttegundum tengdum rekstri.	Kynna samgöngustyrk og fjölga þeim sem nýta sér styrkinn.	30% fleiri nýti sér samgöngustyrk á árinu.	Tvöfalt fleira starfsfólk er að nýta samgöngustyrkinn.	
EIGNASÖFN				
Auka áherslu eignasafna á sjálfbæra nýtingu auðlinda, vistkerfa og stöðugleika í loftslagsmálum.	Innleiða viðmið við greiningu umhverfisþátta eignasafns sem hluta af stefnu sjóðsins um ábyrgar fjárfestingar.	Kynna áherslur varðandi greiningu og mælingu á vistsporum eignasafna LV.	Sem hluti af greiningum á sjálfbærniþáttum safnar LV gögnum og upplýsingum um umhverfisþætti útgefenda í safni, m.a. um Umfang 1, 2 og 3. Útreikningur á kolefnisfótspori eignasafna LV er birtur að hluta nú í árs- og sjálfbærnisýrslu.	
	Framkvæma áhættumat varðandi áhrif loftslagsáhættu á starfsemi LV (TCFD).	Kynna niðurstöðu áhættumats byggt á TCFD.	LV framkvæmdi áhættumat á loftslagsáhættu fyrir innlenda hluta eignasafna sjóðsins. Áhættumatið var unnið þvert á starfssvið og voru niðurstöður kynntar stjórn, stjórnendum og starfsfólki lífeyrissjóðsins.	
	Setja markmið varðandi þróun vistspora eignasafna LV.	Kynna markmið varðandi minnkun gróðurhúsalofttegunda í eignasöfnum LV til lengri tíma.	Unnið verður að því að kortleggja vistspor eignasafna sjóðsins og eftir atvikum sett markmið. Til skoðunar er að útvíkka viðmið varðandi mat á vistpori eignasafna.	
	Innleiðing og þróun stefnu um útilokun fjárfestingarkosta.	Ljúka innleiðingu og þróa áfram stefnuna. Kynna áfanga í því verkefni.	Stefna um útilokun fjárfestingarkosta í eignasafni er í fullri framkvæmd og niðurstöður birtar ársfjórðungslega.	

Rekstur LV og UFS þættir

Hér er fjallað um rekstur LV með tilliti til UFS-viðmiða, umhverfisþátta, félagslegra þátta og stjórnarháttanna. Umfjöllunin byggist meðal annars á þeim viðmiðum sem eru í GRI og eiga við starfsemina. Sjóðurinn hefur skrifstofur í Reykjavík og eru UFS-þættir vegna þeirrar starfsaðstöðu skoðaðir. Þetta er sjötta árið sem LV miðlar upplýsingum um UFS-þætti reksturs.

Umhverfisþættir og verndun loftslags

LV leggur áherslu á að draga úr óæskilegum umhverfisáhrifum starfseminnar og stuðla að jákvæðum áhrifum á starfsfólk, samstarfsaðila og aðra haghafa. Starfsemi og rekstur skrifstofu sjóðsins hefur óveruleg umhverfisáhrif en þó er lagt kapp á að stuðla að bættri umhverfisvitund með það að markmiði að minnka kolefnisspor sjóðsins. Við greiningu og uppgjör vegna losunar gróðurhúsalofttegunda er byggt á svonefndum GHG-staðli (e. The Greenhouse Gas Protocol).

Samkvæmt staðlinum er mælingum skipt í umfang:

Umfang 1 mælir beina losun frá kjarnastarfsemi.

Umfang 2 mælir óbeina losun vegna orkukaupa.

Umfang 3 nær til annarrar óbeinnar losunar.

Við útreikninga var stuðst við losunarstuðla frá birgjum. Losunarstuðlar umfangs 2 byggjast á stuðlum frá Veitum og ON. Við útreikninga á umfangi 3 var notast við losunarstuðul Umhverfisstofnunar fyrir úrgang, reiknivél Ícelandair fyrir flug og meðalútblástur fólksbíla frá Orkusetrinu fyrir árið 2023.

Fyrir ferðavenjur starfsfólks var notast við upplýsingar úr könnun meðal starfsfólks sem var framkvæmd í upphafi árs 2023 þar sem meðal annars var spurt um ferðamáta, vegalengdir og fjölda daga sem viðkomandi mætir til vinnu á ári.

Losun gróðurhúsalofttegunda

Engin bein losun reiknast af rekstri sjóðsins. Sjóðurinn á engar bifreiðar og reiknast því engin bein losun vegna eigin ökutækja og eldsneytiskaupa.

Óbein losun, sem fellur undir umfang 2, reiknast vegna rafmagns- og vatnsnotkunar á skrifstofu. Önnur óbein losun, sem fellur undir umfang 3, sýnir losun vegna úrgangs, reiknaðar tölur vegna ferðavenja starfsfólks til og frá vinnu og ferðir á vinnutíma, flugferðir og utanlandsferðir. Tölur vegna úrgangs eru áætlaðar út frá heildarúrgangi og fjölda starfsfólks. Áhersla er lögð á flokkun úrgangs sem fellur til í rekstri LV í samræmi við nýtt flokkunarkerfi sem kynnt var um mitt árið.

Starfsfólk flokkar og skilar til endurvinnslu raf- og rafeindatækjum sem eru ekki lengur notuð við rekstur. Prentský hefur verið notað til margra ára til að draga úr pappírnotkun og unnið er markvisst að því að uppfæra ferla sem styðja við það. Töluvert hagræði hlaut af heimild til að senda út lífeyrisyfirlit með rafrænum hætti en lífeyrissjóðum var skylt samkvæmt lögum að senda slík yfirlit á pappír tvisvar á ári. Höfum við nú í tvígang sent yfirlitin á Mínar síður og má búast við því að fleiri samskipt sem áður voru send á pappír verði aðgengileg með sambærilegum hætti. Pappírnotkun var 338.760 blaðsíður árið 2023 og hefur farið minnkandi ár frá ári.

Förgun úrgangs er sameiginleg með annarri starfsemi í húsinu og útreikningar miðast við hlutfall LV af fjölda starfsmanna. Vegna eðlis starfsemi LV má reikna með að minni úrgangur falli til vegna starfseminnar heldur en t.d. frá verslunum í húsinu. Hins vegar vantar áreiðanlegar tölur svo hægt sé að taka það með í reikninginn. Umfang 3 er því byggt að verulegu leyti á áætluðum tölum.

Terra annast förgun úrgangs og mælingar.

Umhverfisstarfsemi, loftslagseftirlit og mildun loftslagsáhættu

LV hefur fylgst með kolefnisfótspori rekstursins frá árinu 2019 en eins og fram hefur komið eru óveruleg umhverfisáhrif af rekstri LV, einkum í samhengi við áhrif eignasafna LV. GHG-staðallinn er nýttur við útreikninga umhverfisáhrifa rekstursins. Fylgst er með losun úrgangs, endurvinnslu og umhverfisáhrifum vegna ferða starfsfólks þar sem mestra áhrifa gætir. Orkustjórnunarkerfi hefur ekki verið innleitt fyrir reksturinn.

Sjóðurinn getur einna helst beitt sér fyrir mildun umhverfisáhættu með markvissu eftirliti og stýringu eignasafna í ábyrgar fjárfestingar.

Vaxandi samfélagsmiðlun

Sjóðurinn hefur lengi haldið úti síðu á Facebook þar sem fréttum er miðlað. Nýlega hafa LinkedIn og Instagram síður bæst við auk þess sem myndbönd sjóðsins og upptökur má finna bæði á Vimeo og Youtube.

Félagslegir þættir

LV leggur áherslu á að sjóðurinn sé fyrirmyndarvinnustaður, skipaður öflugri liðsheild sem býr yfir góðri þekkingu, reynslu og hæfni. Stefnum og lykilverlar mannauðs eiga að styðja við heilbriggt starfsumhverfi þar sem velferð og öryggi starfsfólks er í fyrirrúmi.

Jafnlaunavottun

Árið 2023 var annað árið sem við unnum eftir jafnlaunakerfi gæðastaðalsins ÍST85:2012. Áður hafði sjóðurinn fengið jafnlaunavottun VR og unnið samkvæmt þeim gæðaviðmiðum frá árinu 2014. Jafnlaunamarkmið ársins náðust en sjóðurinn hafði sett sér það markmið að útrýma óútskýrðum launamun kynjanna sem mældist 1,4%.

Virk endurgjöf og fræðsla

Sjóðurinn hlaut viðurkenningu sem mannauðsþenkjandi vinnustaður frá HR Monitor og er þar á meðal leiðandi íslenskra vinnustaða að uppfylltum skilyrðum um reglulegar mælingar meðal starfsfólks og úrvinnslu umbóta. Reglulegar mælingar eru okkur mikilvægar til að mæla árangur á mælikvörðum sem snúa að vinnustaðnum og finna má meðal annars í mannauðsstefnu sjóðsins. Þá er ekki síður mikilvægt að geta brugðist hratt og örugglega við ábendingum starfsfólks um það sem huga þarf betur að.

Eitt af áherslumarkmiðum sjóðsins fyrir árið var að fjölga efnistöku fræðslu sem og fræðslustundum á árinu. Rýni var framkvæmd meðal starfsfólks og var í kjölfarið ákveðið að huga betur að einstaklingsmiðaðri fræðslu. Gerður var samningur við stafrænt fræðslutorg og starfsfólki boðinn aðgangur en þar er að finna fjöldann allan af efni frá alþjóðlegum háskólum og fyrirtækjum. Fræðsluáætlun sjóðsins er ekki síður til þess fallin að auka hæfni og stuðla að vellíðan starfsfólks til jafns við fræðslu um bætt öryggi í rekstri sjóðsins.

Framúrskarandi teymi

Framúrskarandi teymi er eitt af leiðarljósunum í stefnu sjóðsins. Með því er lögð áhersla á öfluga liðsheild í hvetjandi umhverfi. Sjóðurinn tekur sífellt breytingum sem vinnustaður og hefur þróast í takt við aukið umfang starfseminnar og flóknara starfsumhverfi. Starfsfólki hefur einnig fjölgað. Nýtt starfsfólk og ný störf hafa fært sjóðnum nýja þekkingu og breiðari sýn. Þetta eykur getu LV til að sinna hlutverki sínu og takast á við áskoranir sem fylgja örum vexti og sibreytilegu starfsumhverfi. Starfsmannavelta síðustu tvö ár hefur verið óvenjuleg hjá sjóðnum og geta ástæður starfsmannaveltu verið margvíslegar líkt og fram kemur í starfslokasamtölum sem bjóðast þeim sem kjósa að hætta störfum. Vel gekk að ráða nýtt starfsfólk og ánægjuefni hversu vel gekk að manna stöður öflugum starfsfólki líkt og raun ber vitni. Hjá sjóðnum er ekki um að ræða starfsfólk í hlutastarfi né í verktöku eða í ráðgjöf. Það má þó nefna að sjóðurinn hefur ráðið til sín háskólanemendur í afleysingar á orlofstímanum og hafa slík tímabundin störf stundum leitt til fastráðningar að námi loknu.

Stjórnarhættir

Áhersla er á góða stjórnarhætti við stefnumótun og daglega stjórnun. Haghafar fá upplýsingar um stjórnarhætti sjóðsins í árs- og sjálfbærnisráðgjöf og stjórnarháttayfirlýsingu sem er birt í kafla þessum og á vef sjóðsins. Stjórnarháttayfirlýsing árið 2023 er byggð á lögum og reglum sem voru í gildi þegar stjórn og framkvæmdastjóri staðfestu ársreikning sjóðsins. Þar er sérstaklega litið til þeirra ákvæða laga nr. 129/1997 sem lúta að stjórnarháttum lífeyrissjóða, ákvæðum samþykktu sjóðsins, reglum FME þar um, m.a. reglum nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða og 6. útgáfu leiðbeininga um stjórnarhætti fyrirtækja útgefnum af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq Iceland og Samtökum atvinnulífsins.

Starfskjör

Stjórn setur starfskjarastefnuna sem staðfest er á ársfundi og birt á vefsíðu sjóðsins. Stefnan byggist á samþykktum lífeyrissjóðsins, sjónarmiðum sem koma fram í leiðbeiningum um góða stjórnarhætti og meginreglum sem liggja til grundvallar 79. gr. a í lögum nr. 2/1995 um hlutafélög. Stefnan er hluti af reglum sem leggja grunninn að góðum stjórnarháttum LV, verðmætasköpun og þjónustu við sjóðfélaga. Hún hefur einnig þann tilgang að gera sjóðinn að eftirsóknarverðum vinnustað þar sem starfar hæft og reynt starfsfólk. Þetta er grundvöllur þess að rekstur sjóðsins sé samkeppnisfær og í samræmi við bestu viðmið.

Starfskjör hjá sjóðnum byggjast fyrst og fremst á föstum greiðslum og eru launaákvæðanir í samræmi við gæðakerfi launa sem hefur hlotið vottun í samræmi við jafnlaunastaðalinn ÍST85:2012. Stjórnarlaun eru föst krónutala sem er endurskoðuð árlega í samræmi við samþykktir sjóðsins. Stjórnendur eru á föstum heildarlaunum. Ekki er greitt fyrir aukavinnu nema í undantekningartilfellum. Í ráðningarsamningum annars starfsfólks kemur fram hvort um sé að ræða föst heildarlaun eða laun þar sem greitt er fyrir yfirvinnu. Kaupaukar eru því hvorki hluti af starfskjörum stjórnar né starfsfólks. Starfsfólk er aðilar að stéttarfélagi og eru kjör ákvörðuð út frá kjarasamningum og gildandi starfskjarastefnu.

Síðareglur og aðgerðir gegn mútum og spillingu

Stjórn lífeyrissjóðsins og starfsfólk hans er meðvitað um þá ábyrgð sem fylgir umsjón með fjármunum sjóðfélaga. Til að gæta að hæfisreglum, rétttri meðferð fjármuna og þáttum eins og spillingu og mútumálum hafa verið settar margþættar reglur sem starfsfólki ber að fara eftir í störfum sínum fyrir sjóðinn.

Helstu stefnur og reglu sem hafa verið settar

- Siða- og samskiptareglur fyrir starfsfólk og stjórnarmenn. Reglurnar eiga að styðja við vönduð vinnubrögð, draga úr hættu á hagsmunarárekstrum og auka öryggi í meðferð fjármuna sjóðsins. Í reglunum er m.a. fjallað um góða starfshætti, hagsmunarárekstra, meðferð trúnaðarupplýsinga, gjafir, boðsferðir og starfstengdar ferðir.
- Reglur um uppljóstrun vegna mögulegra svika eða misferlis starfsfólks.
- Reglur um viðskipti stjórnar og starfsfólks með fjármálagerninga.
- Reglur um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka.

Sjóðurinn leggur áherslu á fagmennsku, áræðni og samviskusemi. Þetta birtist m.a. í vandaðri eigna- og áhættustýringu, eftirfylgni með fyrirtækjum sem fjárfest er í og áherslu á góða stjórnarhætti. Lífeyrissjóðurinn gerir kröfu um að fyrirtæki sem hann fjárfestir í fylgi lögum og reglum sem gilda um starfsemi þeirra og virði þannig lagareglur og viðmið um siðferði og sporni við hvers kyns spillingu.

Í viðskiptum við birgja LV er leitast við að velja birgja sem starfa eftir sömu gildum og sjóðurinn. Þá er m.a. litið til siðferðis, gæðamála, öryggismála og hugbúnaðarferla. Ekki hafa verið settar formlegar siðareglur fyrir birgja rekstrar.

Samkeppnisréttaráætlun LV

Stjórn og stjórnendur Lífeyrissjóðs verzlunarmanna (LV) leggja áherslu á að starfsemi sjóðsins sé í góðu samræmi við gildandi samkeppnislög og viðurkennd viðmið í samkeppnisrétti. Með innleiðingu samkeppnisáætlunarinnar í janúar 2022 var lögð áhersla á að tryggja fylgni við samkeppnislög og lágmarka hættu á árekstrum við ákvæði samkeppnislaga vegna ákvarðana eða annarrar starfsemi LV. Í hluthafastefnu LV leggur sjóðurinn áherslu á að í samskiptum sé gætt þeirra sjónarmiða sem samkeppnislög og virk samkeppni byggjast á.

Persónuvernd

Í starfsemi LV er nauðsynlegt að vinna með ýmiss konar persónuupplýsingar sem varða m.a. sjóðfélaga. Sjóðurinn safnar persónuupplýsingum um sjóðfélaga fyrst og fremst til að uppfylla skyldur sínar á grundvelli heimildar/skyldu í lögum, kjarasamnings eða á grundvelli annarra lögmætra hagsmuna sjóðsins.

LV hefur einsett sér að tryggja áreiðanleika, trúnað og öryggi persónuupplýsinga sjóðfélaga. Sjóðurinn skuldbindur sig til að vinna persónuupplýsingar um sjóðfélaga löglega, af sanngirni og gagnsæi. Upplýsingum verði aðeins safnað í tilteknum, sérstökum og lögmætum tilgangi og að söfnun og vinnsla gangi ekki lengra en þörf krefur miðað við tilgang vinnslunnar. Vinnsla skal í öllum tilvikum vera nægileg, viðeigandi og takmörkuð við það sem nauðsynlegt er miðað við tilgang hennar.

Sjóðurinn leggur áherslu á að starfa í samræmi við gildandi persónuverndarlöggjöf hverju sinni. Í því skyni voru persónuverndarreglur sjóðsins settar í maí 2018 en þær byggjast á lögum nr. 90/2018 um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga.

Lífeyrissjóðurinn hefur tilnefnt persónuverndarfulltrúa til að hafa umsjón með eftirfylgni persónuverndarreglna. Þær eru aðgengilegar á vef sjóðsins.

Öryggisstefna sjóðsins er í gildi og nær til meðferðar og varðveislu gagna. Hún á að tryggja örugga meðferð og varðveislu upplýsinga sem hafa þýðingu fyrir starfsemi sjóðsins. Eftirlitsaðgerðir, sjálfvirk vöktun og neyðaráætlun sjóðsins miðar að því að lágmarka áhrif rekstraratvika á upplýsingakerfi og á að taka á alvarlegri rekstraratvikum með endurheimt upplýsingakerfa.

GRI tilvísunartafla með tilvísunum

(e. GRI Content Index with references)

Yfirlýsing um notkun

Miðlun upplýsinga Lífeyrissjóðs verzlunarmanna (LV) fyrir tímabilið 1. janúar til 31. desember 2023 er í samræmi við GRI Standards.

GRI tilvísunartafla LV fylgir nýjasta GRI Content Index template sem tók gildi 1. janúar 2023. Taflan er birt með tilvísunum í samræmi við GRI Content Index with references. Tilvísun er í viðeigandi kafla í árs- og sjálfbærnisráðgjöf LV. Ekki var talin ástæða til að vísa í blaðsíðatal þar sem kaflar eru hnitmiðaðir.

Við yfirskrift hvers liðs er stuðst við íslenskar þýðingar frá fyrri þýðingum Staðlaráðs í samstarfi við Festu á eldri GRI tilvísunartöflum og bætt hefur verið við þýðingum þar sem það á við. Íslenskar þýðingar hafa ekki verið yfirfarnar eða útgefnar af GRI.

Fyrir GRI2 og GRI3 er stuðst við leiðbeiningar 2021. Fyrir GRI200, GRI300 og GRI400 er stuðst við leiðbeiningar frá 2016, 2018, 2019 og 2020, eins og fram kemur í yfirskrift lykilkáttum.

GRI hefur ekki gefið út atvinnugreinaflokkun fyrir lífeyrissjóði (e. Sector standards). Fyrirhuguð er útgáfa þar sem lífeyrissjóðir munu flokkast undir „Capital Market“ atvinnugreinaflokkun.

GRI 1: Grunnupplýsingar

Við miðlun grunnupplýsinga er höfð hliðsjón af GRI1: Foundation 2021, með tilvísunum í GRI Staðla (e. Reporting with reference to the GRI Standards)

GRI	Lýsing	Tilvísun í Árs- og sjálfbærnisráðgjöf LV
FYRIRTÆKIÐ OG UPPLÝSINGAGJÖF		
GRI 2: Almennar upplýsingar, 2021	2-1 Um fyrirtækið	Staðsetning Lífeyrissjóðsins verzlunarmanna er í Húsi verslunarinnar, Kringlunni 7, 103 Reykjavík, Íslandi. Sjóðurinn starfar á Íslandi. Upplýsingar um hlutverk og viðskiptalíkan sjóðsins má finna í kafla I Um starfsemi LV: Hvernig skapar LV virði- viðskiptalíkan og í kafla VI Stjórnarhættir og stjórnun, Um hlutverk, sýn, vegferð og gildi LV
	2-2 Rekstrareiningar sem falla undir upplýsingagjöf fyrirtækisins um sjálfbærni	GRI skýrslan fjallar eingöngu um Lífeyrissjóð verzlunarmanna sem er jafnframt eina rekstrareiningin.
	2-3 Tímabil skýrslugjafar, tíðni og samskiptaupplýsingar	GRI skýrsla Lífeyrissjóðs verzlunarmanna er birt samhliða hefðbundinni árs- og sjálfbærnisráðgjöf sem kemur út einu sinni á ári. Útgáfa þessarar skýrslu er 19. mars 2024. Skýrslan gildir fyrir tímabilið 1. janúar 2023 til 31. desember 2023. Fyrirspurnir og upplýsingar um sjálfbærni LV veitir Tómas N. Möller, pósthafi: live@live.is.
	2-4 Endurframsettar upplýsingar	Sjóðurinn er ekki að endurframsetja upplýsingar er varða sjálfbærni í rekstri.

GRI	Lýsing	Tilvísun í Árs- og sjálfbæriskýrslu LV
	2-5 Utanaðkomandi úttekt og áritun	Reikningar sjóðsins eru endurskoðaðir og áritaðir af löggiltum endurskoðanda. Innri endurskoðun sjóðsins er jafnframt í höndum sjálfstætt starfandi endurskoðanda. Sjálfbærniupplýsingar í kafla VIII Um sjálfbærni í starfsemi eru yfirfarnar og áritaðar af sjálfbærniráðgjafa sjóðsins. Ekki eru nein tengsl milli endurskoðenda og sjálfbærniráðgjafa við sjóðinn.
STARFSEMI OG VINNUAFL		
	2-6 Starfsemi, virðisbætur og önnur viðskiptasambönd	Kafla I Um starfsemi LV: Hvernig skapar LV virði- viðskiptalíkan Kafla VIII Ársreikningur: Skýrsla stjórnar GRI viðauki bls. 1
	2-7 Starfsfólk	GRI viðauki bls. 1
	2-8 Vinnuafli sem tilheyrir ekki starfsfólki	Hjá LV er ekki um slíka starfsemi að ræða í rekstri sjóðsins.
STJÓRNARHÆTTIR		
	2-9 Stjórnskipulag og skipurit	Kafla VI Stjórnarhættir og stjórnun Kafla VII Um sjálfbærni í starfsemi: Stjórnarháttaryfirlýsing 2023 Útgefið efni á live.is: Stjórnarháttayfirlýsing
	2-10 Tilnefning og val á æðstu stjórnendum	Kafla VI Stjórnarhættir og stjórnun Kafla VII Um sjálfbærni í starfsemi: Stjórnarháttaryfirlýsing 2023 Útgefið efni á live.is: Starfsreglur stjórnar og framkvæmdastjóra gr. 11 Um hæfi stjórnarmanna
	2-11 Stjórnarformaður	Formaður stjórnar LV er Stefán Sveinbjörnsson tilnefndur í stjórn af VR. Formaður stjórnar er ekki hluti af stjórnunarteymi sjóðsins. Kafla VI Stjórnarhættir og stjórnun
	2-12 Aðkoma æðstu stjórnar við eftirlit með stýringum áhrifa	Kafla IV Ábyrgar fjárfestingar Kafla VI Stjórnarhættir og stjórnun: Um hlutverk, sýn, vegferð og gildi LV
	2-13 Framsal ábyrgðar við stýringu áhrifa	Kafla VII Um sjálfbærni í starfsemi: Stjórnarháttaryfirlýsing 2023 Kafla VIII Ársreikningur: Skýrsla stjórnar
	2-14 Aðkoma æðstu stjórnar að upplýsingagjöf um sjálfbærni	Kafla VII Um sjálfbærni í starfsemi: Stjórnarháttaryfirlýsing 2023
	2-15 Hagsmunaráreksrar	Kafla VII Um sjálfbærni í starfsemi: Stjórnarháttaryfirlýsing 2023

GRI	Lýsing	Tilvísun í Árs- og sjálfbæriskýrslu LV
	2-16 Upplýsingagjöf um veigamikil atriði	Kafli VII Um sjálfbærni í starfsemi: Stjórnarháttayfirlýsing, Áhættustýring og innra eftirlit
	2-17 Heildarþekking æðstu stjórnar	Kafli VII Um sjálfbærni í starfsemi: Stjórnarháttayfirlýsing, Áhættustýring og innra eftirlit, Stjórnskipulag LV
	2-18 Mat á frammistöðu æðstu stjórnar	Kafli VII Um sjálfbærni í starfsemi: Stjórnarháttayfirlýsing 2023
	2-19 Starfskjarastefnur	Kafli VI Stjórnarhættir og stjórnun: Um hlutverk, sýn, vegferð og gildi LV Útgefið efni á live.is: Starfskjarastefna LV
	2-20 Launaákvörðunarferli	Kafli VII Um sjálfbærni í starfsemi: Stjórnarháttayfirlýsing 2023 Útgefið efni á live.is: Starfskjarastefna LV Ársfundur LV 28. mars 2023 þar sem starfskjarastefna LV var lögð frama til samþykktar ásamt tillögum að stjórnarlaunum og launum vegna setu í endurskoðunarnefnd.
	2-21 Árlegur launasamanburður	GRI viðauki bls. 2
STEFNA, STEFNUMIÐ OG STARFSHÆTTIR		
	2-22 Yfirlýsing um stefnumið (e. strategy) í sjálfbærri þróun	Kafli VI Stjórnarhættir og stjórnun: Um hlutverk, sýn, vegferð og gildi LV, Leiðarljós
	2-23 Skuldbinding við stefnumið (e. policies)	Kafli VI Stjórnarhættir og stjórnun: Um hlutverk, sýn, vegferð og gildi LV Kafli VII Um sjálfbærni í starfsemi: Stjórnarháttayfirlýsing 2023 Útgefið efni á live.is: Stjórnarháttayfirlýsing
	2-24 Samþætting skuldbindinga skv. stefnumiðum (e. policies)	Kafli VI Stjórnarhættir og stjórnun: Um hlutverk, sýn, vegferð og gildi LV Kafli VII Um sjálfbærni í starfsemi: Stjórnarháttayfirlýsing 2023 Útgefið efni á live.is: Stjórnarháttayfirlýsing
	2-25 Úrbótaferli vegna neikvæðra áhrifa	Kafli V Áhættustýring: Helstu verkefni áhættustýringar: Eigið áhættumat- Áhættumat vegna loftlagsbreytinga með áherslu á innlendar eignir
	2-26 Verkerlar við að leita ráðgjafar og vekja athygli í álitamálum	Kafli V Áhættustýring: Eftirlitskerfi sjóðsins, Um varnarlinurnar þrjár
	2-27 Fylgni við lög og reglur	Kafli VIII Ársreikningur: Skýrsla stjórnar, Um dómsmál vegna samþykktabreytinga sem varða viðbrögð við hækkandi lífaldri sjóðfélaga
	2-28 Aðild að samtökum og félögum	GRI viðauki bls. 2

GRI	Lýsing	Tilvísun í Árs- og sjálfbærnisráðgjafi LV
	ÞÁTTAKA HAGHAFA	
	2-29 Aðferðafræði/nálgun við aðkomu haghafa	Kafla I Um starfsemina: Haghafar og mikilvægisgreining
	2-30 Þátttaka í kjarasamningum	Allt starfsfólk LV (100%) nýtur réttinda samkvæmt kjarasamningi SA og VR. Kafla VII Um sjálfbærni í starfsemi: Rekstur LV og UFS þættir, Stjórnarhættir
	MIKILVÆGISÞÆTTIR	
GRI 3: Mikilvæg efnisatriði, 2021	3-1 Ferli við að ákveða mikilvægisþætti	GRI hefur ekki birt atvinnugreinaflokkun fyrir lífeyrissjóði. Upplýsingar um hvernig LV skapar virði og áhrif á samfélagið má finna í Kafla I Um starfsemina: Hvernig skapar LV virði Viðskiptalíkan og Mikilvægisgreining GRI viðauki bls. 2
	3-2 Listi yfir mikilvægisþætti	GRI viðauki bls. 3
	3-3 Stýring/stjórnun mikilvægisþátta	GRI viðauki bls. 4
	EFNAHAGUR	
GRI 201: Efnahagslegur árangur, 2016	201-1 Bein fjárhagsleg verðmætasköpun	Þetta er lífeyrissjóður verzlunarmanna: Starfsemi LV í stórum dráttum, Lykiltölur í rekstri Kafla VIII Ársreikningur
	201-2 Fjárhagsleg áhrif og önnur áhætta og tækifæri sökum loftlagsbreytinga	Kafla V Áhættustýring: Áhættuþættir í starfsemi, Áhætta tengd loftlagsbreytingum
	201-3 Skuldbindingar vegna eftirlaunasjóða og annarra eftirlaunakerfa	Sjóðurinn hefur engar framtíðarskuldbindingar vegna eftirlaunasjóða eða eftirlaunakerfa.
	201-4 Fjárhagsaðstoð frá stjórnvöldum	Lífeyrissjóður verzlunarmanna hefur ekki fengið fjárhagslega aðstoð frá stjórnvöldum.
GRI 202: Nálægð við markað, 2016	202-1 Hlutfall almennra byrjunarlauna eftir kyni samanborið við almenn lágmarkslaun	Laun starfsfólks sjóðsins eru ákvörðuð í samræmi við Starfskjarastefnu sjóðsins. Sjóðurinn hefur hlotið jafnlaunavottun frá árinu 2022 í samræmi við ÍST85.
	202-2 Hlutfall æðstu stjórnenda sem eru ráðnir úr nærsamfélaginu	100%

GRI	Lýsing	Tilvísun í Árs- og sjálfbærnisráðgjafi LV
GRI 203: Óbein efnahagsleg áhrif	203-1 Innviðafjárfestingar og þjónusta sem stutt er við/ Fjárfestingar í innviðum og þjónustu samfélagsins	Kafla I Um starfsemina: Ávarp formanns
	203-2 Veruleg óbein efnahagsleg áhrif	Óbein efnahagsleg áhrif hafa ekki verið greind með formlegum hætti.
GRI 205: Spillingamál, 2016	205-1 Mat á rekstri vegna áhættu sem tengist spillingu	Kafla V Áhættustýring: Eftirlitskerfi sjóðsins Kafla VI Stjórnarhættir og stjórnun Útgefið efni á live.is: Hluthafastefna og Siða og samskiptareglur
	205-2 Miðlun upplýsinga og þjálfun í stefnum og verklagsreglur/ferlum gegn spillingu	Siða og samskiptareglur sjóðsins eru kynntar öllu starfsfólki við nýráðningu. Reglurnar má finna undir útgefnu efni á live.is: Siða og samskiptareglur
	205-3 Staðfest atvik um spillingu og aðgerðir sem gripið var til/mótaðgerðir	Ekki komu upp atvik vegna spillingamála 2023.
GRI 206: Samkeppnishæðun, 2016	206-1 Lagalegar aðgerðir gegn samkeppnishamlandi hegðun, hringamyndun og einokunaraðferðum	Engin mál komu upp árið 2023.
GRI 207: Skattar, 2019	207-1 Aðferðir við skattauppgjör	Lífeyrissjóður verzlunarmanna er einungis með starfsstöð á Íslandi og gerir upp samkvæmt íslenskum skatta- og bókhaldslögum.
	207-2 Stjórnun skattamála, eftirlit og áhættustjórnun	Kafla VIII Ársreikningur: Áritun óháðs endurskoðanda
UMHVERFISÞÆTTIR		
GRI 302: Orka, 2016	302-1 Orkunotkun skipulagsheildar	GRI viðauki bls. 6–8
	302-3 Orkukræfni	GRI viðauki bls. 6–8
GRI 305: Losun í andrúmsloftið, 2016	305-1 Bein losun gróðurhúsalofttegunda (Umfang 1)	GRI viðauki bls. 6–8
	305-2 Óbein losun gróðurhúsalofttegunda (Umfang 2)	GRI viðauki bls. 6–8

GRI	Lýsing	Tilvísun í Árs- og sjálfbærnisráðgjafu LV
	305-3 Önnur óbein losun gróðurhúsalofttegunda (Umfang 3)	GRI viðauki bls. 6–8
	305-4 Orkukræfni (styrkur losunar)	GRI viðauki bls. 6–8
GRI 306: Úrgangur, 2020	306-3 Heildar úrgangur	GRI viðauki bls. 6–8
GRI 308: Mat á umhverfisáhrifum birgja, 2016	308-2 Neikvæð áhrif í aðfangakeðjunni og aðgerðir sem gripið var til	LV hefur ekki mælt umhverfisáhrif aðfangakeðju sjóðsins. Í kafla IV, Ábyrgar fjárfestingar birtir LV heildarlosun og fjármagnaða kolefnislosun skráðra félaga í eignasafni sameignadeildar LV Kafli I Um starfsemina. Sett hafa verið áherslumarkmið til að draga úr umhverfisáhrifum í rekstri sjóðsins
SAMFÉLAG		
GRI 401: Atvinnumál, 2016	401-1 Nýráðningar starfsfólks og velta	GRI viðauki bls. 8 Starfsmannavelta 10,2%
	401-2 Hlunnindi fyrir fastráðið starfsfólk í fullu starfi, gildir ekki fyrir starfsfólk í hluta- eða tímabundnu starfi	GRI viðauki bls. 9
	401-3 Foreldraorlof	GRI viðauki bls. 9
GRI 402: Kjaramál, 2016	402-1 Lágmarks uppsagnafrestur ef breytingar verða á rekstri	Útgefið efni á live.is: Mannauðsstefna Allt starfsfólk LV (100%) nýtur réttinda samkvæmt kjarasamningi SA og VR þar sem uppsagnafrestur er tiltekin út frá starfsaldri og lífaldri.
GRI 403: Vinnuvernd, heilsa og öryggi, 2018	403-1 Stjórnskipulag vinnueftirlits / Þátttaka í formlegum og sameiginlegum heilsu- og öryggisnefndum stjórnenda og starfsmanna	GRI viðauki bls. 9
	403-2 Hættugreining, áhættumat og rannsóknaratvik	GRI viðauki bls. 10

GRI	Lýsing	Tilvísun í Árs- og sjálfbærnisráðgjöf LV
	403-4 Þátttaka starfsfólks, ráðgjöf og samskipti í tengslum við vinnueftirlit	GRI viðauki bls. 10
	403-5 Þjálfun starfsfólks í tengslum við vinnueftirlit	GRI viðauki bls. 10
	403-6 Aðgerðir til að efla heilbrigði starfsfólks	GRI viðauki bls. 10
	403-8 Hlutfall starfsfólks sem vinnueftirlit nær til	100%
	403-9 Vinnutengd slys	Ekki hafa komið upp vinnutengd slys á starfsárinu 2023.
	403-10 Vinnutengd veikindi	Ekki hafa komið upp vinnutengd veikindi á starfsárinu 2023.
GRI 404: Þjálfun og menntun, 2016	404-1 Árlegur meðalfjöldi klukkustunda í þjálfun á hvern starfsmann	GRI viðauki bls. 10
	404-2 Áætlanir um símenntun starfsmanna og stuðningur til að aðlagast breytingum	GRI viðauki bls. 11
	404-3 Hlutfall starfsmanna sem fær reglulega rýni á frammistöðu og starfsþróun	100%
GRI 405: Fjölbreytileiki og jöfn tækifæri, 2016	405-1 Fjölbreytileiki stjórnar og starfsmanna	Kafli VI Stjórnarhættir og stjórnun: Stjórn, framkvæmdastjóri og forstöðumenn
	405-2 Hlutfall grunnlauna og kjör kvenna í samanburði við karla	GRI viðauki bls. 11
GRI 406: Engin mismunun, 2016	406-1 Atvik um mismunun og framkvæmd úrbóta	Engin atvik hafa verið tilkynnt á árinu 2023.

GRI	Lýsing	Tilvísun í Árs- og sjálfbærnisráskýrslu LV
GRI 407: Frjáls aðild að verkalyðs-samtökum og kjara-viðræðum, 2016	407-1 Rekstur og birgjar þar sem hætta er á sniðgöngu varðandi félagafrelsi og sameiginlega kjarasamningagerð	Sjóðurinn hefur ekki lagt mat á hvar möguleg hætta er á sniðgöngu varðandi félagafrelsi og sameiginlega kjarasamningsgerð og hefur því ekki upplýsingar um hvar sú áhætta liggur.
	GRI 412: Mat á mannréttindum, 2016	412-2 Þjálfun starfsmanna í reglum eða verklagsreglum um mannréttindi
GRI 414: Mat á samfélagsábyrgð birgja, 2016	412-3 Samkomulag og samningar um verulegar fjárfestingar og samningar sem fela í sér mannréttindaákvæði eða hafa verið skimaðir með hliðsjón af mannréttindamálum	Kafli IV Ábyrgar fjárfestingar
	GRI 414: Mat á samfélagsábyrgð birgja, 2016	414-1 Hlutfall nýrra birgja sem hafa verið skimaðir/rýndir á grundvelli félagslegra viðmiða
GRI 415: Opinber stefna, 2016	414-2 Neikvæð samfélagsáhrif virðisdeju og aðgerðir sem gripið hefur verið til	Kafli V Ábyrgar fjárfestingar: Stefna um ábyrgar fjárfestingar
	GRI 415: Opinber stefna, 2016	415-1 Framlög til stjórnamálastarfs
GRI 417: Markaðssetning og merkingar, 2016	417-1 Kröfur til upplýsinga og merkinga á vörum og þjónustu	Sjóðurinn birtir lykilupplýsingablað fjárfestingaleiða í samræmi við lög nr. 55/2021.
	417-2 Atvik þar sem ekki er farið eftir reglum sem varða upplýsingar og merkingar vöru og þjónustu	GRI viðauki bls. 11
	417-3 Atvik við markaðssetningu þar sem ekki er farið eftir reglum	GRI viðauki bls. 11
GRI 418: Persónuvernd, 2016	418-1 Rökstuddar kvartanir varðandi brot á persónuvernd viðskiptavina og tap á gögnum þeirra	Sjóðnum hefur ekki borist kvartanir varðandi brota á persónuvernd.

Ábyrgar lausnir ehf.

Staðfesting sjálfbærniaráðgjafa

Lífeyrissjóður verzlunarmanna (LV) hefur óskað eftir álit Ábyrga lausna ehf. á ófjárhaglegri upplýsingagjöf sem sett er fram í GRI Standards tilvísunartöflu fyrir árið 2023 með tilvísunum í Árs- og sjálfbærnisráðgjafa og GRI viðauka, ásamt ferli við að útbúa upplýsingarnar og setja þær fram. Ábyrgar lausnir ehf. hefur verið ráðgjafandi aðili í sjálf-bærri þróun Lífeyrissjóðs verzlunarmanna (LV) frá því sú vegferð hófst árið 2019 og byggir sitt álit á þeirri vegferð, aðferðum við söfnun upplýsinga, viðtölum við starfsmenn LV og könnunum sem framkvæmdar hafa verið meðal haghafa. Ekki hefur verið beitt aðferðum endurskoðunar við greiningu.

GRI Standards tilvísunartafla LV er sett fram í samræmi við GRI Universal Standards 2021 og GRI Topic Standards og tekur á viðeigandi vísun samkvæmt GRI „Content Index with reference“. LV er þannig með tilvísanir í kafla í Árs- og sjálfbærnisráðgjafa þar sem greint er frá áherslum viðkomandi lykilþátta. Ekki var talin ástæða til að vísa í blaðsíðutal þar sem kaflar eru hnitmiðaðir. Samkvæmt GRI „Content Index with reference“ er ekki gerð krafa af hálfu GRI um að greina frá því hvort allir þættir eru að fullu uppfylltir og ástæðu þess ef svo er ekki, eins og krafa er um samkvæmt GRI „Content Index in accordance“. GRI hefur ekki birt atvinnugreinaflokkun (e.Sector Standards) fyrir lífeyrissjóði og því ekki tekið sérstaklega á því í GRI tilvísunartöflu LV. Við íslenska þýðingu á lykilþáttum í GRI tilvísunartöflu er stuðst við eldri þýðingar Staðlaráðs sem unnið var í samstarfi við Festu og bætt hefur verið við þýðingum þar sem það á við. GRI hefur ekki gefið út opinberlega íslenska þýðingu á GRI Standards.

Stjórn og stjórnendur LV eru ábyrgir fyrir söfnun, greiningu, gerð og framsetningu upplýsinga sem settar eru fram í Árs- og sjálfbærnisráðgjafa LV, uppgjöri og töflum.

Það er álit sjálfbærniaráðgjafa að framsetning LV á GRI Standards tilvísunartöflu sem sett er fram samkvæmt GRI „Content index with reference“ sé í samræmi við kröfur GRI með tilvísunum í kafla í Árs- og sjálfbærnisráðgjafa LV.

Ábyrgar lausnir ehf.
Reykjavík, 3. mars, 2024

Viktória Valdimarsdóttir,
Vottuð í sjálfbærri þróun og samfélagslegri nýsköpun
„Certificate in Sustainable Development and Social Innovation“

Ársreikningur 2023

Ársreikningur 2023

Skýrsla stjórnar um starfsemi sjóðsins á árinu 2023

Skýrsla stjórnar	95
Stjórnarháttayfirlýsing	102
Áritun óháðs endurskoðanda	110

Ársreikningur 2023

Yfirlit um breytingu á hreinni eign	114
Efnahagsreikningur	115
Sjóðstreymi	116
Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu sameignardeildar	117
Skýringar	118
Kennitölur	160

Deildaskiptur ársreikningur 2023

Deildarskipt yfirlit um breytingu á hreinni eign	165
Deildaskiptur efnahagsreikningur	166
Deildaskipt sjóðstreymi árið 2023	167

Annual Report 2023

Report of the Board of Directors 2023	171
Appendix to the Report of the Board of Directors	178
Independent Auditor's Report	188
Statement of Changes in Net Assets for Pension Payments ..	192
Balance Sheet	193
Statement of Cash Flows	194
Statement of Actuarial Position	195
Financial Indicators	196

Skýrsla stjórnar um starfsemi Lífeyrissjóðs verzlunarmanna árið 2023

Inngangur

Skýrslu stjórnar með ársreikningi er ætlað að gefa greinargott yfirlit um starfsemi Lífeyrissjóðs verzlunarmanna (LV) til viðbótar upplýsingum sem fram koma í ársreikningi sjóðsins fyrir árið 2023. Henni er þannig ætlað að gefa hagaðilum fyllri mynd af starfsemi sjóðsins. Þar er m.a. horft til núverandi og væntanlegra sjóðfélaga, aðildarsamtaka sjóðsins, stjórnvalda og útgefenda verðbréfa.

Efnistöð taka mið af gildandi reglum um ársreikninga lífeyrissjóða og ákvæðum laga um ársreikninga. Við gerð skýrslu stjórnar og árs- og sjálfbærnisráðgjafar er lögð áhersla á samþættingu fjárhagslegra upplýsinga og ófjárhagslegra upplýsinga (sjálfbærniupplýsinga). Markmiðið er að gefa glögg og upplýsandi yfirlit og til að halda yfirsýn er um ýmsa þætti vísað til meðfylgjandi árs- og sjálfbærnisráðgjafar LV fyrir árið 2023 og til nánari umfjöllunar í ársreikningi.

Varðandi yfirlit yfir nokkra mikilvæga þætti í innri starfsemi LV og ytra starfsumhverfi er vísað til stiklna úr starfsemi LV í inngangskafli árs- og sjálfbærnisráðgjafar sjóðsins.

Helstu rekstrarniðurstöður

Efnahagur

Meginstarfsemi LV lýtur að rekstri réttindakerfis sameignardeildar, séreignardeildar og umsýslu fimm eignasafna, þ.e. sameignardeildar og fjögurra ávöxtunarleidda séreignar. Nánar er gerð grein fyrir þessu í kafla II um lífeyrisafurðir sjóðsins, kafla III um eignasöfn og í yfirliti þróunar nokkurra lykiltalna í rekstri, sjá kafla I um starfsemi.

Afkoma eignasafns sjóðsins árið 2023 var talsvert betri en árið á undan. Þó voru talsverðar sveiflur á mörkuðum. Árið einkenndist af þrálátri verðbólgu framan af og háu vaxtastigi. Verð hluta- og skuldabréfa hélst lágt framan af ári og ávöxtunarkrafa hélst há. Stríðsátök í Úkraínu og nú undir lok árs í Miðausturlöndum skapa áframhaldandi óvissu og þrýsting á verð á hrávöru- og orkumörkuðum. Viðsnúningur varð á hlutabréfamörkuðum undir lok árs og skilaði eignasafn sameignardeildar jákvæðri raunávöxtun sem og verðbréfa-leið séreignardeildar. Nafnávöxtun ævileiða 1 til 3 í séreignardeild var jákvæð en raunávöxtun reyndist neikvæð í leiðunum þremur. Nánari upplýsingar er að finna í kafla III um eignasöfn, verðbréfamarkaði og þróun þeirra.

Vert er að benda á að yfirstandandi jarðhræringar og jarðeldar á Reykjanesi hafa þegar haft áhrif á Grindavíkurbæ og starfsumhverfi og rekstrarstöðu fyrirtækja á Reykjanesinu. Ekki er útséð með endanleg áhrif þessara náttúruhamfara. LV á nokkur útistandandi sjóðfélaglán með veði í íbúðarhúsnæði í Grindavík. Þá á LV hlutafé og skuldabréf í fyrirtækjum á Reykjanesi. LV fylgist með þróun þessara mála en enn sem komið er hefur ekki verið talið tilefni til að færa niður verðmæti þessara eigna.

Fjárfestingartekjur og rekstrarkostnaður: Samanlagðar hreinar fjárfestingartekjur allra eignasafna námu 102.958 m.kr. en voru neikvæðar um 42.441 m.kr. árið áður. Rekstrarkostnaður sjóðsins, þ.e. skrifstofu- og stjórnunarkostnaður, nam 1.718 m.kr. en var 1.497 m.kr. árið áður. Rekstrarkostnaður í hlutfalli af meðalstöðu eigna var 0,14% en 0,13% árið áður. Fjöldi stöðugilda á árinu var 57,6 en var 54,2 stöðugildi árið áður. Heildarfjárhæð launa nam 920,3 m.kr. og launatengd gjöld voru 221,1 m.kr.

Sameignardeild: Sameignardeildin er stærsta eignasafn lífeyrissjóðsins og námu eignir hennar um 1.256 milljörðum króna í árslok samanborið við 1.146 milljarða árið áður. Nafnávöxtun deildarinnar var 8,6% en -3,6% árið áður. Að teknu tilliti til verðbólgu var hrein raunávöxtun 0,5%, samanborið við 11,9% neikvæða raunávöxtun árið 2022. Langtímarauðvöxtun er eftir sem áður góð eða 4,8% meðalávöxtun sl. fimm ár, 4,8% fyrir sl. 10 ár og 4,1% sl. 20 ár.

Þróun tryggingafræðilegrar stöðu reyndist ekki hagfelld á árinu. Í árslok var hún neikvæð um 6,8% samanborið við 5,6% neikvæða stöðu árið áður. Hér vegur þyngst að raunávöxtun var lág eða 0,5% og hækkandi verðbólga þar sem allar skuldbindingar sameignardeildar eru verðtryggðar.

Ávöxtunarleiðir í séreignardeildum: Leiðirnar eru fjórar. Þrjár þeirra, Ævileið I, II og III, mynda ævilínu með mismunandi áhættustig og sú fjórða er Verðbréfaleið sem fylgir sömu fjárfestingarstefnu og sameignardeild. Hún hefur ekki verið opin fyrir nýjum samningum frá árinu 2017.

Nafnávöxtun allra ávöxtunarleiða séreignar var jákvæð á árinu. Ævileiðir I, II og III hafa nú verið starfræktar í sex almanaksár og nemur fimm ára nafnávöxtun 8,6% fyrir Ævileið I, 6,7% fyrir Ævileið II, 4,0% fyrir Ævileið III og 10,7% fyrir Verðbréfaleið.

Eignasöfn séreignardeilda hafa vaxið undanfarin ár og námu í árslok 31,0 milljarði en 27,0 milljörðum árið áður og 12,5 milljörðum fyrir sex árum, þ.e. í árslok 2017.

Lífeyrisafurðir: Lífeyrisafurðir sjóðsins samanstanda af réttindum í sameignardeild og séreignardeildum (almenn séreign og tilgreind séreign). Þá er þjónusta, upplýsingagjöf og ráðgjöf óaðskiljanlegur þáttur lífeyrisafurða sjóðsins.

Vöxtur iðgjalda til sameignardeildar, fjölgun virkra sjóðfélaga og einstaklinga á lífeyri hélt áfram á árinu. Greiðslur til deildarinnar námu 44,3 milljörðum en 39,4 milljörðum árið áður. Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga var 37.152 og fjölgaði úr 36.512 frá árinu áður á sama tíma og meðalfjöldi einstaklinga á lífeyri fjölgaði í 24.222 en þeir voru 22.215 árið áður. Þá fjölgar sífellt þeim einstaklingum á lífeyri sem hafa áunnið sér umtalsverð réttindi. Greiddur lífeyrir úr sameignardeild nam 33,2 milljörðum en 25,2 milljörðum árið áður og leiðir það m.a. til þess að hlutfall lífeyrisgreiðslna af iðgjöldum, svonefnd lífeyrisbyrði sameignardeildar, hækkaði í 74,9% árið 2023 úr 64,0% árið áður.

Umhverfi

Það er nokkuð nýmæli í starfsemi lífeyrissjóða að horfa með markvissum hætti til umhverfisþátta. Sú þróun leiðir af aukinni vitund, lagaþróun og meiri þekkingu á mikilvægi þessa þáttar í starfsemi lífeyrissjóða og annarra stofnanafjórfa.

Undanfarin misseri og ár hefur verið lögð áhersla á að auka þekkingu og færni innan sjóðsins á þessu sviði. Liður í því er útgáfa sjálfbærnisráðs sem nú er í auknum mæli samþætt við fjárhagslega upplýsingamiðlun í skýrslu stjórnar og ársskýrslu og stefnt að því að halda áfram á sömu braut í takt við þróun reglna og viðmiða á þessu sviði. Fjallað er um þennan þátt ársskýrslu sjóðsins, einkum í kafla IV um ábyrgar fjárfestingar, kafla V um áhættustýringu og kafla VII um sjálfbærni í starfsemi.

Hvað sjálfbærniupplýsingar (UFS, umhverfisþættir, félagslegir þættir og stjórnarhættir) í rekstri sjóðsins varðar er vísað til kafla VII um sjálfbærni í starfsemi LV, sértaflega sem og kafla V um ábyrgar fjárfestingar.

Eins og kunnugt er er markmið LV að hámarka langtímaávöxtun eignasafna sjóðsins að teknu tilliti til áhættu í þágu hagsmuna sjóðfélaga en um leið lætur LV sig varða hvernig fjármunatekjur sjóðsins verða til. LV hefur sett sér stefnu um ábyrgar fjárfestingar og tekur eignastýring mið af sjálfbærniáhættuþáttum við stýringu eignasafna. Aðferðafræðinni er nánar lýst í stefnunni og í kafla IV um ábyrgar fjárfestingar í árs- og sjálfbærnisráðs hér að framan. Eignastýring greinir sjálfbærniáhættu samhliða hefðbundnum greiningum á fjárhagslegum mælikvörðum. Þannig er leitast við að ná fram sem bestri áhættuleiðréttri ávöxtun á hverjum tíma miðað við þær upplýsingar og forsendur sem liggja fyrir. Meðal helstu áskorana í þeim efnum er aðgengi að gögnum, hversu óstöðluð og áreiðanleg þau eru til samanburðar á milli útgefenda og hvernig þau nýtast svo til ákvarðanatöku.

En innleiðing á evrópsku regluverki, svo sem EU Taxonomy (flokkunarreglur fyrir sjálfbæra starfsemi fyrirtækja) og SFDR (upplýsingar um meðferð sjálfbærniáhættu í eignasöfnum) kemur til með að leysa að einhverju leyti framangreind viðfangsefni. Þá er frekari reglna að vænta og fylgist stjórn með þeirri þróun. Sjóðurinn vinnur nú að innleiðingu á því sjálfbærniregluverki sem lögfest hefur verið í íslenskan rétt og mun upplýsingagjöf taka mið af þeim. Sem stendur eru allar sjóðsdeildir LV skilgreindar sem 6. gr. leiðir í samræmi við SFDR.

LV hefur aukið aðgang að sjálfbærniögnum og vinna við greiningu á kolefnisspori eignasafna er lokið að hluta og nú birt í árs- og sjálfbærnisráðgjöf. Þá var áhættumat á loftslagsáhættu hluti af eigin áhættumati stjórnar árið 2023. Samhliða greiningum á sjálfbærniáhættuþáttum í samræmi við stefnu LV um ábyrgar fjárfestingar er unnið eftir stefnu stjórnar frá 2021 um útilokun tiltekinna fjárfestingarkosta úr eignasöfnum. LV hefur undanfarin misseri lagt aukna áherslu á framkvæmd eigendahlutverks sjóðsins. Liður í því var uppfærsla stjórnar á hluthafastefnu sjóðsins í árslok 2023. Í stefnunni er fjallað um atriði sem sjóðurinn leggur áherslu á gagnvart þeim félögum sem hann fjárfestir í og þeim félögum sem hann tekur til skoðunar sem fjárfestingarkost. Meðal áhersluatriða við uppfærsluna eru ýmis atriði sem varða UFS-þætti svo sem hlutverk tilnefninganefnda og stjórnarkjör, ítarlegri ákvæði um starfskjarastefnur, reglu um viðskipti tengdra aðila og stefnu fyrirtækja í loftslagsmálum. Framangreindar stefnur má finna á vef sjóðsins.

Samfélag

Aukin áhersla á samfélagslega þætti telst til nokkurra nýmæla hjá lífeyrissjóðum hérlendis sem og víða erlendis og er liður í aukinni áherslu á sjálfbærni í rekstri og stýringu eignasafna almennt.

LV fylgist með þessari þróun og lagar starfsemi sína að henni. Hér skiptast verkefni nokkuð á milli beins rekstrar LV annars vegar og áhrifa eignasafna á samfélagslega þætti hins vegar.

Rekstur: Hvað beinan rekstur LV varðar felst áhersla á samfélagslega þætti, einkum uppbyggingu mannaúds og fyrirtækjabrag sjóðsins. Eins og fram kemur í umfjöllun um viðskiptalíkan sjóðsins í kafla I í árs- og sjálfbærnisráðgjöf er mannaúður veigamikil stoð í starfseminni. Á árinu var fylgt eftir markaðri stefnu um að þróa og efla áfram mannaúð LV með áherslu á fræðslu, starfsþróun, úrvinnslu úr niðurstöðum reglulegra mannaúðsmælinga og umbótum á starfsaðstöðu. Umfjöllun um þessa þætti er að finna í kafla VII um sjálfbærni í starfsemi í árs- og sjálfbærnisráðgjöf.

Lífeyrisafurðir: Lífeyrisafurðir sjóðsins skipta máli þegar kemur að félagslegum þáttum. Víðtæk þátttaka launþega og sjálfstætt starfandi aðila í samtryggingarkerfi lífeyrissjóða er til þess fallin að bæta lífskjör eftir starfslok. Iðgjald í lífeyrissjóð hefur hækkað og tryggir það hærri ævilangan lífeyri og áfallalífeyri. Á liðnu ári var lögð áhersla á að tala um lífeyrismál á mannamáli þannig að sjóðfélagar eigi auðvelt með að skilja lífeyrisafurðirnar og nýta þær sem best í sína þágu. Þannig var efni og reiknivélar á vefnum uppfært til að auka skilning og einfalda ákvörðunartöku sjóðfélagans. Þá hefur áhersla á ráðgjöf og upplýsingamiðlun um lífeyrismál verið aukin til muna og er stefnt að því að halda áfram á þeirri vegferð á komandi árum.

Eignasöfn: Sögulega hafa lífeyrissjóðir og flestir aðrir stofnanafjárfestar einkum lagt áherslu á ávöxtun eigna að teknu tilliti til áhættu sem einkum er metin í ljósi væntra sveiflna í ávöxtun. Undanfarin misseri hefur áhersla verið aukin á samfélagslega þætti tengda stýringu eignasafna. LV fylgist með þeirri þróun og vinnur að því að byggja upp þekkingu og færni í þeim efnum.

Liður í aðgerðum varðandi félagslega þætti er stefna LV um útilokun fjárfestingarkosta úr eignasöfnum sem samþykkt var árið 2021. Meðal útilokaðra fjárfestingarkosta eru fyrirtæki sem brjóta gegn viðmiðum UN Global Compact. Þessi fyrirtæki brjóta gegn viðmiðum Sameinuðu þjóðanna um mannréttindi og grundvallar-réttindi starfsfólks, til að mynda varðandi frjálsa aðild að félögum, gerð kjarasamninga, þvingað vinnuafli og misnotkun barna sem vinnuafli. Hér er um mikilvæg atriði að ræða. Áfram verður fylgst með þróun laga og annarra þátta á þessu sviði.

Stefnumið og reglur LV um stjórnarhætti

Stefnumótun: Árið 2021 vann stjórn ásamt stjórnendum að stefnumótun sjóðsins til ársins 2030. Í þeirri vinnu var mörkuð framtíðarsýn og leiðarljós í takt við fyrirbyggjandi gildi sjóðsins (e. values). Vinna þessi grundvallast á hlutverki LV eins og það er markað í lögum og samþykktum sjóðsins, samhliða því sem lögð er áhersla á framsýni í rekstri hans. Með því er stefnt að því að efla starfsemi hans til lengri tíma litið og búa hann sem best undir viðfangsefni í ört breytilegu starfsumhverfi.

Stjórnarhættir: Stjórn leggur áherslu á að fylgja eftir reglum og viðurkenndum viðmiðum varðandi stjórnarhætti. Liður í því er skilvirkt skipurit, liðsheild, viðeigandi innri reglur, innra eftirlit og aðhald frá innri og ytri endurskoðun sem og hagaðilum. Eftirfylgni felst m.a. í aukinni áherslu á upplýsingagjöf sem birtist í skýrslu stjórnar, árs- og sjálfbærnisráðgjöf og með viðvarandi upplýsingagjöf sjóðsins. Þá framkvæmir stjórn reglulega mat á starfsháttum stjórnar.

Nánari upplýsingar varðandi stjórnarhætti í starfsemi LV er að finna í ítarlegri stjórnarháttayfirlýsingu sem fylgir kafla VII í árs- og sjálfbærnisráðgjöf og í kafla V um áhættustýringu og kafla VI um stjórnarhætti og stjórnun.

Viðskiptalíkan LV

Viðskiptalíkan sjóðsins byggist á því meginhlutverki hans, samkvæmt framangreindum lögum og samþykktum sjóðsins, að

- taka við iðgjöldum sjóðfélaga sem mynda grundvöll réttinda.
- ávaxta eignir sjóðsins í sameignar- og séreignardeildum.
- greiða út ævilangan lífeyri vegna starfsloka, áfallalífeyri í formi örorkulífeyris til sjóðfélaga og barna þeirra sem og maka- og barnalífeyri vegna fráfalls sjóðfélaga.
- greiða út séreignarsparnað vegna aldurs, örorku eða fráfalls.

Þá veitir LV sjóðfélögum sínum einnig lán í formi fasteignaveðlana í samræmi við lánareglur á hverjum tíma.

Viðskiptalíkan LV er byggt á fyrirmyndum í leiðbeiningum „Integrated Reporting Framework“, sjá nánar umfjöllun í kafla I um starfsemi LV. Þar eru auðlindir sem sjóðurinn vinnur úr flokkaðar í sex flokka: fjármagn, mannauð, samfélag, náttúru og umhverfi, óefnislegar eignir og efnislegar eignir. Dreignir eru fram þeir þættir í starfseminni sem miða að því að skapa virði fyrir sjóðfélaga, þ.e. fjárfestingarstarfsemi, rekstur og þjónusta, lífeyri og séreign sem og reglur, stefnur og önnur viðmið. Þá er leitast við að gera grein fyrir virðisauka starfseminnar eftir auðlindum. Frá árinu 2020 hefur LV unnið að því að tengja rekstur við heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna.

Haghaifar og mikilvægisgreining

Um haghafa LV

Frá því LV hóf að gefa út sjálfbærnisráðgjöf fyrir fjórum árum hefur sjóðurinn framkvæmt og upplýst um niðurstöður úr haghafagreiningu. Haghafar hafa verið skilgreindir sem einstaklingar, hópar eða lögaðilar sem verða fyrir áhrifum af starfsemi LV og geta haft áhrif á starfsemi sjóðsins. Greining haghafa auðveldar sjóðnum að vinna að og gæta þeirra hagsmuna sem honum er falið að sinna. Á árinu 2023 var haldið áfram að vinna að því að efla samskipti við haghafa með sérstaka áherslu á sjóðfélaga, iðgjaldagreiðendur og starfsfólk eins og nánar er gerð grein fyrir í kafla I um rekstur LV.

UFS-mælingar

Síðastliðin fjögur ár hefur LV gefið út sérstaka sjálfbærnisráðgjafur samhliða ársskýrslu. Í fyrri var innleidd sú aðferð, m.a. í takt við leiðbeiningar „Integrated reporting“, að samþætta upplýsingar um ófjárhagsleg atriði (sjálfbærniupplýsingar) við einstaka kafla ársskýrslunnar. Markmiðið er að gera upplýsingagjöfina markvissari og heildsteyptari. Í kafla VII um sjálfbærni í starfsemi LV, í árs- og sjálfbærnisráðgjafu, eru hins vegar áfram upplýsingar um UFS-þætti (umhverfisþættir – félagslegir þættir – stjórnarhættir). Þær upplýsingar eru annars vegar settar fram í almennri umfjöllun og hins vegar í töflum. Upplýsingagjöfin byggist einkum á leiðbeiningum GRI (Global Reporting Initiative). Þá er verulega aukið í upplýsingar um ábyrgar fjárfestingar samanber umfjöllun í kafla IV í árs- og sjálfbærnisráðgjafu 2023.

Áhætta og óvissa

Varðandi áhættu- og óvissuþætti í starfsemi LV vísast til ítarlegra skýringa í skýringu 19–23 við ársreikning sjóðsins og kafla V um áhættustýringu í árs- og sjálfbærnisráðgjafu.

Um dómsmál vegna samþykktarbreytinga sem varða viðbrögð við hækkandi lífaldri sjóðfélaga

LV hefur áður gert ítarlega grein fyrir breytingum á samþykktum sjóðsins sem tóku gildi í ársbyrjun 2023 og vörðuðu breytingar á réttindakerfi sameignardeildar til að bregðast við hækkandi lífaldri sjóðfélaga og framtíðarspám um áframhaldandi hækkun lífaldurs.

Á vormánuðum var höfðað mál á hendur LV vegna samþykktarbreytinganna og krafist ógildingar á ákvæði sem varðar breytingu á áunnum réttindum sjóðfélaga.

Í dómi Héraðsdóms Reykjavíkur nr. E-1722/2023 sem kveðinn var upp 30. nóvember 2023 var fallist á kröfur stefnanda þar sem krafist var ógildingar á tilteknu ákvæði samþykktarbreytinganna. Kjarni þeirra breytinga var að áunnin réttindi sjóðfélaga í sameignardeild væru umreiknuð þannig að mánaðarlegar greiðslur lækkuðu mismikið eftir aldri. Markmiðið var að mæta hækkandi lífaldri sjóðfélaga þar sem spáð er að ævi yngri sjóðfélaga lengist meira en þeirra sem eldri eru. Þessi spá endurspeglar í lífslíkutöflum sem gefnar eru út af Félagi íslenskra tryggingastærðfræðinga og staðfestar af fjármála- og efnahagsráðherra.

Samþykktarbreytingarnar voru vandlega undirbúnar af stjórnendum og stjórn LV í samráði við tryggingastærðfræðing sjóðsins og lögmannsstofur sem og með samtali við stjórnvöld. Markmiðið var að virða eðli lífeyrisréttinda sem eignaréttinda, gæta jafnræðis, meðalhófs og annarra lagalegra skilyrða. Í því sambandi var litið til þess að vænt meðalævi lengist meira hjá þeim sem yngri eru en þeim sem eldri eru.

Breytingarnar voru samþykktar af stjórn og í framhaldi af því af fulltrúaráði LV á ársfundi í mars 2022 og hlutu svo samþykki fjármála- og efnahagsráðherra.

Næstu skref

Dómi héraðsdóms var áfrýjað í desember til Landsréttar. Jafnframt var óskað eftir áfrýjunarleyfi beint til Hæstaréttar. Hæstiréttur veitti LV áfrýjunarleyfi til réttarins 20. febrúar 2024.

Fyrir liggur að meirihluti lífeyrissjóðakerfisins fór áþekka leið varðandi breytingu áunninna réttinda vegna hækkandi lífaldurs. Því er mikilvægt fyrir alla sjóðfélaga og lífeyriskerfið í heild sinni að lyktir þess byggist á traustum grunni.

Ahrif á réttindi sjóðfélaga

Bein áhrif dómsins á réttindi og lífeyrisgreiðslur til sjóðfélaga munu ráðast af endanlegri niðurstöðu Hæstaréttis.

LV hefur greint möguleg áhrif dómsins á réttindi sjóðfélaga í sameignardeild. Um mat á þessum áhrifum vísast m.a. til skýringar nr. 16 við ársreikning.

Í dómsorði héraðsdóms segir: „Ákvæði 6. tl. viðauka B samþykktar stefnda, dags. apríl 2022, sem tók gildi þann 1. janúar 2023, er ógilt.“

Tryggingafræðileg staða sjóðsins byggist á tryggingafræðilegu mati á heildareignum og heildarskuldbindingum. Við það mat er tekið tillit til áfallinnar stöðu og framtíðarstöðu. Í árslok 2022 var tryggingafræðileg staða neikvæð um 5,6%, þ.e. lífeyrisskuldbindingar voru 107,2 milljörðum króna umfram hreina eign til greiðslu lífeyris. Þar af var áfallin staða neikvæð um 84,5 milljarða króna.

Verði dómur héraðsdóms staðfestur fyrir Hæstarétti yrði reiknuð áfallin staða í árslok 2022 neikvæð um 180,4 milljarða króna. Það myndi leiða til þess að heildarstaðan væri neikvæð um 10,2%. Að öðru óbreyttu myndi það leiða til þess að lækka þyrfti áunnin réttindi sjóðfélaga í sameignardeild. Nánari útfærsla á því myndi einkum byggjast á ráðleggingum tryggingastærðfræðings sjóðsins og mati stjórnar í samræmi við ákvæði laga. Samhliða því yrði að greiða einstaklingum á lífeyri hækkun vegna lífeyris sem næmi 4,3% þar sem samsvarandi lækkun réttinda var dæmd ógild í dómsorði héraðsdóms. Greiðslan næmi tæpum 1,2 milljörðum vegna ársins 2023. Einnig þyrfti að reikna slíka greiðslu til sjóðfélaga vegna ársins 2024.

Tryggingafræðileg staða sjóðsins í lok árs 2023 væri -11,3%, að því gefnu að dómurinn yrði staðfestur.

Endanleg breyting á áunnum réttindum sjóðfélaga í sameignardeild myndi ráðast af tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins þegar breytingarnar kæmu til framkvæmda. Þar hefur þróun verðbólgu, eignamarkaða og lýðfræðilegar breytur eins og lífaldur og örorka áhrif. Þó of snemmt sé að segja til með hver endanleg áhrif yrðu nákvæmlega er gengið út frá því að lækkun áunninna réttinda yrði minnst hjá yngri sjóðfélögum og svo stígvaxandi eftir aldri og mest hjá einstaklingum sem hafa hafið töku lífeyris. Það leiðir af eðli þeirra samþykktarbreytinga sem málið varðar eins og ítarlega var gerð grein fyrir á ársfundi sjóðsins í mars 2022.

Framangreint undirstrikar það að áhrif niðurfellingar 6. tl. viðauka B hefði mest áhrif á sjóðfélaga sem hafa hafið töku lífeyris en breytingar á dánar- og eftirlífendatöflum sem leiddu til samþykktarbreytinganna voru minnstar hjá þeim. Þannig kæmi breytingin í raun harðar niður á eldri sjóðfélögum þvert á það sem stjórn sjóðsins og sjóðfélagafundur töldu sanngjarnt.

Sýn stjórnar á mögulegar lyktir málaferlanna á æðra dómstigi

Eins og fram hefur komið byggist grundvöllur þeirra samþykktarbreytinga sem hér um ræðir á ítarlegri greiningarvinnu stjórnenda og annarra sérfræðinga LV, ytri lögfræðilegri ráðgjöf og ráðgjöf tryggingastærðfræðings LV. Þá hefur nokkur fjöldi annarra lífeyrissjóða farið áþekka leið og hafa samþykktarbreytingar þeirra og LV hlotið staðfestingu fjármála- og efnahagsráðherra. Niðurstaða héraðsdóms hefur verið rýnd ítarlega af LV og ráðgjöfum. Það var samhljóða niðurstaða að ríkt tilefni væri til að fá endurskoðun dóms héraðsdóms. Í þeim efnum er einkum vísað til útskýringa LV með samþykktunum og málalíbúnaðar sjóðsins í dómsmálinu. Eins og framan greinir býður málið nú meðferðar í Hæstarétti.

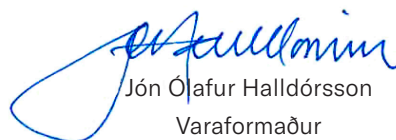
Yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra

Samkvæmt bestu vitneskju er það álit okkar að ársreikningur Lífeyrissjóðs verzlunarmanna gefi glögga mynd af rekstrarafkomu lífeyrissjóðsins á árinu 2023, eignum, skuldum og fjárhagsstöðu hans þann 31. desember 2023. Jafnframt er það álit okkar að ársreikningurinn og skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra veiti glögggt yfirlit yfir þróun og árangur í rekstri sjóðsins, stöðu hans í árslok og lýsi helstu áhættuþáttum sem lífeyrissjóðurinn býr við. Frekari upplýsingar sem tengjast áhættustýringu má finna í skýringum 19-23 í ársreikningnum og kafla V í árs- og sjálfbæriskýrslu.

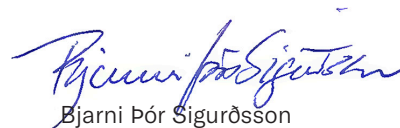
Stjórn og framkvæmdastjóri Lífeyrissjóðs verzlunarmanna hafa í dag farið yfir ársreikning sjóðsins fyrir árið 2023 og staðfesta hann með undirritun sinni. Ársreikningurinn verður lagður fram og kynntur á næsta ársfundi sjóðsins.

Reykjavík, 22. febrúar 2024
Stjórn Lífeyrissjóðs verzlunarmanna

Stefán Sveinbjörnsson
Stjórnarformaður

Jón Ólafur Halldórsson
Varaformaður

Arni Stefánsson

Bjarni Þór Sigurðsson

Guðrún Ragna Garðarsdóttir

Helga Ingólfsdóttir

Sigrún Hølgadóttir

Sunna Jóhannsdóttir

Guðmundur Þ. Þórhallsson
Framkvæmdastjóri

Stjórnarháttayfirlýsing

Stjórnarháttayfirlýsing Lífeyrissjóðs verzlunarmanna 2023

Stjórnarháttayfirlýsing Lífeyrissjóðs verzlunarmanna (LV) vísar til 51. gr. reglna fjármálaeftirlits Seðlabanka Íslands (FME) nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða. Yfirlit yfir ýmis lög, reglugerðir og ýmsar innri reglur LV er aðgengilegt á vef sjóðsins á vefsvæði með upplýsingum um hann.

Grundvöllur sjóðsins og hlutverk

LV starfar á grundvelli starfsleyfis fjármálaráðherra í samræmi við lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða með síðari breytingum og samþykktir sjóðsins.

Í samþykktum kemur fram að sjóðurinn starfar á grundvelli kjarasamnings Alþýðusambands Íslands og Samtaka atvinnulífsins frá 12. desember 1995 og samnings ASÍ og SA frá 24. apríl 2018 samanber samning VR, Samtaka atvinnulífsins og Félags atvinnurekenda frá 23. apríl 2018 og breytingar á samþykktum sem tóku gildi 1. september 2019.

Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri eftir reglum í samþykktum hans. Þar kemur m.a. fram að sjóðurinn leggi sérstaka áherslu á ellilífeyrisréttindi (ævilangan lífeyri) og áskilji sér heimild til að verja þau réttindi umfram önnur við endurskoðun á réttindaákvæðum samþykta sjóðsins.

Sjóðurinn er langtímafjárfestir sem ávaxtar fjármuni sjóðfélaga með það að markmiði að ná sem bestri ávöxtun að teknu tilliti til áhættu. Stjórn sjóðsins leggur áherslu á að þróa hluthafastefnu hans með þeim hætti að hún styðji við góða stjórnarhætti í þeim félögum sem sjóðurinn fer með eignahlut í.

Umboðsskylda

Stjórnarmenn og starfsmenn skulu taka ákvarðanir í samræmi við gildandi lög og reglur og sannfæringu sína með þeim hætti að hagsmuna sjóðfélaga sé sem best gætt og að ákvarðanir styðji við tilgang og starfsemi sjóðsins.

Stjórn, framkvæmdastjóri og aðrir þeir er hafa heimild til að koma fram fyrir hönd sjóðsins mega ekki gera neinar þær ráðstafanir sem bersýnilega eru til þess fallnar að afla ákveðnum sjóðfélögum, fyrirtækjum eða öðrum ótilhlýðilegra hagsmuna umfram aðra aðila eða á kostnað sjóðsins.

Stjórnarmaður er ekki bundinn af fyrirmælum þeirra sem tilnefna hann til setu í stjórn sjóðsins.

Fjallað er um umboð og umboðsskyldu LV með tilliti til sjálfbærniþátta í sjálfbærnisráðgjafu sjóðsins fyrir árið 2021.

Um stjórnarhætti og stjórnarháttayfirlýsingu LV

Lífeyrissjóðurinn leggur áherslu á góða stjórnarhætti við stefnumótun og daglega stjórnun sjóðsins. Með stjórnarháttayfirlýsingu þessari er sjóðfélögum, iðgjaldagreiðendum, opinberum aðilum, starfsmönnum og öðrum haghöfum veittar upplýsingar um stjórnarhætti lífeyrissjóðsins. Yfirlýsingunni er jafnframt ætlað að styðja við góða stjórnarhætti hjá sjóðnum og styðja þannig við traustan rekstur.

Stjórnarháttayfirlýsing LV fyrir árið 2023 byggist á þeim lögum og reglum sem í gildi eru á þeim tíma sem ársreikningur sjóðsins er staðfestur af stjórn og framkvæmdastjóra. Í því sambandi er sérstaklega litið til þeirra ákvæða laga nr. 129/1997 sem lúta að stjórnarháttum lífeyrissjóða, ákvæða samþykta sjóðsins, reglna FME þar um, m.a. reglna nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða og 6. útgáfu leiðbeininga um stjórnarhætti fyrirtækja útgefnu af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq Iceland og Samtökum atvinnulífsins.

Yfirlit yfir lög, reglugerðir og aðrar reglur sem varða starfsemi sjóðsins

Hér er yfirlit yfir hluta þeirra laga, reglugerða og annarra reglna sem varða starfsemi lífeyrissjóðsins. Yfirlitið er í upplýsingaskyni og ekki tæmandi.

Lög frá Alþingi

- Lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða
- Lög nr. 87/1998 um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi
- Lög nr. 90/2018 um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga
- Lög nr. 140/2018 um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka
- Lög nr. 3/2006 um ársreikninga
- Lög nr. 150/2020 um jafna stöðu og jafnan rétt kynjanna
- Lög nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum
- Lög nr. 40/2020 um vernd uppljóstrara

Reglugerðir

- Reglugerð nr. 391/1998 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða
- Reglugerð nr. 698/1998 um ráðstöfun iðgjalds til lífeyrissparnaðar og viðbótartryggingaverndar
- Reglugerð nr. 916/2009 um fjárfestingarstefnu og úttekt á ávöxtun lífeyrissjóða og vörsluaðila lífeyrissparnaðar
- Reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða

Reglur og leiðbeiningar FME

- Reglur FME nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða
- Reglur FME nr. 577/2012 um endurskoðunardeildir og sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila
- Leiðbeinandi tilmæli FME nr. 3/2010 um mat á hæfi lykilstarfsmanna
- Leiðbeinandi tilmæli FME nr. 1/2019 vegna áhættu við rekstur upplýsingakerfa eftirlitsskyldra aðila
- Leiðbeinandi tilmæli FME nr. 6/2014 um útvistun hjá eftirlitsskyldum aðilum

Innri reglur LV (aðgengilegar á vef LV)

Varðandi yfirlit yfir innri reglur er vísað til yfirlits á vef LV.

Stefna um samfélagslega ábyrgð, siðferðisviðmið og ábyrgar fjárfestingar

Í kafla VI um stjórnarhætti og stjórnun í árs- og sjálfbærnisráskýrslu LV fyrir árið 2023 er gerð grein fyrir hlutverki, framtíðarsýn, leiðarljósum og grunngildum LV. Í VII. kafla um sjálfbærni í starfsemi LV er að finna greinargott yfirlit yfir sjálfbærniþætti í starfsemi LV. Þeir varða m.a. umhverfisþætti, félagslega þætti og stjórnarhætti. Varðandi nánari umfjöllun er vísað til þessara kafla og annarra viðeigandi kafla árs- og sjálfbærnisráskýrslunnar. Þá er umfjöllun um ábyrgar fjárfestingar og áherslu á sjálfbærniþætti við eignastýringu til umfjöllunar í IV. kafla um ábyrgar fjárfestingar í árs- og sjálfbærnisráskýrslunni.

Stefna LV um ábyrgar fjárfestingar: Það leiðir af eðli skuldbindinga LV að sjóðurinn er langtímafjárfestir. Viðmið um ábyrgar fjárfestingar eru hluti af fjárfestingarstefnu sjóðsins og ber sjóðnum að líta til og stuðla að samfélagslegri ábyrgð þeirra félaga sem hann fjárfestir í.

LV gerir kröfu um að þau fyrirtæki sem sjóðurinn fjárfestir í fari eftir lögum og reglum sem gilda um starfsemi þeirra. Mikilvægt er að þau horfi til leiðbeininga um góða stjórnarhætti og viðmiða sem lúta að samfélagslegri ábyrgð og góðri umgengni um auðlindir.

LV er aðili að reglum Sameinuðu þjóðanna (e. Principles for Responsible Investment, UN PRI) um ábyrgar fjárfestingar, ásamt mörgum af stærstu lífeyrissjóðum og fagfjárfestum vestan hafs og í Evrópu. Í reglunum er fjallað um hvernig áhersla á umhverfisleg og samfélagsleg málefni styður við stjórnarhætti fyrirtækja og getur þannig stuðlað að bættum fjárfestingarárangri eignasafna. Þannig fari saman hagsmunir fjárfesta og markmið þjóðfélagsins í víðara samhengi.

Á haustmánuðum 2021 samþykkti stjórn sjóðsins stefnu um ábyrgar fjárfestingar. Í henni er gerð grein fyrir stefnu LV varðandi aðferðafræði ábygrra fjárfestinga. Vikið er að markmiðum stefnunnar, þýðingu sjálfbærni við eignastýringu, samþættingu aðferðafræði ábygrra fjárfestinga við hefðbundna eignastýringu og framkvæmd eigendahlutverks, upplýsingagjöf um framkvæmd stefnunnar og innleiðingu. Jafnframt er lögð áhersla á að þau fyrirtæki sem sjóðurinn fjárfestir í eigi ábyrg samskipti við haghafa sína og fylgi áherslum LV varðandi góða stjórnarhætti.

Samhliða stefnu um ábyrgar fjárfestingar samþykkti stjórn sjóðsins stefnu um útilokun eigna í eignasöfnum LV. Stefnan nær til allra eignasafna sjóðsins og lýsir aðferðafræði LV við útilokun tiltekinna fyrirtækja. Við móttun stefnunnar var m.a. litið til fyrirmynda frá leiðandi lífeyrissjóðum á Norðurlöndum. Innleiðing stefnunnar tekur tíma og því verður enn um sinn að finna fyrirtæki í eignasöfnum LV sem eru á útilokunarlista. Ástæðan er að enn sem komið er hefur LV takmarkaða möguleika til að tjá skoðanir um útilokun þegar sjóðurinn fjárfestir í erlendum eignum, s.s. hlutabréfasjóðum.

Um nokkrar reglur og viðmið LV

Siða- og samskiptareglur: Stjórn lífeyrissjóðsins hefur sett siða- og samskiptareglur fyrir starfsfólk og stjórnarmenn sjóðsins. Þeim er ætlað að styðja við vönduð vinnubrögð, draga úr hættu á hagsmunaárekstrum og auka öryggi í meðferð fjármuna sjóðsins. Í reglunum er m.a. fjallað um góða starfshætti, hagsmunaárekstra, meðferð trúnaðarupplýsinga og reglur um gjafir, boðsferðir og starfstengdar ferðir.

Fjárfestingarstefna: Stjórn LV mótar og samþykkir árlega fjárfestingarstefnu fyrir sjóðinn í samræmi við lög nr. 129/1997 og önnur gild viðmið. Þannig er mörkuð stefna fyrir eignasamsetningu og eignastýringu sameignardeildar og séreignardeilda sjóðsins. Stefnan er send fjármálaeftirliti Seðlabanka Íslands fyrir 1. desember ár hvert og er aðgengileg á vef sjóðsins.

Áhættustefna: Stefnan er ákveðin af stjórn með vísan til 9. töluliðar 3. mgr. 29. gr. laga nr. 129/1997, reglugerðum á grundvelli laganna og öðrum gildum viðmiðum sem tilgreind eru í stefnunni. Tilgangurinn er að auka öryggi í rekstri sjóðsins með það að markmiði að draga úr líkum á því að réttindi sjóðfélaga til greiðslu lífeyris skerðist og stuðla almennt að góðum og öruggum rekstri.

Áhættustýringarstefna: Sjóðurinn hefur ákveðið áhættustýringarstefnu sem mælir fyrir um stýringu tiltekinna áhættuþátta, svo sem skilgreiningu á hlutverkum og ábyrgð stjórnar, framkvæmdastjóra og annarra aðila er koma að framkvæmd stefnunnar. Þar eru einnig tilgreindir mælikvarðar áhættuvilja, helstu áhættuþættir sem felast í rekstri sjóðsins og eftirlit með þeim. Fjallað er um aðferðir við áhættustýringu og skýrslugjöf og upplýsingar um hvernig sjóðurinn leitast við að tryggja að allir starfsmenn séu meðvitaðir um mikilvægi áhættustýringar og hvernig sjóðurinn styður við viðeigandi áhættumeningu.

Hluthafastefna: Það er markmið stjórnar LV að hluthafastefnan styðji við góða stjórnarhætti félaga og þróun þeirra. Í hluthafastefnunni eru kynntar áherslur stjórnar sjóðsins varðandi viðmið um stjórnarhætti í þeim félögum sem sjóðurinn á eignarhlut í. Hluthafastefnan tekur til viðmiða sem LV leggur áherslu á við meðferð eignarhalds í skráðum hlutafélögum á hlutabréfamarkaði og sjóðurinn fer með eignarhlut í. Stefnan gildir einnig, eftir því sem við á, fyrir óskráð félög sem LV hefur fjárfest í. Eðli málsins samkvæmt varðar stefnan einkum félög sem skráð eru á Íslandi. Þó gilda grundvallarviðmið hennar einnig um félög sem sjóðurinn er hluthafi í og skráð eru erlendis.

Samkeppnisréttaráætlun: LV Stjórn og stjórnendur Lífeyrissjóðs verzlunarmanna (LV) leggja áherslu á að starfsemi sjóðsins sé í góðu samræmi við gildandi samkeppnislög og viðurkennd viðmið í samkeppnisrétti. Með innleiðingu samkeppnisáætlunarinnar í janúar 2022 var lögð áhersla á að tryggja fylgni við samkeppnislög og lágmarka hættu á árekstrum við ákvæði samkeppnislaga vegna ákvarðana eða annarrar starfsemi LV. Í hluthafastefnu LV leggur sjóðurinn áherslu á að í samskiptum sé þeirra sjóðarmiða gætt sem samkeppnislög og virk samkeppni byggjast á.

Jafnlaunavottun: Í apríl 2022 fékk LV vottun um að jafnlaunakerfi lífeyrissjóðsins uppfyllti kröfur sem tilgreindar eru í jafnlaunastaðlinum ÍST 85:2012.

Mannauðsstefna: LV hefur markað sér formlega stefnu um áherslur í fyrirtækjamenningu sjóðsins þar sem tilgreint er meðal annars mikilvægi liðsheildar, góðra stjórnarháttá, velferðar starfsfólks og að sjóðurinn laði að sér og byggji upp framúrskarandi mannauð. Sjóðurinn hefur einnig lagt til grundvallar jafnrétti og jafna meðferð starfsfólks við stjórnunarvenjur, starfsþjálfun og þróun, ráðningar, starfskjör og starfsumhverfi.

Í mannauðsstefnu kemur m.a. fram að lífeyrissjóðurinn leitist við að bjóða starfsskilyrði sem laði að sér hæft starfsfólk og að sjóðurinn hafi á að skipa starfsfólki sem hefur þekkingu, reynslu og hæfni til að sinna þeim fjölbreyttu verkefnum sem honum eru falin. Unnið er eftir gildum sjóðsins þar sem ábyrgð, árangur og umhyggja myndar grunnstoðir í heilbrigðu og öruggu starfsumhverfi. Til stuðnings mannauðsstefnu er m.a. jafnlaunastefna, jafnréttisáætlun, fræðslustefna og stefna og viðbragðsáætlun gagnvart einelti, kynferðislegri áreitni, kynbundinni áreitni, kynbundnu ofbeldi og ofbeldi á vinnustaðnum.

Starfskjarastefnu Lífeyrissjóðs verzlunarmanna er ætlað að styðja við góða stjórnarhætti hjá sjóðnum. Við mótnun hennar er byggt á samþykktum lífeyrissjóðsins, sjónarmiðum í 6. útgáfu leiðbeininga um góða stjórnarhætti fyrirtækja og meginreglum sem liggja til grundvallar 79. gr. a, í lögum nr. 2/1995 um hlutafélag.

Stefnunni er ætlað að styðja við traustan rekstur og það markmið lífeyrissjóðsins að veita sjóðfélögum góða þjónustu. Starfskjarastefnu sjóðsins er því ætlað að styðja við að lífeyrissjóðurinn sé eftirsóknarverður vinnustaður og að hann hafi þannig á að skipa hæfu og reyndu starfsfólki sem er grundvöllur þess að rekstur sjóðsins sé vel samkeppnisfær og í samræmi við bestu viðmið.

2) Áhættustýring og innra eftirlit

Áhættustýring: Stjórn hefur sett sjóðnum áhættustefnu og áhættustýringarstefnu með það að markmiði að auka öryggi í rekstri sjóðsins. Stefnurnar grundvallast á stefnumótun sjóðsins og lögum og reglum sem um hann gilda. Megininntakið er að með áhættustýringu er átt við eftirlitskerfi sem gerir sjóðnum kleift að bera kennsl á, greina, vakta, meta og taka áhættu til meðferðar í starfsemi sjóðsins.

Lögð er áhersla á að stefnurnar og framkvæmd þeirra sé virkur þáttur í starfseminni og að þær tengist ákvörðunarferlum hans í stefnumótandi málum og í daglegum rekstri. Einnig er lögð áhersla á að stjórn og stjórnendur hafi góða yfirsýn yfir helstu áhættuþætti í rekstri sjóðsins og að þeir hafi þekkingu á hlutverki sínu í ferli áhættustýringar og eftirlits og taki virkan þátt í því. Mikilvægt er að stjórn, stjórnendur og aðrir starfsmenn meti áhættu við ákvarðanatöku eftir því sem eðlilegt er hverju sinni.

Áhættustjóri sjóðsins hefur yfirumsjón með framkvæmd stefnanna og áhættustýringu sjóðsins. Hann heyrir beint undir framkvæmdastjóra. Til að tryggja honum aukið sjálfstæði í starfi og milliliðalausan aðgang stjórnar að upplýsingum er honum heimilt að gefa skýrslur um áhættustýringu og aðrar upplýsingar sem varða áhættustýringu beint og milliliðalaust til stjórnar sjóðsins og endurskoðunarnefndar.

Í stefnunum er skipulag sjóðsins skilgreint, mælt fyrir um umsjón og ábyrgð er varðar framkvæmd áhættustýringar, umfjöllun um helstu áhættuþætti í rekstri sjóðsins, mat á þeim og tilgreint með hvaða hætti fylgst er með þeim.

Nánari upplýsingar um áhættustýringu er að finna í ársskýrslu, skýringum í ársreikningi og í áhættustefnu sem birt er á vef sjóðsins.

Innra eftirlit: Innra eftirlit sjóðsins nær yfir sérhverja aðgerð af hálfu stjórnar, stjórnenda og starfsmanna til að stýra áhættu þar sem því verður við komið og auka líkur á að settum markmiðum verði náð við rekstur sjóðsins. Stjórnendur annast skipulagningu og framkvæmd innra eftirlits en að framkvæmd þess koma allir starfsmenn sjóðsins með einum eða öðrum hætti.

Skipulag innra eftirlits tekur mið af reglum FME nr. 577/2012 um endurskoðunardeildir og sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila lífeyrissjóða og er innra eftirlit sjóðsins yfirfarið árlega af þeim sem annast innri endurskoðun hjá sjóðnum.

Innra eftirlit sjóðsins byggist m.a. á skýrsluskilum, reglulegri upplýsingagjöf, skráðum verkferlum og starfslýsingum, reglum um aðgreiningu starfa, skipulegum aðgangsstýringum og skilvirkri áhættustefnu og áhættu-eftirliti.

Áhættustefna, áhættustýringarstefna og áhættustýring sjóðsins eru veigamiklir þættir í innra eftirliti. Helstu verkþættir í starfsemi sjóðsins byggjast á skriflegum ferlum sem eykur áreiðanleika og stuðlar að fylgni við lög og reglur. Verkferlar eru yfirfarnir reglulega. Aðskilnaði starfa og aðgangsstýringa innan sjóðsins er ætlað að draga úr villu- og sviksemiáhættu. Margþætt skýrsluskil, afstemmingar og upplýsingagjöf til opinberra aðila, stjórnar sjóðsins og einstakra stjórnenda veita aðhald í rekstri. Hvað upplýsingakerfi sjóðsins varðar er í gildi öryggisstefna sem nær til meðferðar og varðveislu gagna. Henni er ætlað að tryggja örugga meðferð og varðveislu upplýsinga sem þýðingu hafa fyrir starfsemi sjóðsins. Eftirlitsaðgerðir og sjálfvirk vöktun miða að því að lágmarka áhrif rekstrarfrávika á upplýsingakerfi. Neyðaráætlun sjóðsins er ætlað að taka á alvarlegri rekstrarfrávikum með endurheimt upplýsingakerfa.

Þá hefur sjóðurinn sett sér reglur um uppljóstrun vegna mögulegra svika eða misferlis starfsmanna.

Stjórnskipulag LV

Ársfundur fer með æðsta vald í málefnum lífeyrissjóðsins, sé ekki annað ákveðið í lögum eða samþykktum sjóðsins. Ársfund skal halda fyrir lok júní ár hvert og eiga allir sjóðfélagar og réttahafar í B- og C-deildum (almenn og tilgreind séreign) rétt til fundarsetu með málfrelsi og tillögurétti.

- Á ársfundi skal kynna: i) skýrslu stjórnar, ii) ársreikning fyrir síðasta starfsár, iii) tryggingafræðilega athugun, iv) fjárfestingarstefnu sjóðsins, v) hluthafastefnu sjóðsins, vi) skipan stjórnar og vii) skipan fulltrúaráðs.
- Þá skal kynna og bera undir atkvæði: i) starfskjarastefnu sjóðsins, ii) val á fulltrúum í nefnd um laun stjórnarmanna, iii) tillögu um stjórnarlausn, iv) tillögu stjórnar að endurskoðanda eða endurskoðunarfyritæki og v) tillögu stjórnar til breytinga á samþykktum sjóðsins.

Fulltrúar í fulltrúaráði fara með atkvæði á ársfundi sjóðsins í umboði aðildarsamtakanna til ákvarðana sem tilgreindar eru hér að framan. Ályktunartillögur, sem taka skal fyrir á ársfundi, þurfa að berast stjórn sjóðsins skriflega eigi síðar en viku fyrir ársfund. Fundargerðir ársfunda eru aðgengilegar á vef sjóðsins.

Nánar er fjallað um stjórnskipulag sjóðsins í samþykktum hans sem og lögum nr. 129/1997.

Stjórn sjóðsins ber ábyrgð á starfsemi hans og skal sjá um að skipulag hans og starfsemi sé jafnan í réttu og góðu horfi. Hún tekur stefnumarkandi ákvarðanir er varða hag og starfsemi sjóðsins og sér til þess að nægilegt eftirlit sé haft með bókhaldi og meðferð fjármuna. Þá leggur stjórn til breytingar á samþykktum við aðildarsamtök og ársfund en hefur einnig heimild til að gera breytingar þeim að tilteknum skilyrðum uppfylltum.

Stjórn annast m.a. eftirfarandi verkefni, sbr. 29. gr. laga 129/1997:

- Stjórn mótar og samþykkir fjárfestingarstefnu og innra eftirlit og skjalfestir eftirlitsferla. Hún mótar einnig fyrirkomulag innri endurskoðunar og ræður sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila til að framkvæma hana.
- Stjórn ræður framkvæmdastjóra, ákveður laun hans og ráðningarkjör.
- Stjórn felur tryggingastærðfræðingi að framkvæma árlega tryggingafræðilega athugun á sameignardeild sjóðsins.
- Stjórn setur reglur um upplýsingagjöf framkvæmdastjóra til stjórnar, reglur um viðskipti stjórnar og starfsmanna með fjármálagerninga, markar sjóðnum áhættustefnu og mótar eftirlitskerfi með áhættu sjóðsins.
- Stjórn ákveður hver skuli vera fulltrúi sjóðsins í stjórn stofnunar eða atvinnufyrirtækis.

Meðal annarra mála sem stjórn fjallar um á fundum sínum eru veigameiri fjárfestingarákvarðanir, áhættumat, tillögur að breytingum á samþykktum, fjárfestingar-, hluthafa- og áhættustefna, lánareglur, rekstraráætlun og kynningarmál. Stjórn hefur sett sér starfsreglur sem eru aðgengilegar á vef sjóðsins.

Framkvæmdastjóri: Stjórn sjóðsins ræður framkvæmdastjóra, ákveður laun hans og önnur starfskjör, veitir honum prókúruumboð og setur honum starfsreglur sem eru aðgengilegar á vef sjóðsins. Framkvæmdastjóri annast daglegan rekstur og fer í því efni eftir ákvæðum laga og samþykka sjóðsins og þeirri stefnu og fyrir-mælum sem stjórn hefur gefið. Framkvæmdastjóri ræður starfsmenn til sjóðsins.

Fulltrúaráð: Aðildarsamtök lífeyrissjóðsins starfrækja fulltrúaráð sjóðsins sem er skipað 50 fulltrúum. VR skipar 25 fulltrúa, Samtök atvinnulífsins skipa 23 fulltrúa og Félag atvinnurekenda skipar tvo fulltrúa. Skipan fulltrúaráðsins fer nánar eftir samningum aðildarsamtaka sjóðsins og þeim reglum sem samtökin setja sér þar um. Nánari reglur um fulltrúaráðið eru í samþykktum sjóðsins.

Endurskoðun: Reikningar sjóðsins eru endurskoðaðir og áritaðir af löggiltum endurskoðanda. Innri endurskoðun sjóðsins er jafnframt í höndum sjálfstætt starfandi endurskoðanda. Endurskoðun sjóðsins og innri endurskoðun eru í höndum aðskilinna endurskoðunarfyrtækja. Endurskoðunarnefnd LV gerir tillögu til stjórnar um val á endurskoðanda sjóðsins (ytri endurskoðanda) og innri endurskoðanda.

Tryggingastærðfræðingur: Tryggingafræðileg athugun er framkvæmd árlega í samræmi við 39. gr. laga nr. 129/1997 og reglugerð nr. 391/1998. Athugin er samkvæmt samningi við sjóðinn og framkvæmd af tryggingastærðfræðingi sem hefur hlotið viðurkenningu fjármálaeftirlitsins til að sinna verkefnum sem slíkur. Með athugininni er lagt mat á áfallnar skuldbindingar sjóðsins og væntar framtíðarskuldbindingar annars vegar og núverandi eignir og vænt iðgjöld og ávöxtun hins vegar.

Endurskoðunarnefnd skipuð af stjórn: Samkvæmt ákvæðum laga um ársreikninga skulu einingar tengdar almannahagsmunum, þar á meðal lífeyrissjóðir, starfrækja endurskoðunarnefndir. Stjórn hefur skipað endurskoðunarnefnd sem heyrir beint undir hana. Um markmið, skipan, heimildir, ábyrgð og verkefni endurskoðunarnefndar er fjallað í starfsreglum sem settar eru af stjórn.

Nefndina skipa:

- Jón Ólafur Halldórsson, formaður nefndarinnar. Hann hefur viðtæka reynslu úr atvinnulífinu og sinnir ráðgjafarstörfum ásamt stjórnarstörfum. Hann er m.a. með MBA-gráðu með áherslu á fjármál fyrirtækja og MS í stjórnnum og stefnumörkun í viðskiptafræði frá Háskóla Íslands. Jón er varaformaður stjórnar LV.
- Helga Ingólfssdóttir. Hún starfar við bókhald og verkefnastjórnun. Hún er viðurkenndur bókarari og hefur lokið rekstrar- og viðskiptanámi frá EHÍ. Helga á sæti í stjórn sjóðsins.
- Margret G. Flóvenz er löggiltur endurskoðandi og er með viðtæka reynslu af endurskoðunarstörfum.

Sjálfsmat stjórnar: Stjórn framkvæmir frammistöðumat á störfum sínum í samræmi við starfsreglur. Niðurstöður eru nýttar af stjórn til að þróa starfshætti og styðja við góða stjórnarhætti. Spurningar í frammistöðumatinu lúta að skipan og skipulagi stjórnar, hlutverki og ábyrgð og frammistöðu hennar og undirnefnda.

Fjöldi funda og mæting: Á árinu 2023 voru haldnir 12 stjórnarfundir.

Nánari upplýsingar um stjórnarmenn, fundarsókn og framkvæmdastjóra er að finna í rafrænni útgáfu af stjórnarháttayfirlýsingunni sem er aðgengileg á vef sjóðsins.

Staðfest á fundi stjórnar 22. febrúar 2024.

Skýringar

Með stjórnarháttayfirlýsingunni fylgja upplýsingar um stjórnarmenn og stjórnarmenn sem varða hæfi og fundarsókn:

Stefán Sveinbjörnsson, formaður stjórnar frá 1. apríl 2023

- Tók sæti í stjórn: Ágúst 2019.
- Fjöldi stjórnarfunda á árinu 2023: 12.
- Önnur trúnaðarstörf, t.a.m. stjórnarseta í félögum: Framkvæmdastjóri VR, Starfsmenntasjóðs verslunar og þjónustu, Landssambands íslenskra verzlunarmanna, VR Blævar leigufélags slhf. og VR Blævar leigufélags ehf., varformaður húsfélagsins Kringlan 7 og Hús verslunarinnar sf. Í varastjórn Rannsóknaseturs verslunarinnar, Eldröra ehf. og Fræðslusjóðs.
- Sjóðfélagi í Lífeyrissjóði verzlunarmanna: Já.
- Upplýsingar um störf sem stjórnarmaður hefur unnið fyrir sjóðinn: Engin.
- Hagsmunatengsl við helstu viðskiptaaðila og samkeppnisaðila sjóðsins: Framkvæmdastjóri VR, lífeyrissjóðurinn sér um innheimtu stéttarfélagsgjalda fyrir VR.
- Önnur tengsl við sjóðinn sem lýst er hér að framan, séu þau fyrir hendi: Engin.

Jón Ólafur Halldórsson, varaformaður stjórnar frá 1. apríl 2023

- Tók sæti í stjórn: Júní 2020.
- Fjöldi stjórnarfunda á árinu 2023: 11.
- Önnur trúnaðarstörf, t.a.m. stjórnarseta í félögum: Sjálfstætt starfandi, formaður stjórnar Samtaka verslunar og þjónustu, formaður Marga ehf., formaður stjórnar VHE ehf., stjórnarformaður Telemakkus ehf., í stjórn Kapps ehf., varaformaður stjórnar Lífeyrissjóðs verzlunarmanna, í stjórn og framkvæmdastjórn Samataka atvinnulífsins, stjórnarformaður Landssamtaka lífeyrissjóða.
- Sjóðfélagi í Lífeyrissjóði verzlunarmanna: Já.
- Upplýsingar um störf sem stjórnarmaður hefur unnið fyrir sjóðinn: Engin.
- Hagsmunatengsl við helstu viðskiptaaðila og samkeppnisaðila sjóðsins: Engin.
- Önnur tengsl við sjóðinn sem lýst er hér að framan, séu þau fyrir hendi: Engin.

Árni Stefánsson

- Tók sæti í stjórn: Apríl 2017.
- Fjöldi stjórnarfunda á árinu 2023: 10.
- Önnur trúnaðarstörf, t.a.m. stjórnarseta í félögum: Forstjóri Húsasmiðjunnar ehf., stjórnarmaður í SVP (Samtökum verslunar og þjónustu) stjórnarmaður Leikmanna ehf. (félag ekki með starfsemi).
- Sjóðfélagi í Lífeyrissjóði verzlunarmanna: Já.
- Upplýsingar um störf sem stjórnarmaður hefur unnið fyrir sjóðinn: Engin.
- Hagsmunatengsl við helstu viðskiptaaðila og samkeppnisaðila sjóðsins: Engin.
- Önnur tengsl við sjóðinn sem lýst er hér að framan, séu þau fyrir hendi: Engin.

Bjarni Þór Sigurðsson

- Tók sæti í stjórn: Ágúst 2019.
- Fjöldi stjórnarfunda á árinu 2023: 11.
- Önnur trúnaðarstörf, t.a.m. stjórnarseta í félögum: Í stjórn VR, varamaður í stjórn VR Blævar leigufélags slhf. og formaður fulltrúaráðs í Bjargi íbúðafélagi.
- Sjóðfélagi í Lífeyrissjóði verzlunarmanna: Já.
- Upplýsingar um störf sem stjórnarmaður hefur unnið fyrir sjóðinn: Engin.
- Hagsmunatengsl við helstu viðskiptaaðila og samkeppnisaðila sjóðsins: Engin.
- Önnur tengsl við sjóðinn sem lýst er hér að framan, séu þau fyrir hendi: Engin.

Guðrún Ragna Garðarsdóttir

- Tók sæti í stjórn: Apríl 2022.
- Fjöldi stjórnarfunda á árinu 2023: 12.
- Önnur trúnaðarstörf, t.a.m. stjórnarseta í félögum: Framkvæmdastjóri Atlantsolíu ehf., formaður Félags atvinnurekenda, framkvæmdastjóri og varamaður í stjórn Atlantsorku ehf. og varamaður í stjórn A30 ehf.
- Sjóðfélagi í Lífeyrissjóði verzlunarmanna: Já.
- Upplýsingar um störf sem stjórnarmaður hefur unnið fyrir sjóðinn: Engin.
- Hagsmunatengsl við helstu viðskiptaaðila og samkeppnisaðila sjóðsins: Engin.
- Önnur tengsl við sjóðinn sem lýst er hér að framan, séu þau fyrir hendi: Engin.

Helga Ingólfssdóttir

- Tók sæti í stjórn: Ágúst 2019.
- Fjöldi stjórnarfunda á árinu 2023: 12.
- Önnur trúnaðarstörf, t.a.m. stjórnarseta í félögum: Varabæjarfulltrúi fyrir Hafnarfjarðarbæ, situr í Fjölskylduráði Hafnarfjarðar og er í stjórn Atvinnuleysistryggingasjóðs fyrir hönd ASÍ.
- Sjóðfélagi í Lífeyrissjóði verzlunarmanna: Já.
- Upplýsingar um störf sem stjórnarmaður hefur unnið fyrir sjóðinn: Engin.
- Hagsmunatengsl við helstu viðskiptaaðila og samkeppnisaðila sjóðsins: Engin.
- Önnur tengsl við sjóðinn sem lýst er hér að framan, séu þau fyrir hendi: Engin.

Sigrún Helgadóttir

- Tók sæti í stjórn: September 2021.
- Fjöldi stjórnarfunda á árinu 2023: 9.
- Önnur trúnaðarstörf, t.a.m. stjórnarseta í félögum: Framkvæmdastjóri Norðuráls á Grundartanga, meðstjórnandi í Hamarsheiði II ehf., Norðuráli ehf., Norðuráli Grundartanga ehf. og Century Aluminum Vlissingen B.V. Holland, varamaður í Klafa ehf. og Kóma ehf.
- Sjóðfélagi í Lífeyrissjóði verzlunarmanna: Já.
- Upplýsingar um störf sem stjórnarmaður hefur unnið fyrir sjóðinn: Engin.
- Hagsmunatengsl við helstu viðskiptaaðila og samkeppnisaðila sjóðsins: Engin.
- Önnur tengsl við sjóðinn sem lýst er hér að framan, séu þau fyrir hendi: Engin.

Sunna Jóhannsdóttir

- Tók sæti í stjórn: Febrúar 2023.
- Fjöldi stjórnarfunda á árinu 2023: 10.
- Önnur trúnaðarstörf, t.a.m. stjórnarseta í félögum: Fjármálastjóri Íslensku óperunnar ses., stjórnarmaður í Parkinson samtökunum og er í endurskoðunarnefndum A og B hluta félaga Reykjavíkurborgar, m.a. Orkuveitunnar, Faxaflóðahafna, Sorpu og Strætó bs.
- Sjóðfélagi í Lífeyrissjóði verzlunarmanna: Já.
- Upplýsingar um störf sem stjórnarmaður hefur unnið fyrir sjóðinn: Engin.
- Hagsmunatengsl við helstu viðskiptaaðila og samkeppnisaðila sjóðsins: Engin.
- Önnur tengsl við sjóðinn sem lýst er hér að framan, séu þau fyrir hendi: Engin.

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og sjóðfélaga Lífeyrissjóðs verzlunarmanna

Áritun um endurskoðun ársreikningsins

Álit

Við höfum endurskoðað ársreikning Lífeyrissjóðs verzlunarmanna fyrir árið 2023. Ársreikningurinn hefur að geyma yfirlit yfir breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning, sjóðstreymi, yfirlit um tryggingafræðilega stöðu, upplýsingar um mikilvægar reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af fjárhagsstöðu sjóðsins 31. desember 2023 og afkomu hans og breytingu á handbæru fé á árinu 2023, í samræmi við reglur Fjármálaeftirlitsins um ársreikninga lífeyrissjóða og lög um ársreikninga.

Álitið er í samræmi við skýrslu okkar til endurskoðunarnefndar og stjórnar.

Grundvöllur álits

Við endurskoðuðum í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt stöðlunum er lýst frekar í kaflanum Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins í árituninni. Við erum óháð sjóðnum í samræmi við gildandi siðareglur fyrir endurskoðendur. Við teljum að við höfum aflað nægilegra og viðeigandi endurskoðunargagna til að byggja álit okkar á.

Samkvæmt bestu vitund okkar og skilningi lýsum við yfir að við höfum ekki veitt neina óheimila þjónustu samkvæmt 1. mgr. 5. gr. reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins nr. 537/2014 og við erum óháð sjóðnum við endurskoðunina.

Við vorum fyrst kjörin endurskoðendur á ársfundi sjóðsins þann 28. mars 2023. Ársreikningur Lífeyrissjóðs verzlunarmanna 31. desember 2022 var endurskoðaður af öðrum endurskoðanda. Áritunin er dagsett 23. febrúar 2023 og er án fyrirvara.

Ábending vegna óvissu um niðurstöðu dómsmáls

Án þess að gera fyrirvara við álit okkar viljum við vekja athygli á umfjöllun í skýrslu stjórnar í kaflanum Um dómsmál vegna samþykktarbreytinga sem varða viðbrögð við hækkandi lífaldri sjóðfélaga og skýringu nr. 16 í ársreikningnum, þar sem fjallað er um áhrif á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins vegna niðurstöðu dómsmáls þar sem breytingar á samþykktum sjóðsins voru dæmdar ógildar. Sjóðurinn hefur áfrýjað dómnum til Landsréttar og óskað eftir áfrýjunarleyfi beint til Hæstaréttar. Hæstiréttur hefur veitt áfrýjunarleyfi til réttarins. Ekki er unnt að meta væntanlega niðurstöðu þessara málaferla en í árslok 2023 hefur sjóðurinn reiknað tryggingafræðilega stöðu miðað við að samþykktarbreytingar skv. 6 tl. í viðauka B séu í gildi. Muni niðurstaða Héraðsdóms standa er ljóst að sjóðurinn þarf að endurreikna tryggingafræðilega stöðu í árslok 2022 og 2023. Fjallað er um möguleg áhrif á tryggingafræðilega stöðu í skýringu 16.

Lykilþættir endurskoðunar

Lykilþættir endurskoðunar eru þeir þættir, sem samkvæmt faglegu mati okkar, höfðu mest vægi við endurskoðun ársreikningsins. Við gefum ekki sérstakt álit á einstökum lykilþáttum en tókum á þeim við endurskoðun á ársreikningnum í heild og við ákvörðun um álit okkar á honum.

Lykilþáttur

Mat fjárfestinga

Bókfært verð fjárfestinga nam 1.273 ma.kr. eða 98,7% af heildareignum þann 31. desember 2023 (2022: 1.158 ma.kr.). Vísað er til skýringa 2.7 og 9 – 12 um fjárfestingar.

Meðal fjárfestinga eru hlutabréf, hlutdeildar-skírteini og skuldabréf. Sjóðurinn setur sér fjárfestingarstefnu þar sem meðal annars er fjallað um samsetningu verðbréfa og vikmörk einstakra eignaflokka.

Fjárfestingarnar eru ýmist færðar á gangvirði, upphaflegri kaupkröfu eða samkvæmt virðisaðferð, þar sem breytur byggja á markaðs-upplýsingum og ytri gögnum. Vegna umfangs og mikilvægis fjárfestinga og að hluti þeirra er færður á ytra matsvirði þá er mat þeirra lykilþáttur í endurskoðuninni.

Mat á lífeyrisskuldbindingu

Lífeyrisskuldbinding samtryggingadeildar nam 2.105 ma. kr. í árslok 2023 (2022: 1.896 ma.kr.). Endurmetnar eignir umfram heildarskuldbindingar sjóðsins námu -142 ma.kr. í árslok 2023 eða -6,8% af skuldbindingum (2022: -107 ma. kr. eða -5,6% af skuldbindingum). Vísað er í yfirlit um tryggingafræðilega stöðu og skýringu 16.

Tryggingafræðileg staða segir til um getu sjóðsins til að standa við lífeyrisskuldbindingar sínar. Útreikningurinn er framkvæmdur af óháðum tryggingastærðfræðingi og byggir á forsendum sem gefnar hafa verið út af Félagi Íslenskra Tryggingastærðfræðinga og samþykktar af Fjármálaráðuneyti. Vegna mikilvægis tryggingafræðilegrar stöðu sjóðsins er lífeyrisskuldbinding lykilatriði í endurskoðuninni.

Viðbrögð í endurskoðuninni

Endurskoðunaraðgerðir okkar miðuðu að því að staðfesta matsvirði fjárfestinga. Í þeirri vinnu fólst meðal annars:

- Aflað var upplýsinga um fjárfestingarferilinn og aðferðafræði og forsendur við mat eigna.
- Staðfest var gengi á úrtaki skráðra verðbréfa með aðstoð gagnaveitna.
- Metnar voru aðferðir og útreikningur sjóðsins á óskráðum fjárfestingum.
- Framkvæmdir voru sjálfstæðir útreikningar af verðmatssérfræðingi okkar á verðmæti úrtaks skuldabréfa sem færð eru á gangvirði eða haldið til gjalddaga.
- Skýringar í ársreikningi vegna fjárfestinga voru yfirfarnar, þar á meðal stigskipting gangvirðis.

Endurskoðunaraðgerðir okkar miðuðu að því að leggja mat á þær forsendur sem tryggingastærðfræðingur notar við mat á lífeyrisskuldbindingu. Í þeirri vinnu fólst meðal annars:

- Við lögðum mat á óhæði og hæfni tryggingastærðfræðings.
- Aflað var upplýsinga um verklag við útreikninga tryggingastærðfræðings.
- Farið var yfir verklag sjóðsins við endurútreikning tryggingafræðilegrar skuldbindingar og tryggingafræðilegt endurmat verðbréfa.
- Eftirlit sjóðsins við skoðun á réttindum sjóðfélaga var yfirfarið.
- Framkvæmdir voru greiningaraðgerðir á þróun lífeyrisskuldbindingar, forsendum og niðurstöðum.
- Við yfirfórum yfirlit um tryggingafræðilega stöðu og skýringu 16 í ársreikningi og staðfestum að framsetning væri í samræmi við reglur.
- Við framkvæmdum endurútreikning á úrtaki á tryggingafræðilegu endurmati verðbréfa.

Aðrar upplýsingar í ársskýrslu

Stjórn og framkvæmdastjóri bera ábyrgð á öðrum upplýsingum. Aðrar upplýsingar eru ársskýrsla að undanskildum ársreikningi og áritun okkar á hann.

Álit okkar á ársreikningnum nær ekki til annarra upplýsinga og við staðfestum þær ekki á neinn hátt.

Í tengslum við endurskoðun okkar á ársreikningnum ber okkur að lesa aðrar upplýsingar í ársskýrslu þegar þær liggja fyrir og meta hvort þær séu í verulegu ósamræmi við ársreikninginn eða aðra þekkingu sem við höfum aflað okkur við endurskoðunina eða virðast verulega rangar. Ef við, á grundvelli vinnu okkar, ályktum að verulegar rangfærslur séu í öðrum upplýsingum ber okkur að skýra frá því. Ársskýrslan liggur ekki fyrir við áritun okkar á ársreikninginn en við munum fá hana afhenta til yfirferðar áður en hún verður gefin út.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og glöggri framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög um ársreikninga og reglur Fjármálaeftirlitsins um ársreikninga lífeyrissjóða og fyrir því innra eftirliti sem þau telja nauðsynlegt til að gera þeim kleift að setja fram ársreikning sem er án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórn og framkvæmdastjóra að leggja mat á rekstrarhæfi sjóðsins og upplýsa, eftir því sem við á, um þætti er varða rekstrarhæfi og miða grundvöll reikningsskilanna við áframhaldandi rekstrarhæfi, nema þau ætli annað hvort að leysa sjóðinn upp eða hætta starfsemi hans, eða hafa engan annan raunhæfan kost en að gera það.

Stjórn og framkvæmdastjóri skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar eru að öðlast hæfilega vissu um hvort ársreikningurinn í heild sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka, og að gefa út áritun endurskoðanda sem inniheldur álit okkar. Í hæfilegri vissu felst áreiðanleiki en ekki trygging fyrir því að endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla muni alltaf leiða í ljós verulega annmarka ef þeir eru fyrir hendi. Annmarkar geta komið fram vegna sviksemi eða mistaka og eru taldir verulegir ef þeir einir og sér eða samanlagt gætu haft áhrif á efnahagslegar ákvarðanir sem notendur ársreikningsins taka á grundvelli hans.

Við endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla beitum við ávallt faglegri dómgreind og viðhöfum faglega gagnrýni. Að auki:

- Greinum við og metum hættu á verulegri skekkju í ársreikningnum, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka, skipuleggjum og framkvæmum endurskoðunaraðgerðir til að bregðast við þeirri hættu og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi til að byggja álit okkar á. Hættan á að uppgötva ekki verulega skekkju vegna sviksemi er meiri en að uppgötva ekki skekkju vegna mistaka, þar sem sviksemi getur falið í sér samsæri, fölsun, að einhverju sé viljandi sleppt, villandi framsetningu eða að farið sé framhjá innra eftirliti.
- Öflum við skilnings á innra eftirliti, sem varðar endurskoðunina, til að skipuleggja viðeigandi endurskoðunaraðgerðir, en ekki til að veita álit á virkni innra eftirlits sjóðsins.
- Metum við hvort reikningsskilaaðferðir og reikningshaldslegt mat stjórnenda og tengdar skýringar séu viðeigandi.

- Ályktum við um hvort notkun stjórnar og framkvæmdastjóra á forsendu reikningsskilanna um rekstrarhæfi sé viðeigandi og metum, á grundvelli endurskoðunarinnar, hvort aðstæður séu til staðar sem valdið gætu verulegum vafa um rekstrarhæfi sjóðsins. Ef við teljum að verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi ber okkur, í áritun okkar, að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum ársreikningsins eða, ef slíkar skýringar eru ófullnægjandi, að víkja frá fyrirvaralausri áritun. Niðurstaða okkar byggir á endurskoðunargögnum sem aflað er fram að dagsetningu áritunar okkar. Samt sem áður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni gert sjóðinn órekstrarhæfan.
- Metum við framsetningu, uppbyggingu og innihald ársreikningsins í heild, að meðtöldum skýringum, og hvort ársreikningurinn gefi glöggga mynd af undirliggjandi viðskiptum og atburðum.

Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningar endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem upp kunna að koma í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka á innra eftirliti.

Við lýsum því einnig yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við höfum uppfyllt skyldur síðareglna um óhæði og upplýsum um tengsl eða önnur atriði sem gætu mögulega talist hafa áhrif á óhæði okkar og þegar við á, til hvaða aðgerða við höfum gripið til að eyða áhættu eða varúðarráðstafanir til að bregðast við henni.

Af þeim atriðum sem við höfum upplýst stjórn og endurskoðunarnefnd um, leggjum við mat á hvaða þættir höfðu mesta þýðingu við endurskoðun ársreikningsins og eru því lykilþættir endurskoðunarinnar. Við lýsum þessum þáttum í áritun okkar nema lög og reglur útiloki að upplýst sé um þá eða, við einstakar mjög sjaldgæfar kringumstæður, þegar við metum að ekki skuli upplýsa um lykilþátt þar sem neikvæðar afleiðingar þess eru taldar veða þyngra en almennir hagsmunir af birtingu slíkra upplýsinga.

Staðfesting vegna skýrslu stjórnar

Í samræmi við ákvæði 2. mgr. 104 gr. laga nr. 3/2006 um ársreikninga staðfestum við samkvæmt okkar bestu vitund að í skýrslu stjórnar sem fylgir þessum ársreikningi eru veittar þær upplýsingar sem þar ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga og koma ekki fram í skýringum.

Hrafnhildur Helgadóttir,
endurskoðandi, ber ábyrgð á endurskoðun ársreikningsins og þessari áritun.

Reykjavík, 22. febrúar 2024.
KPMG ehf.

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2023

	Skýr.	2023	2022
Iðgjöld			
Iðgjöld sjóðfélaga		13.172.136	11.663.366
Iðgjöld launagreiðenda		34.264.007	30.462.916
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		(64.171)	(51.281)
		<u>47.371.972</u>	<u>42.075.001</u>
Sérstök aukaframlög	3	568.460	460.215
		<u>47.940.432</u>	<u>42.535.216</u>
Lífeyrir			
	4		
Heildarfjárhæð lífeyris	4.1.	34.461.017	26.344.122
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs		293.545	259.444
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	4.2.	15.433	14.575
		<u>34.769.995</u>	<u>26.618.141</u>
Hreinar fjárfestingartekjur			
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	5.1.	61.398.835	(69.512.940)
Hreinar tekjur af skuldabréfum	5.2.	40.817.501	27.478.240
Hreinar vaxtatekjur af handbæru fé	5.3.	1.093.383	63.585
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		151.318	66.955
Ýmsar fjárfestingartekjur	6	0	(665)
Fjárfestingargjöld	7	(502.869)	(536.615)
		<u>102.958.168</u>	<u>(42.441.440)</u>
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	8	1.718.274	1.496.541
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		114.410.331	(28.020.905)
Hrein eign frá fyrra ári		<u>1.173.110.572</u>	<u>1.201.131.477</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok		<u>1.287.520.903</u>	<u>1.173.110.572</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2023

	Skýr.	31.12.2023	31.12.2022
Eignir			
Fjárfestingar	12,18		
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	9	785.289.427	711.974.088
Skuldabréf	10	487.711.211	446.345.960
Aðrar fjárfestingar	11	0	0
		<u>1.273.000.638</u>	<u>1.158.320.048</u>
Kröfur	13		
Kröfur á launagreiðendur		4.462.557	3.688.203
Aðrar kröfur		570.910	3.520
		<u>5.033.467</u>	<u>3.691.723</u>
Ýmsar eignir			
Varanlegir rekstrarfjármunir	14	512.439	294.148
Handbært fé		10.593.355	12.159.151
Eignir samtals		<u>1.289.139.898</u>	<u>1.174.465.070</u>
Skuldir			
Viðskiptaskuldir			
Áfallinn kostnaður og fyrirfram innheimtar tekjur		131.339	128.573
Aðrar skuldir	15	1.487.656	1.225.925
		<u>1.618.995</u>	<u>1.354.498</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris		<u>1.287.520.903</u>	<u>1.173.110.572</u>
Skipting á hreinni eign til greiðslu lífeyris			
Hrein eign sameignardeildar		1.256.491.994	1.146.104.987
Hrein eign séreignardeildar – Verðbréfaleið		20.886.055	19.129.315
Hrein eign séreignardeildar – aðrar séreignarleiðir		10.142.854	7.876.269
		<u>1.287.520.903</u>	<u>1.173.110.572</u>
Skuldbindingar utan efnahags	17		
Aðrar skýringar	18–23		
Kennitölur	24–25		

Sjóðstreymi árið 2023

	2023	2022
Inngreiðslur		
Iðgjöld	47.455.432	42.270.217
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	916.030	342.269
Aðrar inngreiðslur	429.553	372.809
	<u>48.801.014</u>	<u>42.985.295</u>
Útgreiðslur		
Lífeyrir	34.769.995	26.618.141
Rekstrarkostnaður	1.651.829	1.420.831
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	281.968	71.826
Aðrar útgreiðslur	964.337	165.751
	<u>37.668.129</u>	<u>28.276.549</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	<u>11.132.885</u>	<u>14.708.746</u>
Fjárfestingarhreyfingar		
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	13.096.157	18.660.035
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(112.082.083)	(120.760.255)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	86.568.793	85.758.726
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	57.780.234	52.829.738
Keypt skuldabréf	(77.987.599)	(66.545.344)
Seld skuldabréf	19.657.376	13.797.469
Seldar aðrar fjárfestingar	0	24.600
	<u>(12.967.122)</u>	<u>(16.235.031)</u>
Hækkun (lækkun) á handbæru fé	(1.834.237)	(1.526.285)
Gengismunur af handbæru fé	268.441	(219.325)
Handbært fé í upphafi árs	12.159.151	13.904.760
Handbært fé í lok árs	<u>10.593.355</u>	<u>12.159.151</u>

Tryggingafræðileg staða

Útreikningur tryggingafræðilegrar stöðu í lok árs 2023 miðast við sértækar lífs- og örorkulíkur fyrir sjóðinn. Lífslíkurnar taka mið af dánar- og eftirlífendatöflum sem fjármála- og efnahagsráðherra samþykkti í desember 2021. Töflurnar byggja á spá um auknar lífslíkur í framtíðinni. Tryggingafræðileg staða sjóðsins er neikvæð um 6,8% í árslok en var neikvæð um 5,6% í árslok 2022. Mestu munar um áhrif 8,0% hækkunar á vísitölu neysluverðs til verðtryggingar á árinu 2023.

Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu sameignardeildar 31. desember 2023

Tryggingafræðileg staða	Skýr.	2023		
		Áfallin skuldbinding	Framtíðar-skuldbinding	Heildar-skuldbinding
Eignir	16			
Hrein eign til greiðslu lífeyris		1.256.491.994	0	1.256.491.994
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		4.191.468	0	4.191.468
Núvirði framtíðariðgjalda		0	702.115.671	702.115.671
Eignir samtals		<u>1.260.683.462</u>	<u>702.115.671</u>	<u>1.962.799.133</u>
Skuldbindingar				
Ellilífeyrir		1.224.627.685	622.914.555	1.847.542.240
Örorkulífeyrir		91.358.792	60.137.800	151.496.592
Makalífeyrir		43.212.517	19.524.663	62.737.180
Barnalífeyrir		802.492	4.177.189	4.979.681
Núvirði framtíðarrekkstrarkostnaðar		18.889.738	19.568.495	38.458.233
Skuldbindingar samtals		<u>1.378.891.224</u>	<u>726.322.702</u>	<u>2.105.213.926</u>
Eignir umfram skuldbindingar		<u>(118.207.762)</u>	<u>(24.207.031)</u>	<u>(142.414.793)</u>
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		(8,6%)	(3,3%)	(6,8%)
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		(6,9%)	(3,3%)	(5,6%)
2022				
Eignir		Áfallin skuldbinding	Framtíðar-skuldbinding	Heildar-skuldbinding
Hrein eign til greiðslu lífeyris		1.146.104.987	0	1.146.104.987
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		(10.199.500)	0	(10.199.500)
Núvirði framtíðariðgjalda		0	653.855.138	653.855.138
Eignir samtals		<u>1.135.905.487</u>	<u>653.855.138</u>	<u>1.789.760.625</u>
Skuldbindingar				
Ellilífeyrir		1.080.581.452	580.280.507	1.660.861.959
Örorkulífeyrir		82.729.413	56.053.368	138.782.781
Makalífeyrir		40.081.349	18.549.001	58.630.350
Barnalífeyrir		759.671	3.840.581	4.600.252
Núvirði framtíðarrekkstrarkostnaðar		16.290.640	17.757.515	34.048.155
Skuldbindingar samtals		<u>1.220.442.525</u>	<u>676.480.972</u>	<u>1.896.923.497</u>
Eignir umfram skuldbindingar		<u>(84.537.038)</u>	<u>(22.625.834)</u>	<u>(107.162.872)</u>
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		(6,9%)	(3,3%)	(5,6%)
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		12,2%	(10,7%)	3,5%

Skýringar

1. Almennar upplýsingar um sjóðinn

Lífeyrissjóðurinn starfar á grundvelli laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri í samræmi við samþykktir sjóðsins og með hliðsjón af lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Sjóðurinn rekur sameignardeild og fjórar séreignarleiðir, þ.e. Verðbréfaleið, Ævileið I, Ævileið II og Ævileið III. Verðbréfaleiðin er ávöxtuð samhliða sameignardeild sjóðsins. Eignasamsetning ævileiðanna byggir á eignasamsetningu sem gera má ráð fyrir að hafi mismikla vænta ávöxtun og áhættu. Markmið með mismunandi eignasamsetningu milli leiða er að mæta ólíkum þörfum sjóðfélaga svo sem aldri og áhættuþoli. Í deildaskiptu yfirliti og kennitöluyfirliti má finna upplýsingar um séreignardeildir sjóðsins.

2. Reikningsskilaaðferðir

2.1. Grundvöllur reikningsskila

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög nr. 3/2006 um ársreikninga og reglur Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða. Hér fyrir neðan er gerð grein fyrir helstu reikningsskilaaðferðum við gerð ársreiknings lífeyrissjóðsins.

2.2. Starfsrækslu- og framsetningargjaldmiðill

Ársreikningurinn er settur fram í íslenskum krónum, sem er bæði starfsrækslu- og framsetningargjaldmiðill lífeyrissjóðsins. Fjárhæðir eru birtar í þúsundum króna.

2.3. Mat og ákvarðanir

Við gerð reikningsskilanna þurfa stjórnendur að meta ýmis atriði og gefa sér forsendur um mat á eignum, skuldum, tekjum og gjöldum. Þó svo mat þetta sé samkvæmt bestu vitund stjórnenda geta raunveruleg verðmæti þeirra liða sem þannig eru metnir reynst önnur en niðurstaða samkvæmt matinu.

Mat og forsendur eru endurskoðaðar reglulega og eru áhrifin af breytingum færð á því tímabili sem breyting er gerð og jafnframt á síðari tímabilum ef breytingin hefur áhrif á þau.

Stjórnendur hafa gefið sér forsendur um og lagt reikningshaldslegt mat á eftirfarandi liði sem hafa veruleg áhrif á ársreikning sjóðsins:

- i) Gangvirði óskráðra eignarluta í félögum og sjóðum, sjá skýringu 9.
- ii) Tryggingafræðileg staða, sjá skýringu 16.

2.4. Iðgjöld

Árlegt fjárframlag ríkissjóðs til jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóða er fært undir liðinn sérstök aukaframlög.

Áætluð óinnheimt iðgjöld ásamt dráttarvöxtum eru færð í efnahagsreikningi undir liðnum kröfur á launagreiðendur. Mat þeirra byggist á reynslu liðinna ára og stuðst er við gögn og greiðslur sem fyrir liggja um skil eftir lok reikningsársins.

2.5. Hreinar fjárfestingartekjur

Undir þennan lið eru færðar allar fjárfestingartekjur sjóðsins að frádregnum öllum fjárfestingargjöldum.

Viðskipti í öðrum gjaldmiðlum en íslenskum krónum eru umreiknuð yfir í íslenskar krónur á gengi viðskiptadags. Gengismunur sem myndast við greiðslu og innheimtu krafna er færður í yfirliti um breytingu á hreinni eign sem og áfallinn gengismunur á eignir í árslok.

a) Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í hlutabréfum og hlutdeildarskírteinum, að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en gjalda sem tilgreind eru í skýringu nr. 7 um fjárfestingargjöld.

Undir þennan lið falla arðgreiðslur, söluhagnaður og sölutap sem og breytingar á gangvirði.

Arðstekjur eru tekjufærðar þegar ákvörðun aðalfundar um arðgreiðslu í viðkomandi félögum liggur fyrir.

Í skýringu 5.1 má sjá hreinar fjárfestingartekjur 20 stærstu fjárfestinga sjóðsins í félögum og sjóðum.

b) Hreinar tekjur af skuldabréfum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í skuldabréfum, að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en gjalda sem tilgreind eru í skýringu nr. 7 um fjárfestingargjöld.

Hér eru færðar vaxtatekjur, verðbætur og lántökupóknanir af skuldabréfum, hagnaður og tap af sölu skuldabréfa, breytingar á gangvirði til hækkunar og lækkunar og hliðstæðar tekjur og gjöld.

Hér undir er einnig færð varúðarniðurfærsla skuldabréfa vegna tapshættu sem er fyrir hendi á reiknings-skiladegi.

c) Ýmsar fjárfestingartekjur

Undir liðinn ýmsar fjárfestingartekjur falla m.a. tekjur af fullnustueignum sjóðsins.

d) Fjárfestingargjöld

Undir þennan lið eru færð fjárfestingargjöld og þóknanir til fjármálafyrirtækja vegna umsýslu og vörslugjalda. Í skýringu nr. 7 er greint frá áætlaðri umsýsluþóknun vegna fjárfestinga sjóðsins í innlendum og erlendum sjóðum.

2.6. Rekstrarkostnaður

Allur skrifstofu- og stjórnunarkostnaður lífeyrissjóðsins fellur undir rekstrarkostnað, þ.m.t. launakostnaður starfsmanna sjóðsins. Kostnaðurinn er færður til gjalda þegar hann fellur til. Frá rekstrarkostnaði dregst þóknun til sjóðsins vegna innheimtu gjalda fyrir stéttarfélög.

2.7. Fjárfestingar

Fjárfestingar eru fjármálagerningar samkvæmt skilgreiningu laga um verðbréfavíðskipti nr. 108/2007. Fjárfestingar sjóðsins samanstanda af eignarhlutum í félögum og sjóðum, skuldabréfum og öðrum fjárfestingum.

Stjórnendur ákvarða flokkun fjárfestinga þegar þær eru færðar í upphafi og endurmeta þessa flokkun á hverjum reikningsskiladegi.

a) Matsaðferðir fjárfestinga

Fjármálagerningar, aðrir en útlán til sjóðfélaga og skuldabréf sem haldið er til gjalddaga, eru metnir á gangvirði í samræmi við settar reikningsskilareglur. Útlán til sjóðfélaga og skuldabréf, sem sjóðurinn tilgreinir að verði haldið til gjalddaga, eru færð á afskrifuðu kostnaðarverði miðað við upphaflega ávöxtunarkröfu og aðferð virkra vaxta.

Gangvirði fjármálagerninga sem skráðir eru á skipulegum verðbréfamarkaði er markaðsverð í árslok, en gangvirði annarra fjárfestinga (óskráðra) í þessum flokki byggist á verðmatsaðferðum sem lýst er í skýringu nr. 18. Í þeirri skýringu eru jafnframt upplýsingar um stigskiptingu gangvirðis samkvæmt verðmatsaðferðum.

b) Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru hlutabréf og hlutdeildarskírteini sjóða. Þessi flokkur fjárfestinga er færður á gangvirði.

Skýringar

c) Skuldabréf

Undir skuldabréf eru færð öll skuldabréf, bæði verðbréf sem eru á afskrifuðu kostnaðarverði og gangvirði. Undir þennan flokk falla jafnframt útlán. Skuldabréf og útlán eru færð með áföllnum vöxtum, verðbótum og gengismun í árslok. Verðbætur miðast við viðeigandi vísitölu næsta mánaðar eftir lok reikningsárs. Í skýringu nr. 18 er gerð nánari grein fyrir skiptingu skuldabréfa eftir reikningshaldslegri meðhöndlun.

d) Niðurfærsla skuldabréfa og útlána

Við mat á útlánnum og skuldabréfum sem færð eru á afskrifuðu kostnaðarverði er tekið tillit til tapsáhættu vegna óvissu um innheimtu sem kann að vera fyrir hendi á reikningsskiladegi í samræmi við settar reiknings-skilareglur. Hér er ekki um endanlega afskrift að ræða heldur er myndaður niðurfærslureikningur til að mæta þeim kröfum sem kunna að tapast. Við niðurfærsluna hafa sérstakar áhættur verið metnar jafnframt því sem reiknuð er almenn niðurfærsla. Niðurfærslureikningurinn er dreginn frá stöðu skuldabréfa og útlána til sjóðfélaga í árslok.

e) Aðrar fjárfestingar

Undir aðrar fjárfestingar eru færðar allar fjárfestingar sem ekki falla undir liði sem taldir eru upp hér að ofan. Hér eru meðal annars færðar húseignir og lóðir sem tekin voru yfir til fullnustu greiðslu. Fullnustueignir eru færðar á gangvirði eða kostnaðarverði hvort sem lægra reynist á reikningsskiladegi. Í skýringu nr. 11 er gerð nánari grein fyrir þessum lið.

2.8. Kröfur

Kröfur eru færðar á gangvirði við upphaflega skráningu í bókhald. Á hverjum reikningsskiladegi eru kröfur metnar með hliðsjón af tapsáhættu og fært til lækkunar á kröfunum samkvæmt niðurstöðu slíks mats.

2.9. Varanlegir rekstrarfjármunir og óefnislegar eignir

Fasteignir og aðrir varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir á kostnaðarverði að frádragnum afskriftum. Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundradshluti af kostnaðarverði og greinast þannig: Fasteign undir starfsemi sjóðsins í Húsi verslunarinnar er afskrifuð um 2%, endurbætur á fasteigninni og innréttingar um 10%, skrifstofutæki ásamt tölvu- og hugbúnaði um 20%.

2.10. Handbært fé

Handbært fé er fært í efnahagsreikning á gangvirði. Handbært fé samkvæmt sjóðstreymi samanstendur af óbundnum bankainnstæðum í íslenskum krónum og erlendum gjaldmiðlum.

2.11. Umreikningur í íslenskar krónur

Eignir og skuldir í erlendri mynt eru umreiknaðar í íslenskar krónur miðað við opinbert skráð viðmiðunargengi Seðlabanka Íslands í árslok.

3. Sérstök aukaframlög

	2023	2022
Árlegt fjárframlag ríkissjóðs til jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóða	568.460	460.215

4. Lífeyrir

4.1. Heildarfjárhæð lífeyriss

	2023	2022
Ellilífeyrir	26.171.664	19.315.545
Örorkulífeyrir	5.498.304	4.609.073
Makalífeyrir	1.346.165	1.152.479
Barnalífeyrir	179.057	170.637
Samtals úr sameignardeild	33.195.190	25.247.734
Lífeyrir Verðbréfaeild	675.063	686.691
Lífeyrir Ævileið I	198.013	139.955
Lífeyrir Ævileið II	156.492	97.127
Lífeyrir Ævileið III	236.258	172.615
Samtals úr séreignardeild	1.265.826	1.096.388
Heildarfjárhæð lífeyriss	34.461.017	26.344.122

4.2. Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris

Kostnaður vegna örorkumats	15.433	14.575
----------------------------------	--------	--------

5. Hreinar fjárfestingartekjur

5.1. Hreinar tekjur af eignarhlutum félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Sameignar- deild	Séreignar- deildir	Samtals 2023	Samtals 2022
Arðgreiðslur	5.810.436	131.100	5.941.536	13.054.363
Gangvirðisbreyting vegna innlendra eigna	(5.257.637)	(75.265)	(5.332.902)	(40.318.811)
Gangvirðisbreyting vegna erlendra eigna	80.653.010	1.685.501	82.338.511	(78.156.593)
Gjaldmiðlabreyting	(21.126.972)	(421.337)	(21.548.309)	35.908.102
	60.078.837	1.319.999	61.398.835	(69.512.939)

Hreinar tekjur af eignarhlutum í innlendum félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2023	Arður	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samtals 2023	Hreinar tekjur samtals 2022
Marel hf.	24.236.034	117.072	(686.407)	(569.335)	(18.933.205)
Arion banki hf.	20.025.536	1.172.974	211.625	1.384.599	(3.652.341)
Brim hf.	17.556.925	600.631	(1.531.447)	(930.816)	2.993.771
Íslandsbanki hf.	13.787.446	788.561	(1.120.539)	(331.978)	(149.384)
Eimskipafélag Íslands hf.	9.950.862	665.323	(1.104.540)	(439.217)	728.062
Hagar hf.	9.223.260	266.759	785.986	1.052.745	909.616
Kvika banki hf.	7.984.710	188.886	(807.060)	(618.174)	(3.296.838)
Hampiðjan hf.	7.117.761	70.827	1.108.465	1.179.292	189.868
Aðrar eignir	94.058.513	2.070.503	(2.188.986)	(118.483)	(6.053.997)
	203.941.047	5.941.536	(5.332.903)	608.633	(27.264.448)

Skýringar

Hreinar tekjur af eignarhlutum í erlendum félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2023	Áhrif gjaldmiðils	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samtals 2023	Hreinar tekjur samtals 2022
iShared Developed World Index Fund *	108.677.123	(4.659.871)	21.753.786	17.093.915	(7.481.445)
Vanguard Global Stock *	82.323.336	(3.529.870)	19.507.879	15.978.009	(10.508.498)
State Street World Index Equity *	38.689.351	(1.658.927)	9.073.696	7.414.769	(6.331.740)
Pimco GIS Income Fund*	27.557.359	(1.788.598)	2.108.778	320.180	0
Vanguard Global Bond Index Fund *	24.414.205	(31.879)	1.018.087	986.208	0
MS Global FI Opportunities Fund *	24.238.846	(115.677)	2.039.760	1.924.083	0
iShared Developed World ESG SIF *	19.089.478	(818.521)	4.124.315	3.305.794	(243.580)
State Street Liquidity LVNAV Fund *	17.433.600	(747.520)	282.356	(465.164)	(12.500)
Össur hf.	15.535.855	(137.717)	(3.517.606)	(3.655.323)	(4.420.512)
Warburg Pincus Global Growth ELP	8.240.140	(353.322)	649.719	296.397	1.391.729
Carlyle Partners VII LP *	7.916.699	(339.453)	555.889	216.436	(86.616)
Global Infrastructure Solution 3 F	7.086.654	(47.087)	415.599	368.512	1.670.296
Aðrar eignir	200.145.735	(7.319.867)	24.326.253	17.006.386	(16.225.625)
	<u>581.348.381</u>	<u>(21.548.309)</u>	<u>82.338.511</u>	<u>60.790.202</u>	<u>(42.248.491)</u>

Samtals hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum 61.398.835 (69.512.939)

* Framangreindir sjóðir eru áhættudreifð alþjóðleg hlutabréfasöfn.

5.2 Hreinar tekjur af skuldabréfum sundurliðast þannig:

Sameignardeild

Skuldabréf sem haldið er til gjaldþaga	Vaxtatekjur og verðbætur	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2023	Samtals 2022
Ríkisskuldabréf	2.473.395	0	0	2.473.395	2.551.487
Íbúðalánasjóður	7.176.225	0	0	7.176.225	7.802.824
Skuldabréf sveitarfélaga	3.236.232	0	0	3.236.232	3.197.432
Skuldabréf lánastofnana	2.731.021	0	0	2.731.021	2.141.505
Skuldabréf fyrirtækja	6.320.802	(58.246)	0	6.262.556	5.802.695
Skuldabréf fagfjárfestasjóða	585.815	0	0	585.815	907.507
Skuldabréf ýmissa lánasjóða	1.306.301	0	0	1.306.301	896.754
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	10.527.032	0	(64.419)	10.462.613	9.148.230
Samtals	<u>34.356.823</u>	<u>(58.246)</u>	<u>(64.419)</u>	<u>34.234.158</u>	<u>32.448.434</u>

Skuldabréf færð á gangvirði	Gangvirðis- breyting	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2023	Samtals 2022
Ríkisskuldabréf	1.138.614	0	0	1.138.614	(1.675.046)
Íbúðalánasjóður	2.542.147	0	0	2.542.147	(4.043.167)
Skuldabréf lánastofnana	2.014.903	0	0	2.014.903	286.600
Skuldabréf fyrirtækja	(22.065)	0	0	(22.065)	1.852
Samtals	<u>5.673.599</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>5.673.599</u>	<u>(5.429.761)</u>

Samtals tekjur af skuldabréfum 40.030.422 (58.246) (64.419) 39.907.757 27.018.673

Séreignardeildir

Skuldabréf sem haldið er til gjalddaga	Vaxtatekjur og verðbætur	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2023	Samtals 2022
Ríkisskuldabréf	41.114	0	0	41.114	42.586
Íbúðalánasjóður	119.287	0	0	119.287	130.235
Skuldabréf sveitarfélaga	53.794	0	0	53.794	53.367
Skuldabréf lánastofnana	45.396	0	0	45.396	35.743
Skuldabréf fyrirtækja	105.068	(968)	0	104.100	96.851
Skuldabréf fagfjárfestasjóða	9.738	0	0	9.738	15.147
Skuldabréf ýmissa lánasjóða	21.714	0	0	21.714	14.967
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	174.986	0	(1.071)	173.915	152.691
Samtals	571.097	(968)	(1.071)	569.058	541.587

Skuldabréf færð á gangvirði	Gangvirðis-breyting	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2023	Samtals 2022
Ríkisskuldabréf	111.264	0	0	111.264	(52.346)
Íbúðalánasjóður	42.257	0	0	42.257	(67.483)
Skuldabréf sveitarfélaga	441	0	0	441	(8.464)
Skuldabréf lánastofnana	114.822	0	0	114.822	20.298
Skuldabréf fyrirtækja	59.077	0	0	59.077	19.928
Skuldabréf ýmissa lánasjóða	16.332	0	0	16.332	(4.216)
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	(3.504)	0	0	(3.504)	10.264
Samtals	340.689	0	0	340.689	(82.019)
Samtals tekjur af skuldabréfum	911.786	(968)	(1.071)	909.747	459.568

Sameignardeild og séreignardeildir

Skuldabréf sem haldið er til gjalddaga	Vaxtatekjur og verðbætur	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2023	Samtals 2022
Ríkisskuldabréf	2.514.509	0	0	2.514.509	2.594.073
Íbúðalánasjóður	7.295.512	0	0	7.295.512	7.933.058
Skuldabréf sveitarfélaga	3.290.026	0	0	3.290.026	3.250.799
Skuldabréf lánastofnana	2.776.417	0	0	2.776.417	2.177.248
Skuldabréf fyrirtækja	6.425.870	(59.215)	0	6.366.655	5.899.546
Skuldabréf fagfjárfestasjóða	595.552	0	0	595.552	922.654
Skuldabréf ýmissa lánasjóða	1.328.015	0	0	1.328.015	911.721
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	10.702.017	0	(65.490)	10.636.527	9.300.921
Samtals	34.927.918	(59.215)	(65.490)	34.803.213	32.990.020

Skuldabréf færð á gangvirði	Gangvirðis-breyting	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2023	Samtals 2022
Ríkisskuldabréf	1.249.878	0	0	1.249.878	(1.727.392)
Íbúðalánasjóður	2.584.403	0	0	2.584.403	(4.110.651)
Skuldabréf sveitarfélaga	441	0	0	441	(8.464)
Skuldabréf lánastofnana	2.129.724	0	0	2.129.724	306.898
Skuldabréf fyrirtækja	37.012	0	0	37.012	21.781
Skuldabréf ýmissa lánasjóða	16.332	0	0	16.332	(4.216)
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	(3.504)	0	0	(3.504)	10.264
Samtals	6.014.286	0	0	6.014.286	(5.511.780)
Samtals tekjur af skuldabréfum	40.942.204	(59.215)	(65.490)	40.817.501	27.478.240

Skýringar

5.3. Hreinar tekjur af handbæru fé sundurliðast þannig:

	2023	2022
Gengismunur	268.441	(219.325)
Vaxtatekjur	824.942	282.910
	<u>1.093.383</u>	<u>63.585</u>

6. Ýmsar fjárfestingartekjur

	2023	2022
Tekjur (gjöld) vegna fullnustueigna	0	(665)

7. Fjárfestingargjöld

	Sameignar- deild	Verð- bréfaeild	Ævileið I	Ævileið II	Ævileið III	Samtals 2023	Samtals 2022
Bein fjárfestingargjöld							
Vegna innlendra verðbréfasjóða	0	0	0	0	0	0	0
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða	0	0	0	0	0	0	0
Vegna innlendra fagfjárfestingsjóða	0	0	0	0	0	0	0
Vegna erlendra verðbréfasjóða	0	0	0	0	0	0	0
Vegna annarra erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	0	0	0	0	0	0	0
Kaup og sölubóknanir vegna verðbréfavíðskipta	33.021	549	324	273	229	34.396	48.177
Vörslubóknanir	66.889	1.112	0	0	0	68.001	69.510
Umsýslubóknanir vegna útvistunar eignastýringar	393.925	6.548	0	0	0	400.473	418.928
Önnur fjárfestingargjöld	0	0	0	0	0	0	0
	<u>493.835</u>	<u>8.209</u>	<u>324</u>	<u>273</u>	<u>229</u>	<u>502.869</u>	<u>536.615</u>

Áætluð og reiknuð fjárfestingargjöld

Vegna innlendra verðbréfasjóða	0	0	0	0	371	371	1.133
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða	3.870	64	1.112	1.288	1.150	7.484	2.251
Vegna innlendra fagfjárfestingsjóða	517.810	8.607	583	401	0	527.401	605.619
Vegna erlendra verðbréfasjóða	891.789	14.824	1.637	662	0	908.912	524.334
Vegna annarra erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	2.266.131	37.669	0	0	0	2.303.800	2.053.446
Kaup og sölubóknanir vegna verðbréfavíðskipta	0	0	0	0	0	0	0
Vörslubóknanir	0	0	0	0	0	0	27.015
Umsýslubóknanir vegna útvistunar eignastýringar	0	0	0	0	0	0	0
Önnur áætluð og reiknuð fjárfestingargjöld	0	0	0	0	0	0	0
	<u>3.679.600</u>	<u>61.164</u>	<u>3.332</u>	<u>2.351</u>	<u>1.521</u>	<u>3.747.968</u>	<u>3.213.798</u>

	Sameignar- deild	Verð- bréfaleið	Ævileið I	Ævileið II	Ævileið III	Samtals 2023	Samtals 2022
Fjárfestingargjöld samtals							
Vegna innlendra verðbréfasjóða ...	0	0	0	0	371	371	1.133
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða .	3.870	64	1.112	1.288	1.150	7.484	2.251
Vegna innlendra fagfjárfestasjóða .	517.810	8.607	583	401	0	527.401	605.619
Vegna erlendra verðbréfasjóða	891.789	14.824	1.637	662	0	908.912	524.334
Vegna annarra erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	2.266.131	37.669	0	0	0	2.303.800	2.053.446
Kaup og sölubóknanir vegna verðbréfaviðskipta	33.021	549	324	273	229	34.396	48.177
Vörslubóknanir	66.889	1.112	0	0	0	68.001	96.526
Umsýslubóknanir vegna útvistunar eignastýringar	393.925	6.548	0	0	0	400.473	418.928
Önnur fjárfestingargjöld	0	0	0	0	0	0	0
	<u>4.173.435</u>	<u>69.373</u>	<u>3.656</u>	<u>2.624</u>	<u>1.750</u>	<u>4.250.838</u>	<u>3.750.414</u>

Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu

Innlendir verðbréfasjóðir	0	0	0	0	92.655	92.655	401.108
Innlendir fjárfestingarsjóðir	2.025.031	33.661	274.712	241.980	283.454	2.858.838	253.618
Innlendir fagfjárfestasjóðir	34.105.726	566.923	25.611	17.609	0	34.715.869	35.702.925
Erlendir verðbréfasjóðir	392.656.974	6.526.944	1.170.821	452.239	0	400.806.978	300.253.505
Aðrir erlendir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	118.348.115	1.967.243	0	0	0	120.315.358	104.423.694
Önnur erlend verðbréfasöfn	87.673.226	1.457.349	0	0	0	89.130.575	81.088.834
Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu	<u>634.809.072</u>	<u>10.552.120</u>	<u>1.471.144</u>	<u>711.828</u>	<u>376.109</u>	<u>647.920.273</u>	<u>522.123.684</u>

Hlutfall fjárfestingargjalda alls af meðaleign

Innlendir verðbréfasjóðir	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,40%	0,40%	0,28%
Innlendir fjárfestingarsjóðir	0,19%	0,19%	0,40%	0,53%	0,41%	0,26%	0,89%
Innlendir fagfjárfestasjóðir	1,52%	1,52%	2,28%	2,28%	0,00%	1,52%	1,70%
Erlendir verðbréfasjóðir	0,23%	0,23%	0,14%	0,15%	0,00%	0,23%	0,17%
Aðrir erlendir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	1,91%	1,91%	0,00%	0,00%	0,00%	1,91%	1,97%
Önnur erlend verðbréfasöfn	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Samtals	<u>0,66%</u>	<u>0,66%</u>	<u>0,25%</u>	<u>0,37%</u>	<u>0,47%</u>	<u>0,66%</u>	<u>0,72%</u>

Skýringar

8. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður

	2023	2022
Laun	920.317	813.827
Launatengd gjöld	223.927	216.816
Sjóðfélagayfirlit og kynningarstarfsemi	102.083	46.577
Upplýsingaveitur	80.689	66.958
Aðkeypt þjónusta	196.453	173.020
Endurskoðendur og tryggingafræðingur	43.375	40.357
Fjármálaeftirlitið	42.699	36.962
Gjald til Landssamtaka lífeyrissjóða ofl.	30.337	26.291
Gjald til Umboðsmanns skuldara	6.105	7.093
Rekstur húsnæðis og afskriftir fasteignar, innbús og rekstrarfjármuna	98.075	81.413
Ýmiss skrifstofu- og rekstrarkostnaður	118.796	112.961
Samtals	1.862.856	1.622.275
Endurgreiddur kostnaður vegna innheimtu gjalda fyrir stéttarfélög	(144.582)	(125.733)
	<u>1.718.274</u>	<u>1.496.542</u>
Starfsmenn í árslok	59	57
Stöðugildi á árinu	57,6	54,2

Heildarlaun, hlunnindi og þóknarir til stjórnar, endurskoðunarnefndar og stjórnenda auk viðbótarframlags til lífeyrissparnaðar til stjórnenda sundurliðast þannig:

	2023	2022
Stefán Sveinbjörnsson, stjórnarformaður og f.v. formaður endurskoðunarnefndar	6.579	5.158
Jón Ólafur Halldórsson, varaformaður og formaður endurskoðunarnefndar	4.320	4.931
Árni Stefánsson, stjórnarmaður og í endurskoðunarnefnd	3.450	2.466
Bjarni Þór Sigurðsson, stjórnarmaður	2.666	2.466
Guðrún Ragna Garðarsdóttir, stjórnarmaður frá mars 2023	2.666	2.064
Helga Ingólfssdóttir, stjórnarmaður	2.666	2.466
Sigrún Helgadóttir, stjórnarmaður	2.666	2.466
Sunna Jóhannsdóttir, stjórnarmaður frá janúar 2023	2.666	0
Guðný Rósa Þorvarðardóttir, f.v. stjórnarmaður	0	595
Guðrún Johnsen, f.v. stjórnarmaður	208	2.466
Varamenn í stjórn	1.169	1.124
Margret Flóvenz, endurskoðunarnefnd	783	730
Anna G. Sverrisdóttir, í endurskoðunarnefnd til mars 2022	0	730
Framkvæmdastjóri	40.677	39.743
Yfirlögfræðingur og staðgengill framkvæmdastjóra	34.223	32.078
Forstöðumaður eignastýringar	32.785	30.336
Forstöðumaður upplýsingatækni sviðs	29.117	27.763
Forstöðumaður áhættustýringar	28.056	26.177
	<u>194.697</u>	<u>183.759</u>

Á ársfundi lífeyrissjóðsins 2023 var samþykkt að mánaðarlaun aðalmanns í stjórn sjóðsins verða kr. 225.065, laun stjórnarformanns verða tvöföld laun aðalmanns og laun varaformanns verða ein og hálf laun aðalmanns. Varamenn fá greidd hálf mánaðarlaun aðalmanns fyrir hvern fund sem þeir sitja. Þá fá varamenn jafnframt greiddar kr. 33.760 á mánuði. Laun á ári fyrir setu í endurskoðunarnefnd verða kr. 848.412 og fær formaður tvöföld þau laun.

Jón Ólafur Halldórsson er studdur af sjóðnum til setu í stjórn Landssamtaka lífeyrissjóða (LL) og þáði laun á árinu 2023 að fjárhæð 3.180 þús. kr. sem greidd voru af LL og eru ekki innifalin í framangreindum launum.

	2023	2022
Þóknun til endurskoðunarfélags sem annast ytri endurskoðun fyrir sjóðinn:		
Endurskoðun og önnur staðfestingarvinna	16.748	16.630
Önnur þjónusta	250	1.177
	<u>16.998</u>	<u>17.807</u>
Þóknun til endurskoðunarfélags sem annast innri endurskoðun fyrir sjóðinn: ...		
Innri endurskoðun	7.986	7.565
Önnur þjónusta	1.597	1.189
	<u>9.583</u>	<u>8.754</u>
Þóknun til tryggingastærðfræðings sjóðsins:		
Útreikningur á tryggingafræðilegri stöðu	4.861	3.376
Önnur þjónusta	11.933	10.420
	<u>16.794</u>	<u>13.796</u>

9. Eignarhlutir í félögum og sjóðum

	Sameignar- deild	Séreignar- deildir	Samtals 2023	Samtals 2022
Skráð innlend hlutabréf	150.525.488	3.482.880	154.008.368	156.231.324
Óskráð innlend félög og hlutdeildarskírteini	21.913.151	1.380.902	23.294.053	25.690.105
Innlendir sjóðir með áskriftarfyrirkomulagi	26.203.066	435.561	26.638.627	23.715.207
Erlendir eignarhlutar	110.257.050	1.832.754	112.089.804	103.112.361
Hlutdeildarskírteini í skráðum hlutabréfasjóðum ...	243.421.263	5.683.643	249.104.906	274.619.895
Hlutdeildarskírteini í skráðum skuldabréfasjóðum ..	92.001.479	1.781.100	93.782.579	16.703.294
Erlendir sjóðir með áskriftarfyrirkomulagi	124.304.833	2.066.258	126.371.091	111.901.902
	<u>768.626.330</u>	<u>16.663.098</u>	<u>785.289.428</u>	<u>711.974.088</u>

Skýringar

	2023			2022		
	Gangvirði	Eignarhlutur	Kostnaðarverð	Gangvirði	Eignarhlutur	Kostnaðarverð
Skráð innlend hlutabréf:						
Marel hf.	24.236.034	6,7%	(5.567.412)	24.646.698	6,5%	(5.843.155)
Arion banki hf.	20.025.536	9,0%	9.186.570	20.706.707	9,1%	10.079.366
Brim hf.	17.556.925	10,7%	5.718.261	19.235.948	10,9%	5.865.837
Íslandsbanki hf.	13.787.446	6,2%	13.023.226	15.112.214	6,3%	13.227.455
Eimskipafélag Íslands hf.	9.950.862	12,3%	2.957.634	11.153.245	12,3%	3.055.477
Hagar hf.	9.223.260	10,4%	3.617.351	8.703.966	10,5%	3.884.043
Kvika banki hf.	7.984.710	9,6%	6.808.310	8.593.171	9,2%	6.609.711
Hampiðjan hf.	7.117.761	8,0%	1.544.872	5.835.382	9,9%	1.370.959
Festi hf.	6.822.791	10,9%	(254.200)	6.053.947	10,6%	(257.385)
Reitir fasteignafélag hf.	6.679.997	10,6%	3.598.780	7.341.034	10,7%	3.854.158
Sildarvinnslan hf.	5.837.748	3,0%	4.845.876	5.354.559	2,4%	3.438.527
Reginn fasteignafélag hf.	4.638.027	10,7%	1.868.028	5.290.161	10,6%	1.863.539
Ísfélag hf.	4.503.391	3,4%	4.407.231	0	0,0%	0
Ölgerðin Egill Skallagríms hf.	3.776.905	8,8%	2.448.526	1.735.355	5,9%	1.696.205
Sjóvá Almennar hf.	3.082.859	6,5%	(41.945)	2.747.465	6,8%	179.566
Eik fasteignafélag hf.	2.670.786	6,7%	828.204	3.160.396	7,8%	1.291.458
Síminn hf.	2.159.110	7,8%	(2.157.909)	4.849.083	10,3%	(889.482)
Vátryggingarfélag Íslands hf.	1.962.878	6,0%	314.164	1.936.125	6,5%	309.941
Sýn hf.	904.948	7,6%	21.687	1.136.458	7,1%	15.273
Nova Klúbburinn hf.	358.241	2,3%	454.131	374.111	2,3%	444.467
Origo hf.	0	0,0%	0	1.398.309	10,1%	158.213
Önnur félög, undir 2% eignarhlutur ..	728.155	0,0%	0	866.992	0,0%	0
	<u>154.008.370</u>			<u>156.231.326</u>		

Óskráð innlend félög og hlutdeildarskirteini:

Jarðvarmi slhf.	6.806.262	20,0%	3.794.269	6.097.138	19,9%	3.219.262
Eyrir Invest hf.	4.763.160	11,2%	2.449.250	7.032.630	11,2%	2.449.250
Blávarmi slhf.	4.369.571	19,9%	3.582.580	4.369.571	19,9%	3.582.580
Landsbréf–Hvatning slhf.	2.303.006	18,2%	1.534.526	2.128.833	18,2%	1.534.526
Landeldi hf.	1.500.000	6,0%	1.500.000	0	0,0%	0
KFM Eignarhaldsfélag slhf.	1.132.137	20,0%	1.120.000	1.120.000	20,0%	1.120.000
FÍ Eignarhaldsfélag slhf.	1.061.936	19,9%	950.242	1.011.170	19,9%	950.242
Kvika – Lausafjárjóður	197.611	0,8%	96.453	1.509.302	8,9%	1.494.972
Eldey Holdco hf.	196.978	14,9%	208.946	208.946	14,9%	208.946
IS Úrvalsvisitölusjóðurinn	184.723	8,6%	179.999	0	0,0%	0
Kvika – Iceland Fixed Income Fund ..	122.262	2,8%	(267.106)	891.391	10,8%	438.408
IS Veltusafn	96.378	1,3%	46.270	793.033	7,9%	780.000
Verðbréfamíðstöð Íslands hf.	19.035	1,4%	77.494	19.035	2,8%	77.494
IG Rest hf.	15.636	19,9%	25.051	18.822	19,9%	25.051
VI hf.	1.225	10,0%	400	1.225	10,0%	400
Blávarmi GP hf.	765	19,9%	798	765	19,9%	798
Jarðvarmi GP hf.	621	14,9%	618	621	14,9%	618
Sunnuvellir slhf.	0	20,0%	800	0	20,0%	800
BG12 slhf.	0	0,0%	0	50.772	14,9%	64.192
BG12 GP hf.	0	0,0%	0	42	14,9%	598
Aðrir verðbréfasjóðir, undir 2% eignarh. .	522.748	0,0%	0	436.809	0,0%	0
	<u>23.294.054</u>			<u>25.690.105</u>		

	2023			2022		
	Gangvirði	Eignarhlutur	Kostnaðarverð	Gangvirði	Eignarhlutur	Kostnaðarverð
Innlendir sjóðir með áskriftarfyrirkomulagi **						
Frumtak 2 slhf.	2.677.013	19,9%	1.021.906	2.978.509	19,9%	992.456
IS Fyrirtækjalánasjóður hs.	2.100.246	20,0%	1.939.285	956.946	20,0%	929.074
VEX I slhf.	1.701.042	18,4%	1.646.788	939.965	18,3%	1.005.712
Umbreyting II slhf.	1.681.898	18,0%	1.579.950	585.900	18,0%	585.900
Veðskuldabréfasjóður IV VIV II	1.507.343	20,0%	1.199.214	1.178.887	20,0%	999.345
SÍA IV slhf.	1.482.970	15,1%	1.490.528	1.435.895	15,1%	1.388.716
SÍA III slhf.	1.360.265	13,9%	261.295	1.890.169	13,9%	1.140.823
Brunnur vaxtarsjóður slhf.	1.298.103	19,9%	764.160	977.513	19,9%	547.028
Landsbréf veðskuldabréfasjóður II .	1.297.096	20,0%	1.051.526	1.055.531	20,0%	936.330
Horn IV slhf.	1.257.036	10,0%	1.315.219	326.212	10,0%	353.594
Horn III slhf.	1.219.099	19,9%	583.210	2.219.694	19,9%	1.674.439
Umbreyting slhf.	1.158.532	15,0%	431.401	815.406	15,0%	431.401
Crowberry I slhf.	1.080.361	18,2%	580.529	1.002.941	18,2%	528.349
Edda slhf.	775.278	20,0%	280.945	701.535	20,0%	267.612
Freyja framtakssjóður slhf.	744.156	15,0%	838.080	706.022	15,0%	825.480
Brunnur vaxtarsjóður II slhf.	647.555	19,3%	663.673	517.010	19,3%	547.028
ACF III	755.265	15,4%	600.000	621.030	15,4%	600.000
Frumtak 3 slhf.	550.941	17,9%	613.083	311.752	17,9%	341.786
105 Miðborg slhf.	543.004	11,3%	416.250	532.018	11,3%	416.250
Landsbréf ITF slhf.	445.360	14,6%	324.578	642.946	14,6%	529.881
Innviðir II slhf.	425.280	19,3%	484.098	484.098	19,3%	484.098
Kjölfesta slhf.	367.512	20,0%	343.952	362.135	20,0%	343.952
Akur fjárfestingar slhf.	333.580	19,9%	232.784	784.193	19,9%	609.188
Eyrir vöxtur slhf.	311.912	15,1%	346.000	194.276	15,0%	210.000
Eyrir Sprotar slhf.	288.608	18,7%	1.129.811	776.371	18,7%	1.129.811
Crowberry II slhf.	269.259	10,2%	305.586	109.086	13,5%	140.168
Veðskuldabréfasjóður IV	196.560	12,4%	100.000	179.010	12,4%	100.000
Landsbréf veðskuldabréfasjóður slhf. .	162.065	19,9%	(91.523)	141.559	19,9%	(91.042)
Veðskuld slhf.	796	19,9%	(139.283)	111.067	19,9%	(139.283)
SÍA III GP hf.	492	13,9%	557	492	13,9%	557
Frumtak slhf.	0	0,0%	0	139.187	9,9%	97.227
Auður I fagfjárf.sjóður slhf	0	0,0%	0	37.854	9,4%	(46.317)
Önnur félög, undir 2% eignarhlutur ..	0	0,0%	0	0	0,0%	0
	<u>26.638.627</u>			<u>23.715.209</u>		
Alls eignarhl. í innlendum félögum og sjóðum	203.941.051			205.636.640		

Skýringar

	2023			2022		
	Gangvirði	Eignarhlutur	Kostnaðarverð	Gangvirði	Eignarhlutur	Kostnaðarverð
Erlendir eignarhlutar:						
Bein erlend hlutabréfaeign:		*			*	
MFS sérgreint safn	48.548.470		21.487.850	42.889.594		21.487.850
Morgan Stanley	25.061.677		15.901.381	21.877.537		15.901.381
EFGAM sérgreint safn	22.690.354		22.655.440	18.733.742		22.655.440
Össur hf.	15.535.855	6,7%	10.177.089	19.361.632	6,7%	10.347.543
Schroder Investment Management ..	253.447		(50.171.316)	249.856		(50.171.316)
	<u>112.089.803</u>			<u>103.112.361</u>		

* Á ekki við, því um er að ræða sérgreind hlutabréfasöfn í eigu sjóðsins.

Hlutdeildarskírteini í erlendum hlutabréfasjóðum með skráðar undirliggjandi eignir:

iShares Developed World Index Fund	108.677.123	4,4%	86.426.045	91.583.207	4,7%	86.426.045
Vanguard Global Stock	82.323.336	3,6%	12.415.379	99.497.261	5,6%	45.567.312
State Street World Index Equity	38.689.351	6,1%	30.012.751	51.325.141	8,1%	50.063.311
iShares Developed World ESG SIF	19.089.478	4,4%	16.027.265	15.783.684	5,6%	16.027.265
MFS Meridian – Global Equity Fund	0	0,0%	0	9.899.896	2,2%	(405.870)
MFS Meridian – Global Concentrated Fund	0	0,0%	0	6.289.500	7,2%	(5.362.570)
Aðrir hlutabréfasjóðir, undir 2% eignarhlutur	325.618	0,0%	0	241.205	0,0%	0
	<u>249.104.906</u>			<u>274.619.894</u>		

Hlutdeildarskírteini í erlendum skuldabréfasjóðum með skráðar undirliggjandi eignir:

Morgan Stanley Global FI Opportunities Fund	24.238.846	4,7%	22.326.100	0	0,0%	0
Skuldabréfasjóðir, undir 2% eignarhlutur	69.543.733		50.670.906	16.703.294		15.933.686
	<u>93.782.579</u>			<u>16.703.294</u>		

	2023			2022		
	Gangvirði	Eignarhlutur	Kostnaðarverð	Gangvirði	Eignarhlutur	Kostnaðarverð
Erlendir sjóðir með áskriftarfyrirkomulagi **						
Global Infrastructure Solutions 3 F. ...	7.086.654	6,0%	3.712.122	6.811.778	6,2%	3.805.759
KKR Americas Fund XII	6.555.690	3,9%	1.823.969	7.005.255	3,5%	2.832.742
Thoma Bravo Fund XIV-A Global, L.P. ...	6.529.864	0,5%	5.222.202	5.857.327	1,8%	6.022.141
AlpInvest Co-Investment Fund VIII ..	6.491.437	4,0%	5.736.825	3.632.708	8,1%	3.054.506
AlpInvest LIVE C.V.	6.067.587	100,0%	3.192.408	5.256.346	97,5%	2.997.044
Global Infrastructure Solutions 4 F. .	5.827.762	5,7%	4.842.284	3.975.059	5,7%	3.309.172
Partners Group Direct Equity IV	5.796.402	5,3%	4.846.432	5.595.504	5,3%	4.839.883
Metrop. Real Estate Sec. Fund	3.901.992	17,9%	3.327.543	4.363.783	17,9%	3.385.220
Macquaire Asia-Pacific 3	3.763.999	6,1%	3.618.258	3.490.895	1,2%	3.622.230
Morgan Stanley PMF VI	3.431.394	5,6%	187.837	3.827.161	5,6%	387.097
KKR Global Infrastructure Investors III .	3.420.503	4,5%	2.366.912	3.135.095	4,5%	2.389.237
Clearlake Capital Partners VI	3.080.414	0,2%	1.759.049	2.998.259	0,2%	1.839.819
PE Co-Inv. Partners	3.071.230	12,9%	(857.101)	3.721.861	12,9%	(512.134)
AlpInvest Secondaries Fund	2.009.690	16,4%	425.069	2.124.445	6,7%	510.352
Aberdeen Asia Fund	1.012.857	15,8%	(777.241)	1.171.457	15,8%	(521.987)
Partners Group Asia Pacific 2007 ...	217.795	3,4%	(1.137.037)	748.563	3,4%	(955.335)
Schroder Private Equity F III	217.136	12,0%	(4.080.655)	521.008	7,1%	(3.283.656)
Vintage V Europe LP	144.323	23,5%	(1.851.113)	157.771	23,5%	(1.851.113)
Morgan Stanley PMF III	143.040	5,2%	(4.533.258)	149.174	5,2%	(4.533.258)
Morgan Stanley PMF IV	123.384	2,6%	(1.199.808)	316.318	2,6%	(1.089.743)
Aberdeen Diamond PE III	96.135	4,5%	(442.543)	126.983	3,1%	(417.252)
Schroder Private Equity F II	88.360	3,0%	(1.591.033)	88.947	3,0%	(1.591.033)
Schroder Private Equity F I	50.942	4,0%	(1.118.733)	51.280	4,0%	(1.118.728)
Francisco Partners VII-C, L.P.	45.968	6,6%	47.601	0	0,0%	0
Morgan Stanley Emerging PMF I	35.192	7,1%	(1.050.148)	37.525	7,1%	(1.050.148)
Morgan Stanley GSOF	28.832	3,9%	(1.410.426)	529.950	3,9%	(999.013)
Aðrir framtakssjóðir, eignarhlutur undir 2%	57.132.508	0,0%	0	46.207.451	0,0%	0
	<u>126.371.090</u>			<u>111.901.903</u>		
Alls eignarhlutir í erlendum félögum og sjóðum	581.348.378			506.337.452		
Eignarhlutir í félögum og sjóðum samtals	<u>785.289.427</u>			<u>711.974.092</u>		

Kostnaðarverð í framangreindum töflum er skilgreint sem kaupverð að frádregnu söluverði í viðkomandi félagi eða sjóði. Þannig er ekki tekið tillit til arðgreiðslna sem myndu annars koma til lækkunar á kostnaðarverði.

** Í tilfelli innlendra og erlendra sjóða með áskriftarfyrirkomulagi er kostnaðarverð skilgreint sem kaupverð að frádregnu söluverði og endurgreiðslum.

Sjóðurinn á ekki eignaraðild að félagi þar sem um er að ræða ótakmarkaða ábyrgð, né þar sem um er að ræða dóttur- eða hlutdeildarfélag.

Skýringar

10. Skuldabréf

Sameignardeild	Skuldabréf haldið til gjaldþaga	Skuldabréf færð á gangvirði	Samtals 2023	Samtals 2022
Skuldabréf:				
Ríkisskuldabréf	35.876.964	31.368.700	67.245.664	72.412.281
Íbúðalánasjóður	57.719.471	27.071.294	84.790.765	84.941.927
Skuldabréf sveitarfélaga	31.706.034	0	31.706.034	27.009.852
Skuldabréf lánastofnana	40.028.867	33.251.781	73.280.648	65.462.810
Skuldabréf fyrirtækja	70.185.661	698.034	70.883.695	57.601.810
Varúðarniðurfærsla fyrirtækjaskuldabréfa	(1.319.609)	0	(1.319.609)	(1.319.521)
Skuldabréf fagfjárfestasjóða	5.684.779	0	5.684.779	5.676.475
Ýmsir lánasjóðir	15.635.978	0	15.635.978	10.882.893
Samtals	255.518.145	92.389.809	347.907.954	322.668.527
Útlán greinast þannig:				
Útlán til sjóðfélaga	121.578.976	0	121.578.976	107.478.956
Önnur útlán	5.727.722	0	5.727.722	5.519.535
Varúðarniðurfærsla veðskuldabréfa	(1.303.145)	0	(1.303.145)	(1.264.954)
Samtals	126.003.553	0	126.003.553	111.733.537
	<u>381.521.698</u>	<u>92.389.809</u>	<u>473.911.507</u>	<u>434.402.064</u>

Séreignardeild	Skuldabréf haldið til gjaldþaga	Skuldabréf færð á gangvirði	Samtals 2023	Samtals 2022
Skuldabréf:				
Ríkisskuldabréf	596.365	2.837.348	3.433.713	3.022.516
Íbúðalánasjóður	959.442	449.993	1.409.435	1.417.742
Skuldabréf sveitarfélaga	527.034	339.981	867.015	789.411
Skuldabréf lánastofnana	665.380	2.524.930	3.190.310	2.502.393
Skuldabréf fyrirtækja	1.166.662	847.798	2.014.460	1.779.726
Varúðarniðurfærsla fyrirtækjaskuldabréfa	(21.935)	0	(21.935)	(22.024)
Skuldabréf fagfjárfestasjóða	94.495	0	94.495	94.744
Ýmsir lánasjóðir	259.909	363.143	623.052	390.795
Samtals	4.247.352	7.363.193	11.610.545	9.975.303
Útlán greinast þannig:				
Útlán til sjóðfélaga	2.020.948	0	2.020.948	1.793.901
Önnur útlán	95.209	94.662	189.871	195.804
Varúðarniðurfærsla veðskuldabréfa	(21.662)	0	(21.662)	(21.113)
Samtals	2.094.495	94.662	2.189.157	1.968.592
	<u>6.341.847</u>	<u>7.457.855</u>	<u>13.799.702</u>	<u>11.943.895</u>

Sameignardeild og séreignardeildir	Skuldabréf haldið til gjalds	Skuldabréf færð á gangvirði	Samtals 2023	Samtals 2022
Skuldabréf:				
Ríkisskuldabréf	36.473.329	34.206.048	70.679.377	75.434.797
Íbúðalánasjóður	58.678.914	27.521.287	86.200.201	86.359.668
Skuldabréf sveitarfélaga	32.233.068	339.981	32.573.049	27.799.264
Skuldabréf lánastofnana	40.694.247	35.776.711	76.470.958	67.965.203
Skuldabréf fyrirtækja	71.352.323	1.545.832	72.898.155	59.381.536
Varúðarniðurfærsla fyrirtækjaskuldabréfa	(1.341.545)	0	(1.341.545)	(1.341.545)
Skuldabréf fagfjárfestasjóða	5.779.274	0	5.779.274	5.771.220
Ýmsir lánasjóðir	15.895.888	363.143	16.259.031	11.273.688
Samtals	259.765.498	99.753.002	359.518.500	332.643.831
Útlán greinast þannig:				
Útlán til sjóðfélaga	123.599.923	0	123.599.923	109.272.857
Önnur útlán	5.822.931	94.662	5.917.593	5.715.339
Varúðarniðurfærsla veðskuldabréfa	(1.324.807)	0	(1.324.807)	(1.286.067)
Samtals	128.098.047	94.662	128.192.709	113.702.129
	<u>387.863.545</u>	<u>99.847.664</u>	<u>487.711.211</u>	<u>446.345.960</u>

Gangvirði skuldabréfa sem haldið er til gjalddaga í árslok 2023

	Bókfært verð	Gangvirði	Gangvirði umfram bókfært verð
Ríkisskuldabréf	36.473.329	34.680.657	(1.792.672)
Íbúðalánasjóður	58.678.914	60.727.862	2.048.948
Skuldabréf sveitarfélaga	32.233.068	31.227.458	(1.005.610)
Skuldabréf lánastofnana	40.694.247	39.002.072	(1.692.175)
Skuldabréf fyrirtækja	70.010.779	65.598.311	(4.412.468)
Skuldabréf fagfjárfestasjóða	5.779.274	5.871.658	92.384
Ýmsir lánasjóðir	15.895.888	14.883.091	(1.012.797)
Samtals	259.765.499	251.991.109	(7.774.390)
Útlán greinast þannig:			
Útlán til sjóðfélaga	122.275.117	122.275.117	0
Önnur útlán	5.822.931	5.660.415	(162.516)
Samtals	128.098.048	127.935.532	(162.516)
	<u>387.863.547</u>	<u>379.926.641</u>	<u>(7.936.906)</u>

Skýringar

Gangvirði skuldabréfa sem haldið er til gjalddaga í árslok 2022

	Bókfært verð	Gangvirði	Gangvirði umfram bókfært verð
Ríkisskuldabréf	40.250.620	39.647.366	(603.254)
Íbúðalánasjóður	58.867.253	62.574.720	3.707.467
Skuldabréf sveitarfélaga	27.460.666	28.486.071	1.025.405
Skuldabréf lánastofnana	35.024.660	33.910.820	(1.113.840)
Skuldabréf fyrirtækja	56.477.196	56.124.141	(353.055)
Skuldabréf fagfjárfestasjóða	5.771.220	5.475.907	(295.313)
Ýmsir lánasjóðir	11.064.536	10.462.100	(602.436)
Samtals	234.916.151	236.681.125	1.764.974
Útlán greinast þannig:			
Útlán til sjóðfélaga	107.986.790	107.986.790	0
Önnur útlán	5.611.660	5.611.660	0
Samtals	113.598.450	113.598.450	0
	<u>348.514.601</u>	<u>350.279.575</u>	<u>1.764.974</u>

Breyting á niðurfærslu skuldabréfa greinist þannig:

	2023	2022
Niðurfærsla 1.1.	2.627.611	2.321.242
Endanlega afskrifað á árinu	(26.750)	(13.566)
Breyting á niðurfærslu (sjá skýringu 5.2.)	65.490	319.935
Niðurfærsla 31.12.	<u>2.666.351</u>	<u>2.627.611</u>

11. Aðrar fjárfestingar

	2023	2022
Fullnustueignir	<u>0</u>	<u>0</u>

Í árslok 2023 voru engar fullnustueignir í eigu sjóðsins.

12. Skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Fjárfestingar skiptast þannig niður á gjaldmiðla:		
ISK	689.995.002	650.535.082
USD	398.260.631	316.156.369
EUR	75.182.121	67.157.293
GBP	24.902.337	25.857.048
JPY	21.246.487	23.000.816
DKK	18.397.070	22.148.530
Aðrir gjaldmiðlar	45.016.990	53.464.910
	<u>1.273.000.638</u>	<u>1.158.320.048</u>
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum:	54,2%	56,2%
Eignir í íslenskum krónum	45,8%	43,8%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	<u>100%</u>	<u>100%</u>

13. Kröfur

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Kröfur á launagreiðendur:		
Áætluð óinnheimt iðgjöld	4.111.000	3.626.000
Aðrar kröfur á launagreiðendur	351.557	62.203
	<u>4.462.557</u>	<u>3.688.203</u>
Aðrar kröfur:		
Ógreitt örorkuframlag frá ríkissjóði	568.460	0
Ógreiddar skammtímakröfur vegna verðbréfa ofl.	2.450	3.520
	<u>570.910</u>	<u>3.520</u>
	<u>5.033.467</u>	<u>3.691.723</u>

14. Varanlegir rekstrarfjármunir

Bókfært verð greinist þannig:	Fasteign til eigin nota		Skrifstofu- og tölvubúnaður	Samtals 2023	Samtals 2022
Heildarverð í ársbyrjun	412.910	412.448	125.149	950.507	878.680
Viðbætur á árinu	0	274.249	7.720	281.969	71.826
Afskrift fyrri ára	(314.608)	(229.777)	(111.972)	(656.357)	(600.727)
Afskrifað á árinu	(7.247)	(50.174)	(6.257)	(63.678)	(55.632)
Bókfært verð í árslok	<u>91.055</u>	<u>406.746</u>	<u>14.640</u>	<u>512.439</u>	<u>294.147</u>

Fasteignamat og váttryggingarverðmæti greinist þannig:

	Fasteignamat		Váttryggingarverðmæti	
	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2022
Fasteign til eigin nota	601.100	597.100	976.574	925.486

Skýringar

15. Aðrar skuldir

	2023	2022
Ógreitt til stéttarfélaganna vegna innheimtu félagsgjalda	536.388	467.758
Ógreidd staðgreiðsla vegna lífeyrisgreiðslna og launa	768.805	595.998
Ógreitt framlag í starfsendurhæfingarsjóð	26.610	24.187
Ógreitt annað	155.853	137.982
	<u>1.487.656</u>	<u>1.225.925</u>

16. Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg staða sameignardeildar sjóðsins er reiknuð í samræmi við ákvæði 39. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Útreikningurinn er gerður af tryggingastærðfræðingi sem hefur til þess tilskilda staðfestingu frá Fjármálaeftirlitinu og starfar sjálfstætt utan sjóðsins. Helstu forsendur útreikninga miðast við ákvæði IV kafla reglugerðar nr. 391/1998 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða með síðari breytingum. Við mat á dánar- og lífslíkum skal nota nýjustu dánar- og eftirlifendatöflur, sem útgefnar eru af ráðherra að fengnum tillögum Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga. Í reglugerðinni kemur einnig fram að við núvirðisútreikning væntanlegs lífeyris og framtíðariðgjalda skuli nota 3,5% vaxtaviðmiðun umfram vísitölu neysliverðs.

Útreikningur tryggingafræðilegrar stöðu í lok árs 2023 miðast við sértækar lífs- og örorkulíkur fyrir sjóðinn. Lífslíkurnar taka mið af dánar- og eftirlifendatöflum sem fjármála- og efnahagsráðherra samþykkti í desember 2021. Töflurnar byggja á spá um auknar lífslíkur í framtíðinni.

Málshöfðun vegna samþykktabreytinga

Vorið 2023 var höfðað mál á hendur LV vegna samþykktabreytinga sem tóku gildi 1.1.2023 og krafist ógildingar á ákvæði sem varðar breytingu á áunnum réttindum sjóðfélaga. Í dómi Héraðsdóms Reykjavíkur nr. E-1722/2023 sem kveðinn var upp 30. nóvember 2023 var fallist á kröfur stefnanda þar sem krafist var ógildingar á tilteknu ákvæði samþykktabreytinganna. Kjarni þeirra breytinga felst í því að áunnin réttindi sjóðfélaga í sameignardeild voru umreiknuð þannig að mánaðarlegar greiðslur lækkuðu mismikið eftir aldri. Markmiðið var að mæta hækkandi lífaldri sjóðfélaga þar sem spáð er að ævi yngri sjóðfélaga lengist meira en þeirra sem eldri eru. Þessi spá endurspeglast í lífslíkutöflum sem gefnar eru út af Félagi íslenskra tryggingastærðfræðinga og staðfestar af fjármála- og efnahagsráðherra.

Dómi héraðsdóms var áfrýjað í desember sl. til Landsréttar. Jafnframt var óskað eftir áfrýjunarleyfi beint til Hæstaréttar og hefur Hæstiréttur fallist á það.

Í árslok 2022 var tryggingafræðileg staða neikvæð um 5,6%, þ.e. lífeyrisskuldbindingar voru 107,2 milljörðum króna umfram hreina eigna til greiðslu lífeyris. Þar af var áfallin staða neikvæð um 84,5 milljarða króna.

Verði dómur héraðsdóms staðfestur fyrir Hæstarétti yrði reiknuð áfallin staða í árslok 2022 neikvæð um 180,4 milljarða króna. Það myndi leiða til þess að heildarstaðan væri neikvæð um 10,2%. Að öðru óbreyttu myndi það leiða til þess að lækka þyrfti áunnin réttindi sjóðfélaga í sameignardeild. Nánari útfærsla á því myndi einkum byggja á ráðleggingum tryggingastærðfræðings sjóðsins og mati stjórnar í samræmi við ákvæði laga. Samhliða því yrði að greiða einstaklingum á lífeyri hækkun vegna lífeyris sem næmi 4,3% þar sem samsvarandi lækkan réttinda var dæmd ógild í dómsorði héraðsdóms. Greiðslan næmi tæpum 1,2 milljörðum vegna ársins 2023. Einnig þyrfti að reikna slíka greiðslu til sjóðfélaga vegna ársins 2024.

Tryggingafræðileg staða sjóðsins í lok árs 2023 væri neikvæð um 11,3%, að því gefnu að framangreindur dómur yrði staðfestur. Nánari upplýsingar er að finna í skýrslu stjórnar með ársreikningi fyrir árið 2023.

Yfirlit um breytingu á tryggingafræðilegri stöðu sameignardeildar

Eignir	2023	2022
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í árslok	1.962.799.133	1.789.760.625
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í ársbyrjun	1.789.760.625	1.716.160.412
Hækkun endurmetinnar eignar á árinu	173.038.508	73.600.213
Skuldbindingar		
Skuldbindingar í árslok	2.105.213.926	1.896.923.499
Skuldbindingar í ársbyrjun	1.896.923.499	1.658.474.870
Hækkun skuldbindinga á árinu	208.290.427	238.448.629
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu	(35.251.919)	(164.848.416)

Yfirlit um breytingu á áföllnum lífeyrisskuldbindingum sameignardeildar

	2023	2022
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun	1.220.442.525	1.023.962.807
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna vaxta og verðbóta	141.050.633	132.358.189
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins	44.300.252	39.420.705
Lækkun vegna greidds lífeyris á árinu	(33.195.191)	(25.247.734)
Hækkun vegna breyttra dánarlíka	1.783.460	0
Jöfnun áunninna réttinda vegna nýrra lífslíka	0	(86.748.042)
Breyting vegna hækkunar áunninna réttinda á árinu	0	126.700.381
Breytt ákvæði samþykkt um greiðslu makalífeyris	0	4.273.000
Verðmæti réttindaávinnslu umfram iðgjöld ársins	0	3.338.264
Breyting á núvirtum rekstrarkostnaði í áfallinni stöðu	2.599.098	2.659.129
Lækkun vegna annarra breytinga	1.910.447	(274.174)
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í árslok	1.378.891.224	1.220.442.525

17. Skuldbindingar utan efnahags

Sjóðurinn hefur gert samninga sem skuldbinda hann til framtíðarfjárfestinga. Með samningunum hefur sjóðurinn skuldbundið sig til að fjárfesta í framtaks-, fasteigna- og innviðasjóðum fyrir ákveðna fjárhæð sem er innkölluð í nokkrum áföngum. Staða skuldbindinga í árslok er sem hér greinir:

	2023	2022
Innlendar skuldbindingar	10.407.366	15.642.705
Erlendar skuldbindingar	42.164.546	58.292.718
	52.571.912	73.935.423

Skýringar

18. Fjármálagerningar

18.1. Flokkar fjármálagerninga

Fjárfestingar lífeyrissjóðsins skiptast í eftirfarandi flokka fjármálagerninga:

Fjárfestingar í árslok 2023	Gangvirði	Haldið til gjalddaga	Kostnaðarverð	Samtals	Gangvirði
	Eignarhlutir í félögum og sjóðum ...	785.289.427	0	0	785.289.427
Skuldabréf	99.847.664	387.863.546	0	487.711.210	479.774.304
Aðrar fjárfestingar	0	0	0	0	0
Fjárfestingar samtals	885.137.091	387.863.546	0	1.273.000.637	1.265.063.731

Fjárfestingar í árslok 2022	Gangvirði	Haldið til gjalddaga	Kostnaðarverð	Samtals	Gangvirði
	Eignarhlutir í félögum og sjóðum ...	711.974.088	0	0	711.974.088
Skuldabréf	97.831.359	348.514.601	0	446.345.960	448.110.934
Aðrar fjárfestingar	0	0	0	0	0
Fjárfestingar samtals	809.805.447	348.514.601	0	1.158.320.048	1.160.085.022

18.2. Stigskipting gangvirðis

Taflan hér að neðan sýnir fjárfestingar sem færðar eru á gangvirði, flokkaðar eftir verðmatsaðferð. Matsaðferðum er skipt í þrjú stig sem endurspeglar mikilvægi þeirra forsenda sem lagðar eru til grundvallar við ákvörðun gangvirðis eignanna. Stigin eru eftirfarandi:

Stig 1: Fjármálagerningar sem skráðir eru á skipulegum verðbréfamarkaði eða markaðstorgi fjármálagerninga skv. lögum nr. 108/2007. Gangvirðismatið byggir á síðustu viðskiptum viðkomandi fjármálagerninga.

Stig 2: Fjármálagerningar þar sem stuðst er við gengi frá eignastýranda sem getur verið afleitt af skráðu verði undirliggjandi eigna. Hér flokkast t.d. hlutdeildarskírteini í verðbréfasjóðum. Einnig skuldabréf þar sem stuðst er við verðlagningu skráð skuldabréfs með sambærilegan meðalbínditíma að viðbættu eðlilegu áhættuálagi.

Stig 3: Fjármálagerningar þar sem stuðst er við verðmat á undirliggjandi eignum, t.d. frá eignastýranda eða verðmat bygggt á viðurkenndum verðmatsaðferðum, s.s. sjóðstreymi, innra virði eða nýlegt viðskiptaverð.

Til þessa stigs teljast m.a. innlendir og erlendir framtakssjóðir sem ekki gefa út gengi sem og innlend og erlend hlutafélög sem ekki eru skráð á markaði.

	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2023	<u>269.391.887</u>	<u>446.558.515</u>	<u>169.186.689</u>	<u>885.137.092</u>
Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2022	<u>273.424.315</u>	<u>382.948.484</u>	<u>153.432.648</u>	<u>809.805.448</u>

Breytingar sem falla undir stig 3 á árinu eru eftirfarandi:

Staða 1.1.2023	153.432.648
Keypt á árinu	22.655.891
Selt á árinu og arðgreiðslur	(10.323.025)
Flutt milli stiga	0
Matsbreyting	3.421.174
Staða 31.12.2023	<u>169.186.688</u>

19. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring

Hlutverk stjórnar lífeyrissjóðsins er samkvæmt lögum að hafa eftirlit með starfsemi sjóðsins. Liður í því eftirliti er samþykkt og innleiðing áhættustefnu og áhættustýringarstefnu. Á grundvelli þeirra felur stjórn framkvæmdastjóra og áhættustjóra sjóðsins umsjón með framkvæmd stefnanna.

Sjóðurinn leggur áherslu á það í störfum sínum að stefnurnar og framkvæmd þeirra sé virkur þáttur í starfseminni. Markmið stefnanna er að auka öryggi í rekstri sjóðsins og draga þannig úr líkum á því að réttindi sjóðfélaga til greiðslu lífeyris skerðist sem og að stuðla almennt að góðum og öruggum rekstri.

Áhættustefna og áhættustýringarstefna sjóðsins byggja á lögum nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða og reglugerð nr. 916/2009 um fjárfestingarstefnu og úttekt á ávöxtun lífeyrissjóða og vörsluaðila séreignarsparnaðar með síðari breytingum. Áhættustefnan tekur einnig mið af ISO staðli 31000 um áhættustýringu, eðli og umfangi reksturs sjóðsins og skýrslum erlendra aðila eins og IOPS (e. International Organisation of Pension Supervision).

Í stefnunum er skipulag sjóðsins skilgreint, mælt fyrir um umsjón og ábyrgð er varðar framkvæmd áhættustýringar, eftirlitskerfi sjóðsins lýst, helstu áhættuþættir í rekstri sjóðsins eru skilgreindir, þeir metnir og tilgreint er hvernig vöktun á þeim fer fram.

Áhætta í starfsemi sjóðsins er skilgreind, til samræmis við skilgreiningu á áhættu í ISO staðli 31000 sem áhrif óvissu á markmið, þar sem áhrifin eru frávik frá því sem búist er við, bæði jákvæð og neikvæð. Þessi skilgreining er víðari en skilgreining á hugtakinu áhætta eins og það er skilgreint í reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Þar er áhætta skilgreind sem hættu á fjárhagslegu tapi sem leiðir af atburði og fellur undir einn eða fleiri af þeim áhættuþáttum sem lífeyrissjóður skilgreinir.

Helstu áhættuþættir í starfsemi sameignardeildar sjóðsins eru fjárhagsleg áhætta, mótaðilaáhætta, lífeyrstryggingaráhætta, rekstraráhætta og áhætta tengd loftslagsbreytingum. Hér á eftir, í skýringu 19, er fjallað um helstu áhættuþætti í sameignardeild sjóðsins. Skýringar 20–23 snúa að séreignarleiðum sjóðsins, þ.e. Verðbréfaleið, Ævileið I, Ævileið II og Ævileið III.

19.1. Fjárhagsleg áhætta

Fjárhagsleg áhætta felst í hættunni á fjárhagslegu tapi vegna breytinga á vöxtum, gengi gjaldmiðla eða virði verðbréfa. Fjárhagslegri áhættu má skipta í a) vaxta- og endurfjárfestingaráhættu, b) uppgreiðsluáhættu, c) markaðsáhættu, d) gjaldmiðlaáhættu og e) verðbólguáhættu.

Skýringar

a) Vaxta- og endurfjárfestingaráhætta

Hættan á að breytingar á vöxtum og lögum vaxtaferils leiði til lækkunar á virði skuldabréfa. Ef vextir hækka getur sjóðurinn þurft að innleysa gengistap við sölu á skuldabréfum sem keypt voru á lægri vöxtum. Þá getur lækkandi vaxtaumhverfi leitt til lægri ávöxtunarkröfu við kaup nýrra skuldabréfa þegar núverandi skuldabréf eru á gjalddaga og þegar fjárfest er fyrir innflæði (endurfjárfestingaráhætta).

Hluti skuldabréfa sameignardeildar er færður til bókar á gangvirði og hluti á upphaflegri ávöxtunarkröfu við kaup. Sá hluti sem færður er til bókar á gangvirði er næmur fyrir breytingum á ávöxtunarkröfu á markaði. Hér að neðan má sjá hvaða áhrif breytingar á ávöxtunarkröfu hefur á gangvirði skuldabréfa sem færð eru til bókar á gangvirði, hreina eign og tryggingafræðilega stöðu. Annars vegar er gert ráð fyrir að ávöxtunarkrafa verðtryggðra og óverðtryggðra markaðsskuldabréfa lækki um 100 punkta og hins vegar að ávöxtunarkafan hækki um 100 punkta. 100 punkta breyting samsvarar eins prósentustigs breytingu á ávöxtunarkröfu.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris:

	31.12.2023 100 punkta lækkun	31.12.2023 100 punkta hækkun	31.12.2022 100 punkta lækkun	31.12.2022 100 punkta hækkun
Breyting á ávöxtunarkröfu:				
Verðtryggð skuldabréf færð á gangvirði	3.549.538	(3.461.558)	3.407.366	(3.317.820)
Óverðtryggð skuldabréf færð á gangvirði	1.346.349	(1.322.280)	1.465.908	(1.438.566)
Samtals gangvirðisbreyting	<u>4.895.887</u>	<u>(4.783.838)</u>	<u>4.873.274</u>	<u>(4.756.386)</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris	1.256.491.994	1.256.491.994	1.146.104.987	1.146.104.987
Breyting á hreinni eign	<u>4.895.886</u>	<u>(4.783.838)</u>	<u>4.873.274</u>	<u>(4.756.386)</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði	<u>1.261.387.880</u>	<u>1.251.708.156</u>	<u>1.150.978.261</u>	<u>1.141.348.601</u>

Tryggingafræðileg staða þann 31.12.2023 er -6,8% en var -5,6% þann 31.12.2022. Í töflunni hér á eftir er sýnt hver áhrifin eru á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins ef ávöxtunarkrafar hækkar eða lækkar um 100 punkta.

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu:

	31.12.2023 100 punkta lækkun	31.12.2023 100 punkta hækkun	31.12.2022 100 punkta lækkun	31.12.2022 100 punkta hækkun
Breyting á ávöxtunarkröfu:				
Verðtryggð skuldabréf færð á gangvirði	0,2%	(0,2%)	0,2%	(0,2%)
Óverðtryggð skuldabréf færð á gangvirði	0,1%	(0,1%)	0,1%	(0,1%)
Samtals áhrif á tryggingafræðilega stöðu	<u>0,3%</u>	<u>(0,3%)</u>	<u>0,3%</u>	<u>(0,3%)</u>
Tryggingafræðileg staða	(6,8%)	(6,8%)	(5,6%)	(5,6%)
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	<u>0,3%</u>	<u>(0,3%)</u>	<u>0,3%</u>	<u>(0,3%)</u>
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði	<u>(6,5%)</u>	<u>(7,1%)</u>	<u>(5,3%)</u>	<u>(5,9%)</u>

b) Uppgreiðsluáhætta

Hluta af skuldabréfaeign sjóðsins er heimilt að greiða upp. Það felur í sér uppgreiðsluáhættu sem felst í því að skuldabréf verði greidd upp fyrir lokagjaldþaga og lífeyrissjóðurinn þurfi því mögulega að endurfjárfesta á lægri vöxtum. Stærsti hluti þeirra skuldabréfa í eigu sameignardeildar sem er uppgreiðanlegur eru sjóðfélaga-lán en þau eru öll uppgreiðanleg án uppgreiðslugjalds.

c) Markaðsáhætta

Markaðsáhætta er hættan á fjárhagslegu tapi eða óhagstæðum breytingum á fjárhagslegri stöðu sem stafa beint eða óbeint af sveiflum á virði eigna.

Stór hluti eigna sameignardeildar er í markaðsverðbréfum, bæði hlutabréfum og skuldabréfum. Markaðsverðbréf mynda stærsta hluta þeirra eigna sem ætlað er að standa á móti lífeyrisskuldbindingum sjóðsins. Fjárfestingar sameignardeildar í eignarhlutum í félögum og sjóðum eru að mestu leyti í skráðum eignum, en þó er hluti af fjárfestingum einnig í óskráðum eignum.

Innlend og erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir:

	Fjárhæð 31.12.2023	Fjárhæð 31.12.2022	Hlutfall af eignum 31.12.2023	Hlutfall af eignum 31.12.2022
Innlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir á gangvirði	194.529.580	195.428.029	15,5%	17,0%
Erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir á gangvirði	442.608.142	449.513.587	35,2%	39,2%
Samtals	<u>637.137.722</u>	<u>644.941.616</u>	<u>50,7%</u>	<u>56,2%</u>

Áhrif 5% og 10% lækkunar á gangvirði eignarhluta í félögum og sjóðum á eignir sameignardeildar og tryggingafræðilega stöðu er sýnd hér að neðan. Tekið skal fram að 5% og 10% hækkun á gangvirði hefur sömu áhrif en í gagnstæða átt, þ.e. til hækkunar á hreinni eign til greiðslu lífeyris og til bætingar á tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris:

	31.12.2023	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2022
Breyting á gangvirði:	-5%	-10%	-5%	-10%
Áhrif á innlend hlutabréf og hlutabréfasjóði	(9.726.479)	(19.452.958)	(9.771.401)	(19.542.803)
Áhrif á erlend hlutabréf og hlutabréfasjóði	(22.130.407)	(44.260.814)	(22.475.679)	(44.951.359)
Samtals gangvirðisbreyting	<u>(31.856.886)</u>	<u>(63.713.772)</u>	<u>(32.247.080)</u>	<u>(64.494.162)</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris	1.256.491.994	1.256.491.994	1.146.104.987	1.146.104.987
Breyting á hreinni eign	<u>(31.856.886)</u>	<u>(63.713.772)</u>	<u>(32.247.081)</u>	<u>(64.494.162)</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði	<u>1.224.635.108</u>	<u>1.192.778.222</u>	<u>1.113.857.906</u>	<u>1.081.610.825</u>

Skýringar

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu:

	31.12.2023	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2022
Breyting á gangvirði:	-5%	-10%	-5%	-10%
Áhrif vegna innlendra hlutabréfa og hlutabréfasjóða ...	(0,5%)	(0,9%)	(0,5%)	(1,0%)
Áhrif vegna erlendra hlutabréfa og hlutabréfasjóða ...	(1,1%)	(2,1%)	(1,2%)	(2,4%)
Samtals gangvirðisbreyting	(1,5%)	(3,0%)	(1,7%)	(3,4%)
Tryggingafræðileg staða	(6,8%)	(6,8%)	(5,6%)	(5,6%)
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	(1,5%)	(3,0%)	(1,7%)	(3,4%)
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði	(8,3%)	(9,8%)	(7,3%)	(9,0%)

d) Gjaldmiðlaáhætta

Gjaldmiðlaáhætta felst í hættu á að sveiflur á gengi íslensku krónunnar annars vegar og erlendra myntkrossa hins vegar geti haft neikvæð áhrif á eignastöðu. Lífeyrissjóðurinn, sem er langtímafjárfestir, er ekki með samninga um gjaldeyrisvarnir og er erlend verðbréfaeign sameignardeildar því óvarin gagnvart gengissveiflum íslensku krónunnar.

Meirihluti eigna sameignardeildar í árslok 2023 er í íslenskum krónum en um 45,5% er í erlendri mynt, sem svarar til 573,0 milljarða króna. Hér á eftir eru tilgreindir þeir gjaldmiðlar sem mest áhrif hafa á rekstur sameignardeildar. Upplýsingar um gengi og útreikning á flökti taka mið af opinberu viðmiðunargengi Seðla-banka Íslands.

Mynt	Árslokagengi 2023	Árslokagengi 2022	Meðalgengi 2023	Meðalgengi 2022	Ársflökt 2023
USD	136,20	142,04	137,98	135,46	9,6%
EUR	150,50	151,50	149,14	142,33	6,1%
DKK	20,19	20,37	20,02	19,13	6,1%
GBP	173,18	170,81	171,46	166,90	7,8%
JPY	0,96	1,08	0,98	1,03	11,5%

Skipting eigna eftir myntum:

Mynt	Fjárhæð 2023	Fjárhæð 2022	Hlutfall af eignum 2023	Hlutfall af eignum 2022
USD	391.012.265	311.340.578	31,1%	27,1%
EUR	74.521.672	66.668.637	5,9%	5,8%
DKK	18.082.299	21.776.588	1,4%	1,9%
GBP	24.435.583	25.390.665	1,9%	2,2%
JPY	20.805.297	22.560.615	1,7%	2,0%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	44.130.990	52.449.481	3,5%	4,6%
Samtals	572.988.106	500.186.564	45,5%	43,6%

d) Gjaldmiðlaáhætta, framhald

Í töflunni hér að neðan eru sýnd hvaða áhrif 5% og 10% styrking á gengi íslensku krónunnar gagnvart viðkomandi gjaldmiðlum hefði á gangvirði eigna sameignardeildar í erlendri mynt, hreina eign til greiðslu lífeyris og tryggingafræðilega stöðu miðað við stöðu eigna í viðkomandi gjaldmiðli á reikningskiladegi. 5% og 10% veiking á gengi íslensku krónunnar hefði öfug áhrif.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris:

Styrking á gengi íslensku krónunnar:	31.12.2023	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2022
	5%	10%	5%	10%
USD	(19.550.613)	(39.101.226)	(15.567.029)	(31.134.058)
EUR	(3.726.084)	(7.452.167)	(3.333.432)	(6.666.864)
DKK	(904.115)	(1.808.230)	(1.088.829)	(2.177.659)
GBP	(1.221.779)	(2.443.558)	(1.269.533)	(2.539.066)
JPY	(1.040.265)	(2.080.530)	(1.128.031)	(2.256.062)
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	(2.206.549)	(4.413.099)	(2.622.474)	(5.244.948)
Samtals gangvirðisbreyting	<u>(28.649.405)</u>	<u>(57.298.810)</u>	<u>(25.009.328)</u>	<u>(50.018.657)</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris	1.256.491.994	1.256.491.994	1.146.104.987	1.146.104.987
Breyting á hreinni eign	<u>(28.649.405)</u>	<u>(57.298.811)</u>	<u>(25.009.328)</u>	<u>(50.018.656)</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði	<u>1.227.842.589</u>	<u>1.199.193.183</u>	<u>1.121.095.659</u>	<u>1.096.086.331</u>

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu:

Styrking á gengi íslensku krónunnar:	31.12.2023	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2022
	5%	10%	5%	10%
USD	(0,9%)	(1,9%)	(0,8%)	(1,6%)
EUR	(0,2%)	(0,4%)	(0,2%)	(0,4%)
DKK	(0,0%)	(0,1%)	(0,1%)	(0,1%)
GBP	(0,1%)	(0,1%)	(0,1%)	(0,1%)
JPY	(0,0%)	(0,1%)	(0,1%)	(0,1%)
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	(0,1%)	(0,2%)	(0,1%)	(0,3%)
Samtals	<u>(1,4%)</u>	<u>(2,7%)</u>	<u>(1,3%)</u>	<u>(2,6%)</u>
Tryggingafræðileg staða	(6,8%)	(6,8%)	(5,6%)	(5,6%)
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	<u>(1,4%)</u>	<u>(2,7%)</u>	<u>(1,3%)</u>	<u>(2,6%)</u>
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði	<u>(8,2%)</u>	<u>(9,5%)</u>	<u>(6,9%)</u>	<u>(8,2%)</u>

Skýringar

e) Verðbólguáhætta

Verðbólguáhætta er sú hætta að verðbólga valdi hækkun á lífeyrisskuldbindingum umfram raunávöxtun óverðtryggðra eigna. Verðbólguáhætta er viðvarandi í sameignardeild sjóðsins þar sem skuldbindingar eru að fullu verðtryggðar en eignasafnið er hins vegar að hluta ávaxtað í óverðtryggðum verðbréfum. Sumar aðrar eignir sjóðsins hafa eiginleika óbeinnar verðtryggingar sem milda áhrifin til lengri tíma lítið. Sem dæmi um slíkar eignir eru erlendar eignir sjóðsins. Þegar krónan veikist þá getur verðbólga aukist vegna hækkandi verðs á innfluttum vörum en á móti hækka erlendar eignir sjóðsins í virði sem getur komið til móts við auknar skuldbindingar sjóðsins.

Verðtryggðar eignir:

	Fjárhæð 31.12.2023	Fjárhæð 31.12.2022	Hlutfall af eignum 31.12.2023	Hlutfall af eignum 31.12.2022
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	110.573.740	104.949.477	8,8%	9,1%
Útlán til sjóðfélaga og annarra	67.734.904	61.465.377	5,4%	5,4%
Önnur skuldabréf	166.071.026	130.670.881	13,2%	11,4%
Samtals	<u>344.379.670</u>	<u>297.085.735</u>	<u>27,4%</u>	<u>25,9%</u>

19.2. Mótaðilaáhætta

Mótaðilaáhætta er hættan á fjárhagslegu tapi ef gagnaðili fjármálagernings stendur ekki við umsamdar skuldbindingar sínar. Mótaðilaáhættu má skipta í útlánaáhættu, samþjöppunaráhættu, landsáhættu og atvinnugreinaáhættu.

Útlánaáhætta er sú áhætta að mótaðilar standi ekki skil á greiðslum af fjármálagerningum. Dæmi um slíka fjármálagerninga eru skuldabréf, víxlar, skuldaviðurkenningar og innlán, en dæmi um aðra samninga sem geta falið í sér útlánaígildi eru afleiðusamningar. Útlánaáhætta er m.a. metin á grundvelli mats á láns hæfi stærstu útgefenda ásamt því að fylgjast með þróun vanskila.

Ríkissjóður Íslands er með opinbera láns hæfiseinkunn frá stóru alþjóðlegu láns hæfismatsfyrirtækjunum. Ríkissjóður er með einkunnina A+ frá Standard & Poor's (S&P) þegar kemur að langtíma skuldbindingum. Hluti af mótaðilum sameignardeildar er jafnframt með láns hæfismat í fjárfestingarflokki (e. investment-grade).

Útlánaáhætta, láns hæfismat miðast við 31.12.2023

	Fjárhæð 31.12.2023	Fjárhæð 31.12.2022	Hlutfall af eignum 31.12.2023	Hlutfall af eignum 31.12.2022
Skuldabréf m. ábyrgð ríkissjóðs, láns hæfismat A+ frá S&P	155.112.542	160.634.454	12,3%	14,0%
Mótaðilar með láns hæfismat í fjárfestingarflokki	25.494.576	14.477.491	2,0%	1,3%
Sértryggð skuldabréf	67.412.130	62.891.866	5,4%	5,5%
Önnur innlend skuldabréf	109.463.698	93.228.922	8,7%	8,1%
Varúðarniðurfærsla vegna annarra skuldabréfa	(1.319.609)	(1.319.521)	(0,1%)	(0,1%)
Útlán til sjóðfélaga og annarra	121.578.976	107.440.950	9,7%	9,4%
Varúðarniðurfærsla veðskuldabréfa	(1.303.145)	(1.264.954)	(0,1%)	(0,1%)
Erlend skuldabréf	74.716.627	14.899.079	5,9%	1,3%
Samtals	<u>551.155.795</u>	<u>450.988.287</u>	<u>43,8%</u>	<u>39,4%</u>

Vanskilahlutföll sameignardeildar eru reiknuð með kennitöluaðferð. Það eru eftirstöðvar allra lána/skulda-
bréfa þeirra lántaka sem eru með eitt eða fleiri lán/skuldaþréf í meira en 90 daga vanskilum sem hlutfall
af eftirstöðvum allra lána/skuldaþréfa sameignardeildar. Við útreikning á vanskilahlutföllum er notast við
kröfuvirði lána/skuldaþréfa, þ.e. ekki er tekið tillit til varúðarniðurfærslu.

Yfir 90 daga vanskilahlutfall:

	Fjárhæð 31.12.2023	Fjárhæð 31.12.2022	Hlutfall 31.12.2023	Hlutfall 31.12.2022
Útlán til sjóðfélaga	508.114	730.472	0,4%	0,7%

Ekki eru yfir 90 daga vanskil á öðrum útlánum né skuldaþréfum.

Greiðsluhlé lána:

	Fjárhæð 31.12.2023	Fjárhæð 31.12.2022	Hlutfall 31.12.2023	Hlutfall 31.12.2022
Útlán til sjóðfélaga	459.214	0	0,4%	0,0%

Við mat á útlánum og öðrum skuldaþréfum er tekið tillit til þeirrar tapsáhættu sem kann að vera fyrir hendi
á uppgjörstigi. Sú tapsáhætta er gjaldfærð sem varúðarniðurfærsla á afskriftarreikning sjóðsins sbr. reglur
nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða.

Varúðarniðurfærsla vegna útlána og skuldaþréfa

Í árslok 2023	(2.622.754)
Í árslok 2022	(2.584.475)
Hækkun niðurfærslu	<u>38.279</u>

19.3. Lífeyrstryggingaráhætta

Lífeyrstryggingaráhætta er hættan á því að lífeyrissjóður geti ekki staðið við lífeyrisskuldbindingar sínar
(greitt lífeyri) að fullu. Lífeyrstryggingaráhætta má m.a. skipta í áhættu tengdri eigna- og skuldbindinga-
jöfnuði, lýðfræðilega áhættu og lausfjáráhættu. Tryggingafræðileg staða sjóðsins er einn mælikvarði við mat
á lífeyrstryggingaráhættu, einnig er horft til hlutfalls lífeyris á móti iðgjöldum, aldursamsetningu sjóðfélaga
og fleira.

a) Áhætta tengd eigna- og skuldbindingajöfnuði

Áhætta tengd eigna- og skuldbindingajöfnuði er hættan á að lífeyrissjóður vanmeti lífeyrisskuldbindingar
sínar vegna vanmats eða óvissu tengdum lýðfræðilegum þáttum, svo sem forsendum um dánar- og örorkutíðni
auk forsendna um vexti og verðbólgu.

Skýringar

Sjóðurinn framkvæmir reglulega álagspróf og er markmið með framkvæmd álagsprófanna að meta hversu mikil áhrif ákveðnir áhættuþættir í rekstri sameignardeildar hafa á tryggingafræðilega stöðu. Þá er sérstaklega verið að meta hvort tryggingafræðileg staða verði undir -10% ef mismunandi áhættuþættir raungerast. Þetta er gert þar sem að í 39. gr. laga nr. 129/1997 er kveðið á um að ef heildar tryggingafræðileg staða lífeyrissjóða leiðir í ljós að meira en 10% munur er á milli eignaliða og lífeyrisskuldbindinga er skylt að gera nauðsynlegar breytingar á samþykktum. Með sama hætti þarf að gera breytingar á samþykktum ef munurinn hefur haldist meiri en 5% samfellt í 5 ár.

Niðurstöður álagsprófs:

	Trygginga- fræðileg staða 2023	Trygginga- fræðileg staða 2022	Breyting trygginga- fræðilegrar stöðu 2023	Breyting trygginga- fræðilegrar stöðu 2022
Núverandi staða	(6,8%)	(5,6%)		
Tryggingafræðileg krafa lækkuð úr 3,5% í 3%	(15,6%)	(14,7%)	(8,9%)	(9,1%)
Líftöflur hliðrast um 2 ár	(11,4%)	(10,3%)	(4,7%)	(4,6%)
Örorkulíkur auknar um 10%	(7,3%)	(6,2%)	(0,6%)	(0,6%)
Vísitala neysluverðs hækkun ársins aukin um 0,5% ..	(7,0%)	(5,9%)	(0,3%)	(0,2%)
Gengisvísitala lækkar um 10%	(9,5%)	(8,2%)	(2,7%)	(2,6%)
Sjóðfélagalán lækka um 10%	(7,4%)	(6,0%)	(0,6%)	(0,3%)
Markaðsskuldabréf lækka um 10%	(8,8%)	(7,2%)	(2,0%)	(1,6%)
Erlend hlutabréf lækka um 10%	(8,9%)	(7,9%)	(2,1%)	(2,3%)
Innlend hlutabréf lækka um 10%	(7,7%)	(6,6%)	(0,9%)	(1,0%)

b) Lausafjánhætta

Lausafjánhætta er hættan á að lífeyrissjóður hafi ekki nægjanlegt laust fé til að mæta greiðsluskuldbindingum. Skipta má lausafjánhættu í seljanleikaáhættu og útstreymisáhættu.

Seljanleikaáhætta lýtur að því að ekki sé unnt að selja tiltekna fjármálagerninga innan tiltekins tíma. Stærsti hluti eigna sameignardeildar eru skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs og skráð verðbréf sem almennt teljast til seljanlegra eigna. Það á við þessa eignaflokka eins og aðra að takmörkuð eftirspurn og erfiðleikar á fjármálamörkuðum geta haft áhrif á verðmyndun og seljanleika þeirra.

Laust fé, skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs og skráð verðbréf sem hlutfall af eignum:

	2023	2022
Innlán og peningamarkaðssjóðir	2,2%	1,3%
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	12,3%	14,0%
Erlend skráð hlutabréf og hlutabréfasjóðir	28,1%	32,3%
Innlend skráð hlutabréf	12,0%	12,8%
Skráð skuldabréf sveitarfélaga, lánastofnanna og fyrirtækja	15,0%	13,2%
Erlendir skráðir skuldabréfasjóðir	5,9%	1,3%
Samtals	75,5%	74,9%

Útstreymisáhætta vísar hins vegar til hættunnar á því að ekki sé unnt að standa við greiðslur vegna lífeyris-skuldbindinga eða uppgjörs samninga sem sjóðurinn hefur undirgengist, t.d. vegna verðbréfiðskipta.

Til að lágmarka útstreymisáhættu er fylgst með útstreymi greidds lífeyris og innstreymi iðgjalda og afborgana/arðgreiðslna af verðbréfum. Ef hlutfall milli lífeyris og iðgjalda er minna en 100% þýðir það að það er meira innstreymi af iðgjöldum til sjóðsins heldur en sjóðurinn greiðir út í lífeyri, þ.e. nettó innstreymi fjármagns til sjóðsins.

Hlutfall lífeyris af iðgjöldum:

	2023	2022
Lífeyrir	33.504.169	25.521.753
Iðgjöld	44.868.711	39.880.919
Lífeyrisbyrði	74,7%	64,0%

19.4. Rekstraráhætta

Undir rekstraráhættu fellur m.a. hættan á fjárhagslegu tapi eða neikvæðum áhrifum á orðspor sjóðsins vegna ófullnægjandi innri reglna, verkferla, upplýsingakerfa, háttsemi starfsmanna eða ytri þátta í rekstrarumhverfi sjóðsins.

Skilvirkar leiðir til að draga úr rekstraráhættu eru skýrar innri reglur, starfslýsingar, verkferlar sem skilgreina verklag við helstu verkþætti og skýrt skipurit. Til þess að draga úr rekstraráhættu hefur sjóðurinn innleitt rafrænt skjalakerfi. Hluti af skjalakerfinu er gæðahandbók sem inniheldur öll gæðaskjöl sjóðsins. Þetta eru stefnur, reglur, meginferlar, verklagsreglur, vinnulýsingar, sniðmát og önnur skjöl. Með notkun gæðahandbókar í rekstri sjóðsins er gætt að því að verklag sé samræmt í starfsemi sjóðsins, það gert aðgengilegt á miðlægum stað með það að markmiði að draga úr rekstraráhættu.

Undir rekstraráhættu flokkast jafnframt pólitísk áhætta, en hún er skilgreind sem áhættan af því að aðgerðir eða aðgerðarleysi stjórnvalda auki lífeyrisbyrði sjóðsins eða skerði eignir hans, auk annarra neikvæðra áhrifa sem óvissa um mögulegar stjórnvaldsaðgerðir kunna að skapa. Undir þetta falla t.a.m. breytingar á lögum eða reglum um starfsemina eða túlkun þeirra sem valda verulegum breytingum á starfseminni. Þetta kunna t.d. að vera breytingar á lögum um lífeyrissjóði, uppgjörsreglum, skattalögum, lögum um aðra aðila sem hafa áhrif á starfsemi sjóðsins, eftirliti og eftirlitsreglum og heimildum til fjárfestinga.

19.5. Áhætta tengd loftslagsbreytingum

Almennt er loftslagsáhætta skipt í tvo meginflokka. Annars vegar raunlæga áhættu (e. physical risk) og hins vegar umbreytingaráhættu (e. transition risk).

Raunlæg áhætta er sú áhætta sem stafar af loftslagsbreytingum á innviði samfélaga, rekstur fyrirtækja og opinberra aðila vegna breytinga á framboði á vatni, uppsprettu vatns og gæðum vatns; breytinga á fæðuöryggi; breytinga á líffræðilegum fjölbreytileika; hitabreytinga sem hafa neikvæð áhrif á landareignir aðila, starfsemi þeirra, aðfangakeðjur og öryggi starfsfólks.

Umbreytingar yfir í hagkerfi sem eru minna háð kolefni munu hafa í för með sér viðtækar stefnubreytingar, breytingar á lögum og reglum, breytingar á tækni, breytingar á neysluvenjum og breytingar á mörkuðum. Það fer eftir eðli, hraða og áherslum þessara umbreytinga hver áhrifin verða á fyrirtæki, stofnanir, samfélög og hagkerfi.

Á árinu fór sjóðurinn í yfirgripsmikla vinnu við greiningu á loftslagstengdri áhættu fyrir innlent eignasafn lífeyrissjóðsins. Greiningin var unnin með hliðsjón af ráðleggingum TCFD (Task Force for Climate-Related Financial Disclosure). Það var mat vinnuhópsins að til skamms og meðallangs tíma sé raunlæg áhætta vegna loftslagsbreytinga á Íslandi ekki mikil á innlendar eignir sjóðsins. Til langs tíma er raunlæg áhætta mikilli óvissu háð og mun fara eftir því hvernig ráðist verður í mótvægis- og aðlögunaraðgerðir á heimsvísu sem og á Íslandi. Hins vegar var það mat vinnuhópsins að mikilvægt sé að hafa í huga að raunlæg áhætta á heimsvísu getur haft áhrif á rekstur fyrirtækja á Íslandi og landsins þar sem Ísland er beint og óbeint mjög háð erlendum mörkuðum, aðföngum og virðisbættum. Þannig geta uppskerubrestir, tafir og breytingar á aðfangakeðjum, verð á hrávörum og aðrar afleiðingar loftslagsbreytinga haft veruleg neikvæð áhrif á rekstur fyrirtækja innlands.

Það var mat vinnuhópsins að umbreytingaráhætta sé nokkur hjá fyrirtækjum á Íslandi, þar á meðal fyrirtækjum í eignasöfnum sjóðsins. Þar má nefna skatta og gjöld sem fyrirtæki munu þurfa að greiða vegna losunar í gegnum kerfi eins og ETS sem er viðskiptakerfi Evrópusambandsins með losunarheimildir. Einnig getur umbreytingaráhætta haft veruleg neikvæð áhrif á samkeppnisstöðu fyrirtækja en á sama tíma falið í sér mikil tækifæri ef rétt er brugðist við. Umbreytingarnar geta haft í för með sér aukinn kostnað, bæði vegna fjárfestinga og skattlagningar, sem getur sett þrýsting til hækkunar á verðlagi og getur þess vegna verið verðbólgymyndandi. Það sama á við um raunlæga áhættuþætti ef þeir raungerast. Skuldbindingar sjóðsins eru verðtryggðar og getur því loftslagsáhætta bæði haft áhrif á eignir og skuldbindingar sjóðsins.

Meðal annars til að bregðast við þessari áhættu hefur sjóðurinn mótað sér stefnur um ábyrgar fjárfestingar og útilokun fjárfestingarkosta úr eignasöfnum sjóðsins.

20. Áhættuþættir í Verðbréfaeidd, séreignardeild

Hér er fjallað um helstu áhættuþætti í starfsemi Verðbréfaeiddar, séreignardeildar. Almenna umfjöllun um hvern áhættuþátt má sjá í skýringu 19 hér að framan.

20.1. Fjárhagsleg áhætta

a) Vaxta- og endurfjárfestingaráhætta

Hluti skuldabréfa Verðbréfaeiddar er færður til bókar á gangvirði og hluti á upphaflegri ávöxtunarkröfu við kaup. Sá hluti sem færður er til bókar á gangvirði er næmur fyrir breytingum á ávöxtunarkröfu á markaði. Hér að neðan má sjá hvaða áhrif breytingar á ávöxtunarkröfu hefur á gangvirði skuldabréfa sem færð eru til bókar á gangvirði, hreina eign og tryggingafræðilega stöðu. Annars vegar er gert ráð fyrir að ávöxtunarkrafa verðtryggðra og óverðtryggðra markaðsskuldabréfa lækki um 100 punkta og hins vegar að ávöxtunarkrafan hækki um 100 punkta. 100 punkta breyting samsvarar eins prósentustigs breytingu á ávöxtunarkröfu.

Áhrif á hreina eign Verðbréfaeiddar:

Breyting á ávöxtunarkröfu:	31.12.2023 100 punkta lækkun	31.12.2023 100 punkta hækkun	31.12.2022 100 punkta lækkun	31.12.2022 100 punkta hækkun
Verðtryggð skuldabréf færð á gangvirði	59.002	(57.540)	56.871	(55.377)
Óverðtryggð skuldabréf færð á gangvirði	22.380	(21.980)	24.467	(24.011)
Samtals gangvirðisbreyting	<u>81.382</u>	<u>(79.519)</u>	<u>81.338</u>	<u>(79.387)</u>
Hrein eign	20.886.055	20.886.055	19.129.315	19.129.315
Breyting á hreinni eign	<u>81.382</u>	<u>(79.519)</u>	<u>81.338</u>	<u>(79.387)</u>
Hrein eign eftir breytt gangvirði	<u>20.967.437</u>	<u>20.806.536</u>	<u>19.210.653</u>	<u>19.049.928</u>
Áhrif sem hlutfall af hreinni eign	0,4%	(0,4%)	0,4%	(0,4%)

b) Markaðsáhætta

Stór hluti eigna Verðbréfaeiddar er í markaðsverðbréfum, bæði hlutabréfum og skuldabréfum. Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru að mestu leyti í skráðum eignum, en þó er hluti af fjárfestingum einnig í óskráðum eignum.

Innlend og erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir:

	Fjárhæð 31.12.2023	Fjárhæð 31.12.2022	Hlutfall af eignum 31.12.2023	Hlutfall af eignum 31.12.2022
Innlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir	3.233.570	3.261.834	15,5%	17,0%
Erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir	7.357.258	7.502.704	35,2%	39,2%
Samtals	<u>10.590.828</u>	<u>10.764.538</u>	<u>50,7%</u>	<u>56,2%</u>

Skýringar

Áhrif 5% og 10% lækkunar á gangvirði eignarhluta í félögum og sjóðum á eignir Verðbréfaeiddar og áhrif sem hlutfall af hreinni eign eru sýnd hér að neðan.

Áhrif á hreina eign Verðbréfaeiddar:

	31.12.2023	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2022
Breyting á gangvirði:	-5%	-10%	-5%	-10%
Áhrif á innlend hlutabréf og hlutabréfasjóði	(161.678)	(323.357)	(163.092)	(326.183)
Áhrif á erlend hlutabréf og hlutabréfasjóði	(367.863)	(735.726)	(375.135)	(750.270)
Samtals gangvirðisbreyting	(529.541)	(1.059.083)	(538.227)	(1.076.453)
Hrein eign	20.886.055	20.886.055	19.129.315	19.129.315
Breyting á hreinni eign	(529.541)	(1.059.083)	(538.227)	(1.076.453)
Hrein eign eftir breytt gangvirði	<u>20.356.514</u>	<u>19.826.972</u>	<u>18.591.088</u>	<u>18.052.862</u>
Áhrif sem hlutfall af hreinni eign	(2,5%)	(5,1%)	(2,8%)	(5,6%)

c) Gjaldmiðlaáhætta

Meirihluti eigna Verðbréfaeiddar í árslok 2023 er í íslenskum krónum en um 45,4% er í erlendri mynt, sem svarar til 9,5 milljarða króna. Hér á eftir eru tilgreindir þeir gjaldmiðlar sem mest áhrif hafa á rekstur Verðbréfaeiddar.

Skipting eigna eftir myntum:

Mynt	Fjárhæð 2023	Fjárhæð 2022	Hlutfall af eignum 2023	Hlutfall af eignum 2022
USD	6.488.483	5.196.497	31,0%	27,1%
EUR	1.227.033	1.112.747	5,9%	5,8%
DKK	300.572	363.467	1,4%	1,9%
GBP	406.181	423.788	1,9%	2,2%
JPY	345.836	376.553	1,7%	2,0%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	733.568	875.419	3,5%	4,6%
Samtals	<u>9.501.673</u>	<u>8.348.471</u>	<u>45,4%</u>	<u>43,6%</u>

Í töflunni hér að neðan eru sýnd hvaða áhrif 5% og 10% styrking á gengi íslensku krónunnar gagnvart viðkomandi gjaldmiðlum hefði á gangvirði eigna Verðbréfaleiðar í erlendri mynt, hreina eign og áhrif sem hlutfall af hreinni eign.

Áhrif á hreina eign Verðbréfaleiðar:

	31.12.2023 5%	31.12.2023 10%	31.12.2022 5%	31.12.2022 10%
Styrking á gengi íslensku krónunnar:				
USD	(324.424)	(648.848)	(259.825)	(519.650)
EUR	(61.352)	(122.703)	(55.637)	(111.275)
DKK	(15.029)	(30.057)	(18.173)	(36.347)
GBP	(20.309)	(40.618)	(21.189)	(42.379)
JPY	(17.292)	(34.584)	(18.828)	(37.655)
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	(36.678)	(73.357)	(43.771)	(87.542)
Samtals gangvirðisbreyting	<u>(475.084)</u>	<u>(950.167)</u>	<u>(417.423)</u>	<u>(834.848)</u>
Hrein eign	20.886.055	20.886.055	19.129.315	19.129.315
Breyting á hreinni eign	(475.084)	(950.167)	(417.423)	(834.848)
Hrein eign eftir breytt gangvirði	<u>20.410.971</u>	<u>19.935.888</u>	<u>18.711.892</u>	<u>18.294.467</u>
Áhrif sem hlutfall af hreinni eign	(2,3%)	(4,5%)	(2,2%)	(4,4%)

20.2. Mótaðilaáhætta

Ríkissjóður Íslands er með opinbera lánshæfiseinkunn frá stóru alþjóðlegu lánshæfismatsfyrirtækjunum. Ríkissjóður er með einkunnina A+ frá Standard & Poor's (S&P) þegar kemur að langtíma skuldbindingum. Hluti af mótaðilum Verðbréfaleiðar er jafnframt með lánshæfismat í fjárfestingarflokki (e. investment-grade).

Útlánaáhætta, lánshæfismat miðast við 31.12.2023

	Fjárhæð 31.12.2023	Fjárhæð 31.12.2022	Hlutfall af eignum 31.12.2023	Hlutfall af eignum 31.12.2022
Skuldabréf m. ábyrgð ríkissjóðs, lánshæfismat A+ frá S&P	2.578.360	2.681.104	12,3%	14,0%
Mótaðilar með lánshæfismat í fjárfestingarflokki	423.784	241.640	2,0%	1,3%
Sértrygð skuldabréf	1.120.559	1.049.710	5,4%	5,5%
Önnur skuldabréf	1.819.561	1.556.058	8,7%	8,1%
Varúðarniðurfærsla vegna annarra skuldabréfa	(21.935)	(22.024)	(0,1%)	(0,1%)
Útlán til sjóðfélaga og annarra	2.020.948	1.793.901	9,7%	9,4%
Varúðarniðurfærsla veðskuldabréfa	(21.662)	(21.113)	(0,1%)	(0,1%)
Erlend skuldabréf	1.241.978	248.676	5,9%	1,3%
Samtals	<u>9.161.593</u>	<u>7.527.952</u>	<u>43,8%</u>	<u>39,4%</u>

Skýringar

Vanskilahlutföll Verðbréfaleiðar eru reiknuð með svonefndri kennitöluaðferð. Það eru eftirstöðvar allra lána/skuldabréfa þeirra lántaka sem eru með eitt eða fleiri lán/skuldabréf í meira en 90 daga vanskilum sem hlutfall af eftirstöðvum allra lána/skuldabréfa Verðbréfaleiðar. Við útreikning á vanskilahlutföllum er notast við kröfuvirði lána/skuldabréfa, þ.e. ekki er tekið tillit til varúðarniðurfærslu.

Yfir 90 daga vanskilahlutfall:

	Fjárhæð 31.12.2023	Fjárhæð 31.12.2022	Hlutfall 31.12.2023	Hlutfall 31.12.2022
Útlán til sjóðfélaga	8.446	12.192	0,4%	0,7%

Ekki eru yfir 90 daga vanskil á öðrum útlánum né skuldabréfum.

Greiðsluhlé lána:

	Fjárhæð 31.12.2023	Fjárhæð 31.12.2022	Hlutfall 31.12.2023	Hlutfall 31.12.2022
Útlán til sjóðfélaga	7.633	0	0,4%	0,0%

Við mat á útlánum og öðrum skuldabréfum er tekið tillit til þeirrar tapsáhættu sem kann að vera fyrir hendi á uppgjörstigi. Sú tapsáhætta er gjaldfærð sem varúðarniðurfærsla á afskriftarreikning sjóðsins sbr. reglur nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða.

Varúðarniðurfærsla vegna útlána og skuldabréfa

Í árslok 2023	(43.597)
Í árslok 2022	(43.137)
Hækkun niðurfærslu	460

20.3. Lausafjánhætta

Við mat á lausafjánhættu Verðbréfaleiðar er m.a. horft til eigna sem almennt teljast til seljanlegra eigna. Stærstur hluti Verðbréfaleiðar eru eignir sem almennt teljast til seljanlegra eigna. Það á við þessa eignaflokka eins og aðra að takmörkuð eftirspurn og erfiðleikar á fjármálamörkuðum getur haft áhrif á verðmyndun og seljanleika þeirra.

Laust fé, skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs og skráð verðbréf sem hlutfall af eignum:

	2023	2022
Innlán og peningamarkaðssjóðir	2,2%	1,3%
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	12,3%	14,0%
Erlend skráð hlutabréf og hlutabréfasjóðir	28,1%	32,3%
Innlend skráð hlutabréf	12,0%	12,8%
Skráð skuldabréf sveitarfélaga, lánastofnanna og fyrirtækja	15,0%	13,2%
Erlendir skráðir skuldabréfasjóðir	5,9%	1,3%
Samtals	75,5%	74,9%

20.4. Rekstraráhætta

Sjá umfjöllun í kafla 19.4.

20.5. Áhætta tengd loftslagsbreytingum

Sjá umfjöllun í kafla 19.5.

21. Áhættuþættir í Ævileið I, séreignardeild

Hér fyrir neðan er fjallað um helstu áhættuþætti í starfsemi Ævileiðar I, séreignardeildar. Almenna umfjöllun um hvern áhættuþátt má sjá í skýringu 19 hér að framan.

21.1. Fjárhagsleg áhætta

a) Markaðsáhætta

Töluverður hluti eigna Ævileiðar I er í markaðsverðbréfum, bæði hlutabréfum og skuldabréfum. Eignarhlutur í félögum og sjóðum eru að mestu leyti í skráðum eignum.

Innlend og erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir:

	Fjárhæð 31.12.2023	Fjárhæð 31.12.2022	Hlutfall af eignum 31.12.2023	Hlutfall af eignum 31.12.2022
Innlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir	856.766	610.122	18,8%	18,1%
Erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir	1.212.800	892.494	26,6%	26,5%
Samtals	2.069.566	1.502.616	45,4%	44,6%

Áhrif 5% og 10% lækkunar á gangvirði eignarhluta í félögum og sjóðum á eignir Ævileiðar I og áhrif sem hlutfall af hreinni eign eru sýnd hér að neðan.

Áhrif á hreina eign Ævileiðar I:

	31.12.2023	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2022
Breyting á gangvirði:	-5%	-10%	-5%	-10%
Áhrif á innlend hlutabréf og hlutabréfasjóði	(42.838)	(85.677)	(30.506)	(61.012)
Áhrif á erlend hlutabréf og hlutabréfasjóði	(60.640)	(121.280)	(44.625)	(89.249)
Samtals gangvirðisbreyting	(103.478)	(206.957)	(75.131)	(150.261)
Hrein eign	4.565.783	4.565.783	3.366.211	3.366.211
Breyting á hreinni eign	(103.478)	(206.957)	(75.131)	(150.261)
Hrein eign eftir breytt gangvirði	4.462.305	4.358.826	3.291.080	3.215.950
Áhrif sem hlutfall af hreinni eign	(2,3%)	(4,5%)	(2,2%)	(4,5%)

Skýringar

b) Gjaldmiðlaáhætta

Meirihluti eigna Ævileiðar I í árslok 2023 er í íslenskum krónum en um 30,0% er í erlendri mynt, sem svarar til 1.371,3 milljóna króna. Hér á eftir eru tilgreindir þeir gjaldmiðlar sem mest áhrif hafa á rekstur Ævileiðar I.

Skipting eigna eftir myntum:

Mynt	Fjárhæð 2023	Fjárhæð 2022	Hlutfall af eignum 2023	Hlutfall af eignum 2022
USD	1.047.022	607.221	22,9%	18,0%
EUR	96.927	99.478	2,1%	3,0%
JPY	67.198	44.163	1,5%	1,3%
GBP	42.665	29.539	0,9%	0,9%
DKK	10.057	5.884	0,2%	0,2%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	107.418	106.230	2,4%	3,2%
Samtals	<u>1.371.287</u>	<u>892.514</u>	<u>30,0%</u>	<u>26,5%</u>

Í töflunni hér að neðan eru sýnd hvaða áhrif 5% og 10% styrking á gengi íslensku krónunnar gagnvart viðkomandi gjaldmiðlum hefði á gangvirði eigna Ævileiðar I í erlendri mynt, hreina eign og áhrif sem hlutfall af hreinni eign.

Áhrif á hreina eign Ævileiðar I:

	31.12.2023 5%	31.12.2023 10%	31.12.2022 5%	31.12.2022 10%
Styrking á gengi íslensku krónunnar:				
USD	(52.351)	(104.702)	(30.361)	(60.722)
EUR	(4.846)	(9.693)	(4.974)	(9.948)
JPY	(3.360)	(6.720)	(2.208)	(4.416)
GBP	(2.133)	(4.267)	(1.477)	(2.954)
DKK	(503)	(1.006)	(294)	(588)
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	(5.371)	(10.742)	(5.311)	(10.623)
Samtals gangvirðisbreyting	<u>(68.564)</u>	<u>(137.130)</u>	<u>(44.625)</u>	<u>(89.251)</u>
Hrein eign	4.565.783	4.565.783	3.366.211	3.366.211
Breyting á hreinni eign	<u>(68.564)</u>	<u>(137.130)</u>	<u>(44.625)</u>	<u>(89.251)</u>
Hrein eign eftir breytt gangvirði	<u>4.497.219</u>	<u>4.428.653</u>	<u>3.321.586</u>	<u>3.276.960</u>
Áhrif sem hlutfall af hreinni eign	(1,5%)	(3,0%)	(1,3%)	(2,7%)

21.2. Mótaðilaáhætta

Ríkissjóður Íslands er með opinbera lánsþæfiseinkunn frá stóru alþjóðlegu lánsþæfismatsfyrirtækjunum. Ríkissjóður er með einkunnina A+ frá Standard & Poor's (S&P) þegar kemur að langtíma skuldbindingum. Hluti af mótaðilum Ævileiðar I er jafnframt með lánsþæfismat í fjárfestingarflokki (e. investment-grade).

Útlánaáhætta, lánsþæfismat miðast við 31.12.2023

	Fjárhæð 31.12.2023	Fjárhæð 31.12.2022	Hlutfall af eignum 31.12.2023	Hlutfall af eignum 31.12.2022
Skuldabréf m. ábyrgð ríkissjóðs, lánsþæfismat A+ frá S&P	444.621	343.954	9,7%	10,2%
Mótaðilar með lánsþæfismat í fjárfestingarflokki	261.082	149.039	5,7%	4,4%
Sértrygð skuldabréf	685.124	460.979	15,0%	13,7%
Önnur skuldabréf	802.830	750.554	17,6%	22,3%
Erlend skuldabréf	158.264	0	3,5%	0,0%
Samtals	<u>2.351.921</u>	<u>1.704.526</u>	<u>51,5%</u>	<u>50,6%</u>

Ekki eru yfir 90 daga vanskil á skuldabréfum í eigu Ævileiðar I.

21.3. Lausafjáraáhætta

Við mat á lausafjáraáhattu Ævileiðar I er m.a. horft til eigna sem almennt teljast til seljanlegra eigna. Stærstur hluti Ævileiðar I eru eignir sem almennt teljast til seljanlegra eigna. Það á við þessa eignaflokka eins og aðra að takmörkuð eftirspurn og erfiðleikar á fjármálamörkuðum geta haft áhrif á verðmyndun og seljanleika þeirra.

Laust fé, skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs og skráð verðbréf sem hlutfall af eignum:

	2023	2022
Innlán og peningamarkaðssjóðir	3,2%	4,7%
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	9,7%	10,2%
Erlend skráð hlutabréf og hlutabréfasjóðir	26,6%	26,5%
Innlend skráð hlutabréf	18,8%	18,1%
Skráð skuldabréf sveitarfélaga, lánastofnanna og fyrirtækja	38,1%	38,5%
Erlendir skráðir skuldabréfasjóðir	3,5%	0,0%
Samtals	<u>99,9%</u>	<u>98,0%</u>

21.4. Rekstraráhætta

Sjá umfjöllun í kafla 19.4.

21.5. Áhætta tengd loftslagsbreytingum

Sjá umfjöllun í kafla 19.5.

Skýringar

22. Áhættuþættir í Ævileið II, séreignardeild

Hér fyrir neðan er fjallað um helstu áhættuþætti í starfsemi Ævileiðar II, séreignardeildar. Almenna umfjöllun um hvern áhættuþátt má sjá í skýringu 19 hér að framan.

22.1. Fjárhagsleg áhætta

a) Markaðsáhætta

Hluti eigna Ævileiðar II er í markaðsverðbréfum, bæði hlutabréfum og skuldabréfum. Eignarhlutur í félögum og sjóðum eru að mestu leyti í skráðum eignum.

Innlend og erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir:

	Fjárhæð 31.12.2023	Fjárhæð 31.12.2022	Hlutfall af eignum 31.12.2023	Hlutfall af eignum 31.12.2022
Innlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir	308.725	282.187	8,9%	10,3%
Erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir	424.571	354.590	12,2%	13,0%
Samtals	<u>733.296</u>	<u>636.777</u>	<u>21,1%</u>	<u>23,3%</u>

Áhrif 5% og 10% lækkunar á gangvirði eignarhluta í félögum og sjóðum á eignir Ævileiðar II og áhrif sem hlutfall af hreinni eign eru sýnd hér að neðan.

Áhrif á hreina eign Ævileiðar II:

	31.12.2023	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2022
Breyting á gangvirði:	-5%	-10%	-5%	-10%
Áhrif á innlend hlutabréf og hlutabréfasjóði	(15.436)	(30.872)	(14.109)	(28.219)
Áhrif á erlend hlutabréf og hlutabréfasjóði	(21.229)	(42.457)	(17.730)	(35.459)
Samtals gangvirðisbreyting	<u>(36.665)</u>	<u>(73.329)</u>	<u>(31.839)</u>	<u>(63.678)</u>
Hrein eign	3.476.303	3.476.303	2.731.027	2.731.027
Breyting á hreinni eign	<u>(36.665)</u>	<u>(73.329)</u>	<u>(31.839)</u>	<u>(63.678)</u>
Hrein eign eftir breytt gangvirði	<u>3.439.638</u>	<u>3.402.974</u>	<u>2.699.188</u>	<u>2.667.349</u>
Áhrif sem hlutfall af hreinni eign	(1,1%)	(2,1%)	(1,2%)	(2,3%)

b) Gjaldmiðlaáhætta

Meirihluti eigna Ævileiðar II í árslok 2023 er í íslenskum krónum en um 14,9% er í erlendri mynt, sem svarar til 518,1 milljóna króna. Hér á eftir eru tilgreindir þeir gjaldmiðlar sem mest áhrif hafa á rekstur Ævileiðar II.

Skipting eigna eftir myntum:

Mynt	Fjárhæð 2023	Fjárhæð 2022	Hlutfall af eignum 2023	Hlutfall af eignum 2022
USD	382.186	241.300	11,0%	8,8%
EUR	40.629	37.188	1,2%	1,4%
JPY	28.158	19.484	0,8%	0,7%
GBP	17.908	13.056	0,5%	0,5%
DKK	4.214	2.591	0,1%	0,1%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	45.015	40.983	1,3%	1,5%
Samtals	<u>518.110</u>	<u>354.602</u>	<u>14,9%</u>	<u>13,0%</u>

Í töflunni hér að neðan eru sýnd hvaða áhrif 5% og 10% styrking á gengi íslensku krónunnar gagnvart viðkomandi gjaldmiðlum hefði á gangvirði eigna Ævileiðar II í erlendri mynt, hreina eign og áhrif sem hlutfall af hreinni eign.

Áhrif á hreina eign Ævileiðar II:

	31.12.2023 5%	31.12.2023 10%	31.12.2022 5%	31.12.2022 10%
Styrking á gengi íslensku krónunnar:				
USD	(19.109)	(38.219)	(12.065)	(24.130)
EUR	(2.031)	(4.063)	(1.859)	(3.719)
JPY	(1.408)	(2.816)	(974)	(1.948)
GBP	(895)	(1.791)	(653)	(1.306)
DKK	(211)	(421)	(130)	(259)
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	(2.251)	(4.502)	(2.049)	(4.098)
Samtals gangvirðisbreyting	<u>(25.905)</u>	<u>(51.812)</u>	<u>(17.730)</u>	<u>(35.460)</u>
Hrein eign	3.476.303	3.476.303	2.731.027	2.731.027
Breyting á hreinni eign	(25.905)	(51.812)	(17.730)	(35.460)
Hrein eign eftir breytt gangvirði	<u>3.450.398</u>	<u>3.424.491</u>	<u>2.713.297</u>	<u>2.695.567</u>
Áhrif sem hlutfall af hreinni eign	(0,7%)	(1,5%)	(0,6%)	(1,3%)

Skýringar

22.2. Mótaðilaáhætta

Ríkissjóður Íslands er með opinbera lánshæfiseinkunn frá stóru alþjóðlegu lánshæfismatsfyrirtækjunum. Ríkissjóður er með einkunnina A+ frá Standard & Poor's (S&P) þegar kemur að langtíma skuldbindingum. Hluti af mótaðilum Ævileiðar II er jafnframt með lánshæfismat í fjárfestingarflokki (e. investment-grade).

Útlánaáhætta, lánshæfismat miðast við 31.12.2023

	Fjárhæð 31.12.2023	Fjárhæð 31.12.2022	Hlutfall af eignum 31.12.2023	Hlutfall af eignum 31.12.2022
Skuldabréf m. ábyrgð ríkissjóðs, lánshæfismat A+ frá S&P	839.273	628.949	24,1%	23,0%
Mótaðilar með lánshæfismat í fjárfestingarflokki	174.501	128.968	5,0%	4,7%
Sértrygð skuldabréf	632.386	504.057	18,2%	18,5%
Önnur skuldabréf	811.220	758.701	23,3%	27,8%
Erlend skuldabréf	93.541	0	2,7%	0,0%
Samtals	<u>2.550.921</u>	<u>2.020.675</u>	<u>73,3%</u>	<u>74,0%</u>

Ekki eru yfir 90 daga vanskil á skuldabréfum í eigu Ævileiðar II.

22.3. Lausafjáraáhætta

Við mat á lausafjáraáhattu Ævileiðar II er m.a. horft til eigna sem almennt teljast til seljanlegra eigna. Stærstur hluti Ævileiðar II eru eignir sem almennt teljast til seljanlegra eigna. Það á við þessa eignaflokka eins og aðra að takmörkuð eftirspurn og erfiðleikar á fjármálamörkuðum geta haft áhrif á verðmyndun og seljanleika þeirra.

Laust fé, skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs og skráð verðbréf sem hlutfall af eignum:

	2023	2022
Innlán og peningamarkaðssjóðir	5,5%	2,7%
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	24,1%	23,0%
Erlend skráð hlutabréf og hlutabréfasjóðir	12,2%	13,0%
Innlend skráð hlutabréf	8,9%	10,3%
Skráð skuldabréf sveitarfélaga, lánastofnanna og fyrirtækja	46,4%	49,3%
Erlendir skráðir skuldabréfasjóðir	2,7%	0,0%
Samtals	<u>99,8%</u>	<u>98,3%</u>

22.4. Rekstraráhætta

Sjá umfjöllun í kafla 19.4.

22.5. Áhætta tengd loftslagsbreytingum

Sjá umfjöllun í kafla 19.5.

23. Áhættuþættir í Ævileið III, séreignardeild

Hér fyrir neðan er fjallað um helstu áhættuþætti í starfsemi Ævileiðar III, séreignardeildar. Almenna umfjöllun um hvern áhættuþátt má sjá í kafla skýringu 19 hér að framan.

23.1. Mótaðilaáhætta

Ríkissjóður Íslands er með opinbera lánshæfiseinkunn frá stóru alþjóðlegu lánshæfismatsfyrirtækjunum. Ríkissjóður er með einkunnina A+ frá Standard & Poor's (S&P) þegar kemur að langtíma skuldbindingum.

Útlánaáhætta, lánshæfismat miðast við 31.12.2023

	Fjárhæð 31.12.2023	Fjárhæð 31.12.2022	Hlutfall af eignum 31.12.2023	Hlutfall af eignum 31.12.2022
Skuldabréf m. ábyrgð ríkissjóðs, lánshæfismat A+ frá S&P	1.032.028	841.000	49,1%	47,3%
Sértryggð skuldabréf	355.028	264.090	16,9%	14,8%
Önnur skuldabréf	292.930	291.319	13,9%	16,4%
Samtals	<u>1.679.986</u>	<u>1.396.409</u>	<u>79,9%</u>	<u>78,5%</u>

Ekki eru yfir 90 daga vanskil á skuldabréfum í eigu Ævileiðar III.

23.2. Lausafjáraáhætta

Við mat á lausafjáraáhattu Ævileiðar III er m.a. horft til eigna sem almennt teljast til seljanlegra eigna. Stærstur hluti Ævileiðar III eru eignir sem almennt teljast til seljanlegra eigna. Það á við þessa eignaflokka eins og aðra að takmörkuð eftirspurn og erfiðleikar á fjármálamörkuðum geta haft áhrif á verðmyndun og seljanleika þeirra.

Laust fé, skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs og skráð verðbréf sem hlutfall af eignum:

	2023	2022
Innlán og peningamarkaðssjóðir	20,0%	21,5%
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	49,1%	47,3%
Skráð skuldabréf sveitarfélaga, lánastofnanna og fyrirtækja	30,8%	31,2%
Samtals	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>

23.3. Rekstraráhætta

Sjá umfjöllun í kafla 19.4.

23.4. Áhætta tengd loftslagsbreytingum

Sjá umfjöllun í kafla 19.5.

Kennitölur

24. Fimm ára yfirlit sameignardeildar	2023	2022	2021	2020	2019
Fjárhagsstaða skv. tryggingafræðilegri úttekt sameignardeildar					
Hrein eign umfram heildarskuldbindingar	(6,8%)	(5,6%)	3,5%	10,6%	8,4%
Hrein eign umfram áfallnar skuldbindingar	(8,6%)	(6,9%)	12,2%	17,1%	14,0%
Ávöxtun					
Hrein nafnávöxtun *	8,6%	(3,6%)	16,9%	14,7%	18,7%
Raunávöxtun *	0,7%	(11,8%)	11,6%	11,0%	15,8%
Hrein raunávöxtun *	0,5%	(11,9%)	11,5%	10,8%	15,6%
Hrein nafnávöxtun (allt á markaðsverði) *	7,8%	(6,2%)	16,9%	14,8%	19,7%
Hrein raunávöxtun (allt á markaðsverði) *	(0,2%)	(14,2%)	11,5%	11,0%	16,6%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar:					
síðustu 5 ára	4,8%	4,9%	8,8%	6,2%	6,1%
síðustu 10 ára	4,8%	5,3%	7,6%	6,7%	6,0%
síðustu 20 ára	4,1%	4,6%	5,2%	4,5%	4,1%
síðustu 30 ára	4,7%	4,9%	5,5%	5,4%	5,2%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	47,9%	47,8%	53,8%	52,6%	48,2%
Skráð skuldabréf	28,0%	27,8%	26,5%	28,2%	28,6%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	13,7%	13,7%	10,8%	8,1%	7,7%
Óskráð skuldabréf	10,4%	10,7%	8,9%	11,1%	15,5%
Bundnar bankainnstæður	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Aðrar fjárfestingar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum	54,2%	56,2%	54,9%	56,5%	60,3%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum samtals	45,8%	43,8%	45,1%	43,5%	39,7%
Fjöldi					
Fjöldi virkra sjóðfélaga	37.152	36.512	35.854	35.697	36.503
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	186.351	182.768	178.661	175.193	174.963
Fjöldi lífeyrisþega	24.222	22.115	21.044	19.813	18.452
Stöðugildi	57,6	54,2	51,1	49,7	46,8
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir	79,6%	77,5%	76,7%	76,3%	76,4%
Örorkulífeyrir	16,0%	17,5%	17,9%	18,2%	17,8%
Makalífeyrir	3,9%	4,4%	4,7%	4,7%	5,1%
Barnalífeyrir	0,5%	0,6%	0,7%	0,8%	0,7%
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði	72,5%	62,6%	60,2%	53,3%	46,0%
Skrifstofu- og stjórnunarkostn. alls í % af iðgjöldum	3,6%	3,5%	3,4%	3,4%	3,0%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.	8,4%	(3,6%)	15,7%	13,8%	17,2%
Skrifst. og stjórnunarkostn. í % af meðalstöðu eigna	0,14%	0,13%	0,12%	0,13%	0,14%
Fjárhæðir á föstu verðlagi (í milljónum króna)					
Iðgjöld alls	47.940	45.940	45.408	44.489	47.213
Lífeyrir alls	34.770	28.749	27.339	23.699	21.735
Hreinar fjárfestingartekjur alls	102.958	(45.839)	205.366	160.945	174.460
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður alls	1.718	1.616	1.541	1.519	1.428
Hækkun á hreinni eign	114.410	(30.264)	221.893	180.216	198.510

* Ávöxtun er reiknuð skv. reglum FME (ekki daglegt gengi eigna)

25. Fimm ára yfirlit séreignardeildar	2023	2022	2021	2020	2019
Séreignardeild – Verðbréfaeið					
Hrein nafnávöxtun *	8,6%	(3,6%)	16,9%	14,7%	18,7%
Hrein raunávöxtun *	0,5%	(11,9%)	11,5%	10,8%	15,6%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar s.l. 5 ár	4,8%	4,9%	8,8%	6,2%	6,1%
Fjöldi virkra sjóðfélaga	1.159	1.173	1.236	1.314	1.363
Fjöldi lífeyrisþega	144	125	135	87	84
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga verðbréfaeiðar er sú sama og í sameignardeild					
Séreignardeild – Ævileið I					
Hrein nafnávöxtun *	7,2%	(7,9%)	17,4%	15,4%	12,9%
Hrein raunávöxtun *	(0,7%)	(15,8%)	12,0%	11,5%	10,0%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar s.l. 5 ár	2,8%	2,4%			
Fjöldi virkra sjóðfélaga	2.433	2.221	2.020	1.848	1.629
Fjöldi lífeyrisþega	7	2	1	2	2
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga:					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	52,7%	52,2%	58,8%	64,9%	67,8%
Skráð skuldabréf	47,3%	47,8%	41,2%	35,1%	32,2%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Óskráð skuldabréf	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Eignir í íslenskum krónum	69,1%	72,7%	72,9%	79,0%	75,1%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum samtals	30,9%	27,3%	27,1%	21,0%	24,9%
Séreignardeild – Ævileið II					
Hrein nafnávöxtun *	5,9%	(5,1%)	10,7%	11,6%	11,1%
Hrein raunávöxtun *	(1,9%)	(13,2%)	5,6%	7,8%	8,2%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar s.l. 5 ár	1,0%	1,5%			
Fjöldi virkra sjóðfélaga	1.433	1.352	1.293	1.235	1.146
Fjöldi lífeyrisþega	53	25	13	5	2
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga:					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	32,4%	31,6%	35,8%	44,5%	48,3%
Skráð skuldabréf	67,6%	68,4%	64,2%	55,5%	51,7%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Óskráð skuldabréf	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Eignir í íslenskum krónum	84,4%	86,8%	85,7%	88,2%	84,7%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum samtals	15,6%	13,2%	14,3%	11,8%	15,3%
Séreignardeild – Ævileið III					
Hrein nafnávöxtun *	5,8%	1,3%	1,7%	5,4%	5,8%
Hrein raunávöxtun *	(2,0%)	(7,3%)	(3,0%)	1,8%	3,1%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar s.l. 5 ár	(1,6%)	(1,1%)			
Fjöldi virkra sjóðfélaga	681	659	673	731	775
Fjöldi lífeyrisþega	69	37	21	16	17
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga:					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	23,1%	24,8%	22,1%	22,7%	24,2%
Skráð skuldabréf	76,9%	75,2%	77,9%	77,3%	75,8%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Óskráð skuldabréf	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Eignir í íslenskum krónum	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum samtals	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

* Ævileiðir voru stofnaðar í september 2017

** Ávöxtun er reiknuð skv. reglum FME (ekki daglegt gengi eigna)

Deildaskiptur ársreikningur 2023

Deildaskipt yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2023

	Sameignar- deild	Verð- bréfaleið	Ævileið I	Ævileið II	Ævileið III	Samtals 2023	Samtals 2022
Iðgjöld							
Iðgjöld sjóðfélaga	12.128.614	457.573	353.681	96.246	136.022	13.172.136	11.663.366
Iðgjöld launagreiðenda ..	32.207.768	388.945	853.784	583.216	230.294	34.264.007	30.462.916
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(36.130)	(67.630)	(86.892)	44.254	82.227	(64.171)	(51.281)
	44.300.252	778.888	1.120.573	723.716	448.542	47.371.972	42.075.002
Sérstök aukaframlög	568.460	0	0	0	0	568.460	460.215
	44.868.711	778.888	1.120.573	723.716	448.542	47.940.432	42.535.217
Lífeyrir							
Heildarfjárhæð lífeyris ..	33.195.191	675.063	198.013	156.492	236.258	34.461.017	26.344.122
Framlag til starfs- endurhæfingarsjóðs	293.545	0	0	0	0	293.545	259.444
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	15.433	0	0	0	0	15.433	14.575
	33.504.169	675.063	198.013	156.492	236.258	34.769.995	26.618.141
Hreinar fjárfestingartekjur							
Hreinar tekjur af eignar- hlutum í félögum og sjóðum ..	60.078.838	1.005.574	201.228	82.262	30.934	61.398.835	(69.512.940)
Hreinar tekjur af skuldabréfum	39.907.756	663.367	73.901	94.267	78.211	40.817.501	27.478.240
Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum	0	0	0	0	0	0	0
Hreinar vaxtatekjur af handbæru fé	1.056.286	17.558	8.386	7.264	3.890	1.093.383	63.585
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum	146.066	2.428	1.625	690	509	151.318	66.955
Ýmsar fjárfestingar- tekjur	0	0	0	0	0	0	(665)
Fjárfestingargjöld	(493.835)	(8.209)	(324)	(273)	(229)	(502.869)	(536.615)
	100.695.111	1.680.718	284.815	184.211	113.314	102.958.168	(42.441.440)
Rekstrarkostnaður							
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	1.672.646	27.804	7.803	6.160	3.862	1.718.274	1.496.541
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris	110.387.007	1.756.740	1.199.573	745.276	321.736	114.410.331	(28.020.905)
Hrein eign frá fyrra ári ..	1.146.104.987	19.129.315	3.366.211	2.731.027	1.779.032	1.173.110.572	1.201.131.477
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok	1.256.491.994	20.886.055	4.565.783	3.476.303	2.100.767	1.287.520.903	1.173.110.572

Deildaskiptur efnahagsreikningur

31. desember 2023

Eignir	Sameignar- deild	Verð- bréfaleið	Ævileið I	Ævileið II	Ævileið III	Samtals 2023	Samtals 2022
Fjárfestingar							
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	768.626.330	12.776.504	2.339.098	1.074.813	472.682	785.289.427	711.974.088
Skuldabréf	473.911.507	7.877.599	2.102.597	2.241.702	1.577.807	487.711.212	446.345.960
Aðrar fjárfestingar	0	0	0	0	0	0	0
	<u>1.242.537.837</u>	<u>20.654.103</u>	<u>4.441.695</u>	<u>3.316.515</u>	<u>2.050.489</u>	<u>1.273.000.639</u>	<u>1.158.320.048</u>
Kröfur							
Kröfur á launagreiðendur	4.389.591	72.966	0	0	0	4.462.557	3.688.203
Aðrar kröfur	561.575	9.335	0	0	0	570.910	3.520
	<u>4.951.166</u>	<u>82.301</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>5.033.467</u>	<u>3.691.723</u>
Ýmsar eignir							
Varanlegir rekstrarfjármunir	504.060	8.379	0	0	0	512.439	294.148
Handbært fé	10.089.859	167.719	124.808	160.346	50.622	10.593.354	12.159.151
Eignir samtals	<u>1.258.082.922</u>	<u>20.912.502</u>	<u>4.566.503</u>	<u>3.476.861</u>	<u>2.101.111</u>	<u>1.289.139.899</u>	<u>1.174.465.070</u>
Skuldir							
Viðskiptaskuldir							
Áfallinn kostnaður og fyrirfram innheimtar tekjur ..	129.192	2.147	0	0	0	131.339	128.573
Aðrar skuldir	1.461.736	24.298	720	558	344	1.487.656	1.225.925
	<u>1.590.928</u>	<u>26.445</u>	<u>720</u>	<u>558</u>	<u>344</u>	<u>1.618.995</u>	<u>1.354.498</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris	<u>1.256.491.994</u>	<u>20.886.055</u>	<u>4.565.783</u>	<u>3.476.303</u>	<u>2.100.767</u>	<u>1.287.520.903</u>	<u>1.173.110.572</u>

Deildaskipt sjóðstreymi árið 2023

	Sameignar- deild	Verð- bréfaleið	Ævileið I	Ævileið II	Ævileið III	Samtals 2023	Samtals 2022
Inngreiðslur							
lögjöld	44.383.711	778.888	1.120.573	723.716	448.542	47.455.430	42.270.217
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	880.995	14.644	8.478	7.515	4.398	916.030	342.269
Aðrar inngreiðslur	422.227	7.018	157	102	48	429.552	372.809
	<u>45.686.933</u>	<u>800.550</u>	<u>1.129.208</u>	<u>731.333</u>	<u>452.988</u>	<u>48.801.012</u>	<u>42.985.295</u>
Útgreiðslur							
Lífeyrir	33.504.169	675.063	198.013	156.492	236.258	34.769.995	26.618.141
Rekstrarkostnaður	1.607.287	26.717	7.803	6.160	3.862	1.651.829	1.420.831
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	277.358	4.610	0	0	0	281.968	71.826
Aðrar útgreiðslur	948.570	15.768	0	0	0	964.338	165.751
	<u>36.337.384</u>	<u>722.158</u>	<u>205.816</u>	<u>162.652</u>	<u>240.120</u>	<u>37.668.130</u>	<u>28.276.549</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	<u>9.349.549</u>	<u>78.392</u>	<u>923.392</u>	<u>568.681</u>	<u>212.868</u>	<u>11.132.882</u>	<u>14.708.746</u>
Fjárfestingarhreyfingar							
Innborgaðar tekjur af eignar- hlutum í félögum og sjóðum ..	12.929.839	127.548	26.224	11.577	969	13.096.157	18.660.035
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(109.546.052)	(1.080.626)	(914.583)	(490.822)	(50.000)	(112.082.083)	(120.760.255)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	84.909.229	837.594	454.603	332.367	35.000	86.568.793	85.758.726
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	56.896.532	561.261	108.569	126.431	87.441	57.780.234	52.829.738
Keypt skuldabréf	(75.129.902)	(741.125)	(673.167)	(598.228)	(845.176)	(77.987.598)	(66.545.344)
Seld skuldabréf	18.662.009	184.093	96.264	158.287	556.724	19.657.377	13.797.469
Seldar aðrar fjárfestingar	0	0	0	0	0	0	24.600
	<u>(11.278.345)</u>	<u>(111.255)</u>	<u>(902.090)</u>	<u>(460.388)</u>	<u>(215.042)</u>	<u>(12.967.120)</u>	<u>(16.235.031)</u>
Hækkun á handbæru fé	(1.928.796)	(32.863)	21.302	108.293	(2.174)	(1.834.238)	(1.526.285)
Gengismunur af handbæru fé ..	262.112	4.357	1.533	439	0	268.441	(219.325)
Handbært fé í upphafi árs ...	<u>11.756.544</u>	<u>196.225</u>	<u>101.973</u>	<u>51.613</u>	<u>52.796</u>	<u>12.159.151</u>	<u>13.904.760</u>
Handbært fé í lok árs	<u>10.089.859</u>	<u>167.719</u>	<u>124.808</u>	<u>160.346</u>	<u>50.622</u>	<u>10.593.354</u>	<u>12.159.150</u>

Annual Report 2023

Report of the Board of Directors 2023

Introduction

The report of the Board of Directors accompanying the annual financial statements is intended to provide a clear overview of the activities of the Pension Fund of Commerce (Lífeyrissjóður verzlunarmanna, LV), to supplement the information contained in the fund's annual financial statements for 2023. Its aim is to give stakeholders a fuller picture of the fund's activities. These include, for instance, the fund's current and prospective members, its member organisations, public authorities and securities issuers.

Its contents reflect the currently applicable rules on annual financial statements of pension funds and provisions of the Act on Annual Financial Statements. In preparing the Board's Report and the Annual and Sustainability Report, emphasis is placed on integrating financial and non-financial information (sustainability information). The aim is to provide a clear and informative summary and, to maintain an overview, reference is made to various aspects of the attached Annual and Sustainability Report of LV for 2023 and to the more detailed discussion in the annual financial statements.

For an overview of several important aspects of LV's internal activities and external working environment, reference is made to the various aspects of LV's activities described in the introductory chapter of the fund's Annual and Sustainability Report.

Highlights of the operating results

Balance sheet

LV's principal activity is the operation of the entitlement system of its mutual division, personal pensions division and the administration of five asset portfolios, i.e. that of the mutual division and those of the four personal pension investment options.

The performance of the fund's portfolio in 2023 was considerably better than in the previous year; however, there were considerable fluctuations in the markets. To begin with, the year was characterised by persistent inflation and high interest rates. Equity and bond prices remained low well into the year and yields remained high. The conflict in the Ukraine and now, towards the end of the year, in the Middle East create continued uncertainty and price pressures in commodity and energy markets. There was a turnaround in equity markets towards the end of the year, resulting in a positive real return on the portfolio of the mutual pension division as well as the Verðbréfaeið option of personal pension savings. The nominal yield on options Ævilleið 1 to 3 in personal pension savings was positive, although the real yield was negative for all real options.

It is worth noting that the earthquakes and eruptions occurring in the Reykjanes area have already affected the town of Grindavík and the operating environment and situation of companies in the area. The long-term impact of these natural disasters is not yet evident. LV holds several outstanding member loans secured by residential property in Grindavík, as well as equities and bonds of enterprises in the Reykjanes area. LV is monitoring the development of these cases, but so far no reason has been seen to write down the value of these assets.

Investment income and operating expenses The aggregate net investment income of all portfolios was ISK 102,958 million, as compared to the negative outcome of ISK 42,441 million the previous year. The fund's operating costs, i.e. office and administrative costs, amounted to ISK 1,718 million, compared to ISK 1,497 million the previous year. Operating expenses as a percentage of the average asset position were 0.14% compared to 0.13% the previous year. The number of full-time equivalent positions during the year was 57.6 compared to 54.2 in 2022. Total salaries amounted to ISK 920.3 million and salary-related expenses were ISK 221.1 million.

Mutual pension division The mutual division portfolio is the pension fund's largest, with assets amounting to ISK 1,256 billion at year-end compared to ISK 1,146 billion the previous year. The division's nominal return was 8.6%, compared to a -3.6% nominal return the previous year. Taking inflation into account, the net real return was 0.5%, compared to a negative real return of 11.9% in 2022. The long-term real return remains good, or 4.8% on average over the past 5 years, 4.8% for the last 10 years and 4.1% over the past 20 years.

The development of the actuarial position during the year was unfavourable. At year-end it was negative by 6.8% compared to a negative position of 5.6% the previous year. The main factors driving this were that annual real return was only 0.5% and rising inflation (as all of the mutual division's obligations are inflationindexed).

The investment options for personal pensions are four in number. Three of them, *Ævileið* I, II and III, form a continuous lifetime progression with varying levels of risk; the fourth, *Verðbréfaeið*, follows the same investment strategy as the mutual division. This option has not been open for new membership agreements since 2017.

The nominal return of all personal pension options was positive during the year. *Ævileið* I, II and III have now been in operation for six calendar years and the five-year nominal return amounts to 8.6% for *Ævileið* I, 6.7% for *Ævileið* II, 4.0% for *Ævileið* III and 10.7% for *Verðbréfaeið*.

The portfolios of the personal pension options have grown in recent years and totalled ISK 31.0 billion at year-end, compared to ISK 27.0 billion the previous year and 12.5 billion six years ago, i.e. at year-end 2017.

Pension products The fund's pension products consist of entitlement in the mutual pension division and personal pension options (general personal pension and specified personal pension). Providing services, information and advice is also an integral aspect of the fund's pension products.

The increase in premiums to the mutual division, the number of active fund members and the number of individuals receiving pensions continued during the year. Contributions to the mutual division amounted to ISK 44.3 billion, compared to ISK 39.4 billion in 2022. The average number of active fund members was 37,152, an increase from 36,512 the previous year, while the average number of individuals receiving pensions increased to 24,222, compared to 22,215 the previous year. The number of pension recipients who have earned significant entitlement is also increasing: pension payments from the mutual division totalled ISK 33.2 billion compared to ISK 25.2 billion the previous year, with the result that the ratio of pension payments to premiums, the so-called pension burden of the mutual division, increased to 74.9% in 2023 compared to 64.0% the previous year.

The environment

Pension funds have only fairly recently begun to consider environmental factors systematically. This results from growing awareness, legal developments and increased knowledge of the importance of this aspect in the activities of pension funds and other institutional investors.

In the past few years emphasis has been placed on improving the fund's expertise and skills in the area. Part of this is the publication of a sustainability report, which is now increasingly integrated with financial disclosure in the Board's report and the Annual Report. The intention is to continue further in this direction, in line with the development of rules and standards in the field.

As is well known, LV's objective is to maximise the long-term return on the fund's portfolios, taking risk into account, in the interests of fund members, while at the same time keeping track of how the fund's financial income is generated. LV has adopted a policy for responsible investment and asset management takes sustainability risk factors into account when managing portfolios. Asset management analyses sustainability risks alongside traditional analyses of financial metrics with the aim of achieving the optimal risk-adjusted return at any given time based on available information and assumptions. Among the main challenges in that regard is the availability of data, how non-standard and reliable this is for the purpose of comparison between issuers and how it can be utilised for decision-making.

The introduction of the EU regulatory framework, including the Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) and the establishment of a framework to facilitate sustainable investment (the Taxonomy Regulation),

will to some extent resolve the above questions. Further rules are expected and the Board is monitoring these developments. The fund is currently working on the implementation of the sustainability regulations that have been transposed into Icelandic law, and its disclosure will take them into account. At present, all LV's fund divisions are classified as Article 6 funds under the SFDR.

LV has increased access to sustainability data and work on analysing the carbon footprint of portfolios has been partially completed and is now published in the Annual and Sustainability Report. Assessment of climate risk was also part of the Board's own risk assessment in 2023. In tandem with analyses of sustainability risk factors in accordance with LV's Policy on Responsible Investment, the fund follows the Board's policy adopted in 2021, on excluding certain investment options from its portfolios. In recent years, LV has placed increased emphasis on the fund's active ownership role. As part of this, the Board updated its shareholder policy at year-end 2023. The policy highlights issues that the fund emphasises concerning those companies in which it invests in and the companies it considers as investment options. Among the emphases of the update are various ESG issues, such as the role of nomination committees and Board elections, more detailed provisions on employee remuneration policies, rules on related party transactions and enterprises' policies on climate issues. The aforementioned policies can be found on the fund's website.

Society

An increased focus on social aspects is somewhat of a novelty among pension funds, both in Iceland and abroad, and is part of the greater emphasis on sustainability of operations and the management of portfolios in general.

LV is monitoring this trend and adapting its activities accordingly. Here the tasks concern, on the one hand, LV's operations directly and, on the other, the impact of its portfolios on social issues.

Operations As far as LV's direct operations are concerned, the emphasis on social aspects is manifest primarily in the development of its human resources policy and corporate culture. As explained in the discussion of the fund's business model in Section I of the Annual and Sustainability Report, human capital is an important pillar of the fund's operations. During the year LV followed up on its adopted policy of developing and strengthening human resources, with emphasis on education, professional development, processing of the results of regular human resource measurements and improvements to work facilities. A discussion of these aspects can be found in Section VII, on sustainability in operations, in the Annual and Sustainability Report.

Pension products The fund's pension products are important when it comes to social issues. The widespread participation of employees and self-employed persons in the mutual insurance system of pension funds is conducive to improving living standards after retirement. An increase in the premium to the pension fund guarantees a higher lifetime pension and trauma pension. Last year the focus was on talking about pension issues in everyday language, so that fund members can easily understand the pension products and use them to their best advantage. For instance, web content and calculators were updated to improve understanding and simplify decision-making for fund members. In addition, the emphasis on advice and information dissemination on pension matters has been greatly increased and the intention is to continue further along this path in the coming years.

Asset portfolios Historically, pension funds and most other institutional investors have focused primarily on the return on their assets taking into account risk, with this risk mainly assessed in light of expected fluctuate in the returns. In the last couple of years, the focus on social aspects related to portfolio management has increased. LV has followed this development and is working on building expertise and skills in that regard.

The fund's policy on excluding certain investments from the fund's portfolios, adopted in 2021, is among the actions taken concerning social issues. Among the undertakings excluded are those which violate the principles of the UN Global Compact. These companies violate the UN standards on human rights and

fundamental rights of workers, for example regarding freedom of association, collective bargaining, forced labour and misuse of child labour. These are important concerns. The development of laws and other issues in this field will continue to be monitored.

The policy and rules of LV on governance

Strategic planning In 2021, the Board and management collaborated on drafting the fund's strategic plan until 2030. This work defined the fund's future vision and its mission, implementing its established values. It is based on LV's role as laid down in law and in the fund's Articles of Association, with emphasis on long-term vision in its operations. In doing so, the aim is to reinforce the fund's activities in the long term and prepare it optimally for its role in a rapidly changing operating environment.

Governance The Board emphasises complying with rules and recognised standards regarding governance. This includes an efficient organisational structure, team effort, appropriate internal rules, internal controls and discipline exercised by internal and external auditors as well as stakeholders. The follow-up consists, among other things, of increased emphasis on disclosure, as provided in the Board's report and the Annual and Sustainability Report, and through ongoing disclosure by the fund. The Board also regularly evaluates its own working practices.

Further information regarding governance in LV's operations is provided in the detailed governance statement accompanying Section VII of the Annual and Sustainability Report, as well as in Section V, on risk management, and Section VI, on governance and management.

LV's business model

The fund's business model, based on its main role as prescribed in the aforementioned Act and the fund's Articles of Association, is to:

- receive premiums from fund members that form the basis for their entitlement.
- invest the fund's assets in mutual and personal pension divisions.
- pay lifelong pensions upon retirement, trauma pensions in the form of disability pensions to fund members and their children, as well as spouse's and child's pensions upon the death of fund members.
- disburse personal pension savings upon retirement, disability or death.

LV also grants fund members loans in the form of real estate mortgages, in accordance with its currently applicable credit rules.

LV's business model is based on the examples in guidelines on an "Integrated Reporting Framework". There the resources which the fund has to work with are classified into six categories: capital, human capital, society, nature and the environment, tangible assets and intangible assets. The aspects of its operations aimed at creating value for fund members are highlighted: i.e. investment activities, operations and services, pensions and personal pension savings, as well as rules, policies and other criteria. An attempt is made to explain the value creation in operations from each resource. Since 2020, LV has worked to connect its operations with the United Nations' Sustainable Development Goals (SDGs).

Stakeholders and importance analysis

LV's stakeholders

Since LV began publishing a sustainability report four years ago, the fund has carried out and disclosed the results of a stakeholder analysis. Stakeholders were defined as the individuals, groups or legal entities affected by LV's activities and able to influence the fund's activities. Analysis of its stakeholders makes it easier for the fund to work on and protect the interests it is entrusted with. In 2023, work continued on

strengthening relations with stakeholders by focusing especially on fund members, premium payers and employees, as explained in Section I, on LV's operations.

ESG metrics

For the past four years, LV has published a separate sustainability report in tandem with its Annual Report. The route adopted last year, partly reflecting guidelines on integrated reporting, is to integrate information on non-financial matters (sustainability information) into individual sections of the Annual Report. The objective is to make the information disclosure more targeted and comprehensive. However, Section VII of the Annual and Sustainability Report, on sustainability in LV's activities, still provides specific information on environmental, social and governance (ESG) issues. The information is presented, on the one hand, as a general review and, on the other hand, in tables. The disclosure is mainly based on the GRI (Global Reporting Initiative) guidelines.

Risk and uncertainty

Regarding risks and uncertainties in LV's operations, reference is made to the detailed explanations in Note 19-23 to the fund's annual financial statements.

Court actions in connection with amendments to the Articles of Association in response to the increasing life expectancy of fund members

LV has previously given a detailed account of amendments to the fund's Articles of Association that entered into effect at the beginning of 2023 and concerned changes to entitlement in the mutual division to respond to the increase in life expectancy of fund members and forecasts of continuing increases in life expectancy.

In the spring months, an action was filed against LV concerning the amendments to the fund's Articles of Association, demanding the invalidation of a provision on changes to the entitlement of fund members.

The judgment of the Reykjavík District Court no. E-1722/2023, which was pronounced on 30 November 2023, upheld the plaintiff's claims demanding the invalidation of a specific provision of the amendments to the Articles of Association. The essence of the amendment concerned a recalculation of the earned entitlement of fund members in the mutual division, reducing monthly payments to a varying extent depending on age. The objective was to respond to the increasing life expectancy of fund members, as a greater lengthening of the lifespan of younger fund members is expected than of the lifespan of older members. This forecast is reflected in life expectancy tables published by the Association of Icelandic Actuaries and confirmed by the Minister of Finance and Economic Affairs.

The amendments to the Articles of Association were carefully prepared by the management and Board of LV in consultation with the fund's actuary and law firms, and through dialogue with the authorities. The goal was to respect the nature of pension entitlements as property rights, ensure non-discrimination, proportionality and other legal conditions. In that connection, it was also considered that life expectancy will increase more for those who are younger than for those who are older.

The amendments were approved by the Board and, subsequently, by the LV Council of Representatives at the annual general meeting in March 2022, and were subsequently approved by the Minister of Finance and Economic Affairs.

Next steps

The judgment of the District Court was appealed in December to the Court of Appeal. Furthermore, permission to appeal directly to the Supreme Court was requested which was approved by the Supreme Court on February 20, 2024.

It is established that the majority of the pension fund system has followed a similar path regarding amendments to entitlement due to increasing life expectancy. It is therefore important, for all fund members and the pension system as a whole, that the outcome is based on a solid foundation.

Impact on the entitlement of fund members

The direct impact of the judgment on entitlement and pension payments to fund members will depend on the final court decision.

LV has analysed the possible impact of the judgment on the entitlement of fund members in the mutual division. Regarding the evaluation of these effects, reference is made to Note 16 to the annual financial statements.

The District Court's judgment states: "The provision of Point 6 of Annex B of the defendant's Articles of Association, dated in April 2022, which entered into force on 1 January 2023, is invalid."

The fund's actuarial status is based on an actuarial assessment of total assets and total liabilities. That assessment takes into account the current situation as well as the future situation. At year-end 2022, the financial position based on actuarial valuation was negative by 5.6%, i.e. pension liabilities were ISK 107.2 billion in excess of total net assets. Of this, total accrued liabilities were ISK 84.5 billion in excess of total net assets.

If the District Court's judgment is upheld by the Supreme Court, the imputed outstanding balance at the end of 2022 would be negative by ISK 180.4 billion. This would make the ratio of total net assets to liabilities at year-end negative by 10.2%. Other things remaining equal, this would require a reduction in the entitlement of fund members in the mutual division. The implementation of this in detail would be based especially on the advice of the fund's actuary and the Board's assessment, as provided for by law. In tandem with this, individuals receiving a pension would have to be paid a pension increase amounting to 4.3%, as the corresponding reduction in entitlement was ruled invalid by the District Court's judgment. This payment would amount to almost ISK 1.2 billion for the year 2023. Such a payment to fund members would also have to be calculated for the year 2024.

At year-end 2023, the fund's actuarial deficiency would be 11.3%, were the judgment to be upheld.

The final change to earned entitlement of fund members in the mutual division would be determined by the fund's actuarial status when the changes were implemented. There, the development of inflation, asset markets and demographic variables such as life expectancy and disability have an impact. Although it is too early to say exactly what the final effect would be, it is assumed that the reduction of earned entitlement would be lowest for younger fund members, then progressively more depending on age, and greatest for individuals who are already receiving a pension. This is the result of the nature of the changes to the Articles of Association that the case concerns, as was explained in detail at the fund's AGM in March 2022.

As underlined in the above, the effect of invalidating Point 6 of Annex B has the greatest impact on fund members who have started receiving pensions, as the changes to the death and survivor tables that led to the amendments to the Articles were the least in their case. They would thereby have to pay for the forecast longer life expectancy of younger fund members than older members, contrary to what the fund's Board and the members' meeting decided at the time.

The Board's view of the possible outcomes of the proceedings at the higher court level

As explained, the amendments to the Articles of Association in question here are based on detailed analytical work by LV's management and other experts, external legal advice and the advice of LV's actuary. In addition, a number of other pension funds have followed a similar path and their Articles of Association and

LV's amendments have been approved by the Minister of Finance and Economic Affairs. The District Court's decision has been scrutinised in detail by LV and advisors. It was their unanimous conclusion that there was every reason to have the District Court's judgment reviewed. In that regard, reference is mainly made to LV's explanatory notes to the Articles of Association and the fund's case preparation to the court.

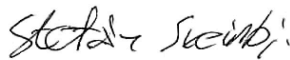
Statement of the Board of Directors and managing director

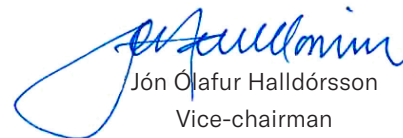
To the best of our knowledge, in our opinion the annual financial statements of Lífeyrissjóður verzlunarmanna, LV, give a clear picture of the pension fund's operating performance in 2023 and its assets, liabilities and financial position as of 31 December 2023. Furthermore, in our opinion, the annual financial statements and report of the Board of Directors and managing director provide a clear overview of developments and the performance of the fund's operations and its position at year-end and describe the principal risk factors facing the pension fund. Further information related to risk management can be found in Notes 19-23 in the annual financial statements and Section V of the Annual and Sustainability Report.

The Board of Directors and Managing Director of Lífeyrissjóður verzlunarmanna have today reviewed the fund's annual financial statements for 2023 and endorse them with their signatures. The annual financial statements will be made available and presented at the fund's next annual general meeting.

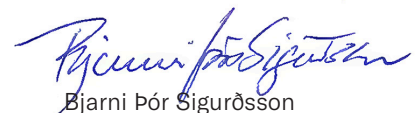
Reykjavík, 22 February 2024

Board of Directors of the Pension fund of
Commerce (Lífeyrissjóður verzlunarmanna)

Stefán Sveinbjörnsson
Chairman of the Board

Jón Ólafur Halldórsson
Vice-chairman

Árni Stefánsson

Bjarni Þór Sigurðsson

Guðrún Ragna Garðarsdóttir

Helga Ingólfsdóttir

Sigrún Helgadóttir

Sunna Jóhannsdóttir

Guðmundur P. Þórhallsson
Managing Director

Appendix to the Report of the Board of Directors

Pension Fund of Commerce - Corporate Governance Statement 2023

The Corporate Governance Statement of the Pension Fund of Commerce (LV) refers to Art. 51 of the Rules of the Financial Supervisory Authority of the Central Bank of Iceland, No. 335/2015, on Annual Financial Statements of Pension Funds. An overview of various acts, regulations and internal rules of LV is available on the fund's website in the section on information about the fund.

Basis and role of the fund

The Pension Fund of Commerce (LV) operates under a license from the Minister of Finance, as provided for in Act No. 129/1997, on Mandatory Guarantee of Pension Rights and Operation of Pension Funds, as subsequently amended, and in accordance with the fund's Articles of Association.

Its Articles of Association state that the fund operates on the basis of the collective agreement between the Icelandic Confederation of Labour (ASÍ) and the Confederation of Icelandic Employers (SA) of 12 December 1995, and the Agreement between the union VR, SA and the Icelandic Federation of Trade (FA) of 23 April 2018, together with the amendments to the Articles of Association which entered into force on 1 September 2019.

The fund's role is to ensure its members, their surviving spouses and children pension benefits under the rules laid down in its Articles of Association. These state, for instance, that the fund should place special emphasis on retirement pension entitlement (lifelong pensions) and reserve the right to protect that entitlement primarily when reviewing the entitlement provisions of the fund's Articles.

The pension fund is a long-term investor, which invests members' capital with the objective of obtaining an optimal return, having regard for risk. The fund's Board of Directors emphasises developing its ownership strategy so that it encourages good corporate governance in those companies in which the fund has a holding.

Obligation of agency

Directors and employees must take decisions in accordance with current acts and rules and their convictions, in the manner which best safeguards the interests of fund members and supports the fund's purpose and activities.

The Board of Directors, the managing director and others authorised to represent the fund may not take any measures which are clearly liable to unduly promote the interests of certain fund members, enterprises or others beyond those of other parties or to the detriment of the fund.

Directors are not obliged by the instructions of the parties who nominated them to serve on the fund's Board of Directors.

LV's mandate and obligations concerning sustainability are discussed in the fund's Sustainability Report for 2021.

Corporate governance and LV's Corporate Governance Statement

The Pension Fund of Commerce (LV) emphasises good corporate governance in formulating policy and in the everyday management of the fund. This statement on corporate governance provides fund members, premium payers, public bodies, employees and other stakeholders with information on how the pension fund is governed. The statement is furthermore intended to support good management practices by the fund and by so doing promote its sound operation.

LV's Corporate Governance Statement 2023 is based on those acts and rules which apply at the time the fund's annual financial statements are endorsed by the Board of Directors and managing director. In this

connection regard is had specifically for the provisions of Act No. 129/1997 which apply to the management practices of pension funds, the fund's Articles of Association, FME Rules, including Rules No. 335/2015, on the Annual Financial Statements of Pension Funds, and the 6th edition of the Guidelines on Corporate Governance issued by the Iceland Chamber of Commerce, NASDAQ Iceland and the Confederation of Icelandic Employers.

Overview of acts, regulations and other rules that concern the fund's operations

The following are some of the acts, regulations and other rules that concern the pension fund's activities. The overview is intended for information purposes and is not exhaustive.

Acts of the Icelandic parliament Althingi

- Act No. 129/1997, on Mandatory Guarantee of Pension Rights and Operation of Pension Funds.
- Act No. 87/1998, on Official Supervision of Financial Activities.
- Act No. 90/2018, on Data Protection and the Processing of Personal Data.
- Act No. 140/2018, on Actions to Combat Money Laundering and Terrorist Financing.
- Act No. 3/2006, on Annual Financial Statements.
- Act No. 150/2020 on Equal Status and Equal Rights Irrespective of Gender.
- Act No. 46/1980, on Facilities, Health and Hygiene Procedures and Safety in the Workplace.
- Act No. 40/2020, on Protection of Whistleblowers.

Regulations

- Regulation No. 391/1998, on Mandatory Guarantee of Pension Rights and Operation of Pension Funds.
- Regulation No. 698/1998, on the Disposition of Premiums for Pension Savings and Supplementary Insurance Cover.
- Regulation No. 916/2009, on Investment Policy and Evaluation of the Returns of Pension Funds and Pension Savings Custodians.
- Regulation No. 590/2017, on Supervision of Pension Funds' Risk.

Rules and guidelines of the Financial Supervisory Authority (FME)

- FME Rules no. 335/2015, on Annual Financial Statements of Pension Funds.
- FME Rules no. 577/2012, on Pension Funds' Audit Departments and Independent Pension Fund Supervisors.
- FME Guidelines No. 3/2010, on Assessment of the Eligibility of Key Employees.
- FME Guidelines No. 1/ 2019, on Risks Due To Information Systems Operated by Supervised Entities.
- FME Guidelines No. 6/ 2014, on Outsourcing by Supervised Entities.

LV's internal rules (available on the LV website)

Reference is made to the LV website for an overview of internal rules.

Policy on social responsibility, ethical standards and responsible investment

Section VI on governance and management in LV's Annual and Sustainability Report for 2023 describes LV's role, vision, guiding principles and core values. Section VII on sustainability in LV's operations contains a comprehensive overview of sustainability factors in LV's activities. They include environmental factors, social factors and corporate governance. Reference is made to these sections and other relevant sections of the Annual and Sustainability Report for a more detailed discussion. There is also discussion of responsible investment and the focus on sustainability factors in asset management in Section IV of the Annual and Sustainability Report on responsible investment.

LV's policy on responsible investment Due to the nature of its obligations, LV is a long-term investor. Criteria for responsible investment are part of the fund's investment strategy, and the fund must consider and promote the social responsibility of companies in which it invests.

LV requires the companies in which the fund invests to comply with the laws and regulations that apply to their activities. It is important that they have regard for guidelines on good governance and criteria related to social responsibility and appropriate treatment of natural resources.

LV is a signatory of the UN Principles for Responsible Investment (UNPRI), as are many of the largest pension funds and institutional investors both in North America and Europe. These principles discuss how emphasis on social and environmental issues supports good corporate governance, and by so doing can improve returns on asset portfolios. In this manner the interests of investors and the objectives of society in a broader perspective go hand in hand.

In the autumn of 2021, the fund's Board approved a policy on responsible investment. It describes LV's position on the methodology of responsible investment. It includes the objectives of the policy, the significance of sustainability in asset management, the integration of the methodology of responsible investment with traditional asset management and the implementation of the ownership role, information disclosure on how the policy is applied and its introduction. Furthermore, it emphasises that the companies in which the fund invests are to have responsible relations with their stakeholders and follow LV's emphases regarding good governance.

In tandem with its policy on responsible investment, the Board of the fund approved a policy on the exclusion of specific assets from LV's portfolios. The policy covers all of the fund's portfolios and describes LV's methodology for excluding certain enterprises. In formulating the policy, examples from leading pension funds in the Nordic countries were examined. The implementation of the policy takes time, so for some time yet it will still be possible to find in LV's portfolios enterprises that are on the exclusion list. The reason is that, so far, LV has had limited possibilities to express its views on exclusion when investing in foreign assets such as UCITS.

Some rules and criteria followed by LV

Conduct and communication The Board of the pension fund has adopted rules on conduct and communication for the fund's employees and directors. They are intended to encourage appropriate work practices, reduce the risk of conflicts of interest and increase security in the handling of the fund's assets. The rules cover, among other things, good work practices, conflicts of interest, handling of confidential information, as well as gifts, incentive tours and work-related travel.

Investment strategy LV's Board of Directors formulates and approves each year an investment strategy for the fund as provided for in Act No. 129/1997 and other valid criteria. It sets out the strategy for the structure and management of the assets of the fund's mutual division and personal pension divisions. The strategy is forwarded to the Financial Supervisory Authority of the Central Bank of Iceland prior to 1 December each year and is available on the fund's website.

Risk policy The policy is decided by the Board with reference to Point 9 of the third paragraph of Art. 29 of Act No. 129/1997, regulations issued under the Act and other valid criteria specified in the strategy. The purpose is to increase security in the fund's operation, with the aim of reducing the likelihood that fund members' entitlement to pension payments will be reduced and in general to promote proper and secure operations.

Risk management strategy The pension fund has adopted a risk management strategy providing for the management of certain risk factors, for instance, by defining the role and responsibilities of the Board of Directors, the managing director and other parties involved in the implementation of the strategy. It also specifies how risk appetite is measured, specifies the main risk factors involved in the fund's operation and their control, discusses methods of risk management and reporting, and information on how the fund seeks to ensure that all employees are aware of the importance of risk management and how the fund promotes an appropriate risk culture.

Shareholder policy Through its shareholder policy, LV's Board aims to support good corporate governance in companies and its development. The shareholder policy lays out the emphases of LV's Board of Directors regarding corporate governance in those companies in which the fund has a holding. It specifies the criteria which LV emphasises in exercising its ownership of limited liability companies listed on the equity market in which the fund has a holding. The policy also applies, as applicable, to unlisted companies in which LV has invested. Due to its nature, the policy applies in particular to companies listed in Iceland. However, its basic criteria also apply to companies listed abroad in which the fund is a shareholder.

Equal Pay Certification In April 2022, LV received certification that the pension fund's equal pay system meets the requirements specified in the equal pay standard ÍST 85:2012.

Human Resources Policy LV has adopted a formal policy on the priorities of the fund's corporate culture focusing, among other things, on the importance of teamwork, good governance, employee well-being and attracting and building up excellent human resources. The fund also makes equality and non-discrimination the foundation of its management practices, employee training and development, recruitment, terms of employment and working environment.

The human resources policy states, among other things, that the pension fund strives to offer working conditions that attract qualified employees and to have in its service employees with the requisite knowledge, experience and ability for the diverse tasks entrusted to the fund. All work is guided by the fund's values, where responsibility, success and concern for others serve as the pillars of a healthy and safe working environment. The fund's human resources policy is supported by its policies on equal pay, a gender equality plan, education policy and response plan for bullying, sexual and gender-based harassment, gender-based violence and violence in the workplace.

The remuneration policy of the Pension Fund of Commerce is intended to support good governance at the fund. It takes into consideration the fund's Articles of Association, the views expressed in the 6th edition of the Guidelines on Corporate Governance and principles underlying Art. 79a of Act No. 2/1995, on Public Limited Companies.

The policy is intended to support secure operations and the pension fund's objective of providing good service to fund members. The fund's remuneration policy is therefore intended to contribute to making the pension fund a desirable place to work and to ensuring it has at its disposal qualified and experienced staff, which is the basis for the fund's operations to be competitive and in accordance with the highest standards.

2) Risk Management and Internal Control

Risk Management The Board of Directors has adopted a risk policy and risk management policy for the fund with the aim of increasing the security of its operations. The policies are based on the fund's overall strategy and the laws and regulations that apply to it. In essence, risk management refers to a system of controls enabling the fund to recognise, analyse, monitor, assess and deal with risks in its operations.

Emphasis is placed on making the policies and their application an active part of the activities and linking them to its decision-making in strategic matters as well as daily operations. Emphasis is placed on ensuring the Board and management have good insight into the fund's principal risk factors, are knowledgeable about their role in the process of risk management and supervision, and take an active part in it. It is important that the Board of Directors, management and other employees assess risk in taking decisions as appropriate in each instance.

The fund's risk manager is ultimately responsible for implementation of the policies and risk management of the fund. The risk manager is directly responsible to the managing director. To ensure the risk manager's greater independence in their work and the Board's unmediated access to information, the risk manager is authorised to give reports on risk management and communicate other information concerning risk management directly and without intermediaries to the fund's Board and the Audit Committee.

The policies define the organisation of the fund, its management and the responsibility for implementation of risk management; they discuss the main risk factors in the fund's operations, assess them and specify how they are monitored.

Further information on risk management can be found in the Annual Report, in notes to the annual financial statements and in the risk policy published on the fund's website.

Internal control The fund's internal control covers every action by the Board, management and employees to manage risk wherever possible and increase the likelihood that the objectives set for the fund's operations will be achieved. While managers are responsible for the planning and application of internal control, all the fund's employees contribute to its implementation in one way or another.

Internal control arrangements take into account FME rules No. 577/2012, on Pension Funds' Audit Departments and Independent Pension Fund Supervisors. The fund's internal control is reviewed annually by the parties responsible for the fund's internal audit.

The fund's internal control is based, among other things, on reporting, regular disclosure of information, documented work processes and job descriptions, rules on separation of functions, systematic access controls and an effective risk policy and risk supervision.

The fund's risk policy, risk management policy and risk management are important aspects of internal control. The main aspects of the fund's activities are based on documented processes that increase reliability and promote compliance with laws and regulations. Work process are reviewed regularly. The separation of functions and access controls within the fund are intended to reduce the risk of error and fraud. Multiple types of reporting, reconciliations and disclosure to public bodies, the fund's Board and individual managers ensure disciplined operations. A security policy governs the handling and storage of data in the fund's information systems. It is intended to ensure secure handling and preservation of data of significance for the fund's operations. Control functions and automated monitoring are aimed at minimising the impact of operational incidents on information systems. The fund's contingency plan is intended to address more serious operational incidents by restoring information systems.

The fund has also adopted rules on whistleblowers in connection with potential fraud or employee misconduct.

Organisation of LV

Annual General Meeting (AGM) The AGM has supreme authority in affairs of the pension fund unless otherwise provided for by law or in the fund's Articles of Association. The AGM must be held before the end of June every year. All fund members and beneficiaries in B and C divisions (personal pension savings and specified private pensions) have the right to attend the meeting, speak and make proposals.

- The AGM shall include the following agenda items: i) report of the Board of Directors, ii) annual financial statements for the last operating year, iii) an actuarial examination, iv) the fund's investment policy, v) the fund's shareholder policy, vi) the composition of the Board of Directors, and vii) the composition of the Council of Representatives.
- The following is to be presented and voted on: i) the fund's remuneration policy, ii) selection of members for the committee on remuneration to directors, iii) proposal for remuneration to directors, iv) the Board's proposal for an auditor or audit firm, and v) Board motions to amend the fund's Articles of Association.

The members of the Council of Representatives shall vote at the fund's AGM on behalf of their member organisations on the decisions listed above. Resolutions to be dealt with by the AGM must be submitted to the fund's Board of Directors in writing no later than one week prior to the meeting. The minutes of AGMs are available on the fund's website.

More details of the organisation of the fund are provided in its Articles of Association as well as in Act No. 129/1997.

Board of Directors The Board of Directors is responsible for the fund's operations and is to ensure that its organisation and activities are generally sound and proper. It makes strategic decisions regarding the fund's situation and operations and ensures adequate supervision of its accounting and handling of financial assets. The Board also proposes amendments to the Articles of Association to member organisations and the AGM, but is also authorised to amend the Articles if certain conditions are met.

The Board of Directors handles the following tasks, among others, cf. Art. 29 of Act No. 129/1997:

- The Board formulates and approves the investment strategy and internal control and documents supervision processes. It also formulates arrangements for internal audit and appoints an independent pension fund supervisor to implement it.
- The Board engages the managing director, determines their salary and terms of employment.
- The Board commissions an actuary to perform an annual actuarial examination of the fund's mutual division.
- The Board establishes rules for the information disclosure by the managing director to the Board; sets rules for transactions by the Board of Directors and employees with financial instruments; adopts a risk policy for the fund; and develops a monitoring system for the fund's risks.
- The Board of Directors decides who will be the fund's representative on the board of an organisation or business enterprise.

Among other issues that the Board discusses at its meetings are more significant investment decisions; risk assessment; proposals for amendments to the Articles of Association; investment, shareholder and risk policies; credit rules; budgets; and public relations. The Board of Directors has adopted Rules of Procedure that are available on the fund's website.

Managing director The fund's Board of Directors shall engage a managing director, determine their salary and other terms of employment, authorise the managing director to commit the fund and set rules on their work which are made available on the fund's website. The managing director is responsible for daily operations, for ensuring that they accord with statutory provisions and the fund's Articles of Association, together with policies and instructions issued by the Board of Directors. The managing director shall hire other personnel for the fund.

Council of Representatives The pension fund's member organisations shall establish a Council of Representatives for the pension fund, comprised of 50 delegates. The union VR appoints 25 representatives, the Confederation of Icelandic Employers (SA) 23 representatives and the Federation of Trade (FA) 2 representatives. Appointments to the Council of Representative shall be made as provided for in the agreements of the fund's member organisations and the relevant rules adopted by these organisations. More detailed rules about the Council of Representatives can be found in the fund's Articles of Association.

Auditing The fund's accounts are audited and endorsed by a certified auditor. Furthermore, the fund's internal audit is performed by an independent auditor. Auditing of the fund and its internal audit are carried out by separate audit firms. LV's Audit Committee makes a proposal to the Board regarding the selection of the fund's auditor (external auditor) and internal auditor.

Actuary The actuarial audit is carried out annually as provided for in Art. 39 of Act No. 129/1997 and Regulation No. 391/1998. As provided for in an agreement with the fund, the audit is performed by an actuary recognised by the Financial Supervisory Authority to carry out such tasks. The audit assesses the fund's accrued liabilities and expected future liabilities, on the one hand, and its current assets and expected premiums and returns, on the other.

Audit committee appointed by the Board According to the provisions of the Act on Annual Financial Statements, entities with operations related to the public interest, including pension funds, must operate audit committees. The Board has appointed an Audit Committee, which is responsible to it directly. The Audit Committee's objectives, composition, powers, responsibility and tasks are set out in Rules of Procedure adopted by the Board.

The Committee consists of:

- Jón Ólafur Halldórsson, chair of the Committee. Jón has extensive experience in the business world and does consulting work as well as Board work. He holds, among other things, an MBA degree with a focus on corporate finance and an MSc in management and business administration from the University of Iceland. Jón is vice-chair of LV's Board of Directors.
- Helga Ingólfssdóttir. Helga works in accounting and project management. She is an accredited public bookkeeper and has completed management and business studies at the Continuing Education school of the University of Iceland. Helga is on the Board of Directors of the fund.
- Margret G. Flóvenz is a certified public accountant with extensive experience of audit work.

Board self-assessment The Board conducts performance evaluations of its work as provided for in the Rules of Procedure. The results are used by the Board to develop its working practices and support good governance. Questions in the performance evaluation relate to the composition and organisation of the Board, its role and responsibilities, its performance and the performance of its sub-committees.

Number of Board meetings and attendance In 2023, 12 Board meetings were held.

More information about the individual directors, meeting attendance and managing director is provided in the electronic version of the Corporate Governance Statement, which is available on the fund's website.

Approved at the meeting of the Board of Directors on
22 February 2024.

Accompanying the Corporate Governance Statement is information concerning the eligibility and meeting attendance of directors:

Stefán Sveinbjörnsson, chair from 1 April 2023

- Took his seat as director: August 2019
- Meetings attended in 2023: 12
- Other positions held on behalf of LV, such as directorships in companies: Managing director of the union VR, the Vocational Training Fund, the National Association of Retail Workers, the rental company VR Blær housing foundation slhf. and VR Blær housing foundation ehf. Vice-chair of the housing association Kringlan 7 and Hús verslunarinnar sf. Alternate director of the Icelandic Centre for Retail Studies, Eldrör ehf. and the Education Fund.
- Member of the Pension Fund of Commerce (LV): Yes
- Information on work that the director has done for the fund: None
- Interests connected with the fund's main business partners and competitors: Managing director of VR; the pension fund is responsible for the collection of union dues for VR.
- Other connections to the fund [than those] described above, if they exist: None.

Jón Ólafur Halldórsson, Vice-chair of the Board of Directors from 1 April 2023

- Took his seat as director: June 2020
- Meetings attended in 2023: 11
- Other positions held on behalf of LV, such as directorships in companies: Self-employed, chairman of the Board of the Federation of Trade and Services (SVP), chairman of Marga ehf., chairman of the Board of VHE ehf., chairman of the Board of Telemakkus ehf., Director of Kapp ehf, vice-chairman of the Board of LV, a director and executive director of SA, chairman of the National Association of Pension Funds.
- Member of LV: Yes
- Information on work that the director has done for the fund: None.
- Interests connected with the fund's main business partners and competitors: None.
- Other connections to the fund [than those] described above, if they exist: None.

Árni Stefánsson

- Took his seat as director: April 2017.
- Meetings attended in 2023: 10
- Other positions held on behalf of LV, such as directorships in companies: CEO of Húsasmiðjan ehf., director of the Federation of Trade and Services (SVP), director of Leikmenn ehf. (company has no activities).
- Member of LV: Yes.
- Information on work that the director has done for the fund: None.
- Interests connected with the fund's main business partners and competitors: None.
- Other connections to the fund [than those] described above, if they exist: None.

Bjarni Þór Sigurðsson

- Took his seat as director: August 2019
- Meetings attended in 2023: 11
- Other positions held on behalf of LV, such as directorships in companies: Director of VR, alternate director of VR Blær housing foundation slhf. and chairman of the Council of Representatives of Bjarg housing foundation slhf.
- Member of LV: Yes

- Information on work that the director has done for the fund: None
- Interests connected with the fund's main business partners and competitors: None.
- Other connections to the fund [than those] described above, if they exist: None.

Guðrún Ragna Garðarsdóttir

- Took her seat as director: April 2022.
- Meetings attended in 2023: 12
- Other positions held on behalf of LV, such as directorships in companies: Managing director of Atlantsólía ehf., chair of the Icelandic Federation of Trade (FA), managing director and alternate director of Atlantsorka ehf. and alternate director of A30 ehf.
- Member of LV: Yes
- Information on work that the director has done for the fund: None
- Interests connected with the fund's main business partners and competitors: None.

Helga Ingólfssdóttir

- Took her seat as director: August 2019
- Meetings attended in 2023: 12
- Other positions held on behalf of LV, such as directorships in companies: Alternate councillor of the Town of Hafnarfjörður, member of Hafnarfjörður's Family Council and director of the Unemployment Insurance Fund representing the Icelandic Confederation of Labour (ASÍ).
- Member of LV: Yes
- Information on work that the director has done for the fund: None
- Interests connected with the fund's main business partners and competitors: None.
- Other connections to the fund [than those] described above, if they exist: None.

Sigrún Helgadóttir

- Took her seat as director: September 2021
- Meetings attended in 2023: 9
- Other positions held on behalf of LV, such as directorships in companies: Managing director of Norðurál at Grundartangi, director of Hamarsheiði II ehf., Norðurál ehf., Norðurál Grundartangi ehf. and Century Aluminum Vlissingen BV, Netherlands, alternate director of Klafi ehf. and Kóma ehf.
- Member of LV: Yes
- Information on work that the director has done for the fund: None
- Interests connected with the fund's main business partners and competitors: None.
- Other connections to the fund described above, if they exist: None.

Sunna Jóhannsdóttir

- Took her seat as director: February 2023.
- Meetings attended in 2023: 10.
- Other positions held on behalf of LV, such as directorships in companies: Project manager of financial affairs and for the Parkinson's Association, member of the Audit Committee of category A and B companies of the City of Reykjavík, including Reykjavík Energy (OR), the Associated Icelandic Ports, Sorpa and Strætó.
- Member of LV: Yes.
- Information on work that the director has done for the fund: None.
- Interests connected with the fund's main business partners and competitors: None.
- Other connections to the fund [than those] described above, if they exist: None.

Independent Auditor's Report

To the Board of Directors and members of the Pension fund of Commerce (Lífeyrissjóður verzlunarmanna).

Report on the Audit of the Financial Statements

Opinion

We have audited the financial statements of the Pension Fund of Commerce ("the Fund"), which comprise the balance sheet as at 31 December, 2023, the income statement, and statement of cash flows for the year then ended, and notes to the financial statements, including a summary of significant accounting policies and other explanatory information.

In our opinion, the accompanying financial statements give a true and fair view of the financial position of the Fund as at 31 December, 2023, and of its financial performance and its cash flows for the year then ended in accordance with the regulation on the financial statements of pension funds and the Icelandic Financial Statement Act.

Our opinion is consistent with the additional report submitted to the Audit Committee and the Board of Directors.

Basis for Opinion

We conducted our audit in accordance with International Standards on Auditing (ISAs). Our responsibilities under those standards are further described in the Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements section of our report. We are independent of the Fund in accordance with International Ethics Standards Board for Accountants' Code of Ethics for Professional Accountants (IESBA Code) together with the ethical requirements that are relevant to our audit of financial statements in Iceland and we have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements and the IESBA Code. We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion.

We declare, to the best of our knowledge and belief, that we have not provided any prohibited non-audit services, as referred to in Article 5(1) of the Regulation (EU) 537/2014 and that we remained independent in conducting the audit.

We were first appointed as auditors by the Annual General Meeting on March 28, 2023. The financial statements for the year 2022 were audited by another independent auditor. The independent auditor's report is dated 23 February 2023 and the audit opinion is unqualified.

Emphasis of matter related to uncertainty of outcome of legal proceedings

Without qualifying our opinion, we would like to draw attention to the discussion in the Board's report in the section on Court actions in connection with amendments to the Articles of Association in response to the increasing life expectancy of fund members and to note 16 in the annual accounts, which discusses the impact on the actuarial position of the Fund as a result of the outcome of legal proceedings in which amendments to the Fund's articles of association were declared invalid. The fund has appealed the judgment to Landsréttur and requested permission to appeal directly to the Supreme Court. The Supreme Court has granted leave of appeal. It is not possible to assess the expected outcome of these litigations, but at the end of 2023 the Fund has calculated an actuarial position assuming that the amendments pursuant to Annex B, item 6 are in force. If the District Court's decision will stand, it is clear that the fund will have to recalculate its actuarial position at the end of 2022 and 2023. The potential impact on the fund is discussed in an explanatory note.

Key Audit Matters

Key audit matters are those matters that, in our professional judgment, were of most significance in our audit of the financial statements of the current period. These matters were addressed in the context of our audit of the financial statements as a whole, and in forming our opinion thereon, and we do not provide a separate opinion on these matters.

Key Audit Matters

Assessment of investments

The book value of investments amounted ISK 1,273 billion or 98.7% of total assets on 31 December 2023 (2022: ISK 1,158 billion). Reference is made to notes 2.7 and 9 - 12 for investments.

Investments include stocks, shares and bonds. The fund sets an investment policy which where, among other things, the composition of the investments and the confidence limits of individual investment classes are discussed.

The investments are either assessed at fair value, held to maturity or according to valuation method, where variables are based on market information and other external information. Due to the size and importance of investments and that a part of them is assessed at an other external valuation, then their assessment is a key audit matter.

Assessment of pension liability

Mutual insurance department's pension liability amounted to ISK 2,105 billion on 31 December 2023 (2022: ISK 1,896 billion). Revalued assets in excess of the fund's total liabilities amounted to ISK -142 billion on 31 December 2023 or -6.8% of the liabilities (2022: ISK -107 billion or -5.6% of the liabilities). Reference is made to the statement of actuarial position and to note 16.

The actuarial position indicates the fund's ability to meet its pension liability. The calculation is performed by an independent actuarial mathematician and is largely based on assumptions that have been issued by the Icelandic actuarial association and approved by the Ministry of Finance and Economic Affairs. Due to the importance of the fund's actuarial position, the pension liability is a key audit matter.

How the matter was addressed in the audit

Our audit procedures were designed to confirm the value of investments. These procedures include:

- Information was obtained about the investment process and the methodology and criteria for investment valuation.
- The exchange rate of a sample of listed investments was confirmed with the help of the data provider.
- The fund's methods and calculations of unregistered investments were assessed.
- An independent calculation by KPMG's valuation specialist on the value of a sample of bonds recognized at fair value or held to maturity.
- Relevant notes were reviewed, including the note regarding the level of fair value.

Our audit procedures were designed to evaluating the assumptions used by the actuary in estimating the pension liability. These procedures include:

- We assessed the independence and competence of an actuary.
- Information was obtained about the calculation process.
- The fund's procedures for recalculating the actuarial liability and actuarial revaluation of securities were reviewed.
- The funds monitoring of the rights of fund members were reviewed.
- Analytical measures were carried out on the development of the pension liability, assumptions and conclusions.
- We reviewed the summary of the actuarial position and note 16 in the financial statements and confirmed that the presentation was in accordance with the rules.
- We performed a recalculation of a sample of actuarial revaluations of investments.

Other information

The Board of Directors and CEO are responsible for the other information. The other information comprises the information included in the annual report, but does not include the financial statements and our auditor's report thereon.

Our opinion on the financial statements does not cover the other information and we do not express any form of assurance conclusion thereon.

In connection with our audit of the financial statements, our responsibility is to read the other information and, in doing so, consider whether the other information is materially inconsistent with the financial statements or our knowledge obtained in the audit or otherwise appears to be materially misstated. If, based on the work we have performed, we conclude that there is a material misstatement of this other information, we are required to report that fact. The annual report is not available at our reporting date but is expected to be made available to us after that date.

Responsibilities of the Board of Directors and CEO for the Financial Statements

The Board of Directors and CEO are responsible for the preparation and fair presentation of the financial statements in accordance with the Icelandic Financial Statement Act, and for such internal control as they determine is necessary to enable the preparation of financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

In preparing the financial statements, the Board of Directors and CEO are responsible for assessing the Fund's ability to continue as a going concern, disclosing, as applicable, matters related to going concern and using the going concern basis of accounting unless they either intend to liquidate the Fund or to cease operations, or has no realistic alternative but to do so.

Those charged with governance are responsible for overseeing the Fund's financial reporting process.

Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditor's report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance, but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with ISAs will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these financial statements.

As part of an audit in accordance with ISAs, we exercise professional judgment and maintain professional skepticism throughout the audit. We also:

- Identify and assess the risks of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal control.
- Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the Fund's internal control.
- Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by management.

- Conclude on the appropriateness of management's use of the going concern basis of accounting and, based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the Fund's ability to continue as a going concern. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditor's report to the related disclosures in the financial statements or, if such disclosures are inadequate, to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditor's report. However, future events or conditions may cause the Fund to cease to continue as a going concern.
- Evaluate the overall presentation, structure and content of the financial statements, including the disclosures, and whether the financial statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation.

We communicate with The Board of Directors and audit committee regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that we identify during our audit.

We also provide those charged with governance with a statement that we have complied with relevant ethical requirements regarding independence, and communicate with them all relationships and other matters that may reasonably be thought to bear on our independence, and where applicable, actions taken to eliminate threats or safeguards applied.

From the matters communicated with The Board of Directors and audit committee, we determine those matters that were of most significance in the audit of the financial statements of the current period and are therefore the key audit matters. We describe these matters in our auditor's report unless law or regulation precludes public disclosure about the matter or when, in extremely rare circumstances, we determine that a matter should not be communicated in our report because the adverse consequences of doing so would reasonably be expected to outweigh the public interest benefits of such communication.

Report on Other Legal and Regulatory Requirements

Pursuant to the legal requirement under Article 104, Paragraph 2 of the Icelandic Financial Statements Act No. 3/2006, we confirm that, to the best of our knowledge, the report of the Board of Directors and CEO accompanying the financial statements includes the information required by the Financial Statements Act if not disclosed elsewhere in the financial statements.

The engagement partner on the audit resulting in this independent auditor's report is
Hrafnhildur Helgadóttir.

Reykjavík, February 22, 2024.
KPMG ehf.

Statement of Changes in Net Assets for Pension Payments 2023

	2023	2022
Premiums		
Members	13,172,136	11,663,366
Employers	34,264,007	30,462,916
Transfer of rights and repayments	(64,171)	(51,281)
	<u>47,371,972</u>	<u>42,075,001</u>
Special supplementary contributions	568,460	460,215
	<u>47,940,432</u>	<u>42,535,216</u>
Pensions		
Total amount of pensions	34,461,017	26,344,122
Contribution to Rehabilitation Fund	293,545	259,444
Direct expenses from disability pensions	15,433	14,575
	<u>34,769,995</u>	<u>26,618,141</u>
Net investment income		
Net income from holdings in companies and funds	61,398,835	(69,512,940)
Net income from bonds	40,817,501	27,478,240
Interest income from cash equivalents	1,093,383	63,585
Interest income from premiums and other claims	151,318	66,955
Other investment income	0	(665)
Investment expenses	(502,869)	(536,615)
	<u>102,958,168</u>	<u>(42,441,440)</u>
Operating expenses		
Office and management expenses	1,718,274	1,496,541
Increase in net assets	114,410,331	(28,020,905)
Net assets from previous year-end	1,173,110,572	1,201,131,477
Net assets for pension payments at year-end	<u>1,287,520,903</u>	<u>1,173,110,572</u>

Balance Sheet as of December 31, 2023

	2023	2022
Investments		
Holdings in companies and funds	785,289,427	711,974,088
Bonds	487,711,211	446,345,960
Other investments	0	0
	<u>1,273,000,638</u>	<u>1,158,320,048</u>
Claims		
Claims on employers	4,462,557	3,688,203
Other claims	570,910	3,520
	<u>5,033,467</u>	<u>3,691,723</u>
Other assets		
Fixed assets	512,439	294,148
Cash equivalents	10,593,355	12,159,151
Total assets	<u>1,289,139,899</u>	<u>1,174,465,070</u>
Liabilities		
Short-term liabilities		
Cost incurred and income collected in advance	131,339	128,573
Other liabilities	1,487,656	1,225,925
	<u>1,618,995</u>	<u>1,354,498</u>
Net assets for pension payments at year-end	<u>1,287,520,903</u>	<u>1,173,110,572</u>
Division of net assets for pension payments		
Common pension fund	1,256,491,994	1,146,104,987
Private pension fund – Securities division	20,886,055	19,129,315
Private pension fund – Other division	10,142,854	7,876,269
	<u>1,287,520,903</u>	<u>1,173,110,571</u>

Statement of Cash Flows 2023

	2023	2022
Inflow		
Premiums	47,455,432	42,270,217
Paid interest income on cash equivalents and claims	916,030	342,269
Other inflow	429,553	372,809
	<u>48,801,015</u>	<u>42,985,295</u>
Outflow		
Pensions	34,769,995	26,618,141
Operating expenses	1,651,829	1,420,831
Investment in operating assets	281,968	71,826
Other outflow	964,337	165,751
	<u>37,668,129</u>	<u>28,276,549</u>
New disposable resources for investments	<u>11,132,886</u>	<u>14,708,746</u>
Investment transactions		
Received income from holdings in companies and funds	13,096,157	18,660,035
Investments in holdings in companies and funds	(112,082,083)	(120,760,255)
Sold holdings in companies and funds	86,568,793	85,758,726
Installments on bond principals and interest	57,780,234	52,829,738
Purchased bonds	(77,987,599)	(66,545,344)
Sold bonds	19,657,376	13,797,469
Sold other investments	0	24,600
	<u>(12,967,122)</u>	<u>(16,235,031)</u>
Increase (decrease) in cash equivalents	(1,834,237)	(1,526,285)
Exchange rate difference on cash equivalents	268,441	(219,325)
Cash equivalents at beginning of year	12,159,151	13,904,760
Cash equivalents at year-end	<u>10,593,355</u>	<u>12,159,151</u>

Statement of Actuarial Position

	2023		
	Accrued liabilities	Future liabilities	Total liabilities
Net assets			
Net assets for pension payments	1,256,491,994	0	1,256,491,994
Difference in book value and net present value of bonds	4,191,468	0	4,191,468
Net present value of future premiums	0	702,115,671	702,115,671
Total net assets	<u>1,260,683,462</u>	<u>702,115,671</u>	<u>1,962,799,133</u>
Liabilities			
Old age pension	1,224,627,685	622,914,555	1,847,542,240
Disability pension	91,358,792	60,137,800	151,496,592
Spouse's pension	43,212,517	19,524,663	62,737,180
Children's allowance	802,492	4,177,189	4,979,681
Net present value of future operating expenses	18,889,738	19,568,495	38,458,233
Total liabilities	<u>1,378,891,224</u>	<u>726,322,702</u>	<u>2,105,213,926</u>
Net assets in excess of liabilities	<u>(118,207,762)</u>	<u>(24,207,031)</u>	<u>(142,414,793)</u>
Ratio of net assets to liabilities at year-end	(8.6%)	(3.3%)	(6.8%)
Ratio of net assets to liabilities at the beginning of year	(6.9%)	(3.3%)	(5.6%)
2022			
	Accrued liabilities	Future liabilities	Total liabilities
Net assets			
Net assets for pension payments	1,146,104,987	0	1,146,104,987
Difference in book value and net present value of bonds	(10,199,500)	0	(10,199,500)
Net present value of future premiums	0	653,855,138	653,855,138
Total net assets	<u>1,135,905,487</u>	<u>653,855,138</u>	<u>1,789,760,625</u>
Liabilities			
Old age pension	1,080,581,452	580,280,507	1,660,861,959
Disability pension	82,729,413	56,053,368	138,782,781
Spouse's pension	40,081,349	18,549,001	58,630,350
Children's allowance	759,671	3,840,581	4,600,252
Net present value of future operating expenses	16,290,640	17,757,515	34,048,155
Total liabilities	<u>1,220,442,525</u>	<u>676,480,972</u>	<u>1,896,923,497</u>
Net assets in excess of liabilities	<u>(84,537,038)</u>	<u>(22,625,834)</u>	<u>(107,162,872)</u>
Ratio of net assets to liabilities at year-end	(6.9%)	(3.3%)	(5.6%)
Ratio of net assets to liabilities at the beginning of year	12.2%	(10.7%)	3.5%

Financial Indicators

Common Pension Fund	2023	2022	2021	2020	2019
Financial position based on actuarial valuation					
Net assets in excess of total liabilities	(6.8%)	(5.6%)	3.5%	10.6%	8.4%
Net assets in excess of accrued liabilities	(8.6%)	(6.9%)	12.2%	17.1%	14.0%
Return on investment					
Net nominal return on investment *	8.6%	(3.6%)	16.9%	14.7%	18.7%
Real return on investment *	0.7%	(11.8%)	11.6%	11.0%	15.8%
Net real return on investment *	0.5%	(11.9%)	11.5%	10.8%	15.6%
Net nominal return on investment (at market price) *	7.8%	(6.2%)	16.9%	14.8%	19.7%
Net real return on investment (at market price) *	(0.2%)	(14.2%)	11.5%	11.0%	16.6%
Net real return (five-year average)	4.8%	4.9%	8.8%	6.2%	6.1%
Net real return (ten-year average)	4.8%	5.3%	7.6%	6.7%	6.0%
Net real return (twenty-year average)	4.1%	4.6%	5.2%	4.5%	4.1%
Net real return (thirty-year average)	4.7%	4.9%	5.5%	5.4%	5.2%
Investment securities					
Listed holdings in companies and funds	47.9%	47.8%	53.8%	52.6%	48.2%
Listed bonds	28.0%	27.8%	26.5%	28.2%	28.6%
Unlisted holdings in companies and funds	13.7%	13.7%	10.8%	8.1%	7.7%
Unlisted bonds	10.4%	10.7%	8.9%	11.1%	15.5%
Bank deposits	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Other investments	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Investment securities by currencies					
Securities in Icelandic króna	54.2%	56.2%	54.9%	56.5%	60.3%
Securities in other currencies	45.8%	43.8%	45.1%	43.5%	39.7%
Number of					
Number of active fund members	37,152	36,512	35,854	35,697	36,503
Number of total fund members at year-end	186,351	182,768	178,661	175,193	174,963
Number of pensioners	24,222	22,115	21,044	19,813	18,452
Staff (full-time equivalent position)	57.6	54.2	51.1	49.7	46.8
Pension payments					
Old age pension	79.6%	77.5%	76.7%	76.3%	76.4%
Disability pension	16.0%	17.5%	17.9%	18.2%	17.8%
Spouse's pension	3.9%	4.4%	4.7%	4.7%	5.1%
Children's allowance	0.5%	0.6%	0.7%	0.8%	0.7%
Other financial indicators					
Pensions as percentage of premiums	72.5%	62.6%	60.2%	53.3%	46.0%
Operating expenses as percentage of premiums	3.6%	3.5%	3.4%	3.4%	3.0%
Net investment income as % of average asset position	8.4%	(3.6%)	15.7%	13.8%	17.2%
Operating expenses as % of average asset position	0.14%	0.13%	0.12%	0.13%	0.14%
Amounts at fixed prices (in millions of Icelandic króna)					
Total premiums	47,940	45,940	45,408	44,489	47,213
Total pensions	34,770	28,749	27,339	23,699	21,735
Total net investment income	102,958	(45,839)	205,366	160,945	174,460
Total operating expenses	1,718	1,616	1,541	1,519	1,428
Increase in net assets for pension payments	114,410	(30,264)	221,893	180,216	198,510

* Return is calculated on the basis of FME rules (assets are not valued on daily basis)

Financial Indicators

Private Pension Funds	2023	2022	2021	2020	2019
Private pension fund – Securities division					
Net nominal return on investment *	8.6%	(3.6%)	16.9%	14.7%	18.7%
Net real return on investment *	0.5%	(11.9%)	11.5%	10.8%	15.6%
Net real return (five-year average)	4.8%	4.9%	8.8%	6.2%	6.1%
Number of active fund members	1,159	1,173	1,236	1,314	1,363
Number of pensioners	144	125	135	87	84
Securities division has the same investment strategy as the Common Division					
Private pension fund – Ævileið I division					
Net nominal return on investment *	7.2%	(7.9%)	17.4%	15.4%	12.9%
Net real return on investment *	(0.7%)	(15.8%)	12.0%	11.5%	10.0%
Net real return (five-year average)	2.8%	2.4%			
Number of active fund members	2,433	2,221	2,020	1,848	1,629
Number of pensioners	7	2	1	2	2
Investment securities					
Listed holdings in companies and funds	52.7%	52.2%	58.8%	64.9%	67.8%
Listed bonds	47.3%	47.8%	41.2%	35.1%	32.2%
Unlisted holdings in companies and funds	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Unlisted bonds	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Securities in Icelandic króna	69.1%	72.7%	72.9%	79.0%	75.1%
Securities in other currencies	30.9%	27.3%	27.1%	21.0%	24.9%
Private pension fund – Ævileið II division					
Net nominal return on investment *	5.9%	(5.1%)	10.7%	11.6%	11.1%
Net real return on investment *	(1.9%)	(13.2%)	5.6%	7.8%	8.2%
Net real return (five-year average)	1.0%	1.5%			
Number of active fund members	1,433	1,352	1,293	1,235	1,146
Number of pensioners	53	25	13	5	2
Investment securities					
Listed holdings in companies and funds	32.4%	31.6%	35.8%	44.5%	48.3%
Listed bonds	67.6%	68.4%	64.2%	55.5%	51.7%
Unlisted holdings in companies and funds	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Unlisted bonds	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Securities in Icelandic króna	84.4%	86.8%	85.7%	88.2%	84.7%
Securities in other currencies	15.6%	13.2%	14.3%	11.8%	15.3%
Private pension fund – Ævileið III division					
Net nominal return on investment *	5.8%	1.3%	1.7%	5.4%	5.8%
Net real return on investment *	(2.0%)	(7.3%)	(3.0%)	1.8%	3.1%
Net real return (five-year average)	1.6%	1.1%			
Number of active fund members	681	659	673	731	775
Number of pensioners	69	37	21	16	17
Investment securities					
Listed holdings in companies and funds	23.1%	24.8%	22.1%	22.7%	24.2%
Listed bonds	76.9%	75.2%	77.9%	77.3%	75.8%
Unlisted holdings in companies and funds	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Unlisted bonds	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Securities in Icelandic króna	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
Securities in other currencies	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%

* Return is calculated on the basis of FME rules (assets are not valued on daily basis)

Viðauki

2-6 Starfsemi, virðisbætur og önnur viðskiptasambönd

Starfsstöð Lífeyrissjóðs verzlunarmanna er í Reykjavík en þjónustan er aðgengileg víðar í gegnum öfluga stafræna þjónustu, móttöku, síma og netspjall. Sjóðurinn móttækur iðgjöld, veitir upplýsingar og ráðgjöf, ávaxtar eignir og greiðir lífeyri.

Starfsemin varðar afkomuöryggi sjóðfélaga og fjölskyldu hans. Réttindi í lífeyrissjóði eru hluti af ráðningarkjörum starfsfólks. Framlag launagreiðenda til lágmarksframlags er 11,5% en launafólks 4% og til viðbótar er framlag launagreiðenda í séreign allt að 2% á móti allt að 4% framlagi launafólks.

Frá iðgjaldi að lífeyri: Iðgjaldið er ávaxtað á fjármálamörkuðum. Þar fá fyrirtæki fjármögnun til að vaxa og dafna og ráða til sín starfsfólk. Starfsfólk getur þá nýtt launin sín til að afla sér og fjölskyldu sinni matar, húsnæðis og annars sem daglegt líf kallar á. Þau umsvif skapa ríkinu tekjur með sköttum sem fjármagna velferðarkerfið og innviðauppbýggingu samfélagsins. Aðrar fjárfestingar eru oft á tíðum skuldabréf ríkis og sveitafélaga sem fá þannig fé til fjárfestinga.

Iðgjaldið vex með ávöxtun til lengri tíma og er greitt út í ævilöngum lífeyri. Ævilangur lífeyrir þýðir að sjóðfélaginn þarf aldrei að óttast að tæma sparnaðinn þó hann lifi langa ævi.

Áfallavernd: Við fráfall fer hluti réttinda sjóðfélagans til maka hans og barna. Þau fá greiddan lífeyri og mest rennur til þeirra sem eiga ung börn. Makalífeyrir er greiddur í að lágmarki fimm ár og einnig þar til yngsta barn verður 23 ára, auk barnalífeyris til 20 ára aldurs yngsta barns. Sjóðfélagi sem missir heilsuna, og getur ekki unnið fyrir sér og sínum vegna sjúkdóms eða slyss og missir tekjur vegna þess, hefur rétt til örorkulífeyris að ákveðnum skilyrðum uppfylltum. Greiðslur eru háðar því sem greitt hefur verið til sjóðsins, hversu mikið starfsorka er skert og síðast en ekki síst hvort viðkomandi hefur öðlast rétt til framreiknings en þá reiknast örorkulífeyrir eins og sjóðfélagi hafi greitt af sömu launum til 65 ára aldurs. Eftir það tekur við hefðbundinn ævilangur lífeyrir.

Sjóðfélagalán: Sjóðfélagar geta fengið lán til fasteignakaupa hjá sjóðnum. Þegar sjóðurinn lánar út fjármuni sem greiddir hafa verið til sjóðsins, til að standa undir eftirlaunum sjóðfélaga, eru vaxtakjörin miðuð við sambærilega fjárfestingarkosti.

Ævilangur lífeyrir: Ævilangur lífeyrir er hluti launatekna eftir starfslok. Þeim sem vilja auka sparnað sinn býðst góður kostur í valfrjálsum séreignarsparnaði. Sá sem sparar að minnsta kosti 2% launa í séreign fær 2% mótframlag frá launagreiðanda. Þannig tvöfaldast sparnaðurinn um leið og hann hefst. Sparnaðurinn nýtur einnig ákveðins skattahagræðis og má jafnframt nýta til að greiða niður fasteignalán með enn meira skattalegu hagræði, m.a. vegna kaupa á fyrstu íbúð.

Til fyrirmyndar: LV hefur áhrif sem stór fjárfestir og sendir þeim skýr skilaboð sem stjórna fyrirtækjum sem fjárfest er í um að sjóðurinn ætlist til góðra stjórnarháttanna og góðra áhrifa á félagslega og umhverfislega þætti. Sjóðurinn beitir sér í samtölum við stjórnendur fyrirtækja og ráðstafar atkvæðum sínum á hluthafafundum með gagnsæjum hætti. Sjóðurinn vill vera fyrirmynd og leiðandi í góðum stjórnarháttum sem hafa góð áhrif á samfélagið til framtíðar.

2-7 Starfsfólk

	2023	2022	2021
Heildarfjöldi stöðugilda hjá LV í lok árs	57,6	54,2	51,1
Konur	56%	61%	65%
Karlar	44%	39%	35%

Staðsetning starfsfólks			
Reykavík	98%	100%	100%
Akureyri, heimaskrifstofa	2%	0%	0%
Hlutfall tegundar ráðningaforms			
Fastráðning	99%	100%	100%
Hlutastarf	1%	0%	0%

2-21 Árlegur launasamanburður

	2023	2022	2021
Hlutfall heildarlaunagreiðslu framkvæmdastjóra og miðgildis heildarlaunagreiðslna starfsmanna í fullu starfi	2,82	2,96	3,4

2-28 Aðild að samtökum og félögum

Landssamtök lífeyrissjóða
UNPRI
Climate Investment Coalition
IcelandSif
Festa
Dokkan
Stjórnvísí

3-1 Ferli við að ákveða mikilvægisþætti

Í febrúar 2022 var framkvæmd mikilvægisgreining meðal sjóðfélaga, starfsfólks og stjórnar til að kanna viðhorf til áhrifa sjálfbærrar þróunar á efnahags-, umhverfis- og félagslega þætti. Greiningin var framkvæmd með viðtölum og könnunum þar sem svarendur forgangsröðuðu áherslum sjóðsins eftir mikilvægi jákvæðra áhrifa á sjálfbæra þróun. Niðurstöður þeirra greiningar eru hér endurbirtar frá árs- og sjálfbærnisráslu sjóðsins fyrir árið 2023. Helstu niðurstöður þeirrar greiningar voru þær að haghafar voru sammála um að leggja bæri mesta áherslu á góða stjórnarhætti, ábyrgar fjárfestingar, persónuvernd og öryggi gagna, mannréttindi og réttindi starfsfólks og jafnrétti. Hafin er vinna við tvíþátta mikilvægisgreiningu. Lögð verður áhersla á að greina áhættu og tækifæri eignasafna sjóðsins, rekstur skrifstofu og lífeyris, áhrif starfseminnar á umhverfi og samfélag og metið hvernig sjóðurinn verður fyrir fjárhagslegum áhrifum af sjálfbærnimálum. Greiningin mun taka mið af sjónarmiðum starfsfólks sjóðsins sem og helstu innri og ytri haghöfum.

Undanfarin ár hefur UFS uppgjör reksturs verið birtar skv. viðmiðum Nasdaq og auk þess á síðasta ári skv. GRI með tilvísunum. Fyrir árið 2023 birtir sjóðurinn UFS upplýsingar einvörðungu skv. GRI stöðlum með tilvísunum í viðeigandi kafla í árs- og sjálfbærnisráskýrslu. Einnig fylgir sérstakur viðauki GRI tilvísunartöflu fyrir helstu uppgjörstölur reksturs.

3-2 Listi yfir mikilvægisþætti

Efnahagsleg velsæld og stjórnarhættir

Góðir stjórnarhættir

Siðferðileg viðmið birgja

Upplýsingagjöf

Persónuvernd og öryggi gagna

Nýsköpun

Samstarf og samtal við haghafa

Ábyrgar fjárfestingar eignasafn sjóðsins

Áhættustýring

Siðferði, gagnsæi og löghlýðni

Umhverfisþættir

Kolefnisfótspor (úrgangur, orkunotkun, vatnsnotkun, ferðir starfsmanna o.s.frv)

Endurvinnsla og endurnýting

Ábyrg innkaup

Áhersla á kolefnisfótspor eignasafna

Áhersla á mildun loftlagsáhættu í eignasöfnum

Áhersla á verndun líffræðilegs fjölbreytileika við stýringu eignasafna

Áhersla á grænt vöruframboð (lífeyrir og sjóðfélagalán)

Félagslegir þættir

Jafnrétti

Jafnlaunavottun

Fjölbreytileiki í mannauði (kyn og bakgrunnur)
Aðgerðir gegn mismunun
Símenntun og starfsþjálfun mannauðs
Mannréttindi og réttindi starfsfólks
Áhersla á félagslega þætti eignasafna m.a. m.t.t. félagafrelsis, jafnréttis, öryggis og hollustuhátta á vinnustað
Heilsa, hollustuhættir og öryggi

3-3 Stýring/stjórnun mikilvægisþátta

Sjóðurinn hefur ekki útfært heildstæða sjálfbærnistefnu í starfsemi sinni en vinnur hinsvegar út frá sjálfbærni stefnuviðmiðum og má finna lykilmælikvarða er varða sjálfbærni í stefnu sjóðsins til 2030. Þá hefur sjóðurinn kannað viðhorf haghafa sjóðsins til þátta er hafa áhrif á sjálfbæra þróun. Samhliða greiningu og forkönnun á heimsmarkmiðunum, með viðtölum við stjórnendur í tengslum við gerð sjálfbærniskýrslu fyrir árið 2020, var gerð viðhorfskönnun meðal starfsfólks og stjórnar um stuðning við og áhrif á heimsmarkmiðin. Forkönnunin var unnin með hópi starfsfólks sem hefur góða reynslu sem nýttist við innleiðingu aukinnar áherslu á sjálfbærni í starfsemi LV. Í upphafi árs 2022 var unnið áfram að mikilvægisgreiningu sjálfbærniþátta þar sem leitað var viðhorfa sjóðfélaga, stjórnar og starfsfólks LV til mikilvægis áhrifa sjóðsins á þætti sjálfbærrar þróunar; efnahagsþætti, umhverfisþætti og félagslega þætti.

Unnið er nú að tvöfaldri mikilvægisgreiningu þar sem lögð verður áhersla á að greina áhættu og tækifæri eignasafna sjóðsins, rekstur skrifstofu og lífeyris, áhrif starfseminnar á umhverfi og samfélag og metið hvernig sjóðurinn verður fyrir fjárhagslegum áhrifum af sjálfbærnimálum. Greiningin mun taka mið af sjónarmiðum starfsfólks sjóðsins sem og helstu innri og ytri haghöfum. Fjárhagsleg áhrif sjálfbærni verða einnig metin og tækifæri og áhætta skilgreind fyrir annars vegar eignasöfnin og hins vegar fyrir rekstur skrifstofu og lífeyris.

GRI 302 Orka

LV leggur áherslu á að draga úr óæskilegum umhverfisáhrifum starfseminnar og stuðla að jákvæðum áhrifum á umhverfið, starfsfólk, samstarfsaðila og aðra haghafa. Starfsemi og rekstur skrifstofu sjóðsins hefur óveruleg umhverfisáhrif en þó er lagt kapp á að stuðla að bættri umhverfisvitund með það að markmiði að minnka kolefnisspor sjóðsins. Við greiningu og uppgjör vegna losunar gróðurhúsalofttegunda er byggt á svonefndum GHG reglum (e. The Greenhouse Gas Protocol).

Mælingum er þannig skipt í eftirfarandi umfang:

Umfang 1 mælir beina losun frá kjarnastarfsemi.

Umfang 2 mælir óbeina losun vegna orkukaupa.

Umfang 3 nær til annarrar óbeinnar losunar.

Við útreikninga fyrir árið 2023 var stuðst við losunarstuðla frá birgjum. Losunarstuðlar umfangs 2 byggjast á stuðlum frá Veitum og ON. Við útreikninga á umfangi 3 var notast við stuðla frá Veitum, Umhverfisstofnun, Samgöngustofu og Defra.

Stuðst var við reiknivél Icelandair fyrir flug og meðalútbástur fólksbíla frá Orkusetrinu. Fyrir ferðavenjur starfsfólks var notast við upplýsingar úr könnun meðal starfsfólks sem var framkvæmd í upphafi árs 2023 þar sem meðal annars var spurt um ferðamáta, vegalengdir og fjölda daga sem viðkomandi mætir til vinnu á árinu 2022. Ekki var framkvæmd ferðakönnun meðal starfsmanna fyrir árið 2023.

Losun gróðurhúsalofttegunda

Engin bein losun reiknast af rekstri sjóðsins. Sjóðurinn á engar bifreiðar og reiknast því engin bein losun vegna eigin ökutækja og eldsneytis-kaupa. Óbein losun, sem fellur undir umfang 2, reiknast vegna rafmagns- og vatnsnotkunar á skrifstofu. Önnur óbein losun, sem fellur undir umfang 3, sýnir losun vegna úrgangs, reiknaðar tölur vegna ferðavenja starfsfólks til og frá vinnu og ferðir á vinnutíma, flugferðir og utanlandsferðir. Flutningi á raforku var bætt við umfang 3 fyrir árið 2023. Tölur vegna úrgangs eru áætlaðar út frá heildarúrgangi og fjölda starfsfólks. Áhersla er lögð á flokkun úrgangs sem fellur til í rekstri LV í samræmi við nýtt flokkunarkerfi sem kynnt var um mitt árið.

Starfsfólk flokkar og skilar til endurvinnslu raf- og rafeindatækjum sem eru ekki lengur notuð við rekstur. Prentský hefur verið notað til margra ára til að draga úr pappírnotkun og unnið er markvisst að því að uppfæra ferla sem styðja við það. Töluvert hagræði hlaust af heimild til að senda út lífeyrisyfirlit með rafrænum hætti en lífeyrissjóðum var skylt samkvæmt lögum að senda slík yfirlit á pappír tvisvar á ári. Höfum við nú í tvígang sent yfirlitin á Mínar síður og má búast við því að fleiri samskipti sem áður voru send á pappír verði aðgengileg með sambærilegum hætti. Pappírnotkun var 338.760 blaðsíður árið 2023 og hefur farið minnkandi ár frá ári.

Förgun úrgangs er sameiginleg með annarri starfsemi í húsinu og útreikningar miðast við hlutfall LV af fjölda starfsmanna. Vegna eðlis starfsemi LV má reikna með að minni úrgangur falli til vegna starfseminnar heldur en t.d. frá verslunum í húsinu. Hins vegar vantar áreiðanlegar tölur svo hægt sé að taka það með í reikninginn. Umfang 3 er því byggt að verulegu leyti á áætluðum tölum. Terra annast förgun úrgangs og mælingar.

Umhverfisstarfsemi, loftslagseftirlit og mildun loftslagsáhættu

LV hefur fylgst með kolefnisfótspori rekstursins frá árinu 2019 en eins og fram hefur komið eru óveruleg umhverfisáhrif af rekstri LV, einkum í samhengi við áhrif eignasafna LV. GHG-staðallinn er nýttur við útreikninga umhverfisáhrifa rekstursins. Fylgst er með losun úrgangs, endurvinnslu og umhverfisáhrifum vegna ferða starfsfólks þar sem mestra áhrifa gætir. Orkustjórnunarkerfi hefur ekki verið innleitt fyrir reksturinn.

Sjóðurinn getur einna helst beitt sér fyrir mildun umhverfisáhættu með markvissu eftirliti og stýringu eignasafna í ábyrgar fjárfestingar.

Ítarlegar upplýsingar eru í árs- og sjálfbæriskýrslu varðandi umhverfisáhrif eignasafna í kaflanum um Ábyrgar fjárfestingar og verða því einungis birtar tölur um umhverfisáhrif frá rekstri í meðfylgjandi GRI yfirliti.

Samantekt útreikninga umhverfisþátta reksturs LV vegna 2023

302-1 Orkunotkun skipulagsheildar

Orkunotkun (MWst)	2023	2022	2021	2020	2019
Heitt vatn MWs	386.325	376.60	376.53	411.83	414.82
Raforka MWst	86.895	119.86	129.33	141.61	165.86
Heildar orkunotkun	473.22	496.46	505.86	553.44	580.68

Samsetning orku

Orkunotkun reksturs LV er 100% endurnýjanleg orka

302-3 Orkukræfni

Orkukræfni	2023	2022	2021	2020	2019
Stærð húsnæðis í rúmmetrum	4285,14	4285,14	4285,14	4284,14	4285,14
Stöðugildi	57,6	54,2	51	50	47
Orkukræfni á rúmmetra (KWst)	110.4	115.80	118.10	129.15	135.51
Orkukræfni starfsfólks (KWst)	8215.6	9158.90	9919.00	11069.00	12355.00
Orkukræfni á rúmmetra (MWst)	0.11	0.116	0.12	0.13	0.14
Orkukræfni starfsfólks (MWst)	8.22	9.16	9.92	11.07	12.35

GRI 305 Losun í andrúmsloftið

Samtals umfang 1,2 og 3	2023	2022	2021	2020	2019
Heildarmagn tonn CO2 ígildi	23.3	21.8	29.5	21.2	28.4

305-1 Bein losun gróðurhúsalofttegund

Umfang 1	2023	2022	2021	2020	2019
Heildarmagn tonn CO2 ígildi	0	0	0	0	0

305-2 Óbein losun gróðurhúsalofttegunda					
Umfang 2	2023	2022	2021	2020	2019
Heildarmagn tonn CO2 ígildi	2.5	2.5	2.6	2.9	3.2
305-3 Önnur óbein losun gróðurhúsalofttegunda					
Umfang 3	2023	2022	2021	2020	2019
Heildarmagn tonn CO2 ígildi	21	19	26.9	18,3	25,2
305-4 Losunarkræfni					
Losunarkræfni	2023	2022	2021	2020	2019
Fermetrafjöldi (kg CO2 ígildi/m3 húsnæðis)	5.55	5.10	6.90	5.00	6.60
Starfsfólk (kg CO2 ígildi/fjöldi)	412.81	402.20	579.00	424.00	604.00
Iðgjöld (kg CO2 ígildi/iðgjöld í milljörðum)	491.85	521.50	768.00	591.00	771.00
Fermetrafjöldi (tonn CO2 ígildi/m3 húsnæðis)	0.0055	0.005	0.007	0.005	0.007
Starfsfólk (tonn CO2 ígildi/fjöldi)	0.4128	0.402	0.579	0.424	0.604
Iðgjöld (tonn CO2 ígildi/iðgjöld í milljörðum)	0.492	0.522	0.768	0.591	0.771
GRI 306-3 Heildarúrgangur					
Úrgangsflokkur.1 - Úrgangur rekstur 2023	Þyngd (kg).1	Þyngd (tonn)			
Blandaður úrgangur	1328,46	1,3285			
Blandaður pappír	814,8	0,8148			
Matarleifar	653,31	0,6533			
Blandaðar plastumbúðir	113,4	0,1134			
Gler og postulín	111,3	0,1113			

Óhreinn blandaður pappír	4,2	0,0042
Óhreint umbúðaplast	2,1	0,0021
Samtals þyngd	3027,57	3,028

Samfélag

401-1 Nýráðningar starfsfólks og velta

Starfsmannavelta mældist 10,2% á árinu 2023. Mælingin tekur mið af fjölda starfsfólks sem hættir á árinu óháð ástæðu starfsloka deilt með fjölda starfsfólks í lok árs.

Starfsmannavelta aldursbil og kyn	2023
Konur < 30	0
Karlar < 30	0
Konur 30 - 50	3
Karlar 30 - 50	1
Konur > 50	1
Karlar > 50	1
Nýráðningar aldursbil	2023
Konur < 30	0
Karlar < 30	0
Konur 30 - 50	2
Karlar 30 - 50	5
Konur > 50	0
Karlar > 50	1
Samtals nýráðningar á árinu 2023	8

401-2 Hlunnindi fyrir fastráðið starfsfólk í fullu starfi, gildir ekki fyrir starfsfólk í hluta- eða tímabundnu starfi

Allt starfsfólk nýtur hlunninda skv. kjarasamningi VR og SA. Starfsfólk nýtur aðgangs að hádegisverði, foreldra- og fæðingarorlofi og sjúkrasjóði. Allt fastráðið starfsfólk fær greiddan mismun á launum og greiðslum frá fæðingarorlofssjóði. Starfsfólk nýtur annarra fríðinda s.s. íþróttastyrkja, orlofsstyrkja, samgöngustyrks og námsstyrkja.

401-3 Foreldraorlof

Fjöldi starfsfólks sem á rétt á fæðingarorlofi á árinu 2023

2023

Konur

3

Karlur

2

Fjöldi starfsfólks sem fór í fæðingarorlof á árinu 2023

Konur

3

Karlur

2

403 Vinnueftirlit

Hjá Lífeyrissjóði verzlunarmanna er leitast við að skapa öruggt og heilbriggt starfsumhverfi og taka mannauðsstefnur og viðbragðsáætlanir mið að því.

Formleg öryggisnefnd í samræmi við lög nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum var stofnuð þann 28.02.2024. Öryggisnefndin og störf hennar eiga við öll störf og starfsfólk sjóðsins.

403-1 Stjórnskipulag vinnueftirlits / Þátttaka í formlegum og sameiginlegum heilsu- og öryggisnefndum stjórnenda og starfsmanna

Skipulag vinnuverndunarstarfs hefur verið á höndum mannauðsstjóra sem hefur tekið á móti ábendingum og tilkynningum og unnið að úrbótum.

Í Húsi verzlunarinnar þar sem Lífeyrissjóður verzlunarmanna er til húsa er öryggisnefnd í tengslum við brunavarnir. Sjóðurinn tekur þátt í þeirri nefnd og hefur tilnefnt rýmingarfulltrúa sem taka þátt í þjálfun, sinna forvörnum og hlutverki öryggisfulltrúa þegar brunaviðvaranir fara af stað. Formleg öryggisnefnd í samræmi við lög nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum var stofnuð þann 28.02.2024. Öryggisnefndin og störf hennar eiga við öll störf og starfsfólk sjóðsins.

403-2 Hættugreining, áhættumat og rannsóknaratriki

Í samræmi við Jafnréttisáætlun sjóðsins er áhættumat starfa framkvæmt á fjögurra ára fresti þar sem áhættur úr félagslegum vinnuverndarþáttum og hreyfi og stoðkerfinu í störfum sjóðsins eru metnar. Sjóðurinn býður starfsfólki sálfræðiþjónustu auk þess sem boðið er reglulega uppá heilsufarsmælingar og bólusetningar við influensu. Sjóðurinn greiðir í endurhæfingarsjóð fyrir allt starfsfólk.

403-4 Þátttaka starfsfólks, ráðgjöf og samskipti í tengslum við vinnueftirlit

Formleg öryggisnefnd í samræmi við lög nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum var stofnuð þann 28.02.2024. Sjóðurinn hefur mótað viðbragðsáætlun gegn einelti, kynferðislegri áreitni, kynbundinni áreitni, kynbundu ofbeldi og ofbeldi á vinnustaðnum sem er kynnt reglulega.

403-5 Þjálfun starfsfólks í tengslum við vinnueftirlit

Starfsfólk fær styrk til líkamsræktar og hefur fræðsluáætlun sjóðsins sinnt forvarnarstarfi með reglulegri fræðslu um málefni er varða heilsu og heilsusamlegan lífstíl.

403-6 Aðgerðir til að efla heilbrigði starfsfólks

Starfsfólki er boðin bólusetning gegn influensu árlega. Þá er regulega boðið uppá heilsufarsmælingu sem er framkvæmd af fagaðilum.

404-1 Árlegur meðalfjöldi klukkustunda í þjálfun á hvern starfsmann

Fjöldi fræðslustunda jókst verulega á árinu líkt og markmið stóðu til. Fjöldi fræðslustunda fræðsluáætlunar sjóðsins voru 869 klst samanborðið við 318 klukkustundir árið áður. Þá eru ótaldar þær fræðslustundir sem starfsfólk sótti meðal annars gegnum aðild sjóðsins að Dokkuni, Stjórnvísi og UNPRI.

Þátttaka í fræðsluáætlun 2023 eftir kyni	Konur	Karlar	Samtals
Samtals fjöldi starfsfólks sem sótti fræðslu fræðsluáætlunar	26	18	44
Stjórnendur	5	5	10
Sérfræðingar	21	13	34

404-2 Áætlanir um símenntun starfsmanna og stuðningur til að aðlagast breytingum

Fræðsluáætlun sjóðsins leggur meðal annars áherslur á að starfsfólk fái þjálfun á ferli og kerfi sjóðsins. Sérhæfð námskeið voru einnig haldin fyrir einstaka deildir en námskeið eru almennt opin öllu starfsfólki.

405-2 Hlutfall grunnlauna og kjör kvenna í samanburði við karla

	2023	2022	2021
Hlutfall launa kvenna af launum karla	0,62	0,51	0,49

417-2 Atvik þar sem ekki er farið eftir reglum sem varða upplýsingar og merkingar vöru og þjónustu

Fjármálaeftirlit Seðlabanka Íslands birti gagnsæistilkynningu um niðurstöðu athugunar á upplýsingagjöf til sjóðfélaga í tengslum við upplýsingagjöf um hækkun á lífeyrisgreiðslum til lífeyrisþega. Þar segir að „Miðað við fyrirliggjandi gögn og upplýsingar var niðurstaða fjármálaeftirlitsins að Lífeyrissjóður verzlunarmanna hafi brotið að hluta gegn kröfum 5. mgr. 34. gr. laganna um upplýsingagjöf með því að hafa einungis lýst áhrifum hækkunar lífeyrisréttinda og að upplýsingagjöf um lækkun lífeyrisréttinda hafi hvorki verið rétt né nákvæm í auglýsingu og í texta í upplýsingagjöf til sjóðfélaga á sjóðfélagavef sjóðsins.“

417-3 Atvik við markaðssetningu þar sem ekki er farið eftir reglum

Eitt atvik átti sér stað á árinu en var það mat Póst og fjarskiptastofnunar að tölvupóstur frá LV í kjölfar símtals til sjóðfélaga var talinn brjóta gegn 2. og 3. mgr. 94. gr. fjarskiptalaga. „Tilgangur tölvupóstsins er liður í markaðssetningu sjóðsins í skilningi ákvæðisins og teljast umrædd samskipti því óumbeðin markaðssetning sem sjóðfélaginn hafði nú þegar hafnað.“

